

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

~~Parrucha Jacq. de Ant. p. l. Indica. 1 folio Indica. 40 sept. 7. 10. gl.~~

TYPOGRAPHVS LECTORI

candido.

Cum post distracta omnia IOSEPHI nostri Latini exemplaria, Lector
candidè, nouam instituissemus editionem, atq; etià ab amicis aliquot, ut id
faceremus, rogati essemus: quòd dicerent, Opus hoc partim castigatione, par-
tim noua etià conuersione indigere: non potuimus non aquisimè huic petitioni morem
gerere. Indies namq; quasi θρόνος ardor quidam promouendi rem literariam cre-
scit in nobis. Vt igitur quid in hac noua editione præsistum sit, tibi constet, paucis per-
cipe. ANTIQVITATVM Libros à Sigismundo Gelenio (doctissimo alio-

*cipe. ANTIQVITATVM Libros à Sigismundo Gelenio (doctissimo alio-
qui uiro, deqꝫ studijs melioribus præclare merito: quod plurima eius scripta testantur) pri-
mum Latinitate donatos, ad exemplar Græcum denuò, quàm potuit fieri diligentissi-
mè, conferri, quæqꝫ immutanda fuere, emendari curauimus. Totum deinde Opus de
BELLO IYDAICO marginalibus Annotationibus utilissimis (ut in cæteris
quoqꝫ Iosephi libris factum est) exornauimus, ueteri relicta uersione, plurimis tamen
in locis correctâ: quod ipsum, si cui cum priori editione hanc conferre libeat, facile de-
prehendet. CÔNTRA APIONEM uerò, & DE MACHABÆIS,
siue de Rationis imperio Libri multo quàm antè planius, purius, sine fūco, neqꝫ tamen
iccirco minus ornate de nouo translati sunt, ita ut speremus eosdem etiam nunc lectione
digniores fore. Tuum iam erit, Lector amice, operam nostram industriamqꝫ
boni consulere. Quod si te facere intellexerimus, abundè magnum
studij nostri fructum cepisse nos arbitra-
bimur. Vale.*

CLARISSIMO ET AMPLISSIMO

DOMINO IO. IACOBO FUGGERO, IN

Kirchberge & Vuiffenhorn Comiti, &c. Sigismundus Gelenius S. D.

IN OMNI institutio, uel singulorum hominum ad beatam uitam cōtendentium, uel coetuum formam in commune uiuendi quærentium, præceptis constat exemplisq̃, ut nosti Fuggere uir magnifice, cōsentire uideo in hoc sapientes, neutrum aliunde melius peti quam è Sacris literis: quas tãto tutius sequimur, quanto certiora sunt diuina oracula humanis opinionibus: quæ dispendiosis suis ambagibus nihil aliud ostendunt, quàm frustra id conatos summos quidem uiros, sed humana sapientia præditos, quod nō nisi à diuinis & numinis fauore adiutis præstatur: sine quo nec uia salutis iniri, nec ineundæ eius modus alijs monstrari potest. Et quamuis utraque iam dicta ratio sit absolutior, si coniungantur: sicut ex ipsis liquet Sacris literis, (ubi tam legis primum bene conditis hominum pectoribus à rerum Opifice insertæ, mox exolescente paulatim eius memoria, per eundem præconio Moysis in communem uitam reuocatæ, summaria capita, quàm hominum Deo carorum, uel priuatorum uel ducum atq̃ regum, gesta produntur:) habent tamen hæ separatam etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam ingeniosi, qui se Philosophos nominauerunt, ueritatem ceu per tenebras palpare aggressi præcepta uitæ formandæ conati sunt tradere, unà cum dogmatibus ad felicitatem sectandam pertinentibus: alijs res regum ac populorum mandauerunt literis, unde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Illorum lectio habita est præ cæteris utilis, & re uera fuisset, si ueritatem captam potuissent assequi: nos in hoc feliciores, quibus Sacræ literæ affatim repræsentant, quod illis obtingere non potuit, lectio non modò utilis, sed & necessaria. Proxima utilitas est in historijs, peculiari quadam uoluptate ad sui cognitionem inuitantibus, ut ab his legendis pauci, modò sint literati, abstineant, cum illa magis seria quibusdam aut non uacet euoluere, aut non libeat. Sed delectu opus est in tanta historicorum uarietate, si nolis operam & bonas horas perdere. Sunt enim qui nihil aliud quàm ludunt, & aures animosq̃ ociosos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales sunt Heliodorus, Philostratus, & his antiquiores, sed nihilo grauiores, Herodotus & Ctesias ob nimiam mendaciorum licentiam dudum obliteratus, in quibus uix quicquam probes præter facundiam. Doctiores sunt alijs, ut imbuti philosophia, sed magno discrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum, non multò saniorum duntaxat, quod ad pietatis dogmata attinet, sectam secuti sunt, pro suis affectibus multa produnt tam inutilia, ut ne noxa quidem careant. Quid enim bonæ rei potest expectari à tollentibus immortalitatem.

animorum, & diuinam prouidentiam? & hi ferè proponunt sibi celebranda quædam uasta uerius quàm magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæsares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicosue, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præsertim illius prisci, transmiserunt ad posteros. huius generis sunt, Plutarchus, Dionysius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot, qui sibi grauitatem ceu peculiarem uindicant. Sed longè utilissima, nec iniucunda est sacra historia, olim propter excellentiam & claritatem, sed maximè propter certissimam sincerissimamq; ueritatem, etiam profanis expetita regibus, patrum priscorum mores, uitas, resq; tam domi quàm foris gestas continens: quicq; eius compedium scripsit, et ubi illa desijt reliquam usq; ad suam ætatem attexuit, Iosephus uir patriarum literarum cognitione nemini suæ gentis secundus, externæ uerò literaturæ studijs uel cū Philone conferendus, facundia pollens, quæ plus uirium quàm fucorum habeat, nec minus philosophum quàm historicum deceat: quem nō est opus prædicare prolixius, quando ipse satis ostendit qualis fuerit, modestissimè uitam suam scribens, quæ nūc primū in præsentī Operum eius editione legi potest à Latinis hominibus. Huius scriptoris monumenta cum circumferantur, & passim ab omnibus suo merito terantur, Rufino, ut titulus pollicetur, interprete, mihi nunquam persuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo uiro uersas: uel quod non referant peritum utriusq; linguæ hominem, qualis Rufinus fuit habitus suo seculo; uel quod stilo belli Iudaici sint dissimiles. Id Antiquitatum opus nō ita dudum ex officina Frobeniana prodijt, constat ex duobus exemplaribus mutilis, è diuersissimis petitis orbis tractibus: bono tamen quodam casu euenit ut utrunq; egregiè suppleuerit lacunas alterius. ac mox non defuerunt qui Latinam uersionem nouam requirerent: effeceruntq; amici ut suscepta prouincia tirocinium uertendi in eo scriptore ponerem: figlinæ (iuxta prouerbiū) in dolio. Inter uertendum deprehendi non solum deprauata multa in Latinis, sed etiam quibusdam locis deesse uersus non paucos. nam xvi Antiquitatum libro, cap. iuxta uulgatas editiones septimo, iuxta Græcorum distinctionem quam nos sequimur xi, desiderabatur intègra pagina, & in calce eiusdem libri nō multo minus: id quod uel librariorum, uel interpretis etiam culpa accidit, sed non in his tantum paginis. Itaque omnia meliore fide conatus sum reddere, stilo planiore, nec rudiore tamen, opinor. Ausus igitur rem subituram censuras uarias, cœpi circumspicere de aliquo, cuius præiudicio tutus possem minus de cæteris criticis esse sollicitus. In eo delectu succurrebat mihi ante alios Io. Iacobus Fuggerus, nimirum ea familia natus, in quam singulari cœlestis numinis fauore uirtus & fortuna tantum ornamentorum certatim contulerunt, ut per uniuersam Europam, atq; etiam longè extra eius limites, tã sit celebris, tam apud summos monarchas gratiosa, ut nihil sit quod hac parte uel principibus uiris inuideat: & quod peculiariter ad meum desiderium attinebat, habeat in suo stēmate uiros literatos, literatorumq; patronos eximios, & uel hoc merito omni posteritatis memoria dignissimos, nuper Raimundū, nūc Antonium eius fratrem familiæq; columnen, & insignē Des. Erasmi patroni quondā nostri amicū:

te uerò tertium (ne alios mihi minus notos commemorem) adeò expolitū & candidum, acriq; iudicio hominem, ut tuæ censuræ nō minus probari cupiam, quàm excellentissimorum in utraq; literatura professorum nostri huius haud ineruditi seculi. Et pulchrè conuenire uidebatur, ut scriptor qui in omnibus præsertim Christianorū regionib. etiam uulgo teritur, præferret in fronte ceu tutelare nomen uiri apud omnes eas gentes non solum notissimi, uerū etiam laudatissimi. Deterrebat hoc unum, quòd ignotus essem tanto Meccœnati: sed contrà cogitabam multos similibus occasionibus innotuisse feliciter, itaq; sic nutantem ut tamen propensior essem ad demerendam tuam gratiam, impulit non inuitum noster uetus amicus & liberorum tuorum ad imitandam paternam excellentiā incensor adiutorq; Ludouicus Carinus, uir magnatib. meritò carus, integer, pius, eruditus, cordatus: qui talib. coloribus te mihi depinxit, uerissimis quidē illis, ut est ipse sincerus, quales in hanc tabulam conferre, nec sine modestiæ tuæ uexatione possem, nec sine adulationis suspitione. Accipies igitur uir præclarissime Opus hoc per otium inspiciendum: quod si tibi tale uidebitur ut ferri possit à lectore non fastidioso, erit mihi incitamentum ad aggrediendos etiam autores alios: accipies & Geleniū tuum in clientelam, quam nemo non expetit, ipse uehementer opto, ut ea dignus sim. Deus te perpetuò seruet patronē (iam enim hanc salutandi formulam mihi tua pace permitto) obseruandissime, unà cum liberorum suauissima cohorte totaq; familia, cui me cōmendatum cupio, si non de officio, lo, saltē de studio addictissimo. Basileæ, Calendis Augustis, anno à natiuitate Christi seruatoris humani generis, M. D. XLVIII.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDÆI

CO LIBRI VII, INTERPRETE RVFINO AQVILEIEN-
si, ad Græcum collati & emendati per Sigismun-
dum Gelenium.

PROLOGVS.

VONIAM bellū, quod cū populo Romano gessere
Iudæi, omniū maximū quę nostra ætas uidit, quęq;
auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatibus gētes ue
cōmisisse cū gentib. quidā, non q; reb. interfuerint,
sed uana & incōgrua narrantiū sermones aurib. col
ligētes, oratorū more perscribūt: q; uerò prestò fue
rūt, aut Romanorū obsequio, aut odio Iudæorū cō
tra fidē rerū falsa cōfirmāt: scriptis autē eorū partim
accusatio, partim laudatio cōtinet: nusquā uerò exa

*Bellum Iudæi
cum omnium
maximum.*

cta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retrò barbaris antea misi, pa
tria lingua digesta, Græcè nūc his qui Romano Imperio regunt exponere, e
go Iosephus Matathiæ filius, Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: q;
& initio cum Romanis cōflixi, posteaq; gestis, q; necessitas exegit, interfui.
Nam cū hoc, ut dixi, bellū grauissimū exortū est, Romanorū quidē populū
domesticus motus habebat: Iudæorū aut, q; ætate ualidi, & ingenio turbulē
ti erāt, manu simul ac pecunia uigētes adeo tēporibus insolēter abusi sunt, ut
pro tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittendarū partiū
Oriētis metus inuaderet. Quōniā Iudæi quidē cūctos etiā q; trans Euphratē
essent, gentiles suos, secū rebellaturos esse crediderāt. Romanos aut & finiti
mi Galli irritabāt: nec Germani quiescebāt: dissensionumq; plena erāt omnia
post Neronē: & multi quidē temporū occasione Imperiū affectabāt: lucri aut
cupidine exercitus rerū nouandarū cupidi erāt. Itaq; indignū esse duxi, erran
tem, in tātis rebus dissimulari ueritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Ara
bumq; remotissimos & ultra Euphratē gētis nostræ incolas, itemq; Adiabee
nos, mea diligentia uerē cognoscere, unde cōpisset bellū, quātisq; cladib. cō
stitisset, quoue modo desisset: Græcos uerò & Romanorū aliqui q; militiā se
cuti nō essent, figmētis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias
audēt eas inscribere, q; præter hoc (ut mihi quidē uidet) q; nihil sani referunt,
etiā de pposito decidūt. Nam dū Romanos uolūt magnos ostēdere, Iudæo
rum res extenuāt, & in humilitatē deſciūt. Non aut intelligo, quonam pacto
magni esse uideant, qui parua superauerint. Et neq; longi tēporis eos pudet,
quo bellū tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia la
bor exercuit: neq; ducū magnitudinis: quorū profectò gloria minuit, si cum
multū pro Hierosolymis deludauerint, rebus per eos prosperē gestis aliquid
deroget. Nec tamen ego cōtentione Romanas res extollentiū, gentiles meos
amplificare decreui: sed facta quidē utrorunq;, sine ullo mendacio, psequar:
dicta uerò de factis reponā, dolori atq; affectioni meæ in deſendis patrię cla
dibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euerſa, & in tem
plum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignē Iudæorum tyrāni

*Iosephus bellū
Iudaicum cur
Græcè descri
pserit.*

*Origo belli Iu
dæici.*

*Historicorum
negligentia ta
xatur.*

Ioseph.

Dd 2

traxere,

traxere, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidē populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe aut cōsultō differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dūmodo belli poeniteret authores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorumq; latrociniū accusatoriē loqui putet, uel patriæ miseris ingementē calumniari præter legē historiæ, dolori ueniā tribuat. Ex omnibus em, quæ Romano Imperio parent, solam nostrā ciuitatem cōtigit ad summū felicitatis fastigiū euadere, eandemq; in extremū miseræ deijci. Deniq; omnium post cōdita secula res aduersas, si cum Iudæorū calamitatibus conferant, superatū iri nō ambigo. Et horum author nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus temperet. Si q; aut durior misericordiæ siti iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta uerò scriptori: quanquā meritō Græcorum disertos increpauerim, qui tātis rebus sua memoria gestis, quarū cōparatione præterita olim bella exigua reddunt, iudices resident aliorū facundiæ detrahentes: quorū & si doctrinā superant, proposito uincuntur. Ipsi uerò Assyriorū & Medorū gesta perscribūt, uelut minus rectē à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tātum eorum uiribus cedant, quantū sententiæ. Erat enim unicuiq; studium, quæ uisisset facta, cōscribere: quoniā & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriq; apud scientes, inhonestū esse uideret. Enim uerò noua quidē neq; antē cognita memorię tradere, sui q; tēporis res cōmēdare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius aut habetur, nō qui alienam dispositionē atq; ordinem trāsfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit historię. Sed ego quidē sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerum memoriā repono. Iphis aut indigenis, ad quæstum quidem ac lites ora patent, linguæq; solutæ sunt, ad historiā uerò, in qua uerum dicendū est, summaq; ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honora itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligit. Ab origine quidē Iudæos repetere, qui fuerint, quoue pacto ab Ægyptijs discesserint, quasq; regiones errādo peragrauerint, & quas, uel quoties intoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima cōposuerunt: & nōnulli Græcorum, quæ illi scripserāt, patria uoce prosecuti, nō multum à ueritate deuiarunt: ex eo autē historiæ principiū sumam, quo scriptores eorū & prophætæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestū, latius, quaq; potuero diligētia, referam: quæ uerò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus, cognomēto Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triēnium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamonæi filijs expulsus est. Deinde, quod eorū posterī de regno dissidentes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potētiæ finē fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciā obtinēte. Quodq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Cestium

Historiæ ueritatem à Græcis negligi.

Ordo belli Iudæici.

stium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis Iudæi peruaferint: quodque modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestri ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumq; Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam ui ceperit, alias deditiōe. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curamq; rerum, & utriusq; Galilææ spatia, & naturam finesq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusq; & fontes, captarumq; ciuitatum mala, cum fide, sicut uidi, aut pertuli, expediā. Nec etiam miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei contigerint, Romæq; mutationes: & quod inuitus à militibus Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoq; modo tyrānis succubuerint, eorumq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoq; modo exercitum, & quo in loco congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatē affecerit ipso presente seditio. Aggressus quoq; numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorum ambitum & magnitudinem, siue mēsuram, & munitionem ciuitatis: & fani templiq; dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque uerissimè dicam: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotum. Itemq; pontificis uestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordie foedera dissidentes prouocauit. Differam uerò populi uulnera, & calamitates: quamq; multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uerò aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: uel quemadmodū templum inuito Cæsare conflagrauerit, quamq; multæ opes sacre flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel tyrānorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt, Titus uerò peragrata regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne uituperationem à rerum scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam, studiosis ueritatis magis quam uoluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De natione Hierosolyma ab Antiocho.

Cap. 1.

Ant. lib. 12.
cap. 6.Onias Thobie
filios Hieroso-
lymis expellit.

Antiochus Hierosolyma uastat.

Ant. lib. 13.
cap. 4.Ant. lib. 12.
cap. 7.

Bacchidis crudelitas.

Ant. lib. 1.
cap. 7. 8.Bacchides à
Mathathia occisus.Mathathie
mors.

VM potentes Iudæorū inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauius ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Thobie filios expulit ciuitate. Illi autē supplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iam

pridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus, et ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sexque menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum cōdidit Hierosolymis simile, templumque ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed intemperantiâ uitiorum, eorumque memoria, quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere coepit ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque super aram immolarent. Quibus omnes quidem aduersabantur, optimus uero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim uiros honorabiles uerberaret, & cōmuniter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex uico cui nomen Modin est, cū manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidē præsidiorum multitudinem ueritus, in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potētiam nactus, suisque uolentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanē iterum in fines suos ingredientem uehementissima percussus plaga repressit. Adhuc autem feruente uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ

pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroq; cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, ueluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in ludæos odij filius Antiochus hæres existit. Quare coactis peditum millibus L, equitum autem propè v millibus, LXXX uerò elephantis, montana ludææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidē oppidum capit. in loco uerò cui Bethzachariæ nomen est, quā transitus erat angustior, ludas cum suis copijs occurrit. & prius quā congredierentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelsio elephante, turricq; maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantum usq; peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, cōtingere, quod multum superemineret, minimè potuit. beluam uerò in aluo percussam super se deiecit, & obrutus interiit: nulla alia re gesta nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum, priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quā ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij prælagium fuit. nam fortiter quidem ludæi diuq; decertarunt: sed à regijs secundæ fortuna usis, numeroq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis ludas cum cæteris in Gophniticam toparchiā refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibiq; dies paucos commoratus, penuria utensilium abstiit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera uerò multitudine ad hyemādum deducta in Syriam. Discessu autem regis ludas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud uicū Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisq; fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

De successione principum à Ionatha usq; ad Aristobulum.

Cap. II.

VM autem successisset ei frater Ionathas, et in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamq; potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur: non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculū. Namq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida uenisset, dolo comprehendit: eoq; uincto contra ludæam mouit exercitū. unde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodq; ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamnam capit. Euerit autem & Accaron subactis præsidjs: aduersusq; Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed regia auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Nō multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad uastandā ludæā opprimēdumq; seruitio Simonē cum exercitu misit. Ille aut,

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

Antiochi mors.

Eleazar mors.

Ant. lib. 12. cap. 12.

Iude mors.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ionathas à Tryphone occisus. Ant. lib. 13. cap. 2.

Simonis res gesta.

*Simonis mors.
Ant. lib. 13.
cap. 14.*

*Ptolemæi crux
delictas.*

*Antiochus Hyrcanum obsidet.
Ant. lib. 13.
cap. 15.
Davidis sepulchrum spoliatum.*

*Ant. lib. 13.
cap. 16. 17.*

quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum ualidissimis præmisit, parte uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multis que per multa loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat: clarissima que potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos ludæos liberat à dominatione Macedonum. sed & ipse perijt in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusque filijs in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ uirtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum, quod Dagon uocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis affectus, postquam Deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæum petit, & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellum que aggressus, alijs quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palàm ut possent conspici, uerberabat: eosdemque præcipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodò ille poenas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò uerberari eam lacerarique conspiciens, effoeminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud ludæos cessare moris est, exemplo septis morum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis unà cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphię tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem passus fuerat, iratus in ludæam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusque ludæorum priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia. Rursumque tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, uacuas propugnatoribus esse ratus: quod & uerum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam uero usque progressus, ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eâ parte cōcludit: filiosque suos

suos Aristobulum. nū obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant. intra ciuitatem uenerunt, ut etiam infuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. Qui cum prompta eis uoluntate parasset, ab Aristobulo & Antigono superat. & ille qui dem ad Scythopolim usque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi uero in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitatem ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperè autem gratia cedentibus, alacritatē refrigerare non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam peruaferunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.
Cap. III.

ECVNDARVM autem rerum Ioannis & filiorū eius inuidia seditio- nem gentiliū concitauit, multūq; aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatissimè uiueret, & optimè rebus per annos x x x & tres administratis, & quinque filijs relictis moritur: uir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria uel maximè præcipua solus habebat. nā & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiā de duobus maioribus filijs suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit: quorum uitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum uidetur, quantumq; à paterna felicitate diuerterint. Patre namq; mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit, seruitio, quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem uero à se secundum Antigonom (namque illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autē uinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namq; hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horum autem facinorum poenas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimū amabat, quemq; regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaq; primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tēpore ut aduersa ualetudo Aristobulū corripere. Antigonus uero circa festorum solenniorū finem armatis comitatus templum ad orādum quammaximè petiuit, plusq; in honorem fratris ascēdit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quodq; maxima cetera stipatus, ut illū interficeret eo uenisset: nec enim perpeti honorē solū ex re-

Ioannis mora.

Aristobulus pri-
mus regni dia-
dema usurpat.
Ant. lib. 13.
cap. 18.

Aristobuli cru-
delitas.

gno

gno habere, cui regnū ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne uel ~~se~~ ^{se} ~~uari~~ ^{uari} quicquam uideretur, prospiciens, & ut incerta præcaueret, ~~se~~ ^{se} ~~ardem~~ ^{ardem} satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum ~~ire~~ ^{ire} iubet. Ipse autem iacebat in castello, ~~Bari~~ ^{Bari} ~~an~~ ^{an} ~~Anton~~ ^{Anton} ~~ia~~ ^{ia} ~~cognominato~~ ^{cognominato}: & ut inermi quidem parcerent, ~~oci~~ ^{oci} ~~Antigonum~~ ^{Antigonum}, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis calidum cum insidiatoribus consilium capit. Namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, ut mādāta quidem regis taceant, dicāt uerò Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nūc autem, præsertim cum aliō discessurus sit, libenter eum uideret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaret, fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostentatum se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certumq; documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamq; optimarum affectionum tantum ualere, ut inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neq; mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant exclamauit: (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interiit, mearumque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus, & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum intervallo distat. Horæ uerò diei sunt quatuor: sed & uaticinationē tempus effugit. Hæc locutus senior, moestu uultu & mente sollicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod uatem fefellit. At uerò Aristobulo confestim sceleris poenitudine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec moeroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomeret. Hunc ergo unus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & ubi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem intersectoris effudit. Ululatu autem eorum qui id conspexerant cōtinuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. Ad extremum uerò minitanti, uimq; adhibenti, uerum quod erat indicauerunt: atq; ille cum lachrymis opplesset oculos, quātumq; poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, ut maximum Dei lumen facta mea nefaria lateret. nam citò me ultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quàm diu ō corpus improbū fratri matriq; damnatā animā detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiāt: neq; iam meorum uiscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cum nō plus anno regnasset.

Antigonus ab
Aristobuli
satellitibus
interfectus.

Essæus uates.

Aristobuli
mors.
Ant. lib. 13.
cap. 19.

Vxor

Vxor uerò fratrem eius uinculis dissolutis regem cōstituit Alexandrum, qui *Alexander rex constituitur.* ætate maior erat, & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata uita cōtētum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed uictoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea uerò quæ ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptū, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximū quæ trans Iordanem sita erāt, ubi preciosissima quæque bonorū Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verum Alexander receptis post cladem uiribus, aggressus maritimas regiones, Raphiam capit, & Gazam, itemque Anthedonē, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autē seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Nam plerumque epulæ seditiones accendunt. nec uidebatur insidias posse comprimere, nisi cōductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibi quoque Galaaditis ac Moabitis subactis, tributoque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cumque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum fraudi opportunū in Galaadensi regione occupauerat, captus insidijs totum amisit exercitum in uallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse uerò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquam tamen uictorijs lætabatur, quoniam regni sui uires consumeret. Vnde armis omisis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morumque uarietatem intantum ode-*Alexander cum subiectis in gratiam redire conatur.* rant, ut percontanti, quoniam pacto eos sedare posset, dicerent, si moreretur, nam uix etiam mortuo duros ueniā, qui tam multa sceleratè fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accersuerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe faciliè paruisset, uenissetque cum exercitu, miscentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtrosque tamen Alexander mille quidem *Ant. lib. 13. cap. 20.* equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autem partis essent equitum tria millia, peditumque millia quadraginta. Et prius quàm ueniretur ad manus, intercedentibus nuncijs & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos, qui Demetrium sequeretur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnae præter spem cedit utrique, nam neque hi qui Demetriū acciuerāt, in partibus

- uictoris

uictoris permanferunt: & immutatæ fortunæ mifericordia, ſex ludæorū milia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, cōtulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidē collectis uiribus prælio ſufficere ratus, omnem uerò gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt. non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autē aſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerique interfectis cæteros in Bernefelim ciuitatē compulſit, eaſque ſubaſta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verūm immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem uſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumque filios in conſpectu matrum necauit: atque hæc potans, & cum ſuis cōcubinis recubās, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, ut etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam ludæam profugerēt: quorum exiliū mors Alexātri finis fuit. Cum eiufmodi factis tandem ægreque regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

Demetrii impietas.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, de quo Alexandra & Hyrcano.

Cap. IIIL

RURSUS autē fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus eſt, Demetrii quidē frater, ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis authorem habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximū, & inter Ioppes littora ſpaciū, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam uerò murum ædificauit excelſum, turresque ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere ualuit. Exuſtis enim turribus foſſisque repletis, cum ſuis copijs trāſgreſſus eſt. Vindiſtæque poſthabita, qua deberet eū à quo prohibitus eſt ulciſci, protinus contēdit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuæ nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerū decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commiſſo, quā diu quidem ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi uerò procubuit (ſuccurrendo enim uictis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaque pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in uicum Cana delapſos, alimētorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio inſenſi Aretam ſibi ſociant: Syriæque coeles regem conſtituunt, qui bello illato ludææ, poſtquam pugna uicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit ruruſ opum Theodori cupidus: tripliciſque ambitu circundatis deſenſoribus, locum expugnauit. Necnō & Gaulanen & Seleuciam, & eam que Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugum mittit. Ad hæc autē capto Gamala caſtello ualidiſſimo, eiſque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in ludæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusque à gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autē requiem ſecutum eſt morbi principiū. Et quoniā quartano febriū recurſu fatigabatur, depulſum iri uale tudinē credēs, ſi ruruſ animū negotijs occuparet, intempeſtiuæ militię ſeſe dedit: & ultra uires corpus laboribus uexans, inter ipſos

iplos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idēq; Alexādræ cōiugi suæ reliquit: ludæos eius uel maximè dicto obedientes fore nō dubitās: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi comparasset. Neq; spes eum fefellit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patriū probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pōtificem, & quod præterea segnior esset quàm ut potestate regia molestus cuiquam uideretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum uiuere maluit, quod feruētioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam ludæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiēs. Illi autem paulatim sceminæ simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regis commodis fruerentur, expensas uerò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaq; augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiae. Imperabat autem alijs, uerùm Pharisæis ipsa ultrò parebat. Deniq; Diogenem quendam insignem uirum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, ut octingenti (quos supra memorauimus) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandra suadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cumque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. Atq; ille matri persuasit, ut his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia, per regionem dispersi sunt, Alexandra uerò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebatur, pactionibus donisq; sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingressu in Armeniam Lucullo, iam dudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidissimos, uniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum quod à septentrione fano adiacens, Baris antea uocabatur, ut diximus, postea uerò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatae sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deijci regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem

Ioseph.

Et omnium

Alexandri
mors.
Ant. lib. 13.
cap. 22.

Alexandre do-
minationi iun-
gunt se Phari-
sæi.

Diogenes à
Pharisæis in-
terficitur.

*Confilius de
rerum summa
inter Aristobu-
lum & Hyrcanum.
Ant. lib. 14.
cap. 1.*

omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam uiua commiserat. Verum Aristobulus uiribus atq; autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, cōiunx Aristobuli cū filijs) prius quàm grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam redijt, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

De bello Hyrcani cum Arabibus, & expugnatione Hierosolymæ.

Cap. V.

*Ant. lib. 14.
cap. 2. 3. 4.
Antipater Aristobulo inuisus.*

ETVS uerò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autè genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Isigitur & Hyrcanum, ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet, atq; in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans: simulq; admonebat, quòd eum deceret regno clarissimo præsidem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidum, quod Petra dicitur, saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumq; millia 1, quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namq; is ex Armenia quidam in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigra ne bellum gerebat. Sed ubi Damascum uenit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc uelut ad quæstum cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum ueniunt à fratribus, utrisq; ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisteret. Itaq; & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu percussus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse nō credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequabatur hostes: & circa locum, quem Papyrona uocant, prælio commisso, supra sex eorū millia cædit: in quibus erat & Cephalon, frater Antipatri. Hyrcanus uerò & Antipater Arabū priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriā ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt, multisq; muneribus ei datis, eadē

Antipater Hyrcanum in regnum restitueret conatur.

Aristobulus Scaurum muneribus corripit.

illa quibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli uolentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem, quantum potuit, ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quam regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum uero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas uenisset, unde Iudæorum fines incipiunt, per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium cōfugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio uocaretur, periclitari potius quam parere. Sed populum uidebat horrescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur, non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius: & ueniebat quidem uelut exoraturus Pompeium, ut sibi cuncta permetteret: ad montem uero reuertebatur, ne quid regie dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidē facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam congregi cum Pompeio cogitabat. Ille autem (nec enim tempus apparatus dandum putauit) statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima Iudææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, mane in Hierosolymā properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitus, quodque semetipsum ei cum ciuitate permetteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquā eorum quæ promissit effectum est. Gabinium enim, qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile, non uidebat: uallemque pro moenibus horribilem, fanumque illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem socijs bellum geri potius, regemque liberari dignum esse censentibus: qui uero cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique uicta pars Aristobuli cōcessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad ultimū usque resisteret, instruebat. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitate, hisque domū regiam tradidissent, adhuc obtinenda Pompeius

*Ant. lib. 16.
cap. 6. 7.*

*Alexandrium
arx.*

*Pompeius Ari-
stobulum in cu-
stodiam collo-
cat.
Ant. lib. 14.
cap. 7. 8.*

*Hierosolyma
obsidet Pompe-
ius.*

unum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. isq; præsidjs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerāt, pacem persuadere poterat, omnia quę circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipse uerò ad partes septentrionales fossamq; uallemq; replebat omni genere materię per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum, propter immensam altitudinem, & præterea ludæi modis omnibus desuper obfisterent. mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus ludæos religio ab omni opere manus abstinere cōpellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo em corpore ludæis etiā per sabbata pugnare licet. Igitur iam ualle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, mœnia tētabat. Desuper obstantes lapidibus repellebātur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, uim repugnātium sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius ludæorum tolerantiam & in alijs admiratus est: & præcipue, quòd nihil ceremoniarum intermedia tela uersantes intermiserunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & uictimas, omnemq; Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suę muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio, uix una turre deiecta, in sanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiq; fano, alios aliò cōfugientes, uel etiam paulisper repugnantes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministerio mactabantur, saluti quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autem sui gentiles aduersę partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quę circa murum erant, in desperatione succensis, pariter conflagrant. Itaq; ludęorum quidem milia duodecim occubuerūt: Romanorum uerò perpauca: sed plures fauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade ludęorum genti uisum, quàm sanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius uisum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius unā cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, quę intus erāt candelabra cum lychnis & mensis, in quibus libare atq; adolere moris est, & uascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacręq; pecunię ad duo millia talentorū. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quę sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer, idemq; patruus tenebat. et illos quidē qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustu

Faustus Cornelius.

Sacerdotum in rebus diuinis peragendis persequantia.

Pompeius cum suis comitibus in tēplum ingreditur.

Hyrcanus pontifex declaratur.

uerò & qui unà fortiter operam nauauerant, præclaris præmijs donat, & Hierosolymis tributum indicit, ablatas autem genti etiam quas in Coeleſyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præſidi parere iuſſit: proprijsq; tantum finibus circumcluſit. Inſtaurauit autem in gratiam cuiuſdā ex libertis ſuis Demetrii Gadarenſis, etiam Gadaram, quam Iudæi ſubuerterant. Mediteraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippō, & Scythopolim, & Pellam, & Samariā, & Mariſam: itemq; Azotum, & Iamniā, & Arethuſam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus uocabatur, poſt autē ab Herode rege clariffimis ædificijs transformata, Cæſarea nominata eſt: eaſq; omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autē & Iudææ, cunctorumq; adminiſtratione ad Ægypti uſq; fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permiſſa, Romam ipſe per Ciliciā properauit, captiuum ducens Ariſtobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidemq; filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum ſororibus Romam uectus eſt.

Gadara reſtaurata.

Ariſtobulus cū familia ſua captiuus Romam ducitur.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Ariſtobulo. Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingreſſus, ad Petram quidem regionum aſperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erāt, omnia uastaſſabat, multis & in hoc malis afflictuſ. nam exercitū fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum uictui neceſſaria ſuppeditabat. quem uelut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, ut bellum pacatione deponeret. Itaq; pſuaſum eſt Arabi, ut ccc talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia tranſduxit exercitum. Alexander autem Ariſtobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamq; depopulabatur. quem quidem maturē debellare poſſe credebat: quoniam diſturbatum quoq; à Pompeio murum Hieroſolymis renouatum eſſe confidebat: niſi Gabinius in Syriam miſſus qui Scauro ſucceſſerat, quum in alijs fortem ſe præbuiſſet, tum etiam in Alexandrum mouiſſet exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta ſunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc eſt, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longē ab Arabiæ montibus, muniēbat. Igitur Gabinius cum parte copiarum, præmiſſo M. Antonio, ipſe cum toto exercitu ſequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliq; Iudæorum multitudo, quorū Malichus & Piſtholaus principes erant, iunctis cum M. Antonio uiribus ſuis, Alexandro obuiā proceſſerunt: neq; ita multo poſt aderat cum ſuis copijs Gabinius. Alexander autem, quòd tum in unum confertam hoſtium multitudinem ſuſtinere nō poterat, abſceſſit. Cumq; Hieroſolymis appropinquafſet, coactus prælio decertauit: amiſſiſq; ſex milibus: quorū tria uiua capta ſunt, tria uerò proſtrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandriū caſtellum uenit, quia multos deſeruiſſe caſtra cognouit, promiſſa delictorū uenia conabatur eos ante prælium ſibi coniungere. Cum autem illi nihil medio cre cogitarent, pleriq; interfectis, reliquos in caſtellū cōcludit. In hoc prælio

Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

Gabinij reſeſta.

Alexandri cum Gabinio pugna.

Joſeph.

Ec 3 dux

Ant. lib. 14.
cap. 11.

Ant. lib. 14.
cap. 12.
Aristobuli cum
Alexandro pu
gna.

dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum uicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat: deniq; iussu eius & Scythopolis habitari coepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliaq; multæ, lætis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandriū, uehementius urgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orās, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quin etiam Alexandriū eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinus omnia cōsilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabiniū palparet obsequijs, uiro suo cæterisq; captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto, eiq; fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; ludæorum gentem in cōuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem unius dominatione ludæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multo post euenit, ut barbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum ludæorum manu cōflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primū occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinus Sifennam & Antonium & Seruiliū duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit: uulgiq; imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector, cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitōq; conflictu, aliquādiu cum suis Aristobulus fortiter dimicādo perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, cæsa sunt uiroꝝ v. m. propè uerò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; milite cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima uespera tetēdisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum suprā quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus, ad Gabiniū atq; inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinus scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopōdisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et ludæis in ea parte uias quæ Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabiniū persuasit: alia uerò Syria discessu Gabini commota, & ludæos iterum Alexāder Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine cōflata, Romanos omnes qui per

cam

eam terram degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens. (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram uero multitudinem fuga disperfit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) temp. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem et Orfanem à Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem uero transgressus & ipse perit, & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque Taricheis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis foemina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium qui ubique potentes essent, amicitiam hospitij familiaritate que conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus: de quibus alio loco referemus.

Crassus templi Hierosolymitanum spoliatus. Ant. lib. 14. cap. 13.

Pitholaum occiditur.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cap. VII.

CAESAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romæ que potitus, solum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima per illum subijci posse ratus: uerum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiā sepultura in solo patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiſerat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, capitis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arceſſeret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandræ perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se cōtulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij

Ant. lib. 14. cap. 14.

Aristobulus ueneno interimitur.

Ant. lib. 14. cap. 15. Alexandri Aristobuli filii mors.

Ptolemæus Alexandram in matrimonium ducit.

Et 4 prohibitus,

*Ant. lib. 14.
cap. 16.*

*Mithridates Pe-
lusiū obfidet.*

*Memphitæ Mi-
thridati se tra-
dunt.*

prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, nō solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: uerum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autē præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater uerò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatē cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, uerum etiam ut uictui necessaria præberent, militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ ad manus uenirent, ultroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est, Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates, cum fugeret, perdidit. Præter spem uerò seruatus ex prælio, uacuis inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpessus uulnera, toto corpore gerebat signa uirtutis. Post autem quando, rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissimæque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani, & Herode bellum mouente. Cap. VIII.

ODEM uerò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius, cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non bene uolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerū demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciā, qui cū hostis Romanorū sit filius, & fugitiui Romanorū, nouarumque rerum studium

dium uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse, quod uiueret. Namq; nunc eum nō propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit: Antipatro autem cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, ludææ procurator declaratus est. & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uerò ubi de Syria Cæsarem persecutus est, in ludæā reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniāq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbæ esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: unumquēq; admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & communi pace potituri: sin spe uana ducerentur, eorum qui priuati quæstus gratia res nouas optarent: se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum uerò tyrannum pro rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neque tam efficacem quàm regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ cōponebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorū militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem uerò ætate posteriorē, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturū: qui cum natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeò grata fuit Syris, ut per uicos atq; oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescētium gloria, maximeq; rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusq; Antipatri eiusq; filiorum probitas offidebat, instigabatur: dicentibus q; Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, ut in se reges producat: Nec em̄ eos uel simulare iam procurationē, sed certè esse dominos, ipso reiecto: cuius nec mādatis nec epistolis, præter ludæorū legem,

Ant. lib. 14.
cap. 16.
Antipater præfecit ludææ
declaratur.

Phasaelus militibus præficitur, Herodes Galilææ.

Ezechie latronis mors.

tantam

Herodes Hyrcano à maleuolis accusatur.

tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium uenire debere, rationem tam ipsi regi quam patrijs legibus redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accensum debatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam res gestæ darēt, firmata prius Galilæa præsidijs, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuo fuisset accitus. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicebant iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorum inimicum uidebat. Cum uero à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflata militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiæ confideraret: neque omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sacro autem nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiæ bellumque domesticum oritur: quoniā Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alij uero Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti uenit Marcus.

Cæcilius Bassus Sextum Cæsarem interfecit, & occupans eius occubat.

De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

Cap. IX.

Ant. lib. 14. cap. 20.

IN ODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Calsij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque mensis tenuit principatum. Maximo autem motu cedis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Calsius Syriam petit, occupaturus

cupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliavit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse uero exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactio-
 num. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius ueritus Antipater, filijs suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cæsij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At uero cæteros tarditatis arguens Cæsius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammaïtem, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfector, quod remissior in existendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressis Antipater, centum ilico talentis Cæsio delinquit. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cæsij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & uires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidij appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare uero adolescente & Antonio cum Bruto & Cæsio bellum gerentibus, Marcus & Cæsius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa: si autem bellum delisset, regnum quoque Iudææ Cæsius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, uir & alias strenuus, rebusque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem insensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat: simulque ut ualidior esset, armatorum sibi copias concquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palam minimè persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgatem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, et ciuitatem composuit seditione turbatam, per que dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castèque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui preceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueniens, Antipatrum flebat.

Malichus ex-
 ditionum collec-
 tor præ
 Cæsio.

Antipatri
 mors.

Contraque

Contraque ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus praeerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occulte praecepit. Et quoniam capta Laodicia, undique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudaeam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudaeorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiecto'que Hyrcano facillime regnaturum. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quod intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis praediceret ad insidias egredi: atque illi praeceptorum Cassij memores, ad litus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis unus respondisset, Cassij praeceptum: Planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolum: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

Malichi mors.

De Herode accusato & uindicto.

Cap. X.

Ant. lib. 14.
cap. 20.

OSTQVAM uero Cassius excessit e Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Cassius autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumque ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilaea pepulit: tria enim castella possederat. Tyrijsque quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, una & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marionem autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriae tyrannos praefecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigoni Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uero socer Ptolemæus Antigono subministrabat, contra quos Herodes instructus, in aditu Iudaeae commisso praelio, uictoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestae rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter

Phasaelus Felicem superat.

Herodes Antigoni uincit.

Hyrcani

Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris uocabatur, & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi Cæsar circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum ueniunt Phasaelum & Herodem: quod illis rerum summam ui possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut ne uerbum quidem inimicorum eius patere retur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum uiri, Antiochæ proximam Daphnen ad Antoniū uenissent, amoris Cleopatras iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondens autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, qui nam essent regedis rebus aptissimi. Cumque is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratiõe permittit. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrū missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes, magistratus Tyrionum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antoni suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam uulnerauit, quorum & faucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

Doris Herodis
uxor.Ant. lib. 14.
cap. 21.

De bello Parthorum contra Iudeos, & fugâ Herodis ac fortuna.

Cap. XL.

BARZAPHARNE autem Parthorū satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrj Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenes eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturū hostium

Ant. lib. 14.
cap. 21.

Ioseph.

Ff consilium,

*Herodes quo-
modo gesserit
se in pugna cō-
tra Antigoniū
& Parthos.*

consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi ludæi ultrò ad Antigonom confluit, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissâ pugna, depulsisq; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine, usq; ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configunt. Ibiq; hostes in fugâ uersos pars Herodis in fanum concludit: custodesq; his sexaginta uiros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidē infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundiâ peremptorū congressus cum populo, multos obrūcat: inq; dies singulos inuicem sese per insidias incurfantibus, assiduæ cædes erant. Instante uerò die festo, qui Pentecoste uocatur, omnia circa templum, totâque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiâ custodiebat. Inuasiscq; de improviso hostibus in suburbano, cōplures quidem peremit, omnes autem in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus, & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componendæ seditionis uenientem, re autem uera ut adiuuaret Antigonom. Denique Phasaelum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; ut insidiatorem occideret, neue se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exijt etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phasaelum prosequabatur. Sed ubi ad Galilæam uenerūt, indigenas quidē dissidentes atq; armatos offendunt: satrapam uerò conueniunt satis calidè, & officijs amicitiae dolos tegentem. Deniq; postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierūt: & quod Antigonus pleraq; mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, cauere. Hæc iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atq; in os exprobrare, qd se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iurèq; iurando suspicionē deprecatus, perrexit ad Pacorū: statimq; à Parthis qui remanserāt, quibusq; iussum erat, Phasaelus atq; Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodē capere moliebatur: eumq; fallere, ut extra murū procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autē suspectos habere solitus Barbaros, &

*Phasaelus &
Hyrcanus à
Parthis cō-
prehendun-
tur.*

tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quâquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portatibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquid de insidijs, sed quæ Phasaclus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaclum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima foeminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: ne uel se crederet manifestis iam conatibus Barbarorū. Adhuc aut Pacoro cum socijs deliberante, quoniam modo clam patraret insidias, nec enim fieri posse, ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumuentretur, nocte Herodes cum propinquis sibi ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequerentur. Et ille matrem quidē fratresq; suos, desponsatamq; puellā cum matre, minimoq; fratre prætereundum iter iussit. ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiiores autem in fuga Parthis ludæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumq; locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munificentissimam cōdidit, ac de suo nomine Herodiō uocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerò quā Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quā nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius cōsilio, & impares quidē necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, lectissimos autem, maximèq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; commeatu, qui satis esset obsefensis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam uersi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum uerò specimina inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæam multo antè comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate uastata: nec solum Antigonus regem cōstituerent, uerum etiā Phasaclum & Hyrcanū uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem aurículas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquā pontificatū recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasacli uerò uirtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interiit: atq; ita probato, qd uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, uiriliter moritur: dignum antea cta uita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, qd ex illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoq; illū pacto peremerit. Vtrū uis aut uerius sit, præclarū habet initium. Deniq; aut eū prius qd efflaret animā, cognito ex quadā muliercula, qd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo

Herodion arx.

Phasacli mors.

Ioseph.

Ff 2

discedam,

*Herodes à
Cleopatra ho-
norificè susci-
pitur.*

*Ant. lib. 14.
cap. 13.*

*Herodes rex
Iudeorum cō-
stituitur.*

discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā compositis, uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiā, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat avaritiā Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternae amicitiae, animoque liberali parcius, uel mutuū ab eo sumere, quod redemptionis causa praeberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profecto studium fortuna praeuenerat: & Phasaelo mortuo, nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamē uel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum, praemissis qui hoc admonerent, quamprimum reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, ut Herodem Arabia pelleret: certa uero causa fuit, quod uicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiae rependere, consolationis egentibus. Impudentiae uero suasores habebat, qui Antipatri uellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaque respondit nuncijs, quae dolor imperauit, Aegyptum uersus recedit. & prima quidem uespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur, acceptoque tanto luctu, quantum curarum aestum deposuit, ibat ulterius. Itaque Arabem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibique transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam uiri dignitatemque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quae parabat, existimante. Posthabitis autem reginae precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodum uehementer bello Cassij uexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariae premere inopia, maximam tamen aedificat nauim triremem: eaque cum amicis delatus Brundisium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternae gratia primum conuenit Antonium: eique tam suas quam totius generis clades exponit: quodque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantae miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iunctae cum Antipatro dexterae, tum uero ipsius qui aderat contemplatione uirtutis, etiam tunc eum regem constituere proposuit Iudeorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Caesarem quidem habebat multo quam ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Aegypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam

nevolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequabantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quod intra breue tempus is dissidere cœpisset, uerum etiam quod antea quoque populo Rom. despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem cōmoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret, Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

Cap. XII.

ODEM uerò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes.

*Ant. lib. 14.
cap. 23.*

Vnde Iosephus quoque frater Herodis, cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem comiserat, Malichum pœniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho, & qui unà obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit: Silonem uerò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uerò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidē turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerāt, cōponebat. Silonem uerò Antigonus in Iudæa mercēde corrumperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiar. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximēda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursionem perterritos, maturè in fugam uertit: & Silonem malè repugnantem, peri-

*Ant. lib. 14.
cap. 24.*

Ioseph.

Ff 3 culo

culo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utriusque beneficijs debita uicissitudo: plurimos tamen spes, ut à rege certissimo. Iamque ualidissimas quaesierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidijs opportuna praecipuans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occidentalem regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab alijs uero per cuneos excurrentibus primae frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros praekonis uoce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: poenasque ab nullo, quamuis manifesto inimico, repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut praekonem exaudire, aut uoluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uerterunt. Ibi quoque tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarent, pecuniamque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antea prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites, ubi plurimi essent, conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Caesare & Antonio & senatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde haec precatus ipse agros adit: tantamque his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulque prospiciens, ne uel in posterum ministrare desinerent, accolae Samariae per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelae dederat) ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illique iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudaeorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, praeterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem uacuam habitatoribus repperit, quingentos uero cum mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamque diripuerunt, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta praesidio collocato, reuersus est: Romanumque militem in his quae sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumaea, & Galilea, & Samaria, hyematurum dimisit. Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses suscipere in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumaeam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus,

equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, cōmuniuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada liberauerat a finibus suis in Samariam translata, ibiq; tutissimè collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atq; Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumq; Sephorim, licet uehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, cuius studibus eius ante aggressiōe fuga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraq; illius regionis incurstantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas afficiebant. Premissis autem tribus peditum cohortibus, unaq; ala equitum in uicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimere, sed armati obuiam procedebāt, peritia bellatoris fisci, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrū Herodis in fugam pellitur. Ille aut de suo dextro circumgressus, uelociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo aut in hostes, impetū persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes uolentiae concesserunt: qui tamē eos usq; ad Iordanem cædendo persequēbatur: & magna fugientiū parte perempta, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi q; in speluncis latitantes reliquerant, eorumq; causa diutius ibi remorandū fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam summā ad hyberna mittēdo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro uenaliū cōsuleret, muroq; castellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas uersabat Antonius. Ventidius aut ad bellum contra Parthos Silonem atq; Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Iudææ statum antè cōponerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiq; inaccessæ, transuersosq; tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumq; ab earū fronte usq; ad fauces altissimas pertingebat, rectum uallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisq; demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hicq; cum familijs eos mactabāt, ignemq; repugnantibus iniiciebāt. Cumq; aliquos ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederēt, uoce præconis edixit. Sed illorū neque uoluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos uis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidā, septem filiorū pater, orantes cū matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemq; filiorū trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur, & ut filijs parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios occidit uxorem: deiectisq; desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse

Ant. lib. 14.
cap. 24.

Herodis de his
sibus uictoria.

Ventidius contra
Parthos
mittitur.
Ant. lib. 14.
cap. 25.

Crudele patris
in se, liberos,
uxoremq; fac-
cium.

arbitrabatur, eiꝑ parti Ptolemæo preposito, in Samariam redijt: scutorum quidem tria milia, sexcentos uerò equites in Antigonū ducens. Tuncꝑ propter eius abscessum naꝑti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant, in paludes atꝑ in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autē castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam uerò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitū mille auxilia duarumꝑ legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adiutum ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, et pecuniam dare pollicitus. Sed is (nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes) in proditione quidem ei non paruit, simulata uerò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tãquam hostem arcebat à moenibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunꝑ Iudeos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hec cum ægrè ferret Herodes, in Machæram quidem uindicare uoluit, tanquam in hostem: iracundiam uerò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machærae iniquitatem. Ille autē delicta sua reputans, uelociter regē consequitur: utꝑ in gratiã secum redeat, multis precibus efficit. Neꝑ tamen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem ualidissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciciens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisꝑ placeret Antonio. Denique mox ut ad eum uenit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnãꝑ prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumꝑ ad honores eius spemꝑ regni adderet, Antiochus uerò tradere Samosatam cogeretur.

Herodes Antonio uirtutem suam probat.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigonum occiso. Cap. XIII.

Ant. lib. 14. cap. 25.

IN hac agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephū fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mādatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suum aduersus Antigonū moueret, quia non firmum esset auxiliū Machærae, quātum ex delictis superioribus apparet. Verū Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichunta cū v cohortibus à Machæra secū missis petit, ut maturo messum tēpore frumenta diripiat. Incurso autē hostiū per montana atꝑ aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā uiri fortis in ea pugna gloriam cōsecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autē lectæ de Syria cohortes erāt, nec ueteranorū quenꝑ permixtū habebant, qui bellī imperitis opitulari posset.

Antigonus

Antigonus autem uictoria minimè cōtentus fuit, sed eò processit iracundiæ, ut mortuum quoq; Iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis et talēta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tāta uerò nouitas post Antigoni uictoriam Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerēt, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa, ne horū quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iussu ut Herodem quoq; aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarū Herodes uterē auxilio, ipse cum cætera manu militū sequebat. Herodi autē degenti prope Daphnē Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus prosluisset è stratis, ecce nunci cladis intrabant: quare præ dolore paululū quæstus, maxima parte, luctus dilata, in hostes properabat, ultra uires iter accelerās. Et ubi ad Libanum uenit, octingentos montis accolae assumit auxilio, unamq; his iungit Romanorū cohortē. Cum quibus nō expectata luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eum quæ reliquerant locū auertit, & assidue quidē castellum oppugnare tētabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in uicum proximū recepit exercitum. Paucis autē diebus post, auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellū nocte desererēt. Iamq; per Hierichunta properās ibat, ut q̄ primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei monstriq; similis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionem q; Deo charus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa apud eū cœnauissent, postquā dimisso cōuiuio omnes egressi sunt, cōfestim cœnaculum cōcidit. Id autē cōmune sibi tam periculorum q̄ salutis prælagiū, quantū ad futurū bellū pertineret, esse cōiiciens, mane primo castra mouet: hostiumq; sex circiter milia de montibus decurrētes, prima tentabant agmina. Et manū quidē cum Romanis cōserere non satis fidebant: lapidibus aut ac telis eos, dummodo plurimos fauciarent, eminus appetebant. Vbi Herodes quoq; ipse præteriens, latus iaculo uulnerat. Antigonus autē se nō solū audacia suorū, sed etiam multitudine superiorē uideri cupiens, Pappū quendam ex cōtubernalibus suis cum manu militū in Samariā mittit, quibus quidē Machæra erat præmium uictoriæ. Herodes uerò terrā peruagatus hostilem, quinq; municipia capit, duoq; habitatorū milia cōsumit, exustisq; domibus, ad exercitū redit, circa uicum qui appellat Cana tendentē. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum uel ex ipsa Hierichunte, uel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autē congregati festināte, Pappi milites neq; multitudine hostiū, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnā ex altera parte procedunt, sed ubi agmina conflixerūt, cæteri qdā paulisper restiterūt. Herodes autē fraterne cædis recordatione periculosius dimicās, dummodo eius ulciscerē autores, aduersam aciē facillimè superat. Deinde semp integros aggrediēdo, uniuersos in fugā uertit, erat em̄ plurima occūbentiū strages, cū alij quidē in uicū unde

Antigoni crua
delusas.

Herodes Pappū
pūm uincit.

nenerant

uenerant compellerentur: nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in uicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertae, plenaeque propugnatorum de super tecta: & quoniam foris deprehensos facillime superabat, disturbando aedes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. tantaque cadauerum per omnes uias multitudo coaceruata est, ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis qui in uico perissent, fuga discederent: statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Haec enim perficienda uictoriae fuit impedimentum, & ne penitus operimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad uesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum sequebatur. Et prius quam in balneum perueniret, obusus ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem uiderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum inermis esset praetereunt: exitus uero quam fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obrucit: idque Pherorae magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetijt: murisque admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romae rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quam facilius erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres aedificare iubet. relictis autem qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam uadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despicebat. Igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditumque sociat: qua mediterraneo itinere premissa, ipse per Phoenicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex milia, praeter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, prope a septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius uero Antonio, a quo milites quibus praerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur multaque ueluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime ex locis oppido proximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, a muris opus aggerum prohibebantur, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum

Pappus Antigonis dux occiditur.

Herodes uxorem ducit.

Ant. lib. 14. cap. 12.

culum moliebant. In nulla re aut æquè ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerent excursus: inopiam uero alimentorum longinquis transfectionibus adiuuari disposuit. ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciae supergrederent, Romanorum tamen peritia uincebant. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebat. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram eius uicem muniebant. Prorsus aut neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidum tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebant: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis uero manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Maetabantur autem quamplurimi, & per angustiores uicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseria. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes, omnem persequerentur aetatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque praesentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantae mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ut foeminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes uicisset, ut externa quoque auxilia compesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbior, quam si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si uacuo facto uiris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium caede, totius orbis terrae imperium, uile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis praedandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriae reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quosque liberaliter, & pro merito, duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post haec Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctum Antigonom ducens. & illum quidem uana spe uitae cupidum usque ad ultimum diem, igna uia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit. non tamen omnino ne quid pateretur, redemit. Iam enim Antonius Cleopatrae amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognationem suam sauitia persecuta est, ut neque propinquus

*Hierosolyma
capitur.*

*Antigonus se
dedit.*

*Antigonus seu
cui percutitur.
Ant. lib. 15.
cap. 1.*

*Cleopatra sua
ritia.*

sanguine

sanguine superesset, cedis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando, suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quæreretur. Postea uero quam in Iudeos atque Arabes usque extendit auaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum uerbo tenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos uiros tantosque reges iniustum esse duxit: uerum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum posita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam uenit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatæ ducebat. Nam cum pecunijs omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs Cleopatæ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes, & ingenti terremotu. Cap. XIII.

*Ant. lib. 15.
cap. 5.
Bellum Actiacum.
Cleopatæ astutia.*

CONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hircanio potitus, quem uicum Antigoni soror tenebat: uerum tamen à Cleopatra callide, ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas ut Herodi committeret, persuadet Antonio, quos si uicisset, Arabiæ: sin autem uictus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumque potentium per alterum pessundaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter celsit, nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem cōflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. Qui cum iam uicti essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canatham congregati, expectabant Iudæos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tētabat, castraque muro cingi præcipiebat. Non tamē ei paruit multitudo, sed priore uictoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam uersos urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immixtis, qui ex Cleopatæ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursum recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cede prostratis. Qui uero ex prælio seruari sunt, in uicum Ormizam confugiunt. ubi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quam usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. Non enim repentino commisso prælio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen ultus est Arabas, assiduus fines eorum incursionibus infestās: quodque semel uictus est, sæpè rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas,

linitas, septimo regni anno, & Actiaco bello feruente. nancq̃ ueris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta uerò hominū milia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq̃ Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. Vnde uelut omni subuersa ludæa, terræ obtinendę spe, quia neminem superesse credebant, in eam irrunt, legatis prius interfectis, qui ad se uenerant à ludgis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinē, tam magnitudine quàm assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non uidetur, cur uos presens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas moerori uobis esse non miror, ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest ut hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisq̃ freti, quantum nostris calamitatibus, ueniunt. Fallax autem spes est, quę non suis uiribus nititur, sed alienis aduersis. Neq̃ uerò uel secundæ res uel contrarię, apud homines certæ sunt: sed in utramq̃ partem uideas fortunam nutare uicissim, ut exempla uobis propria demonstrabūt. Nempe prælio superiore uictores, post ab hostibus uicti sumus. Et nunc ergo, quātum æstimare licet, illi capiuntur, uictores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciā suggerit. Nam cum ferociores quàm opus erat fuistis, & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc aut uestra cunctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certam mihi uictoriā spondet. Cōuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere uirtutem exercere: consceleratisq̃ hostibus planum facere, quod neq̃ humanum aliquod malum, neq̃ ira cælestis unquam deprimit fortitudinem ludæorum, donec spiritum uitæ ducunt, uel eorum quisquā in bonis suis Arabas dominari partietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentium metus: neq̃ arbitremini, terræ conculsionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nancq̃ sunt elementorum quoque uitia: nullumq̃ damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentiæ quidem, uel famis, uel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa uerò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam uictis? Læmò enim uerò maximum imminenti excidij monstrum, sponte sua, neq̃ alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq̃ Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq̃ dexteram, sed continuo poenas dabūt: si patrio repleti spiritu, in uindictā uiolati foederis animos excitemus. Pergite quisq̃ nō pro coniugibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cedis ultores. Illi melius quàm nos qui uiuimus exercitum regēt: uobisq̃ mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinē uestram sustineri nō posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, sacra Deo cele-

*Inges in Iudæa
terramotus.
Ant. lib. 15.
cap. 6.*

*Herodis ad
suos oratio.*

Herodes Arabum copias nuncit.

brauit: deinde cum exercitu Iordanem fluvium transgressus est. Castris autem Philadelphiae positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimum cupiens cōgredi. nam & hostes praemiseraut, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regis facile repulerunt, collemque tenuerunt: ipse uero quotidie producto ad praelium milite, instructaque acie, Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quaedam enim eos uehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) uallum eorum disturbat ipse aggressus: eosque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixti que cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudaeis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret uictoriae desperatio. Et quandiu quidem restiterunt, non magna eorum caedes facta est: ubi uero terga nudauerunt, multi a Iudaeis, multi uero a semetipsis conculcati perierunt. Denique milia v in fuga ceciderunt, caeteraque multitudo intra uallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes, & licet armis propere adesset excidium, tamen aquae penuria uehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardente siti, ceteruatim exeuntes, ultro se Iudaeis tradebant, adeo ut quinque diebus quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem milia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto uirorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum.

Cap. XV.

Ant. lib. 15.
cap. 7.

Herodes Caesarem uictorem adit in Rhodo.

Cesar Herodem regem appellat.

Mox autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post uictoriae Caesaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Caesar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Caesar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, ueste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata ueritate coram eo haec dixit: Ego quidem, Caesar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro uiribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilium minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatrae mortem aduersorum correctionem, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores, & Deus qui tibi uictoriae donaret, obstruxit. Vna ergo cum Antonio uictus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni, spem salutis de uirtute praesumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad haec Caesar: Imo uero saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permanearis: siquidem ego preclarissimam spem de tua magnanimitate

mitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatram, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis coepisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauiora pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uero ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepti regni diuitijs, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidē equo uectus est, cœnamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoque postquam uenit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dēpserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quam magnus animus accipientis. Post primam uero Actiada, etiam regionem quæ Trachon uocatur, eius ditioni subdidit, ei que continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit unquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascus immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas miseras Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat, ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamque Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascus receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo incōsulto procuratoribus liceret administrare, præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa uero post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

Herodis in Cæsaris milites officia.

Herodi regnum augetur.

Herodes Syria procurator constituitur.

De urbibus & edificijs instauratis, & conditis ab Herode, deq; magnificentia qua usus est erga exterarum gentes, eiuq; felicitate. Cap. XVI.

Ant. lib. 15. c. 1.
10. 12. 13. 14.

TAQVE anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terre spatium quam fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit: hoc autē nulla re minus, quam regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam uocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam cōferri posset, ædificauit: easq; amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uerò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terraq; fecundissima his attributa: ubi templum quoq; maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontē candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam uertex in præcellum editus, propter subiecti lateris uallē specus aperit umbrosus, quæ profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculū concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principiū. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichūta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uerò quam fines suos templis repleuit, in prouinciam quoq; honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum autem inter maritimas ciuitates uidisset unā uetustate iam fessam, quæ Stratonis pyrgos uocabatur, & pro loci natura munificentie suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarū media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phoenice nauigarēt, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræeo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uerò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatiū per uiginti ulnas in profundum

Herodes templum Cæsari dedicat.

Pyrgum Stratonis Herodes instaurat.

Magno sumtu portum efficit.

fundum saxa demisit, quorum pleræque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda cælabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè cōstructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio, aditus autem septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostium uero colossi tres, utriusque fulsi columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis uia tendentes in portum. Contra ostium uero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusque aduecticijs portum, Cæsari uero conditoris honorem, unde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum uictores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterat, Agrippium uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. Nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum uocauit: fratricque Phasaëlo turrim cognomine Phasaëlidè Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus et in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaëlum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium uocauit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac maceræ tectaque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: ut pro rerum

Herodes appellat Cæsaream, quæ prius Stratonis pyrgos dicebatur. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

Herodis in parentes pietas.

Liberalitas Herodis in exteros, digna rege.

quidem omnium copia ciuitas esse uideretur castellum: circumfcriptione uero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras uero & porticus, foracq; & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uero Nymphaeæ siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem uero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quem admodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpe multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem? perq; omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nonne Antiochenisum Syriæ præteam, cum plena cœniab omnibus uitaretur, per uiginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisq; imbribus, quàm longa esset portibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaia commune, sed etiam totius orbis terræ munus uidetur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum uideret inopia, quodq; solum ex ueteri Græcia restabat, collabi: non solum agonotheata ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum redditus instituit, ut nunquam eius memoria agonotheatæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliacq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: uelut maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore usus est, quod animo conueniret. Cumq; summus uenator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique uno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorumatrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequētatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi autem corporisq; uirtutem, fortuna quoque secunda usus est. Rarò enim contra uotum eius, belli celsit euentus, & si quādo id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

De disidio Herodis cum filiis Alexandro & Aristobulo.

Cap. XVII.

T uerò publicam ei felicitatem moerore inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere coeperūt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat, uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris uocabatur, Mariammen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam uenit, & antea quidē, maximè uerò postquam Roma regressus est. Nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos ē Mariamme suscepit, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commendi facultate concessa. Deinde auum cōiugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati uerò gentiles liberauerant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interfisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimoniū. Hoc enim fretus, multoq; amplius patriam desiderans, uenit. Herodem autem cōmouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure deberet. Quinq; autem filiorum, quos ex Mariamme suscepit, duæ foeminae, cæteri mares erāt: horumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariammes suffragabat: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariammes erat odium, quantum ipse illā amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore uerò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pōtificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atq; ille quidem cum sacra ueste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamē noctu missus in Hierichunta, ibi, sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamme probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerētur, hæc accusantes, quòd in Ægyptū imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere uiro mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiā cogitantē Cleopatras sæuitiā, cuius gratia & Lyfanius rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clām, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonē aperit. Et illa reuerso Herode, multa que inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunq; esset al-

Ant. lib. 15.
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. cap. 13.

Alterum Herodis coniugium.

Hyrcanum interficitur.

Domestice Herodis calamitates.

Herodes Mariamne & Iosephum interfici iubet.

terius mulieris amore captus: Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebatur, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibiq; tunc Salome soror eius, arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmavit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens, confestim utrumq; iussit interfici. Deinde poenitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant: idq; & antea, quam diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoq; roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio, unus amicitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq; apertius quidam cum rege colloquebantur, q; ei per utrumq; filium strueretur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uero, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisq; illum præponere modis omnibus coepit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficiscentem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & uarias in fratres suos calumnias conferebat, quædã ipse dictitans, amicos uero suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse aperte quoque iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq; regio & cæteris obsequijs præter diadema utebatur. Tempore autem uoluit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepfit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romanam pater abstractum, ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris uerecunde suppressit: in se uero delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentiam conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus, quod eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lachrymas quidem cunctis exculsit: uerum Cæsarem sic affecit, ut

eorum

*Ant. lib. 16.
cap. 4.*

Antipatri calliditas.

eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios uideret, nondum tamē erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebat Antipater, etsi uerecūdia reconciliatoris palām proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam præternaui gans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissimē Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratę concordia causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romę scripserat, ut in causa dicenda suffragarent Alexādro: & usq; ad Zephyrium deduxit talentis xxx donatum. Postea uerō q̄ Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq; filijs propē astātibus causam reddit profectiois: multasq; Deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus suę perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, cōcordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem merē regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea cōmoditate illi gratias refero, tresq; filios meos reges designo, huiusq; sententię meę socium primum Deum fieri precor, deinde uos. Namq; huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruare: non iniustis eos, neq; disparibus, sed meritis colētes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitiā, cui præter ætatem obsequi, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos ego distribuam, & cōcordia sponsores illos constituā: pro certo sciens, seditionum cōtentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut nō solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeāt in præsentiā. Non enim regnum, sed regni honorē filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potiētur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret aut quiscq; uestrū ætatem meam, uitæq; institutum, nec non etiam pietatem. nam neq; senex adeo sum, ut de me citō desperet: neq; uoluptatibus assuetus, quę adolescentium quoq; uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem uerō ita coluimus, ut in longū nos æuum progressuros esse credamus, q̄ si quis in cōtemptum meum filijs meis placere maluerit, etiā pro illis mihi supplicium dabit. Ego em̄, non q̄ inuideā ex me genitis, honorificē eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferocię nutrimenta suggerere. Itaq; si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me parati esse premiū, seditionis uerō apud ipsos etiam quibus lenocinabant, infructuosam fore malignitatem, omnes profectō mecum, hoc est, cum filijs meis sentiant. Namque ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos aut, o boni filij, sacra primū retinētes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarē qui nos reduxit in gratiam, meq; tertium qui ea, quæ iubere liceat, rogem: fratres permanete. Iam nunc autem uobis & uestimenta & obsequia dabo regalia: Deumq; oro, ut cōseruet iudiciū meū, si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benignē cōsalutauit, populumque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui uerō mutationis erāt cupidī,

Herodis filij
reconciliati.

Seditionū causa
sunt ex contubern
alium nasci
malicia.

*Diffensio inter
filios Herodis
augetur.*

cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem diffensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirmatum esse Antipatro meritum: Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro uarietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio, multa fraude celabat. His autē pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorādi causa insinuabant. Itaque omne quod dictū esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferrebat. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebat, sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaeque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falsò uulgatis, unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidē amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitam malitiæ dixisset arcanū. Alexandri uerò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerent, effecerat. Cum autem cauere uniuersa cōmitteret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodē moliebat: fratrisque personam gerens alijs delatoribus subornatis utebat. Si quid in Alexandrum nunciaissent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referrebat, & ut necem patris Alexander optare uideretur. nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quātum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adieciēbat Antipatro. In eādē uerò partem inclinati sunt etiam qui regno parebāt: hi uolentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimū, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoque plus quàm priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquā omnes, ut Antipatro magis obsequerent, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis queneque ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum uel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret: nō solum autem regalibus erat formidini, uerum etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos, quauis ex ciuitatibus nō subiectis, ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur à patre: sed affectu refrigescēte paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodē autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomē amitam, contra illos commouit Antipater, assidue uelut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autē inimicitias augebat Alexandri quoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate cōmemorans, cunctarumque se quæ in regno uiuerēt, dominā esse dictitans: paternū enim genus à

Glaphyre superbia Alexandrum omnibus inuisum reddidit.

Temenō,

Temeno, maternum autem à Dario Hytaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quodliceret Iudæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & antequidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat uxori: quodque ipse priuatam, reginam uero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matrinunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque uicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea uidebat contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminationis diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, calumnie eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariammes uestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris uestibus induerentur. His de causis Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis absunderet, ad se eos uocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitque ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum uenia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum maturè placuissent, ut patrem, præsentis metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patrum Pheroram: uterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quod etiam uiua regina Herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamuis amantissimus frater esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quaestione, postremo ad Pheroræ amicos uenit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, sed quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem

Ant. lib. 16.
cap. 7.

consilij

Pheroras Salomen sororem accusat.

Alexander eunuchos muneribus corrupit.

Herodis regnū iniquitate repletum.

Ant. lib. 17. cap. 8.

Alexander in uincula conijciuntur.

consilij & fugæ consciū esse Aristobulum Salomes maritū: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nā & hanc frater Pheroras accusabat, quod cū Syl lāo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autē & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus uerò tempestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim uinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hæc sunt indicata, uī tormētorum coacti, & stuprum statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti, aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorās, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuuenem putarent: uerū se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neq; multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexādro clām parēre, militumq; rectores, itemq; ordinum principes occultē ad eum cōuenire dixerūt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut nō auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctuq; submittens, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaq; regnū eius acerbissima iniquitate repletū est. Nam pro suo quisq; odio uel inimicitijs, calumnias finxere, multiq; regis iracundia cædis cupida cōtra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis uelociora supplicia. Deniq; accusabat qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnā. De uita namq; periculū regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autē sæuitiæ processerat, ut nec eorum quemquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: uerum etiā amicis immitissimum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis Antipater, collectaq; propinquorū caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisq; delatorū timor inuasit, ut stricto instare sibi gladio uideretur uidere Alexandrum. Deniq; subito & ipsum correptū in uincula coniecit, & in amicorū eius tormenta perrexit: multi autē tacitè moriebantur, nulla uoce supra cōscientiam prodita. alij uerò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusq; obseruare, ut illo dum uenaret occiso, Romā profugerent. His tametsi uerisimilia non erāt, sed necessitate cruciatus ex tēpore fingebant, libenti tamen animo rex credebat, pro cōsolatione accipiēs uincti filij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verū Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultrò malis assentiēdum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fateť insidias, earumq; se plurimos socios habere, perscribit: ante oēs autē Pheroram & Salomen. Hanc em̄ etiā stupro sibi quondā esse mixtā, cum uim noctu adhibuisset inuito. lamq;

libri in manibus erāt Herodis: multa & grauiā de optimatibus clamātes, cum maturē in Iudāam Archelaus uenit, metuens genero simul ac filiā, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, Vbi nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiā meā bono merito nouo: nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eius modi uiri cōiunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiā tuam, cuius periculum agit, q̄ adhuc uiuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properans ueniebā, ut qui & illum reperirem olim dedisse suppliciū, & de filiā quæstionem tecum haberē, quam tui tuāq; dignitatis cōtemplatione illi desponderam. At nunc de utroq; nobis consulendū est: licet nimīū pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiā uicarij succedamus. Talibus increpās, quāuis pertinacē fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scriptis continebantur, & in Pherorā contulit. Cum aut sibi credere regem uideret: Considerandum est, inquit, ne fortē adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniāt, non tu ab adolescentulo, nec eī apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiret, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis authores, qui ad deteriore partem lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominibus nō solum adolescentulos falli, uerum etiā senes, domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Cōsentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pherorā excitabat. namq; hic erat librorū quatuor argumentū, qui ubi propensiorē esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitia Archelai præualere, quam honestē non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se uidere, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestē conuinceretur, regem insidijs uoluissē decipere, omniumq; malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit omisissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularet, omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ueniam petere. namq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturū. Paruit Archelao Pheroras, atraq; ueste cum lachrymis, ut quā miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniamq; meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namq; omnia quæ sibi obijcerentur fecisse, horum autē causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore cōceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiā mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquā partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uerò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiāq; ab eo distractā secum abducturum se aiebat, donec Herodē cōpulit

Archelaus Herodis minas arte dissoluit. Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

ultro pro adolescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis aut grauatim Archelaus cui uellet eam praeter Alexandrū collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, uxor quoque ab adolescente diligeretur: quae si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uero discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: uix tandem cessit, unaque & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Caesare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafri igitur Archelai consiliū, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabatur. Abeunte autem muneribus, talentorum septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quae Pannychis uocabatur, interque amicorum eius quicquid pro merito. Quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochia usque persecuti sunt.

Ant. lib. 16. cap. 11. Non multo post quidam in Iudaea uenit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiae Alexandro quaesita fecit irritam: uerum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniae corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati, uelut eorum quae occuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quae illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartae patriae causa, praecipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio praeventus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepserat. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, spei suae negligat insidiatores: Alexandrum uero, quod regina creatus, & regiae uir coniugis, filium priuatae mulieris pateretur regno succedere, praesertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quae quidem adolescenti bona fide suadere uidebatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quae se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penes iam strictis gladijs in eum irruere. Ob haec autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius

erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, uitā ei se respondere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexterā: uerū scelus tanto fuisse impedimento, q̃ societatem facinoris assimulasset. Alexandrū enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, q̃ regnū obtinuisset alienum, & post matris eorū necem principatū eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret hæredem, auitumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariāmes ultū ire. Nec enim decere successione regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In uenationibus quoq; offendere, si taceat: si uero laudet, cauillatorem appellari. & prorsus imitem sibi patrem inueniri, soliꝝ Antipatro indulgentem: ob quē uel emori non recusare, nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suū, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc usq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, ut antea, patris præsentiam formidando: nec de suis tantum criminibus locuturū, sed primum totius gentis ærumas, & quod ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi aut lamentaturum & aui & matris necem, omniaq; scelera regis relicturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrū falso delatis, Antipatri laudes prosequēbat, illum solum qui patrem diligeret, esse confirmans, quicq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum lucundo & Tyrannio clām colloqui solitos esse, equitū regis olim principibus, tunc uero propter quasdā offensiones ordinibus motis. Hac deniq; indignatione succensus, cōfestim eos tormētis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam uelut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrē interfecissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos uti permetteret. Hæc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus, & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorū quæ delata erant, uerum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem uero domus sue pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille aut prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, q̃ Herodem recōciliasset Alexandro, ab illo quoq;

Ioseph.

Hb 2 pecunias

pecunias capit: deinde in Achaïam trāsgressus, ad similia facinora malè quæ-
 sitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus re-
 pleuisset Achaïam, et ciuitates spoliaret, in exilium mittitur: atq; hoc eum mo-
 do poenæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignū est Cou-
 Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; is cū amicissimus esset Alexan-
 dro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti re-
 gi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse af-
 firmavit: nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledi-
 ctis aures paratissimas aperientem: eumq; gratiosissimum sibi iudicātem, qui
 secum eadem crederet, n̄sdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crude-
 litatem eius in filios. Nam ad hāc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quā
 & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut salutis suæ cōsuleret: quæ-
 si rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatā, quorum antè fuerat accu-
 sata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè
 illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate op-
 pressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protin-
 us contendit ad regem, eiq; monita Aristobuli prodit: atq; ille ulterius du-
 rare non passus, utrunq; filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Dein-
 de Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta fe-
 rentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam nauī dela-
 ti, regis literas reddiderunt, uehementer quidem Cæsar ob adolescētes indo-
 luit, uerū potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; rescri-
 bit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens, si in cō-
 muni confessu propinquorum suorum prouincięq; rectorū de insidijs que-
 reret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos, occideret: si uerò fugam tan-
 tum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Hero-
 des, cumq; Berytū quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudiciū. Præfederūt
 autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius le-
 gati, & cū his Volumnius procurator, itemq; propinqui regis & amici, nec
 non & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum
 regem: namq; hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectū habebat.
 Sed filios quidē satis prouido consilio in iudiciū non produxit: sciebat enim
 quòd si tantū uisi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impelle-
 rent: si uerò etiam dicendi copiam naçti essent, facillimè Alexander obiecta
 dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, uico Sidoniorū. Exor-
 sus autem rex, ueluti cum præsentibus ageret, cōmouebatur, & insidias qui-
 dem timidè obijciebat: nā probationibus deficiebat, maledicta uerò & pro-
 bra & iniurias, & peccata plurima in se admissa, prosequēbat: eaq; morte gra-
 uiora esse confessoribus demonstrabat, postremò cū nemo contradiceret,
 semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq; uictoriam uincere, singu-
 los sententiā proferre rogat in filios, & primus Saturninus, condemnandos
 esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse, cū tres
 ipse astātes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus lega-
 tis uisum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem uerò sententiam primus
 Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis æmulatione, uel odio: neq; in-
 dignæ

Ant. lib. 16.
cap. 12.

Ant. lib. 16.
cap. 13.
Herodes Cæsa-
ris scriptis pa-
ret.

Herodes filios
suos accusat.

dignatione quisquam necandos esse adoleſcētes iudicauit. Tum autem uniuersa Iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finē: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usq̃ processuram. Ille tamē filios Tyrum traxit: atq̃ inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidam regis miles, Tiro nomine, Tiro miles. qui & filium habebat Alexandro assuetum atq̃ amicū, & ipse diligebat adoleſcentulos, præ nimia indignatione mētis postremò circumiens clamitabat conculcatam esse iusticiam, ueritatem periſſe, naturam esse confusam, uitāq̃ hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regē ausus adire: Mihi uerò, inquit, omniū uideris esse infelicissimus, qui cōtra charissimos nequissimis credas. Siquidē Phororas & Salome fidē apud te aduersus filios tuos habēt, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq̃ aduertis hoc eos agere, ut iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi faciliē regem optātes. Veruntamē cogita, ne ille quoq̃ militibus odiosus sit, propter cēdem omniū fratrum. Nullus enim est, qui non adoleſcentium misereatur, principum autē plurimi etiam palām grauius ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio cōprehendi iubet. Ibiq̃ tum alius quidam regius tonsor, nomine Tryphon, nescio Ant. lib. 16. cap. 23. qua exagitatus infania, semetipsum indicans proſilit: Ac mihi quoq̃ Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tondēdi nouacula te occiderem: magnāq̃ inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusq̃ filium, & tonsorem subdidit quæſtioni. Cumq̃ illi pernegarent, tōsor autem amplius nihil diceret, Tironem uehemētius torqueri iussit: tūq̃ filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq̃ relaxato, ipsius occidendi patrē suum habuisse uoluntatem dixit, impulsū ab Alexandro. Hoc autē quibusdam fictū ab adoleſcente uidebatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli uerum esse affirmabant. Herodes tamen & militū principibus, & Tirone pro concione accusatis, in eos armauit populum, ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uerò in Sebasten missos, quæ non longo a Cæsareā interuallo distaret, præfocari iubet: eaq̃ re maturē perfectā, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII.

ANTIPATRVM uerò, cum iam finē controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis sciētibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq̃ minus timor eum non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq̃ Aristobulus ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaq̃ Herodias & Mariamme. Sed Glaphyrā quidem Herodes cum dote sua in Capadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quā infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idē

Ioseph

Hh 3 uerò

Ant. lib. 17. cap. 21.

Aristobulus et Alexander prefocati.

uerò etiam Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiēbat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, uelut opes tantas non munificētia largiretur, sed metu consumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquā profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantumq; illum peremptorum cædis poeniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lachrymis opplesset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora, maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uerò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororē uerò eius meus Herodes accipiet, ex pōtifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, q̃ patres eorū oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexterās iunxit, benignissimēq; consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset, neminem latuit pupillorum. Namq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flecebatur, quanto uiuentium puerorū studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidē quidem patri surrepere timuit, sæuienti acriterq; uigilanti ad suspicandum. Palam uerò eum supplex adire ausus est, coramq; deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomē habere uellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filijs socer esset adiunctus. Instantissimē uerò precabatur, quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namq; regi uxores erant, sed harū septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrū ex Doride, Herodē autē ex Mariamme pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamq; Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide uerò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; uxores sine filijs, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, uerebatur, ne

tur, ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmiū fierent. Sed tunc quidē fauoribus dictis eum protelat. Postea uerò blanditijs eius adductus, spōsalia reformauit: ac primū ipsi Antipatro Aristobuli filiā collocat, filiū uerò eius iungit filiæ Pherorę. Hinc licebat aduertere, quantū Antipatri ualuerit adulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome non potuit. Hęc enim quamuis soror esset, atq; hęc sæpe intercedente Iulia uxore Cęsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimā sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitā Alexæ cuidā ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes una, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certantebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquā erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnō & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias cōtumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inimicę essent, alias quidem morigeras habebant, sola uerò Salome aduersabatur eorum cōcordiæ: quodq; non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita uerò eius delatione mulieres, quodq; Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt, contrā uerò & discordare inter se rege audiente simulabant: cum his adeo colluderet Antipater, ut palām Pherorā minimē dubitaret offendere: occultos autem coetus & nocturnas comessationes agebat: earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter ceteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorumq; concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodq; Phariseis mercedem cōtra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatū uenenis. Postremò conuersus ad Pheroram: Vtrum, ait, se fratrem, an uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset, quā coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonē contulit: ac ne cum Pherora, uel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur, edixit. Verū ille palām præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; unā ei portādum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauis gavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antedixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius &

Ant. lib. 17.

cap. 3.

Ant. lib. 17.

cap. 4.

*Fabatum Sylla-
um prodit.*

alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regi q; indicauit, quod Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corripisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriūdus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap. XIX.

Pheroræ mors.

*Ant. lib. 17.
cap. 5.*

*Ancille & libertine quæ-
stioni subijci-
untur.*

AT Herodes Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem: neq; quomodo mulierem plecteret, inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supramodum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum uixerit. Deniq; nec ægrotum, quamuis sæpius accitus, fratrem inuisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum, & humanissimè curatum uoluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usq; ad ultimum uite diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoq; ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimæq; funus sepultura dignatus est. Unus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ fortis- tus est. Transijt autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes ad- issent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quædam ei cibum obtulisse coniugem suam, et non eo, quo solebat, modo conditum: eoq; sumpto, illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam ueneficam mulierculam ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namq; illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tū exclamat aliqua doloris impatiens: Deus celi terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, persequabatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorum conuētus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare

solida

foliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarū hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta cōgruere, qua de causā Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uerò trans flumen secedere curauisset. Nam sepe illos in sermone dixisse, quod post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammæ eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm lōgissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iā canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seq; fortasse prius, quàm regnare incipiat, moriturū: aut si unquā ille decesserit (quādo autē istud futurum?) uoluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorū quoq; spem ademptam esse patris iniuriā: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamines filium scripsisset hæredē. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo stādum arbitraretur: se nanq; ut ex eius progenie nemo superesset, curaturū. Quinetiā cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centū talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, Quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, Vtinam cūctis ablatis nudos se, dummodò uiuos relinqueret. Verū hoc nequaquam fieri posse, ut tā pestiferam bestiā quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palām liceret. Deniq; nunc occultē, inquit, conuenimus: licebit autem apertē, si uiuorum spiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talētis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pāuidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis cōperit, necādi sui causā ex Ægypto Antipatrum uenenum malum petiisse, per quēdam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uerò uenenum uxori suæ dedit. Se seruandum. Itaq; hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uerò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eodem modo probationes & regis tormēta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, nō in caput, sed in diuersam delata partem, periculū mortis euasit. Portataq; ad regē, ubi resipiscere potuit, (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adiurante rege, quod uera dicēti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neq; sepulturæ quicquam relinqueret, paulisper tacuit. Deinde: Quid, inquit, secreta custodio, cū Pheroras obierit,

Doris Antipatri mater, ornatu spoliatur, et expellitur.

obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura. Audi rex, & tecū Deus testis mihi ueritatis, qui falli nō potest. Cum Pheroræ morituro lachrymās asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, cōiunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauī: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uerò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer properè, meq; uidente cōsume, ne ad inferos quoque ultricem huius sceleris conscientiam deferam. Laeta ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uerò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uerò in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verum hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq; uenenum à fratre, apud Alexandriam exercente medicis nam, accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim totis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis, & ultia.

Cap. XX.

*Archelaus &
Philippus falso
accusantur.*

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorumq; serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem uerò præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subcisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipater uelut immittentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quòd multis patrē maledictis carperēt, ac de Alexandri & Aristobuli nec manifestè quererētur, sedq; accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam uerò adolescentiæ peccata esse, commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, uestem preciosam uariaq; stragula, poculaq; argentea, necnon & aurea comparando, aliaq; plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas cælaret. Deniq; ducenta talēta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem

malis

malis tunc minoribus maiore coniectis, cum omnia quidem tormēta de par-
ricidio, epistolæ uerò de iteratis fratricidijs conclamarēt, nemo tamen ex lu-
dæa uenientium, quo loco fortunę domus essent, ei nunciauit, quamuis inter
scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita
erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit,
per interfectorum fratrum manes obmutescabant. Deniq; Roma literas mis- *Ant. lib. 18.*
sit, continuo se uenturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare, nū *cap. 8.*
cians. Rex autem insidiatorē manibus tenere desiderans: timensq; ne, si quid
præcisset, fortè caueret, ipse quoq; literis beneuolentiam simulans, & alia fa-
miliarissimè scripsit, & ut reuersionem suam maturaret, orauit. Nam si prope *Herodes Anti-*
rasset, matris suæ quoq; offensionē posset componere, quam expulsam esse, *patrum literis*
non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ suscep- *ad se redire*
rat epistolam apud Tarentum, eumq; uehementer luxerat: id autem nonnul- *hortatur.*
lis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris
erat, quòd insidiæ pro uoto nō cesserant: neq; tã Pherorã flebat, quàm male-
ficiorū ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat, occu-
pabat, ne quando fortè deprehenderetur uenenum. Tunc autē in Cilicia pa-
tris epistola sibi reddita, quā suprā memorauī, statim quidem festinabat: sed
postquā in Celēderin delatus est, subit eum quēdā materni casus cogitatio,
anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei
suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus
ex causis matrē suam repudiasset: nāq; timere, ne fortè criminibus matris ad-
deretur. Minus autē prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quàm quid
Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora,
& patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus.
Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factū: nec enim præsentē illo
quenquam id ausurū fuisse. Absurdū autem uideri, propter suspensiones incer-
tas certis bonis carere, neq; maturè se patri reddere, ab eoq; regnum accipere,
quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmis-
susq; in Sebastū Cæsariæ portū defertur. Occurrit autē illi præter opinionē
maxima solitudo, cum omnes eum deuitarent nullusq; auderet accedere. Nā
etsi semper æquè inuisus erat, odio tamē ut proderetur, tunc data libertas est.
Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de
Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid agerēt Antipater ignorabat.
Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, uel
ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, cal-
liditate celabat, metuq; penè mortuus, uultu confidētiam simulabat. Et neq;
fugæ spes ulla erat, neq; circumstantibus malis emergere poterat: certumq;
nihil ei de domo, ne ibi quidem nūciabatur: id enim regis interminatio pro-
hibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse
deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis,
quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in regiam
uenit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ
rektor intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, uelut *Antipater Her-*
eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu, & capite de- *rodem adit.*
clinato,

*Doridis ad
Antipatrum
litera.*

clinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficijs inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neq; me attingas, prius q̃ crim nibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciũ & iudicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodũ te purges in diem crastinũ, meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente, quo pacto sese defenderet, cogitabat. Postero autẽ die rex, adhibito propinquo rum atq; amicorum concilio, Antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehẽsi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unã cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autẽ magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserãdus uideri debeo, q̃ erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosq; cõstitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim, q̃ iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas querebatur: at uerò hic belua, patientia mea, suprã q̃ satis erat, expletus, in me satietatẽ suã profudit: eiq; diu uiuere sum uisus, meamq; senectutem grauiter tulit, rexq; fieri non nisi parricidio passus est. Quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectũ reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicariũ declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meã penè concessi: apertè autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentorũ, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quod ue de his habui indicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumq; ueritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. Nam ego istam beluam noui: & q̃ sit uerisimilia dicturus, iam nũc prospicio, fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrũ cauerem, neq; meũ corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur

luctum

luctum peremptorum, & uiuētium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem uenit, & quemadmodum singula simulasset, uix me credo uiuere, tamq̃ grauem insidiatorem, quo pacto effugerim, miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq̃ amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinē sitierit, elabetur, etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quo modo ego parricida, quem tu semper seruatore te habuisse cōmemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataq̃ mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, coelestem latere iudicem omnino non posset, qui ubiq̃ præstò esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi malè cogitauerāt? Quid aut fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisq̃ bestiae animum gererem, certè mansueti patris beneficijs uinceret: quē, sicut tu dixisti, reduxeris, totq̃ filijs anteposueris, uiuusq̃ regem declaraueris, aliorumq̃ bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum, acerbissimamq̃ peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus magnumq̃ insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq̃ rebus abieram, ne Syllæus tuam cōtemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas: hæc fictis in me criminationibus ueriores, his me defendo. hæc affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias nō ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu cōpulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra mariq̃ nihil usquam parricida perpeffus. Sed nondum me hoc argumento diligas: nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori nō debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu uociferās, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solū autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè uerò fratrum interitū, quos ipsius calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successio- nis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus

*Antipatri re-
sponso.*

*Nicolai contra
Antipatri ac-
cusatio.*

à fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, uenenum petijt, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quaedam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Caesari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipatro uinculis tradito, cladis suae nuncios ad Caesarem misit. Post haec Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim ex seruis Antipatri Roma uenerat, Epistolas ferens cuiusdam, Acmes nomine, ancillae Iuliae: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes Epistola inter literas Iuliae reperta, clam ei beneuolentiae causa misisse. Ipsius autem Salomes Epistolis & male dicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed haec ab Antipatro erant fictae: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba haec sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, & alias Epistolis misi, certo sciens, regem sorori suae minimè posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac Epistola & quae in Salomen sunt composita, deprehensis, regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis Epistolis fuisset oppressus: quodque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Caesarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, praeteritis Archelao & Philippo natu maioribus: nam & hos Antipater insimulauerat. Caesari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filiis, itemque amicis & libertis, propè quinquaginta: ceterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

Acme ad Antipatrum Epistola.

Herodes morbo corripitur.

De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Cap. XXI

Ant. lib. 17. cap. 8.

MORBUS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac mororurgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat aegritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conuulisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo, qui summe scire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria praedicabantur: Iudas filius Sepphorae, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut Deus uindicaretur,

Iudas & Matthias Sophistae.

tur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi aquilam collocauerat auream. Eumq; tunc monebant Sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quam uirtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam confidentius adulescentes coronam adorti sunt: ipsoq; meridie, quum plurima multitudo uersaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nunciata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente? Lege patria responderunt. Cum uerò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: Quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum Sophistis uiuos incendi, & reliquos qui unā comprehēsi sunt, obtruncados carnicibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus differebatur, nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus autē uexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredoq; uirilis mēbri uermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumq; omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, ultionē eam esse dicerent Sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, uitæ tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; lordænem transgressus, apud Calliroën aquis calidis utebatur, quæ in lacum feracē bituminis, qui Asphaltites uocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autē corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum cutabant, ad clamorem quidem illorum respicere uisus est. Desperata uerò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediēs ad Hierichunta uenisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi mortī minabatur, factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni Iudæa nobiles, in locum, cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se uocatis; Scio, inquit, mors

An. lib. 17.
cap. 9.

tem meam festis gaudijs celebraturos esse ludæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos uiros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi ludæa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, Epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iulæ iussu Cæsaris interemptâ, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nūcio recreatus, doloribusq; rursus uictus (nam inedia tussisq; pariter uiolentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptisq; malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexterâ sustulit. Cum uero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumq; continuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoq; properè audito, Antipater fiduciam recepit: lætusq; iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atq; dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret, obstitit, sed etiam regi uelociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm uires ægrotantis ualebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumq; sepeliri præcepit in Hircanio. Deinde rursus corrigit Testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonom, regno potitus: triginta uero septem, postquàm rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secūda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, uinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquenque iussisse domū dimitti. Atq; ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in cōcionem cū alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamq; ab eo militibus Epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suū fouerent. Deinde post Epistolam Testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarumq; regionum: tetrarcham uero, sicut suprâ diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemq; anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamq; regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit, cetera uero seruari iuxta superius Testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, Deiq; beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regiū in funeris pompa ducendū. Lectus quippe totus erat gemmis auroq; distinctus, thorax au-

Ant. lib. 17.
cap. 10.

Antipatri
mors.

Herodis
mors.

Ant. lib. 17.
cap. 12.

Herodis se-
pultura.

tem purpura uariatus, corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona uerò desuper aurea, sceptrumq; in dextera, & circa lectum filij cū propinquis. Preterea satellites agmenq; Thracium, Germaniq; & Galli, uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cetera uerò militum manus armata, ducesq; suos ordinumq; principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, & uisione direpte auree aquile.

Cap. 1.

VRBARVM autem nouarū principium fuit, Archelao Romā proficiscēdi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisq; feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessariò multos ad inopiā redegit: nam qui eū neglexerat, impius estimabatur) candida ueste indutus procedit ad templum. Ibiq; uarijs fauorib. exceptus à plebe, ipse quoq; in excelsso tribunali, solioq; aureo residēs, humanissimè uulgus

Ant. lib. 17.
cap. 12.

admisit: eisq; & quòd sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & q; sibi quasi certò iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamē ait nō potestate solū interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium Dominus cōstitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cū sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, ut erga illos rebus omnib. patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentē magnis tentare petitionibus coepit. Namq; alij tributa leuari, alij uectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facillè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autē subito post meridiem congregati nō pauci nouarum rerum studiosi, ubi cōmunis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorū casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem nō occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet quos pro templo ac legibus patris interisse dicebant. Eorum autem mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac primū, quem is constituerat pontificem reiiciendum;

Archelai erga
populum libe-
ralitas.

Ant. lib. 17.
cap. 12.

Ioseph.

li 3

aliumq;

aliumque pietate prestantem, magisque purum optari debere. Quibus et si mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum protectionis festinatio continebat, metuentem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum uenit, prius quam uerbum faceret, lapidibus proturbarunt: & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, ociosi fore uidebatur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha uocitatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui Sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne uulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius uero tribunus uix elabitur. Et illi quidem statim, ueluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificijs occupatos singulos inualissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam uero manum per montes proximos disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius unumquemque ut domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiire. Ipse autem cum matre, necnō & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vnà uero egressa est cum filijs suis Salome, fratrisque regis filij, generique, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uero causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam ueniens, ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces uenire properauit, neque thesaurus paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se ociosum esse pollicitus, apud Cæsaream comorabatur. Postea uero quàm sibi obstantium unus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tenebat. Nō tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuētes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: ei que se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil uidebatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum charissimus, Ora-

tori

*Aquila aurea
direpta ultio.*

*Ant. lib. 17.
cap. 13.*

*Antipas regnum
affecit.*

tori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui se monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ uerò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quicquid præcipuè liberi omnes suis iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per Epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam uerò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent, Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemque redituum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium uocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi uerbis quidem de regno uideretur contendere, re autem uera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, quibusdam, ut diadema sibi imponerent, subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ uelut à rege impetranda petisset: maximorumque reos criminum, quos pater suus uinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à Domino postulaturus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum, sed uocabulorum Dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris assimulasset, obieciebat: cum interdum quidem personam componeret in mœrorem, noctu uerò ad comestationes usque potaret. Denique seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis suæ uires, eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uerò, quas ipsi mactandas uenerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante quam corpore, & quæ in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omni uicio purgata mente fecisset. Vt tamē quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admisis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populū peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis, perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia

Antipater Salomes P. Archelaum accusat.

Nicolaus Archelaum defendit.

cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argue retur, non regni solùm, sed etiã ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suafores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundũ uerò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum sciret, ut rerum Domino potestate sua cederet; nec unquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quẽ constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet, non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo per benignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit certum uerò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem regi oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos.

Cap. II.

Ant. lib. 17.
cap. 14.
Malthace Archelai matris mors.

ED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nūciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex trib. quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymā uenisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos avaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero uocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Deniq; concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, trans que Iordanem positæ regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret. & tripartita manu terna castra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum uersus, tertiãq; in occiduo prope regiam tractu, circumseffosq; Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varum nūcijs precabatur, ut quam maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse uerò in altissimā castelli turrim, quæ Phasaelus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autē præcepto milites obedientes, in templum uolant, uehementiq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea uerò quā multi Iudæi porticibus occupatis, à uertice telis eos appetebant, plurimi contere bantur: & neq; ex alto iaculantes ulcisci facile poterant, neq; cominus dimican

Pugna inter Iudeos & Sabinianos.

tes ferebant. Ab utrisq; tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. Ibiq; tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumeantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendiij periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepando in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensorib. destituto manus milites attulerunt, & XL ex eo talenta diripuerunt: quorū quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisque pugnaces, tam uirorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessæ his regia minitabantur exitium, nisi quamprimum inde secederent: Sabinus, si uellet, unā cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uero equitum Rufus: quorum uterq; ui corporis atq; prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, ne impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret, euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisque instructi cū regijs decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiae latronū principis, ab Herode quondā rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, nō parua multitudine collecta, ruptisque regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, cōtra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumē quoq; Simon quidam ex regijs seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cū latronibus quos cōgregauerat ipse circueis, & apud Hierichunta regiā, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptis, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, quibus aliquid decoris erat, cōcremasset, nisi Gratus regionū peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua ualle fugientem, & ex trāsuerso percussus in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athronges, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, ui corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similibus robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse aut ueluti rex maiora negocia procurabat.

An. lib. 17.
cap. 15.

Athronges
regnum affe-
bat.

curabat. Et tum quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē post tēpore, cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipuē Romanos, itemq; regiones perseuerauit: cū nec Iudæorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntē reptum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri uerò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum cōtra indigenas, itemq; alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natus quidem maximus ab Archelao, duo uerò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autē latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudeos crucifixos.

Cap. III.

Ant. lib. 17.
cap. 16.

Sephoris incē-
ditur.

Ammaus ex-
st.

ARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytjjs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uerò in Ptolemaidē tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidī propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas uerò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad uicū positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erāt, inde ad Sappho progreditur, alterum uicū turrisimū: quem similiter, omnesq; reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autē ignisq; plena erant omnia: nec prædationi Arabum quicquā obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii cæterorumq; indignè ferētis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo uisu Iudæorum castra disiecit: & alij quidem per agros abiēre fugientes: qui uerò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessariò multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus conspirasse. Antè uerò obuiam ei uenerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitū regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueti. Sabinus enim nec in os Vari uenire ausus, iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè uerò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum

millia

millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quod eos non auxiliantiū more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quā ipse uellet, agros uastare perspexit: suis autē comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verū illi se Varo prius quā in manus ueniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quod omnino cōtra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Cap. IIIL.

ROMAE autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: *Ant. lib. 17. cap. 17.* quante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti sue liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant, &

astabant eis plus quā octo millia Iudæorum, Romæ degentium. Itaq; conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium, admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autē amici ab utraq; parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabāt, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiā Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primū non se regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebāt. *Herodes autem factus.*

Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uerò felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quā omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verū se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & unā cum eo luxissent mortē Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autē quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatū meruerit, tot immolasse Deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Rectē igitur eos qui de tantis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: neue quod ex exanatione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissimè lacerabatur: sed

patriam

*Nicolaus Iu-
deorum cōtra
reges accusatio-
nem dissoluit.*

*Archelaus eth-
narcha institutus.*

patriam suam coniungi Syriae finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nūc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehendūtur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cepit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque rebus uix pareret. unā etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturū esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusque alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alteram Antipæ qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam. Philippo destinatae sunt: quæ talentorum centum redditus ministrabant. Archelai uero ethnarchia Iudæam, omnemque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere, quia non rebellasset cum cæteris. Acciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriae Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoni, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum uero eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easque nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehensio.

Cap. V.

*Ant. lib. 17.
cap. 18.*

IN T E R E A quidam iuuenis, natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat sociū quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quaestu cumulatus, etiam hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. Postremo delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, uisendi eius studio circumfusi properabant

perabant:& infinita multitudo per uicorum angustias, quocumq; ferebatur, conueniebant. Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portaret, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hiliori tamen animi spei non nihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime uerò, ubi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uerò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiectos. Itaq; ab alijs ei separato uitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset authorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequit: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta uiuus Alexāder non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigū numero inseruit, suasorem uerò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentiae precio satis esse iudicauit.

De Archelai exitio.

Cap. VI.

ETHNARCHIA uerò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Non oq; principatus sui anno, legatis contra se ab utrisq; ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium uerò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium uidisse commemorant: Non uem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldæorumque nonnullos, quid' nam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerū mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq; regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: uarias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiae Cappadocū regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi cōspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata cōiuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, uidere uisa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima uiri tertij: & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidē nō

Alexander falsus.

Ant. lib. 17. cap. 19.

Archelai somnium.

Simon somniū Archelai, interpretatur.

Glaphyræ somnium.

Ioseph.

Kk

dissimulabo

disimulabo contumeliam, tēq; licet inuitam recuperabo. Atq; hoc exposito somnio, uix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudeos.

Cap. VII.

Ant. lib. 18.

cap. 12.

Essenorum secta.

IGITUR Archelai finibus in prouinciā redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptāte, Galilæus quidā, Simon nomine, defectio- nis arguebat; quia indigenas increparet, si tributum Romanis pēdere pate- rentur, dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autē propriæ sectæ sophis- ta, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum unū Pharisei profitētur, alterum Sadducæi, tertiū uerò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, uerū inter se mu- tuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros uoluptates quidem quasi maleficia uitarēt: continentiam uerò seruare, neq; cupiditati succumbere, uir- tutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidē fastidiunt, alienos uerò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habētes, suis mori- bus diligenter instituunt: non quia coniugia uel humani generis successione censeant perimendā: sed quia cauendā putent intemperantiā scēminarū, nub- lam earum uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarū contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habet, neq; inuenias al- teri alterū opulentia præstare: legemq; sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari uellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertas humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, unū esset omniū patrimonium. Probro autē ducunt oleum, & si quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus absterget: quoniā squa- lorem decorem putant, dummodò semper in ueste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habēt, & ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autē illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid ha- beant promptū exhibent, quasi proprium. Deniq; tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antē uiderunt. Hinc est, quod cum pere- grinantur, propter latrocinia tantum armantur, neq; præterea quicquam fer- rant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitem constituitur: qui eorū uestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agen- tibus, par est. Nec uerò uestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscis- sis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autē inter se mercan- tur aut uendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deū religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā uota celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiosè fuerint ope- rati, rursus in unum congregantur: linteisq; præcincti uelaminibus, ita cor- pus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta, in eadem secreta coeūt, quo neminē alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsiq; purificati,

uelut

uelut in sanctum quoddam templum in coenaculum ueniūt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos antes uenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinūt, quasi datorem uictus, Deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis, in opere usq; ad uesperam uersantur. Similiterq; inde reuersi coenant, considentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repere rint. Neq; uerò clamor unquam tectum illud, neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alijs alij cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam uideatur uenerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine praecepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando et miserendo, sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictū. Iidem iracundiae moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, pauci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius uitāt. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant, eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quemq; uim propriā singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ uerò suæ studiosis non statim cum eis una collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem uictus ordinem tribuūt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albā uestem tradentes. Cum uerò processu temporis experimentum cōtinentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibū: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in conuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumq; dignus apparuerit, tunc demum in consortiū assumitur. Prius uerò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primū quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neq; ex praecepto obesse: quinimò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè uerò principibus. Neque enim absque uoluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam cōtingere. Si uerò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum uiribus potestatis ad cōtumeliam subiectorum: sed neq; ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus uerò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendijs: & neque aliquid de mysterijs consecraneos celare, neque profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addūt, nihil se de dogmatibus aliud, quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidē execrationibus explorāt, & quasi premuniunt ac-

cedentes. Deprehensos uero in peccatis à sua cōgregatione depellūt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumit. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatum cibum potest. herbas uero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremum spiritum agentes receperūt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ usq; ad mortem adduxerit, poenam luisse censentes. In iudicijs uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptāt autem nō minus q̄ centum in unum coacti: q̄ autem his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post Deū magna legislatoris est: ita ut si q̄s eum blasphemauerit, morte damnet. Senibus uero obedire & plurium quorumq; decreto, p̄babile arbitrant officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus unus nouem loquit̄ inuitis. Expuere quoq; in medium eorum, uel in dexteram sui partem, quisq; deuorat. Sabbatis quoq; operationem aliquā contigisse, omnibus ludæis diligentius cauent: neq; cibū sibi solum pridie præparāt, ne uidelicet illo die ignem accendāt: sed neq; uas aliquod trāspōnere audent, imò nec aluum purgāt. Alijs autem diebus fodientes foueā uno pede altam *καλιδι*, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa ueste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciant, in eadē fouea ab onere uentris leuant, ac deinceps terram quam effoderant reducūt: idq; ipsum faciūt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluant. Discernunt autem inter se, secūdum susceptæ abstinentiæ tēpora, in ordines quatuor: tātumq; hi q̄ iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimanť, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à cōtrektatu alienigenæ diluant. Viuūt autem q̄ longissimè, ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam proferant ætatem, p̄pter simplicitatem uictus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem uincūt firmitate cōsiliij. Mortem uero, si cum decore obeūda sit, iudicāt etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem corū in omnibus negotijs animos, bellum quod gestū est cum Romanis. Tunc si quidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeūtes, ut uidelicet uel in legislatoris aliqd loquerent̄ iniuriā, uel ciborū quippiam quod non solent, ederent, ad neutrū horum potuerunt cōpelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis q̄ tormenta admouerāt illudentes, constāter animas cum quadā hilaritate reddebāt, scilicet quasi q̄ eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiāq; eorum non esse perpetuā: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeātes, quasi carceribus ita corporibus implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum uero fuerint à carnalibus releuatę uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicò lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorum sententijs, pronūciant ultra Oceanum degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionem, quæ neq; imbribus, neq; niuibus, neq; æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amcenet.

Malis

*Essenorum in
tormentis con
stantia.*

*Essenorum de
diuinitate ani
mæ opinio.*

Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegāt, plena gemitibus exercendarum sine fine poenarum. Vident autem mihi secū dum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos uocauerūt, beatorum insulas sequestrasse: improborum aut animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commētati sunt, Sisyphos uidelicet, & Tātalos, & Ixiones, et Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique uirtutis, dehortationemque nequitiae: bonos quippe fieri in huius uitae conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari aestimantes: quoniam etsi in huius uitae spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Essenī de diuinitate animæ philosophantur, planē illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittāt, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit ut prædictiones eorum frustratio consequatur. Est aut aliud etiam Essenorum collegium, *Essenorum aliud collegium.* cibos quidem & mores legesq; similes cum prioribus habens, distans uero opinione de cōiugio. Maximam siquidem uitae hominum partem, successiōnem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptijs arbitrant: quippe si in eandem uelint omnes ire sententiam, defecturū confestim genus humanū. Nihilominus autem cum tantā ipsi moderatione conueniūt, ut per trienniū explorent ualeitudinē scēminarū: & si constātī purgationē apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamen eorum cum pręgnāte cōcumbit: ut ostendāt, qđ nuptias non uoluptatis, sed liberorum causā inierint. Lauantibus autem scēminis, ita ut uiris perizomatū inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinū, Pharisei dicunt, *Phariseorum secta.* qui certiore legalium rituum notitiā profitent: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo uniuersa deputent: & quidē uel agere quæ iusta sunt, uel negligere, secū dum maiore partem esse in hominibus profitent: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animā autem omnem quidem incorruptā esse, trāsire aut in alia corpōra solas bonorum, improborū uero interminabili supplicio cruciari. Sadducei porro, secū dus ordo, fatum omnino negāt: & Deū *Sadduceorum secta.* extra omnem malī patratiōem inspectiōnemq; constituūt. Aiūt autem, electiōni hominum uel bonum uel malum esse propositū: & secū dū uoluntatē propriā, alterutrū unicuiq; contingere. Animarum aut generaliter uel supplicia denegāt uel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeāt se mutua dilectione complecti: Sadducei uero & inter se feris moribus discrepan- tes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de ludæo- rum philosophis dicēda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine.

Cap. VIII.

ARCHELAI ethnarchia in prouinciā redacta, reliqui, id est, Philip- *Ant. lib. 18. cap. 5.*
pus & Herodes, qui cognominabāt Antipas, tetrarchias suas regē-
bant. Salome enim moriens Iulīæ Augusti cōiugi toparchiam quā
reuerat, & Iamniā, & in Phasaelide palmēta testamento reliquit. Delato au-
tem ad Tiberium Iulij filium Romano Imperio post mortem scilicet Augu-
stus.

Ioseph.

Kk 3 sti, qui

*Ant. lib. 18.
cap. 7.
Pilatus imagi-
nes Cæsaris
Hierosolymā
introducit.*

*Corban the-
saurus.*

sti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream uocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes uerò in Galilæa Tiberiadem, in Perea autem cognominem Iuliae. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse, collocari in urbe simulachrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluit. Euntes autem ilicò Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, ut ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinē Iudæorum, quasi qui eis uellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatū) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataq; triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denūcians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, anuit militibus ut educerent gladios. Iudæi autem quasi uno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt: uociferantes uniuersos se interfici magis uelle, quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uerò conturbationem alteram commouebat. Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadjs trecētis. Ob hoc itaq; uulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati, qui Hierosolymam uenerat, cum clamore circundarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priatorum uestibus induti: præcepitq; ut gladijs quidem non uterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimq; cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi uerò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectōrū stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quē pater Herodes interfecit, ad Tiberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentiū notitias ambiebat: maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus, quibus eum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctōrū uidere. Hoc cum quidā è familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim cōcludi iussit Agrippam, qui sub grandi ærumna, usq; ad mortem Tiberij, in carcere per mēses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnū annorum duorum et uiginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium

rium C. Cæsar absoluit Agrippam uinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irrisabat autem eum maximè in spem regni Herodias uxor, exprobrans ei socordiam: & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippam ex priuato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, à quo ob auaritiam uehemèter increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atq; ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam uxore, decessit.

Agrippa rex
constituitur.
Ant. lib. 15.
cap. 14.

De superbia Calp. & Petronio preside.

Cap. IX.

AIVS uerò Cæsar intantum contumeliosè abusus est fortuna, ut etiam & Deum se putaret, & uellet uocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam uerò multitudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum uerò quidam non credebant famæ bellum nuncianti. Qui uerò credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter aut in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinētibus: à meridiana autē Carmelo, qui abest stadijs centum uiginti: à septentrionali quoq; mōte qui est altissimus, quem uocāt incolæ Scalā Tyrionum: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autem urbe distās duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem uocant Beleū, exiguus prorsus: cui propè est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum ferè cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie uallis rotundæ, uitream emittēs arenam: quam cum exhauserint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehunt illuc de circumstantibus supercilijs arenam istam, utiq; communem. Locus autem metalli, statim in uitrum quod susceperit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quod iam conuersæ arenæ in uitrum, quæcunq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in uulgarem arenam denuò cōuertitur. Igitur loci quidem illius naturalis est. Iudæi aut cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uerò etiam pro suo statu. Ille aut ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens aut in Galilæam, & conuocās in Tiberiadem tam populum Iudæorū, quàm omnes eorum nobiles, et uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addens, qd & cōtumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos Deos,

Ant. lib. 19.
cap. 15.

Ptolemaidem
descripuit.

Beleus fons.

Memnonis seu
pulchrum.

imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsidētis. Illis uerò cōtra hęc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulachrū, ne dum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. Si eam quippe transgrediar, uobisque parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sane uos nō Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipse æquē ac uos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hęc tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationē omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorū clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, Pro Cæsare quidem & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstimet collocādas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cū mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hęc admiratio Petronium miseratioque perualit, intuentem & insuperabilem religionem uirorum, & tantum uulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim uiritimque compellans, populum quoque publicē alloquens, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & uirtutem Romanā, & indignationem Cæsaris: inter hęc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum uideret etiam semen-tem regionis intercipi (ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur) ad ultimum conuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se uelle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta multitudine impendā animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc cōfestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum uiris etiam prouinciam esse perdēdam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis uehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodicē, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorū talium uectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij aut exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperē nauigauerūt: denique ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quā illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Caij responsio.

De Imperio Claudij, & regno Agrippæ ac morte.

Cap. X.

*Ant. lib. 19.
cap. 3.*

CAIUS per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapit in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, uolens imperiū ad optimates reducere: ut, sicut olim,

olim, ad regendum dignissimi eligerent. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & Senatus in concilium, & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, uidens Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad Senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa defereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum uocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. Nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandę potestatis exemplum Caii morte esse propositum. Quę cum detulisset Agrippa, respondit Senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutem. Sed accepto Patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus configere minimè uellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista Senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum Patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos: maximè cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hęc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. Ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunę regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit ut progressi quinque interficerentur, antè scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculū nunciasset: dicens quod nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis Imperator. Hęc audiens Claudius, continuit militum impetū. Suscepit autem in castris aduenientē Senatum, & indulgēti honore cōplexus, egressus cum Patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoq; protinus donat regno paterno uniuerso, adiiciens ei etiam illam quę Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc aut aliud quoq; regnum, quod Lysaniæ uocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus aut præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat aut etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdē erat, iunctus Berenicę reginę Chalcidis. Opinio autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quatenus pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset, absolui, irritam prorsus ob-

sidionem

Ant. lib. 19.
cap. 5.

Agrippæ
mors.
Ant. lib. 19.
cap. 7.8.

sidionem Romanis oppugnātibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnavit autem annis tribus. Ante quoque cum tetraarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres à Cypride natas, Berenicen, Mariammen atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. Qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in provinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc uerò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priorē Mariamme Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi à Mariamme, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

Cap. XL

POST obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patruī sui regno constituit. Alterius autem provinciae suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuò Iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diem festū azymorū in Hierosolymā, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderēt) unus è militibus reductis turpiter uestimentis, inclinās posteriora sua uertit ad faciē Iudæorum: & ad hunc habitū uocem emittens similē succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcentes. Ex his autē incōsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimā prosiliebāt: cōtinuò quippe saxa rapientes, percutiebāt milites. Tunc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis: statimque in fugā uersi, relicto tēplo refugere cœperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decē milia hominum cōsumpta sint. Facta est autē uniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinantiū tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per uia publicam, Stephanus quidē seruus Cæsaris suppellectilē quandam uehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit, obijciēs quod latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidā militum in uico quorundam libros sacræ legis offensos discidit atque cōbulsit. Iudæi autē quasi totam religionem inflammata uiderent, undique confluerunt: & uelut machinamento aliquo, ita uel superstitionis attracti, omnes ad unam euocationē ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militē qui tantam contumeliā Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (uidebat enim multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satisfactio sedata) ad iudicatum

militis culus
impudentia.

Latrocinanti-
um tumultus.

dicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt. Denuò autem Galilæorum & Samaritanorū conflictus exoritur. In uico enim quem Geman uocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanū, rogantes ut antequā grauis calamitas oriret, trāsiret in Galilæā: & in eos q̄ authores essent homicidij uindicaret. Cumanus uerò his negotijs quæ habebat in manibus postponēs illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam uulgus impetum fecit, sine ullo duce, nec cuiquam principum suorum retinēti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidā Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidēre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, uicos etiā inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum unam equitum alam, quæ uocatur Sebastenorum, ut auxilio his qui uastabant esset: sicq; eorum multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, q̄ in uastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerūt: opertiq; cilicij, & aspersis cinere capitibus precabant, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionem, ad Hierosolymę perniciem Romanos commouerent: misererent autem patriæ suæ atq; templi, filiorumq; & coniugum propriarum: neq; omnia pariter in discrimen adducerent, neq; ob unius Galilæi uindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserūt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabāt: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quę in omni regione agebant rapinę, & audacissimus quisq; reliquis uim afferebat. Tūc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum uenerūt, uindicari de his qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autē fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initum quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secularum præbuisse Cumanum, q̄ inter principia authores cædis nolisset ulcisci. Tūc Quadratus utranq; partē interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones uenisset, diligenter singula inquisiturū: deinceps uerò progressus Cæsareā, eos omnes quos Cumanus uiuos ceperat, in crucē sustulit. Inde cum Lyddā uenisset, denuò audiuit Samaritanorū querelas, & accitos Iudæorum decem & octo uiros, quos cognouit pugne fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionathā & Ananiā, eiusq; filiū Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autē & Samaritarum nobilissimos quosq;. Præcepit etiā Cumano, & Celeri tribuno, Romā nauigare, reddituros Claudio rationē pro his quæ in regione gesserāt. His ita cōpositis à Lydda ascendebat Hierosolymā: & inueniens multitudinē festiuitatem azymorū celebrantē sine ulla conturbatione, Antiochiam rediit. Romę

Galilæorum et Samaritanorū conflictus.

Iudei 18 fecerunt percutiunt.

autem

autem Cæsar auditis allegationibus Cumanis & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causa magna contentione defendens: siquidē & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum uinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Palantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam uerò de Chalcide in regnū maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronē relinquens, quē suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque peruenerit, quoniā scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

Neronis crude
litæ.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

Ant. lib. 20.
cap. 11.

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandā Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autē Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autē Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per uiginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, uinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum uel in communionem sceleris deprehensoium popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii uocabantur, die clarò & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum uerò diebus solennitate festiuis immiscebantur uulgo, fidas sub ueste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatis bus molestior timor ciuitatē premebat: sicut enim in medio bello, per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atque custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiā malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatē urbis statumque corripit.

Eleazarus cum
ceteris latroni-
bus suspendi-
tur.

Sicarij.

Ionathas ponti-
fex à sicarijs
interficatur.

rupit. Seductores namq[ue] homines & circumuentiones, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittētes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (uidebantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atq[ue] pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciā, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogās, triginta fermē milia hominum congregauit, quos uana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui uocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoq[ue] Romanorum præsidio, in populares exercere dominationē. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus cōuenierant. Præuidit sanē eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inijt conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autē qui cum ipso fuerant cōprehensi atq[ue] uinculis traditi sunt. Reliqua uerō multitudo in regiones proprias dispersa est. Compresis uerō his etiam, sicut ferē in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidā & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem uocabāt, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorū principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui spontaneā ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionē diripiebant quorumq[ue] potentiū domos, eosq[ue] insuper trucidabant: inflammabāt etiam uicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleteretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabāt, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmulum uerō conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam uerō ciuitatem fuisse gentiliū uindicabant. Neq[ue] enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq[ue] iurgabat. Procebat autem usq[ue] ad arma contentio: & quotidie ad confligendū audaces quicq[ue] partis alterutræ prosiliebant. Neq[ue] enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Præstabant autem hi quidem diuitijs & corporum uiribus. Græci uerō auxilio militum: magna siquidē pars Romanæ manus de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant cōprimere tumultum: & pugnares quosq[ue] comprehensos, taureis ulciscebant ac uinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabātur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosq[ue] urbe discedere: non parentium autem immisis militibus interfecit nō paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusq[ue] partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maximē infestabant prouinciā sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Ioseph.

LI De

Ant. lib. 20.
cap. 12.Pseudoprophe
ta Ægyptius.Iudæorum &
Syrorum se
ditio.
Ant. lib. 20.
cap. 12.

Ant. lib. 20.
cap. 15.

Ant. lib. 20.
cap. 1.

Gesij Flori
iniquitas.

ERVUM successor huius Albinus nō eodem modo negotijs praefuit, neq; enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille praeterierit. Deniq; non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq; solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum cōprehenderunt, uel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorū pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res nouare cupiebāt, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanē qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autē popularis quae non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisq; ergo improborum cohorte propria circūdatus, ipse quidem inter ceteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipulatoribus uero suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum uastabant domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterent, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futurae iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanē eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gelsius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit uideri. Ille si quidem plura occultē & cum fraude nocuerat: Gelsius uerō iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palām quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neq; rapinarum ullum morem, neq; afflictionum praetermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uerō impudentissimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem, neq; commentus est callidiores nocendi uias. Huic siquidem uiritim illatis dispendijs lucra querere exiguum uisum est: sed totas simul despoliabat urbes, & labes populis inferebat, tātum nō uoce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse praedarum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiā contigit totam penē deferi regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquētes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neq; aulus quispiam ludaeorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum uerō instante azymorum solennitate ipse Hierosolymā uenisset, occurrens multitudo, quae facillē tricies centenorum milium fuit, precabatur, ut gētis suae calamitatibus subueniret, & pestem illam prouincię Florū ut eijceret clamitabat. Qui tamen cū sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescēs impetum populi, & edicens quod deinceps placatiore eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autē eum usq; ad Caesaream Florus, illudens mendacijs, & ludęorū genti bellum sedulo cōminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebatur. Pace siquidem permanēte, habiturū se apud Caesarē accusatores ludaeos: uerū si defectionē negotiatus fuisset, maiore utiq; malo abducēdā à se esse inuidiā peccatorū minorū. Igit ut gens ab

Ramano,

Romano abrūperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere; decretumq; istud contestantes literas attulerunt: perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ mensē Maio.

*Belli Iudaici
exordium.*

De Floro seruiente in Iudeos, Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap. XIII.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis, & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium, quam res meruerat, offerentes: dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem uetabant. Cum uero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudeorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiā Iohannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorū, ut ædificationem uetaret. Ille autē ob capiendum tantūmodō, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatē, quasi qui pugnae spatium Iudæorum summis uendidisset. Sequenti autē die, Iudeorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas Samiū ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebāt fuisse pollutum, pars autē Iudæorum quæ erat constātor atq; moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgescentes Iudæi, effundebant in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuo est pugna commissa. Interueniens autē Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positū fuerat, iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uero superatus esset præ Cæsariensium uiolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserūt in Nabata: regio quædam eorū hoc nōmine appellat, dirempta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autē eorū duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum uenerūt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uero ilico comprehensos eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igit apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebat: ueruntamē adhuc iram suam frenabant. Florus uero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrent, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa cōfusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomē Cæsaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarent orantes. Quidam autē seditiosorū in Florum maledicta iaciebant ultima: & camistrum circumferentes stipē eius nomine postu-

*Ant. lib. 20.
cap. 15.*

*Flori in Iudæos
seruicia.*

Ioseph.

Et labant;

Florus in Cæsarienses & Hierosolymitas se uit.

labant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Denique cum deberet Cæsaream ueniens, ignem belli illic nascentis extinguere, causasque tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utique fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille uero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: ne uel eum, in quem tam graua maledicta iecissent, falso denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animique constantis, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solum in uerbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone uenerant, in medium uulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesque sacerdotum principes, & ciuitatis uniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos producerint, uindicandum. Ad hæc respondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque sentire, illis uero qui errauissent in uerbis, ueniam conferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi alios quos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & præ timore ad negandum sint parati, debere tamen illum si cõsuleret gentis quieti, & uellet Ro. imperio seruare urbem, magis propter multos innoxios dare ueniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, ut forum rerum uenalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solum illum diriperunt locum in quem fuerant immissi, sed in uniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species præteribat. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille uerberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem uideri nouitas Romane calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestri ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Equestri ordinis uiri flagellati caduntur.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, ut Alexandrum, qui Aegyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitii conveniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum uidentem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem praefectos equitum suorum, custodesque corporis mitens ad Florum precabatur, ut à cæde desineret. Ille uero neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum regiam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, uerens utique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, ut uota Deo solueret. His enim qui morbo uel alijs necessitatibus implicant, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque uino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de uita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sex: to decimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum uoces erant: quod ueriti primates quique & pontifices, disruptis uestibus, & uiritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his uerbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæuisset. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea uenientibus: ueniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus ludæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarent. His hortationibus seditiosi quique abuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero omnes sacerdotes omnesque Leuitæ sacra uasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiā & catores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem custoditum esse uellent, neque ad direptionem uasorum sacrorum Romanos contumeliosis incitaret. Erat autem uidere ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis uestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobiliū compellare, ac denuo in comune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim utilitatem uel militibus esse de ludæorum salutatione tribuendam, uel illis quæ accide-

Berenices petitio à Floro contempta.

*Iud. ei fustibus
cæduntur à Ro-
manis.*

rant correctionem, si in præsentī procedere cessarent. At contrā, si officiosē susciperent solenniter uenientes, auferri Floro occasionē pugnae: ipsos uerò saluare patriam suam, & providere, ne quid ultra quā pertulerant, experirent. His addunt, q̄ paucis seditiosis si tanta multitudo iungat, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatē transferre. Tali hortatu multitudinem inflectētes, etiā ipsos seditionis authores quosdā quidē minis, quosdā aut sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete, omni populo sequente, militibus obuiam prodierūt. Iamq̄ cominus factos salutauerunt: illis aut nihil respondentibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerūt. confestimq̄ milites cōprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atq̄ in fugam uersos persequentes equites proculcabant. Corruiebant autem multi quidem cum à Romanis cæderētur, plures autem cum se mutuò propellerēt. In ipsis aut portis grauis facta est cōpressio, & uno quoq̄ alterum præuenire cupiēte tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū uerò durus erat interitus. Suffocatu enim atq̄ conculcatu miseri disperibant, & neq̄ ad sepulturam quisquā proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiā pariter milites immoderatē, eos quos cōprehendissent, cædentes: & per ingressum, qui Bezetha uocat, detrudebant multitudinem, trāsire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem trāsire nitēbatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè uenientibus sagittis uincerent, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabat ingressus, ad reliquum se exercitū, qui erat in regia, receperunt. Seditiosi aut uerentes, ne superueniēs denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex tēplo ascendētes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderūt, quatenus auaritiā Flori desperatione cōpescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq̄ his in Antoniam trāsgrediniteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu cōquieuit. & conuocans sacerdotum principes atq̄ curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamē apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent. Ad hæc illis respōdentibus, nihil nouandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibz paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte, sicut precabant, mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

*De Polittano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum
Romanis hortantis. Cap. XVI.*

LIVD autem denuò pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq̄ eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerūt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in urbe egerat, retulerūt. Ille autem susceptis literis partis utriusq̄, quid facto opus esset, cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur, cum exercitu in Iudæā Cestiū ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos,

Iudæos, eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nunciare. Mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniā occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas, indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea uerò q̄ illum cōgrua humanitate coluerūt, conquesti sunt quā potuerūt flebiliter, de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, uasrē tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximē miserebatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpessi iniuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunq; egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorū sexaginta stadijs obuiam progressus, officiosē Agrippam & Politianū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos cōiuges mulieres; quarū plangoribus reliquus quoq; populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederet urbem, uideretq; quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebāt forum desertum, domosq; uastatas. Deinceps uerò per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usq; totam circuiret ciuitatē: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem alijs parēre Romanis, soli autem Floro aduersari, propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentū teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem cōuocauit: & cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. Vulgus autem Iudæorum, ad regem pontificesq; conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: uisum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat aut multitudinem non esse quieturā, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos, neq; sibi expedire cernebat. Aduocata igitur concione in xystrum, & in suggesto constituens germanam suā Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xystro imminebat cōtra superiorem partem urbis: nam xystro templum erat ponte cōiunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem uiderem uos omnes ad pugnandū cum Romanis esse incitatos, neq; populi puriorem syncerissimamq; partem pacem uelle seruare, neq; processissem ad uos, neq; consulere confisus essem: superuacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora cōsensus. Quoniam uerò aliquos quidem ætas, malorum belli-nescios facit, quosdam uerò inconsiderata spes libertatis: nonnullos uerò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum

Agrippe ad Iudæos oratio.

improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, ut omnibus uobis in unū coactis ea exponerē, quæ arbitror expedire. Obstrepat aut nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidē qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiā post meos monitus manere in pristina uoluntate: mea aut etiam ad illos qui audire cupiunt, intercipietur oratio, nisi ab omnibus uobis silētium præbeatur. Noui quidē quod multi & iniurias procurantiū prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquā discutiam qui sitis, & cōtra quos bellū suscipere tentetis, primum separabo causas, quas cōnexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci, cur libertatē magna laude attollitis? Si uerò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem uel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Cōsiderate aut singillatim, & uidete quæ exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatē. Cum uerò modicorū peccatorū exprobratiōes maximas facitis, aduersum uos profectō eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculō & cum quadā uerecundia nocebant, palām uos confidenterque populantur. Nihil aut ita plagas coarctat ut patientia, & uiolatorū quies uiolantibus inijciat pudorē. Fac aut eos, qui Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, nō tamen etiam Romani oēs uiolant uos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare uultis. Neque enim ex præcepto illorū improbus ad uos quisquam uenit: neque possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente cōspicere. Sed neque faciliē ea quæ hic fiunt, illic audiuntur, est autē importunissimū, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, uelle conflagrare. Et quidē nostrorum criminum citō erit futura correctio. Neque enim unus atque idem prouinciæ semper curā tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum aut semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis uerò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, ut principio non ea careant: molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne utique subeas, iustū suscipi certamē uidetur. Qui uerò semel subiectus est, & deinceps deficit, cōtumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciam Pōpeius intraret. Maiores uerò nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo uobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obistere nequiuerunt. Vos autē qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autē omnibus illis qui primi paruere, longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatē patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantē, per mare uerò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam, cum una naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa paruam autē Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatē administrant Italiæ iusiones. Lacedæmonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum

silaum Asiam perſcrutatum, eosdem dominos uenerantur. Macedones uerò qui adhuc penè imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem ſibi orbis imperium, ferūt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoq; multæ gentes ad libertatē fiducia ſubnixæ, & multo maiores, ceſſerunt tamen & obediunt: uos autē ſoli ſeruire dignamini his, quibus uidetis uniuerſa eſſe ſubiecta. Quibus exercitibus, quibus cōfiditis armis? Vbi eſt claſſis ueſtra, quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expenſis poſſint ſufficere theſauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas exiſtimatis uos bellum mouere. Non circumſpiciſtis Romanorū imperium? Non metimini ueſtram imbecillitatem? Nonne ſcitis, ueſtrā ciuitatē à conterminis gentibus frequenter eſſe ſuperatam? illorum autem uirtus per totum orbem inuicta percurrit: imò etiam hoc orbe plus aliquid quæſierūt. Neq; enim ſufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad ſeptentrionem Iſter, neq; in meridie ſolitudine tenus perſcrutata Libya, neque in occidente Gades: ſed ultra oceanum alium quæſierunt orbem, & uſq; ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum tranſtulerunt. Quid ergo? Vósne diſtiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto orbe degētibus? Quæ uos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, Seruire moleſtiſſimū eſt. At quāto magis id Græcis, qui uniuerſis ſub ſole habitantibus uidebantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes, nunc bis ternis faſcibus Romanorū obediunt. Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo uobis iuſtius deberēt libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſq; ullo præſidio, uni tantummodo rectori parent, & faſcibus cōſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoq; & habitātes circa Ponti littora nationes, Mæoticasq; gentes? apud quas nimirum olim neq; domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc uerò militum ſubijciūtur tantum tribus milibus, & quadraginta naues lōgæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiant. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoq; & Cilices pro libertate dicere ualerent? tamen nūc ſine armis tributa pendūt. Quid autē Thraces? quinq; quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperioſamq; multo quā uēſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimōq; gelu eos qui irruerint retardantē, duobus milibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici uſq; ad Dalmatiā, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediūt: cum quibus & ipſi impetus cōpeſcunt Dacorum. Ipſi quoq; Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiusq; capti, rurſum cum maioribus opibus reſtiterunt, nunc ſub una Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberēt, Gallos potiſſimū oporteret aſurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab orientali plaga Alpiū montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uerò Oceano. ſed tali munitione gaudētes, trecētis & quindecim gentibus numeroſi, fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domeſticæ habētes, omnib;

bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus uectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq̃ sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt, horrueruntq̃ cum uirtute fortunā, qua illi plura sæpe obtinuere q̃ bellis: deniq̃ sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neq̃ Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neq̃ tanto terrarū marisq̃ spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec uicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorum montium eluctati uertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romanitæq̃ ita bellicosæ gentibus, tantoq̃ (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audiuit multitudinem Germanorum, uirtutem quoq̃ & magnitudines corporū (ut arbitror) sæpe uidistis. siquidem ubiq̃ Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatijs regionem incolentes, spiritus aut maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem uehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorū legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens uniuersa salutem in fuga nō in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ cōfidentis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorq̃ legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere: quādo etiam Parthi, bellicosissimū genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsolescentes tamen mittunt Romanis: estq̃ cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Oriētis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma uenerantibus uos soli bellum geretis: Neq̃ Carthaginensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe uenientes, tamē sub Scipionis dextera corruerunt: Sed neq̃ Cyrenæi, Lacedæmone oriūdi, neq̃ Marmaridarum genus usq̃ ad inaquosæ solitudines protentū, neq̃ terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoq̃ & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū uirtutes impedire Romanas. Sed tertiā partem orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usq̃ ad rubrū mare, infinitos numero & locis Æthiops cōtinet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas, quibus Romanā multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque uectigalia pendunt, expensas quoq̃ deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubent, sicut uos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantum legio cōmoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potētiam explicare Romanā, cum eam possitis de uicina uobis Ægypto diligenter inspicere: Hæc enim cum usq̃ ad Æthiopias porrigatur, opulentamq̃ Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarū habens, præter Alexandrinorum plebem, tamē uectigalia, quorū magnitudinem de censu singulorum

capitum æstimari licet, deuotissimè penditās, Romanum non dedignat̃ im-
 rium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexādriam sci-
 licet, multitudine & diuitijs abundātem, magnitudine quoq; non imparem.
 Habet siquidem in longitudine stadia xxx, in latitudine uerò nō minus q̃
 decem, tributorū uerò multo amplius per menses singulos infert, quàm uos
 toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensū Romanæ plebian-
 nonam ministrat. Munī autem undiq; aut incommeabili solitudine, aut im-
 portuoso mari, aut fluminibus, aut coenosis paludibus: quorum tamē omniū
 nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidētes, pro-
 fundam Ægyptum cum illa Macedonū nobilitate frenant. Quos igit̃ in bel-
 la de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe
 habitabili degūt, Romani sunt: nisi fortè quis uestrūm spes suas ultra Euphra-
 tem porrigat, & Adiabenorū regionem gentiles suos æstimet adiutores.
 Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec
 si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei
 cura tuendæ cum Romanis amicitiae, & arbitrabitur fœdus esse temeratum,
 si quis de his q̃ subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello pro-
 cedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. uerū & hoc apud
 Romanos est, sine Deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Con-
 siderate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immodera-
 tio, etiam si cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandū sit
 uobis difficillima, atq; eadem transgrediēdo offendatis Deum, per quæ cum
 auxiliaturum putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinē, & ad nul-
 lum actum moueamini, facile profectò capiēmini. Sic quippe etiam maiores
 uestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum destinante: in qui-
 bus scilicet hi qui oppugnabant, otia gerebant. Transgredientes autē in bel-
 lo legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem
 nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmo-
 dum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte
 uioletis? Assumunt autem singuli quicq; bellum, uel diuinæ uirtuti, uel huma-
 nis opibus confidentes. Cum uerò utraq; hæc; quantū ad ipsam pertinet cō-
 sequentiam, deseruntur, in manifestam utiq; captiuitatem uolentes pugnare
 profiliūt. Quid autem prohibet proprijs manibus filios uestros coniugesq;
 laniare, & hæc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in
 furorem, lucrabimini uel ignominiam superatorum. Bonum est, ô amici, bo-
 num est, dum adhuc stat naus in portu, præcauere tempestatem futuram, &
 nō eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem qui
 in improuisa mala inciderint, superest ut digni uel miseratione uideantur: qui
 uerò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur.
 Nisi fortè aliquis uestrūm æstimet secundum pacta conflictum ire Roma-
 nos, aut postquam uicerint, moderatè uobiscum acturos, & non in exemplū
 aliarum gentium sacram hanc urbem inflāmaturos, interfekturos autem uni-
 uersum genus uestrum. Neque enim qui superfueritis armis, usquam locum
 fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus uel iam habentibus Romanos do-
 minos, uel habere metuentibus. Periculum aut̃ non solum uos manebit, sed
 etiam

etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non uestra portio sit: quos certè omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quicq; conficient, et propter paucorum uirorū praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirū uestro uitio coacti. Si uerò eadem exequi superfederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem uos misratio, & si non filiorum uestrorū atq; coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbium uestre regionis uocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite uenerabilibus adytis, templumq; uobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim ultèrius uictores Romani his abstinebūt, quibus primò parentes nullam receperūt gratiam. Ego testor quidem sancta uestra, sacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quòd nihil eorum consiliorū, quæ uobis uiderim expedire, subtraxerim. uos autem discernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: si uerò protuleritis iras, absq; me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multā partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnatium. Neq; enim Cæsari uectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis, si et porticus denuò construatis, & tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum, porticus ædificare adorti sunt. Per uicos autem & regiones principes quicq; decurionesq; dispersi, uectigal colligebant: celeriterq; XL talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps uerò persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à uerborū in regem contumelijs temperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausicq; sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumelijs esset affectus, principes quidem eorum unā cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigere, ipse uerò discessit in regnum.

Agrippa à Iudæis urbe pellitur.

De cœpta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

Cap. XVII.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebāt, congregati irruebant in quoddam præsidium, quod uocabatur Massada: & occultè eo peruasos, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabāt, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gēte susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atq; materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non præterirēt eum morem, quo supplicabatur pro

regibus:

Belli Romani materia.

regibus: nihil tamen acquieuerunt, non parū quidem & suæ multitudini confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum uoluntates iuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quicq; cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & uidentes quàm grauib; malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ *Ærea* uocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum:) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentiū, semperq; eorum qui foris essent populorū munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorū hostias (id siquidem esse impiissimum,) sed etiam eas quæ uiserent permanerentq; ad præsens usq; tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarēt, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem, impietatis uideri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandū sinantur accedere. Et si quidem circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde uerendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatq; uerè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum cōtumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebāt in mediū scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quicq; seditionem eò iam processisse, ut eorū non posset authoritate compesci, & Romanorum armorū periculum se primos esse sensuros, in quantum poterāt cōsulentes, amoliri causas parabat. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrunq; ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidē malum istud quasi bonus nuncius fuit, uolensq; inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter utrisque parcens, scilicet deficientibus, & ijs aduersum quos bellum mouebatur, uolensq; & Romanis cōseruare Iudæos, & Iudæis templum atq; patriam: ad hæc autem nec sibi cōducere talem conturbationē sciens, misit in auxiliū populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas, sub præfecto equitū Dario, duce uerò Philippo Iachimi filio. His ergo uenientibus, optimates quicq; cum pōtificibus & omni multitudine quæ optabat quietē, superiorē occupant ciuitatē: inferiorē siquidē &

Ioseph.

Mir

templum,

Agrippa populo in auxilium mittit ter mille equites.

templum, seditioforum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinēter utebantur, et continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli uerò scientia regij. Et his quidē erat propositū maximē templū obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uerò qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uerò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) aduersarios quidē à cultu religionis excluderunt. inter infirmiores autem uulgū irrupentes multi sicariorum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimē prosequēbātur opus quod adorti erant. Regij autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruētes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatiū inflammauerunt: post quod ignē archiuo intulerūt, uolentes omnia creditorū documenta disperdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utq; omnem sibi debitorū adiungerent multitudinē, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatē liberā. Fugientibus uerò chartarū publicarū custodibus ignē ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruēbant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt, quidā cum regijs in superiorē regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippā functos legatione diximus. Tunc ergo uictoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quinta decima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiumq; incenderūt. postea uerò transferūt in regiā, ad quā confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suū diuidentes, muros euertere moliebant. Eorum uerò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinē oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebāt, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus, nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet existimantibus. in desperationē cogi eos q; in præsidio erant, ppter inopiā uictus: regijs uerò credētibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidā, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudeis, q; post Deū subijcerent Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamentariū Herodis regis erat: eoq; perrupto, populares aliosq; latrones diligēter armauit. hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationē disponebat. Machinarū autē inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iaciētibus. Cuniculum igitur longè coeptū sub unam turrim agentes, suspenderūt eam materie subiecta: ac postea in sustinētia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidē extemplo emota est: alter autem murus intus ædificatus apparuit.

paruit. Regij quippe molitiones eorum presentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se uictores credebant, cum uidissent alium murum, stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicefferunt. Romanos autem qui soli relictæ erant, grandis animi occupauit defectus. Neq; enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permetteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinqentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi uerò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cede Ananæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

Cap. XVIII.

SEVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumfidentes autem etiam turres seditiosi custodiebant, ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuò collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, & si non uolentem, tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quem uis magis alium quam illum decere: atq; ita pacti, adoriunt eum in templo, magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisq; quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfrugerunt: cum quibus et Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophlas uocatur, atq; illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalomom nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uerò non ut comprimerent bellum, sed ut cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, uehemētius insistebant, donec ulterius resistere non ualentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes ut solam

Ananias occiditur.

Manahemi interitus.

Ioseph.

Mm 2 eorum

*Milites Roman
ni trucidantur.*

*Captiuitatis Iu
daice exor
dium.*

eorum pacifceretur uitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionē Nicodemi filium, & Ananiam Sadducaū, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextræ & sacramentum daturus. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditioforum fraudis aliquid molitus est. Postea uerò quàm secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neq; resistentes, neq; supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & usque ad circumcisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leuē: ex corpibus siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium uidebatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publice, & tristitia ciuitas premebatur. Moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur: siquidem sabbato illam cædem contingerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ, & in omni Syria.

Cap. XIX.

IODEM autem die, eademq; hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super uiginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehensens Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uerò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum uicos ac finitimas ciuitates protinus uastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pelsam, & Scythopolim. Deinceps uerò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia uerò inflammantes, etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoq; Cæsareamq; tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma uastatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, uici scilicet & agri, eorumq; qui capiebantur uirorum immensa cædes fiebat. Neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente uastabant, sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob uetus odium, sed ut discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde faciendâ: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet uiderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogeantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis uidebatur ambiguum, neq; temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus
externos

externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiã illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. Siquidem substantias cæforũ passim diripiebant: & quasi uictores eorum prædã quos trucidauerãt, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus infepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neq; pudenda contactas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quę peracta erant, facinorum imminebat. Et hætenus quidem ludæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrẽtes autem in Scythopoleos fines, etiam ludæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, aduersum ludæos cum gentilibus dimicabãt. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auuiditas. Denicq; Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectiorem, edixerunt eis, ut si uellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirẽt cum omnibus filijs suis in lucum. Quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem securis duobus quieuerunt Scythopolitæ: tertia uerò nocte exploratores, alios incautos, alios uerò dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam uidetur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisq; ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem ludæorũ propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi ludæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tãta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolitæ, his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga uos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis externa gentis infida est, qui in nostrum genus tãta impietate deliquimus. Morior ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erat autem ei uxor & filij, & prouecti in senectutem parẽtes. Ille igitur primũ quidem patrem à cæsarie comprehendẽs, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit: super hos autem coniugi & filijs intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uerò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut neminem posset latere, & totum in uiscera sua ensẽ demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis, atq; animi firmitatem: cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Ioseph.

Mm 3 De

Simonis interitum.

Ad eadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrj: multosque trucidauerunt: plures autem eorum uinctos custodijs tradidère. Hippeni quoque & Gadarense similitè audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem sollicitè adseruabant. Reliquæ quoque urbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt. Fortè autem & propter multitudinē suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. Mihi autem uident magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri uidebant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi uolentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos perniciēs. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiā, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batangæ regione septuaginta numero uiri, & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si quis licet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos derogis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiā impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripit, perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatē: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidē in eum ueritus est, propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione summovit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus, imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiā in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabant cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus coeperunt Machæruntij custodijs obtinere.

Varus septuaginta viros nobiles interfecit.

Iudei Alexandria occisi.

Cap.

XXI.

In Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexander contra Ægyptios usus Iudæis, præmiū societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum eis propriū deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mūdiorem, à cōmunionē scilicet gentiū sequestratam: præstiterunt tamen eis, ut etiam Macedones appellarent. Deinceps uerò cum in ditionē Romanorum Ægyptus uenisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiā, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos penè cōtinuus erat: & iudicijs in multos quotidie ab utraque parte animaduert-

animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc uerò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem uenissent, ut ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi ludæorū. Quos quum uidissent æmuli, ex templo clamare cœperunt, ludæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerūt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres uerò ex his cōprehenfos, trahebāt quasi uiuos incensuri. Commoti sunt autem uniuersi ludæi ad opem ferendam: et primum quidem in Græcos saxa iaciebāt, postea uerò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorū compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittēs, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se milites Romanos commouerēt. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam uidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad ludæorum interitum de Libya uenientes: præcepitq; ut non solum interficerēt, sed etiam bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locū qui uocatur Delta (illic quippe erat ludæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta uictoria. Conglobati enim ludæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel uerò in fugam uersi maclabātur: nec unus erat exitij modus, cum alij sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, unà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta uerò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliqui remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

*Iudei seditiosi
à Romanis occi-
duntur.*

De clade Iudeorum, authore Cestio.

Cap. XXII.

CESTIO uerò iam quiescendum esse non uidebat, infensis ubiq; ludæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitū: insuperq; regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ uerò tantundem peditum & equitum mille, & cum Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorū ter tria pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus auxilio conuenēre, peritia quidē militibus inferiores: quod autē scientiæ deerat, in ludæis odio, itemq; alacritate supplentes. Aderata autē ipse

Mm 4 quoq;

Iudeorum clades.

quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in ualidissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur uirorum, & ab Iudeorum finibus Ptolemaida discernit. Cumque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam, depopulatus est: inflāmatisque etiam circum eam positis uicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc præde inhærentibus, & præcipue Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo milia cædunt. Cæstius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen uero partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinque Ioppen facillimè capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptamque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Narbatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium uendicauerunt, magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXIII.

Romani uincuntur à seditiosis Iudeis.

IN Galilæam quoque misit Cæfennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: ei que tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat, eum ualidissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undique medium recessere, qui est contra Sepphorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè uictoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni manu reuersus, in Antipatridem perrexit. Cognitoque non paruam multitudinem Iudeorum in turrim, quæ Aphæci uocabatur, esse collectam, qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quam in manus uenirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumque castra desolata milites adorti, cum uicis circumpositis incederunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, uacuam uiris ciuitatē offendit. nam propter Scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis

omnis ascenderat. quinquaginta uerò quos ibi cōprehendit occisis, exustocq; oppido ulterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadys L. Iudei uerò cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, omisis diebus festorum solennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incōpositi ad pugnam & cum clamore profiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religiōe maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in praelio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem perrumperent, uiaq; aperta cœdibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quicq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi uerò uigintiduo. Fortissimi autem uidebantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus: & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactos reslaniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio uerò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

Cestius quinquaginta Iudeos occidit.

Simon Gioræ
F. Romanos
inuadit.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage. Cap. XXIIII.

TAQVE dum Agrippa, infinita hostiū multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis Iudæos experiri decreuit: uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel, si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparēt. Misit igit ex comitibus suis Borcæū & Phœbum, quos illis sciebat notissimos, ut à Cestio fœdus amicitiae, certamq; pro peccatis à pop. Ro. ueniam pollicerent, si proiectis armis, secum sentire uoluissent. Verum seditiosus metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidem, priusquam uerbum faceret, peremerunt: nam Borcæus uulneratus effugit: populares aut, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius uerò, quia intestinam eorum discordiā, opportunū ad irruendū tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum: incq; fugā uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellat Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aut die, qui tricesimus mēsis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidem à seditiosis custodiebat: ipsi autem Romanorū disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorē templi refugerunt. Cestius uerò transgressus Bezetham, quæ sic uocatur,

Phœbus occiditur.

Cestius Hierosolymam obsidet.

uocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiæ incendit: deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset, prope aulam regiæ castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uiolenter irrumperè, ciuitatem ilicò possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum, & plures equitum magistri, à Floro pecuniâ corrupti, conatum eius auerterunt: & ludæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestiu, quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quòd non satis ei credendum putaret, tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus ferièdo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi uerò per tures dispositi, murum tentantibus repugnabāt. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustrabat conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittarijs, à septentrionali tractu templum aggreditur, ludæis ex porticu resistentibus. Qui frequenter quidem Romanos ad murum adeūtes auertēre, postremò autē repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebant, alijs ac per ordinem alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. Vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebant: & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant: templiq; portas incendere moliebant. Vehemēs autem seditiosos stupor inuaserat, iamq; multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti continuo caperēt. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent, Cestiumq; q̃ optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò, si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. Sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Cestius, neq; animis populi, neq; obsessorum desperatione perspecta, repente militē reuocat, & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata uerò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitum, peditumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamq; postremos affecuti multos necabant, tum utraq; itineris parte uallata, in transuersos tela iactabant. & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quādam infinitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantiū uim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemq; interrumpere formidarent: uiderent autem ludæos leues, & ad excurrendum faciles esse. unde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Lucundus, alæ præfectus, uix in Gabao peruenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium uidisset numerum, & omnia circum loca plena ludæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro cōpendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisq;

occisiscꝫ mulis atqꝫ a sinis, alijsqꝫ iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent (hæc enim uelut usui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis cōtra se capta prodesse) Bethoron uersus antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos uerò in angustias atqꝫ descensus, aliꝫ ab exitu prohibebant, aliꝫ postremos agminis trudebant in uallē: fusāqꝫ omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat, ubi etiam peditibus quo pacto sibi met subuenirent, hæsitantibus, equitū periculum promptius erat, nec enim ordinatè uiam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent, ascensus ardui prohibebant equitanti- bus inuñ: iaculatoribus autem rupes ac ualles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassent, cōsumebantur: nullusqꝫ locus aut fugiendi aut resistendi ratio- nem habebat. Itaqꝫ incerti quid agerent, ad ululatus, quod desperati solēt, fle- tusqꝫ cōuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore le- tantium pariter atqꝫ sæuientium, totusqꝫ penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerūt, Iudæi uerò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebāt. De- niqꝫ ubi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos pro- pè ad c c c c omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. hisqꝫ præcepit uigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæ- teris otiose usqꝫ ad x x x stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quò Romani tetenderant, desolatum uidissent, in quadringētos à quibus de- cepti fuerant, concurrerūt. & illos quidem sine mora iaculis confecerūt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spa- tium itineris peregisset, die uehementius quoqꝫ fugiebat: adeò ut metu per- cussi milites, machinas, siue tormēta muralia, itemqꝫ balistas, multaqꝫ alia in- strumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant, usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem usqꝫ uene- runt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redcuntes & machinas se- cum asportarunt, mortuosqꝫ spoliarunt, & prædam quæ remanserat, colle- gerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidē paucis amis- sis, Romanorum aut & auxilium quinqꝫ milibus peditum ac c c c, itemqꝫ nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidē Nouembris men- sis viii die gesta sunt, anno xii Neronis principatus.

*Cestius à Iudæis
fugatur.*

De Damascenorum seuitia in Iudæos, deqꝫ Iosephi studijs in Galilæa. Cap. xxv.

POST Cestij uerò casus aduersos nobiliū Iudæorū multi, tanquam è nauipessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniqꝫ Costobarus & Saulus fratres, unā cum Philippo Iachini filio, qꝫ princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū trās fugerūt. Qui uerò cū his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interē- ptus sit, aliās indicabimus. Cestius autē Saulū & cæteros in Achaiā ad Nero- nē misit, & propriā necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Flo- rum. Sperauit enim, & iram in illum excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tunc autem Damasceni, cede Romanorū cognita, Iudæos apud se degentes opprimere

*Iudei à Dama
scenis uisti.*

*Iosephus Go-
rionis F. belli
dux declara-
tur.*

*Iosephus Mat-
thiae F. rector
Galilae desig-
natur.*

opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id propter suspiciones meditabantur) facilē quidē sui conatus exitū fore putabant. Verebant aut mulieres suas, ferē omnes prāter paucas Iudais-
zantes, & eorū religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas celandi, qd
agerent: Iudæorum aut x milia, quippe ut in augusto loco, atq; omnes iners-
mes aggressi, una hora sine metu iugulauerūt. Qui uerò Cestiu fugauerāt, in
Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim
ui, partim blanditijs sibi etiā sociabant: & in templū congregati, plures belli
duces eligendos esse censebāt. Declaratus est igit Iosephus, Gorionis filius, et
pontifex Ananus; omnia quē in ciuitate gerēda essent, imperaturi: maximēq;
ut ciuitatis muros erigerent. Filiū namq; Simonis Eleazarū, quamuis Rom.
prædā, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publi-
cis in potestate haberet, tamē nullis necessitatibus præposuerunt: quod & i-
psū tyrānidis superbia uiderēt efferrī, eiusq; studiosos siue imitatores, satel-
litum more uersari. Verū paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemq;
astutia persuasit populo ut omnibus parerent. In Idumæā uerò quos mitte-
rent, alios militū duces optarūt, Iesum filium Sapphæ, unū ē pontificibus &
Eleazarū noui pontificis filiū, Nigro aut mandauerunt, qui tunc Idumæā re-
gebat, ex regione trans Iordanē posita genus ducēs, unde Peraites cognomi-
nabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidē regiones omittēdas pu-
tabant, namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manas-
ses, & Tamnā Ioannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autē
Lydda, & Ioppe, & Ammaus erāt additæ: Gophniticæ autē & Acrabatenæ
regionū Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & utriusq; Galilææ Iosephus,
Matthiæ filius: huius aut præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissi-
ma ciuitatū quæ ibi fuere. Aliorum igit rectorum, pro alacritate ac prudentia
sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus aut cum in Galilæā uenisset,
primum curę habuit, indigenarū sibi conciliare beneuolentiā: multa sciēs
ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, q; potentissimos
quidē amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset, omnē uerò multitu-
dinem si pleraq; per indigenas & cōsuetos fieri præciperet, Lxx de seniorib.
eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit.
vii uerò per singulas ciuitates minorū litiū iudices. nam maiora negotia cau-
sasq; capitales ad se referre iussit, & illos Lxx. Cæterum disposito per ciuita-
tes iure quo inter se uterent, etiam quemadmodū extrinsecus tuti essent, ani-
maduertit: certusq; in Galilæā Ro. esse uētueros, opportuna loca muro cinge-
bat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Perekcho, & Iapha, &
Sigoph, & montē, cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc
etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa uocabat. mu-
niuit. Superioris autem Galilææ Petram quę Achabrorum dicit, & Seph, &
Iannith, & Mero: in Gaulanitide uerò Seleuciā, & Soganen, & Gamalam mu-
nitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis
fabricarent: q; eos pecuniosos esse, & ad bellū promptos, etiā sine præcepto,
uideret. Similiter autē Gischalā, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Le-
uiæ filius. Cæteris aut castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubēdo simul
atque

atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra c milia uirorū comparauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse uirtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinā quidē urgente necessitate despexit: parendi autem facultatē ratus regentium multitudine posse contingere, ita ut Rom. solent diuisit exercitū, pluresq; fecit ordinum principes, diuersisq; militū generibus cōstitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: et insuper his ipsis rectores, maiorū rerū administratores dedit. Docebatq; signorū disciplinas, et prouocationes reuocationesq; buccinarū, & principia cornuū, & circumductiones, & quæ admodū oporteret laborantibus succurere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæq; ad fortitudinem animi corporisq; tolerantia pertinerēt, instituebat. Maximè uerò eos erudiebat ad bellum, usq; quæ Rom. referēs disciplinā, & quòd cum uiris essent præliaturi, qui & uiribus corporis, & animi obstinatiōe, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nūc periculum se facturum, si cōsuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinij & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudem facerēt, aut cōsuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonā cōscientiam gererent: qui uerò per se prauī fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modū admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatū erat. Nam Lx peditum milia, c c L equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat 1111 milia quingentos: necnō & sexcentos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercenarijs, facile cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namq; singulæ quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis uictum tenebant: ut pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus com meatum.

Iosephus milites suos ad bellum instruit.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalai malitia. Cap. XXVI

IOSEPHO autē hoc modo administrati Galilæā, insurrexit quidā insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidē nobiliss. omniū, antea uerò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentū passus inopiā, facile mentiri paratus, mirusq; fidē adhibere mēdacio: & q fallaciā uirtutē putaret, eaq; aduersus amicissimos uterēt: simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus cædium: q semper quidē immoderata cōcupisset, spē uerò leuioribus maleficijs aluisset. Latro em̄ erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatū inuenit audaciæ, primo quidē paruū, ampliorē autē proficiens. Curæ autē habebat, neminē ignauū asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumq; peritia præstarent, hos eligebat: donec c c c c uirorū cateruā cōgregauit: quorū plures ex Tyriorū finibus & uicis erāt. Isq; omnē Galilæā depopulabat, & multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc igit iam dudum regendi milites cupientē, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. Cumq; uideret Iosephū sua industria lætari, persuadet ei primū, ut

Ioseph.

Nn fabricandi

Ioannes Giscalaus falsos rumores de Iosepho spargit.

fabricandi muri patriæ sollicitudinē sibi cōmitteret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude cōposita, uelut oleo, qđ nō à gentilibus suis tractatū esset, uti cauerēt omnes apud Syriā Iudæi, ut ad cōfinia oleū mitteret depoposcit, nummoq; Tyrio, q̄ quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodē precio amphorę dimidiū uenūdabat. Cūq; Galilæa ferax esset olei, maximo illo tēpore magna ubertate redūdaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumq; mittendo, infinitā summā pecuniæ cōgregauit: qua mox in eū usus est, q̄ hoc sibi beneficiū præstitisset. Deniq; existimans si Iosephū deposuisset, rectorē se Galilææ futurū, quibus præerat latronibus imperauit prædā uehemētius exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorē perimeret, sicui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iam dudum aut rumores dissipauerat, q̄ res Galilææ Iosephus Romanis p̄dere cogitaret: multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cū quidā ex uico Dabaritarū, in magno campo custodias agētes, Ptolemæū Agrippæ & Berenices procuratorē aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erāt nō paucae uestes preciosæ, plurimaq; argentea pocula, & d c aurei, neq; hanc prædā occultē administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephū comportarūt. Ille aut reprehēsa uiolētia, q̄ regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentiss. iubet: paratus eas dominis opportunē remittere. unde maximū ei periculū cōparatū est. Namq; raptores earū, quia prædæ nullā partē acceperant, ægrē ferētes, & perspicientes q̄ Iosephus cogitauerat laborē suum regibus condonare, per uicos nocte discurrūt, omnibusq; prædicāt Iosephum proditorē esse: eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerūt, adeo ut c armatorū milia cōtra Iosephū prima luce concurrerent. Deniq; multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgregata, plurima per iracundiā conclamabat, partim deponi, partim concremari uociferās proditorē: plerosq; aut incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igit amici & satellites, tātæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerūt. Ipse uerò dormiēs, propē cū iam ignis admoueret exurgit: & monentibus eū quatuor qui remanserāt ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui contra se uenerāt copijs perturbatus, in cōspectum illorū prosilit, ueste discissa, infusoq; capiti puluere, auersisq; post tergū manibus, suocq; ceruici gladio annexo. Hæc aut amicos ei, maximē Taricheas ad misericordiā commouerāt. rustica uerò plebs, et finitimorū, quibus molestior uidebat, nō sine maledictis eū iūbebāt publicas proferre pecunias, & facta prodicionis fateri. nā ex habitu eius opinabant, nihil eorū de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturū: & impetrandæ uenię causa fecisse omnia quæ misericordiā prouocarēt. At illius ista humilitas consiliū præstruebat: & cōtra se indignātes arte circumueniens, ut sup his, unde irascerent, inter se ipsi discordaret, omnia confessorū se pollicet. Deinde sibi loquēdi facultate cōcessa: Ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabā, neq; in ppria lucra cōuvertere: absit em̄, ut amicū putē unq; q̄ uobis sit inimicus: aut quēstū ex re capiā, quę uos cōmuniter laderet. Sed q̄a uidebā, o Tarichearū, maximē ciuitatē uestrā munitionis egere, & ad

extruenda

Iosephi defensio.

extruenda moenia minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, ut uos muro circundarē. Si hoc nō uideat, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectē cōsului, bene de uobis meritū coercetis. Hæc Taricheatē quidē ab eo dicta, cum fauore receperūt: Tiberiēses uerō cū alijs deprauādo, insuper etiā minitabant: utriq; autē relicto Iosepho, inter se litigabāt. Ille autē fretus iam secū sentientibus (erant em̄ propē ad XL milia Taricheatē) cum multitudine liberius loquebat: multumq; in eorū temeritatē inuectus, ex præsenti quidē pecunia Taricheā ait esse muniendā, curæ autē sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates: nec em̄ pecunias defore, si concordari uelint in eos, unde parādæ sunt, & nō in eum moueant qui parat. Itaq; tum alia quidē multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo uerō armatorū milia impetū in eum fecēre. Cumq; se ille tecto antē recepisset, instabāt ei minitantes. Iterum autē Iosephus in hos quoq; altera fraude utit̄. Cumq; in summū tectū euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, qd peterēt sibi præstari: uoces em̄ se nō exaudire cōfusas, omnia uerō quæ iuberēt esse facturū, si aliquos intromisissent, q̄ secū otiose colloquerent̄. His auditis, ilicō nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediunt̄, quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu uerberauit, quoad omniū uiscera nudata sunt. Circūstabat autē interim populus, existimās eos, plixis allegationibus cōcertare, cū subito Iosephus foribus patefactis, cruētos eos dimisit. unde tanto terrore qui minabant̄ affecti sunt, ut piectis armis aufugerēt. Ob hæc Ioānis etiā atq; etiam crescebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho moliebat̄ insidias: morboq; simulato p̄ epistolā postulauit, ut sibi medicine gratia Tiberiēnsibus aquis calidis uti permitteret. Iosephus autē, q̄a nondū ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitū & utēilia Ioāni præberēt. Quibus ille potitus, bi duo pōst cuius rei causā uenerat, agebat: & his fraude circūuentis, alijs uerō pecunia corruptis, ut Iosephū desererēt persuasit. His autem cognitis Silas, quē Iosephus custodiæ præposuerat, p̄perē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē puenit. Et cætera quidē multitudo obuiā ei p̄cessit. Ioānes autē, quāuis eū cōtra se uenturū esse suspicaret̄, tamē misso quodā ex notis, infirmitate simulata, q̄ lectulo detineret̄, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiēnsibus autē à Iosepho in stadiū cōgregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerāt, loqueret̄, missis armatis Ioānes iussit eū interfici. Quos cum iā nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita cōuersus ad eius uocē Iosephus, ubi ferrū propē iugulo suo imminere p̄spexit, in litus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo uerba faciēs cū populo steterat: ascensaq; inde nauicula cū duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in mediū lacū refugit. milites uerō eius ilicō raptis armis, cōtra insidiatores irruebāt. Mox autē ueritus Iosephus ne bello intestino cōcitato, p̄pter paucorū inuidiā ciuitas consumeret̄, nūciū suis misit, q̄ eos moneret, ut p̄priæ tantū saluti cōsulerent: neq; uerō quemquam uel occideret̄, uel argueret noxiorū. Et illi quidē dicto parētes, cōquiesuerūt. Qui uerō circū ciuitatē per agros habitabāt, auditis insidijs, & q̄s earū fabricator esset, cōtra Ioannē ueniebat. Sed ille prius in Giscala patriā suā fu-

Ioseph.

Nn 2

84

Iosephus ex periculis euadit.

ga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum milia congregata, qui se aduersus Ioannē communem insidiatorem adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quę illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse, dicebat: prudentia magis inimicos uincere cupiens, quā perimere. His uerō, qui de singulis ciuitatibus cū Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconum uoce denunciabat, intra v dies eorū qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut Ioānes propē mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clam missos, Iosephū accusabat, quod magnū exercitum collegisset: iamq; nisi pręueniatur ui, tyrannus metropoleos uenturus esset. Verū ea populus quidem præsciens negligebat: liuore aut potentes, nōnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, ut per eos bellū cū Iosepho gereret. decretūq; inter se cōceperunt, quo idē Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideoq; duo millia & d armatos, & iiii miserunt nobiles uiros, iurisperitū filiū Ioazarū, & Ananiā Sadducæū, & Simonē & Iudā Ionathę filios, omnes eloquētia ualidissimos: ut eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitudinis: & siquidē ipse sponte sua ueniret, paterentur eū rationē reddere: sin remanere cōtenderet, pro hoste haberent. Amici aut Iosepho militē quidē ad eum uēturum esse perscripserunt, causam uerō nō indicauerunt, qm̄ secretum fuit inimicorum eius consilium: unde factū est, ut quia precauere nō potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trāsirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tñ cōtinuō sine armis recepit. captos aut quatuor duces cōsilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: cōtra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antē fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM uerō iam intra muros Gischalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis dieb. pōst iterū rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippā regē uocātib. Et cum ille cōstituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Ro. equites ibi tum cōparuissent, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumētātū miserat, neq; solus egredi cōtra desertores, neq; se cōtinere patiebatur: metuēs ne dū ipse tardaret, regij ciuitatē occuparēt. nec eī postero die obstāte sabbato qcq; facere poterat. Itaq; dolo eos q se deseruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē Tarichearū claudi iussit, ne qs cōsiliū suū illis proderet, cōtra qs suscipiebatur. omnib. aut scaphis quas in lacu cōperit cōgregatis (ducētē autē & xxx fuerūt, quaterniq; naute, nō amplius, singulis inerant) maturē ad Tiberiadē nauigat. Cum q; tāto ab eo distaret spacio, unde facilē uideri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habēs, propius ut cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissent, metu

perterriti,

perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proniunt: manusq; supplices agitantes, ut ciuitati parceret, precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primum q; bello contra po. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus uires suas ante consumerent, inimicorumq; uota complerent: deinde, quod securitatis suae curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. His autem in unam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios L senatores uenire iussit, maxime nobiles, uelut illi quoque fidem sibi praebere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atque alios obtentu fcederis euocabat: utq; maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosq; auexissent, in carcerem collocarent, donec omnem curiam, quæ d c haberet uiros, duoq; milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem uociferantibus, Clitum quendam esse praecipuū defectionis autorem, iramq; ipsius poena illius precatibus satiari, nullum quidem Iosephus uolebat occidere: suorum uerò satellitum quendam Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus absunderet. Cum uerò is praetimore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eaq; causa indignari Iosephum stantem in scapha uideret, ipsumq; uelle descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltem unam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo altera sibi met Clitus ipse praecideret, educto ille dextera gladio, leuiam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus uacuis scaphis & satellitib. vii populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociauit. Paucis aut diebus post Gischalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus depredari permisit: omnemq; praedam cōquisitā popularib. reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere uoluit: & redhibitione rerū rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

Quomodo Hierosolymita bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide. Cap. XXVIII.

IACTENVS apud Galileā motus erat, iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autē Ananus pontifex & potēiores, qui nō cum Romanorū parte sentirent, muros instaurare pperabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidū sagittæ, aliaq; arma fabricantur: & exercitationib. iussis manus iuuenū operam dabat. Erant q; uniuersa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat: multiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant: infestaq; pacē cupientibus, omnia uidebantur. Belli aut incentoribus, quæ illis placerent, ex tēpore fingebantur: statusq; iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, anteq; Rom. uenirent. Anano aut apparatus belli ommittere, cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas uocabant, amētiā ad utiliora conuvertere: qui tñ uictus est: & quis illius finis fuerit, in posteriorib. explanabimus. At in Acrabatena toparchiā Gioræ filius Simon, multis nouarū rerū cupidis cōgregatis, ad rapinas cōuersus, nō solū in domos locupletū irrūpebat, uerum etiam corpora uerberib. conficiebat: iamq; tunc palā tyrānidem inceptabat.

Ioseph.

Nn 3

Ab Ana-

Ab Anano autem missis aduersus eum militib. magistratuū, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibiq; manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis, propter cædium multitudinē & prædarū assiduitatē, collecto milite, uicos præsidij tuerent. Et Iudæorū qdē res ita habebat.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER TERTIUS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudeorum.

Cap. I.

NERONEM aut, ubi res apud Iudæā non prosperè gestas accepit, latens quidē, q̄ necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè aut superbiam simulās ultro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, q̄ uirtute hostium quę contigerant, facta esse dicebat decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, uideriq; malis omnibus superiore manum gerere: ueruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiusmōdī cōmōtū crederet orientē, qui unā & Iudæos rebellantes ulcisceret, proximasq; his nationes simili morbo correptas antè caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, uirum ab adolescentia usq; ad senectutē bellis exercitātū, & qui populum Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussū: armisq; ante illud tempus incognitā Britannia uēdicasset. unde patri quoq; ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triūpharet. Itaq; his omnibus fretus, ætatēq; illius cū peritia stabilē cernens obsidesq; fidei liberos, eorumq; florē manus esse paternę prudentię, iā tū fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria cōstitutos, multis p̄ tēpore blandimētis atq; obsequijs animatū, qualia necessitas imperare consuevit. Ille aut protinus ex Achaia, ubi cū Nerone fuerat, Titum quidē filium suū mittit Alexandriā, ut inde quintā itēq; decimā legiones moueret. ipse uerò transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Syriā peruenit, ibiq; Romanas uires, multa q; à uicinis regibus auxilia congregauit. Ad Iudæi post malā Cestij pugnā insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere nō poterant: sed tanq; fortuna eos exagitāte p̄citi, bellū ulterius p̄ducebāt. Deniq; omī, quanta fuit, manu pugnacissīma cōgregata, Ascalonē petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC & XX stadiorū spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quę res fecit, ut etiā tūc primis eorū incurrib. ppior uideretur. Tres aut uiros aggressiōis duces habebāt, & corporib. & prudētia præstātissimos, Nigrū Peraitā, & Sylā Babyloniū, & Ioannē Essenū. Ascalon uerò ualidissimo qdē muro cincta erat, sed uacua penē p̄sidij. una em̄ cohors eā peditū, & una equitū ala tuebatur, cui p̄fectus erat Antonius. Illi igit ira multa
uelocius

uelocius itinere peracto, ac si ex propinquo uenirent, preſto erant. Antonius uerò (nec enim eorū fore in petū neſciebat) equites iā ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem ueritus uel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murumq; pperantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi qui cū peritioribus imperiti, & pedites cū equitibus, cum ſtipatis autē inordinati, leuiterq; armati cū inſtructis, plusq; indignationi q̃ cōſilio tribuētes, cū morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilē proſligant. Nam ut ſemel eorum primę ab equitib. turbatę ſunt acies, fugam petūt: & murum uerſus ſe à tergo urgentib. incidentes, ſui metipſi hoſtes erāt, donec oēs incurſib. equitum uicti, per totū campū diſperſi ſunt, q̃ fuit plurimus, totuſq; habilis equitantib. quod quidē Romanos iuuat, ut magna cæde Iudæos pſternerent. nā & fugiētes preuertendo, curſum in eos flecebāt: & quos occupaffent, circulo tranſigendo infinitos peremere. Alij uerò alios quocūq; ſe uertiſſent circūdatos, exagitātēs facilē iaculis opprimebāt. Et Iudæis quidē ppria multitudo, per deſperationē ſalutis, ſolitudo uidebāt: Rom. uerò, licet ad pugnā pauci eſſēt, reb. tñ ſecūdis animati, etiā ſuperfluere ſe putabāt. Et illi quidē res aduerſas ſupare certātes, dū pudet citò fugere, mutari fortunā ſperāt: Romani aut, in hiſ que proſperē agerēt, minimē deſaſſati, ad maiorē uſq; dici partē pugnā ptrahunt: donec Iudæorū qdē perēpta ſunt x milia, duoq; dūces Ioānes & Silas: ceteri uerò pleriq; ſaucij, cū Nigro, q̃ unus reſtabat ex ducibus in oppidū Idumæę, q̃ Salis dicitur, cōfugere. nōnulli tñ etiā Rom. in illo prælio uulnerati ſunt. Sed nō Iudæorū ſpiritus clade tāta ſedatus eſt, multoq; magis eorū dolor incitauit audaciā, & cōtēnentes quātū ante pedes mortuorū iaceret, priſtinis reb. feliciter geſtis ad clādē alterā illiciebant. deniq; paruo tēpore intermiſſo, q̃ ne curādis quidē uulnerib. ſatis eſſet, cūctisq; aggregatis uiriſbus, maiore cū indignatione multoq; plures Aſcalonem recurrebant, eadē ſe præter imperitiā aliaq; belli uitia, comitāte fortuna. Etem cum Antonius quā trāſituri fuerant, poſuiſſet inſidias, ex improuiſo in eas deſapſi, & ab equitib. circūdati, priuſq; ſe ad pugnā cōponerēt, iterū ſuper vii milia pcubuerunt: cæteri uerò oēs aufugerūt: cumq; hiſ Niger multis, dum fugeret, magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniā hoſtes inſtarent, in turrim quādam tutiſſimam cōpelluntur cuiuſdam uici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius uerò cū ſuis ne uel moras circū turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, uel ducē hoſtium fortiſſimū uiuum relinquerent, ignem muro ſupponūt. turriq; inſlāmata, Romani quidē exultantes recedunt, quaſi etiā Nigro conſumpto: ille autē in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euasit: triduoq; poſt ſocijs cum ſletu cum ad ſepulturam inueſtigantib. ſe ſe oſtēdit, gaudioq; inſperato repleuit omnes Iudæos, tanq; Dei prouidētia dux eis in poſterum ſeruatus. At Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quę Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliaq; felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) ubi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quā Romanarum uiriū gnari, etiam prius quā Veſpaſianus uenie

Prima Iudæorum clades.

Altera Iudæorum clades.

ret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, præsidiumq; militare susceperant. tunc quoq; benignissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt. Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam, & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram præsidio.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Cap. II.

DVAE sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellatur, easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit uerò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usq; ad flumē Iordanem. Ab oriente uerò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autē eius tractus Tyro, itemq; Tyriorū finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade usq; ad Zabulon, cui uicina est in locis maritimis Ptolemais, protēditur. Latitudine autem patet à uico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca uicum, qui terrā dirimit Tyriorū. Longitudo uerò eius à Thella uico Iordani pximo, usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine, tantisq; gentib. alienigenis cinctæ, semper tamen omnib. belli periculis restiterūt. Nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq; aut formido unquam uiros aut eorū penuria regiones illas occupauit: quoniā totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumq; generū arboribus consitæ, ut etiam minimè agriculturæ studiosos ubertate sua prouocent: deniq; exultæ sunt ab incolis totę, nec pars ulla est earū otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & ubiq; multitudo uicorum, ppter opulētiam populosa, ut qui sit minimus, supra quindecim milia colonorū habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorē Galilæam dixerit, quam trans fluuiū regionem, uirib. tamen eam prætulerit. hæc enim uniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraq; tñ aspera atq; deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræq; sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum uarijs arboribus cōsitos, tum maximè oliuetis ac uineis & palmetis exultos. Irrigatur autē abundè montanis torrentibus, & fontib. aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidē eius est à Machærunte in Pellam: latitudo uerò à Philadelphia usq; ad Iordanem. Et Pella quidem, quam suprā diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus uerò Iordanis: meridianum autē Moabitis regio terminat. ab oriente autē Arabia & Silbonitide, necnō & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samariēsis autem regio, inter Iudæam quidē & Galilæam sita est: incipiens enim à uico in planicie posito, cui nomē est Ginæa, in Acrabatenā desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat, nam & utræq; montosæ sunt & campestres, agrosq; colendo

colendo, molles atq; optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam fyl-
 uestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aride, imbriumq;
 fatis habent. Dulces autē per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis
 copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum uirtutis
 atq; opulentia specimen est, utraq; uiris referta est. Harum confinium est A-
 nuath uicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Me-
 ridiana uerò pars eius, si in longitudinem metiāre, adiacenti uico Arabum fi-
 nibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordanæ flumine usq;
 ad Ioppen explicatur. Media uerò eius est Hierosolyma: unde quidam non si-
 ne ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem uocauerunt. Sed nec marinis
 quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem usq; locis extēta maritimis. In
 undecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosoly-
 ma, præ cæteris inter omnes accolæ eminens, uelut caput in corpore. alijs ue-
 rò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam A-
 crabata. Ad hoc Thamna, & Lydda, itemq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, &
 Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præfunt.
 & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ et-
 tiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uerò terra incipiens à monte Libano
 & fontibus Iordanis, usq; ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine pandi-
 tur, à uico autem qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine ten-
 dit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

Cap. III.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè
 potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxili-
 um Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, placis-
 do eos regente tribuno, castris in magno campo positis, bifariam diuidun-
 tur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus uerò in ca-
 stris degebat. Vtrinq; autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem lo-
 ca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum, eiusq; socios, quam-
 uis quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ci-
 uiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Io-
 sephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere:
 quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis
 quòque esset inuicta. Vnde etiam spe frustratus est, cum nec ui nec suaserat
 Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellum ac-
 cendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec no-
 cte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quic-
 quid rerum in his reperissent: qui tamē cum mortem pugnacibus semper in-
 ferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis uerò & sanguis Galilæam to-
 tam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis aut cladis erat. Vnam
 salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iose-
 phus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius
 q; per hyemen sperabatur, manum militum, cuius causa missus fuerat, susce-
 pit: contentoque usus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi pa-
 trem suum reperisset, duabus quas secū habebat legionibus (erant aut nobis-
 sima

*Auxilium à re-
gibus missum.*

*Romanorum
in rebus bel-
licis exerci-
tatio.*

lissimæ quinta & decima) iunxit etiam, quam ille adduxit, quintamdecimā. Eas autem sequebātur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum una alā equitum, & alæ quinq; Syrorum equitum. Decem autē cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris uerò tredecim sexcen-
ti pedites, & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à re-
gibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina mi-
lia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoq; rex
Malchus præter quinq; milia peditum, equites mille misisset, quorū pars ma-
ior erant sagittarij: ut tota manus computata cum regijs, sexaginta milia circi-
ter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur,
& meditationi bellicæ assueti, nihil à pugnacissimis aberant: quòd tempore
quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericu-
la cum ipsis experirētur, & neq; peritia, neq; uiribus à quoquam, nisi à domi-
nis, uincerentur. Qua quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Ro-
manorum prouidentiam, ita seruos instituentium, ut non solum uitæ mini-
sterio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quòd si quis eorum aliā quo-
que respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tātum eos imperium
non fortunæ munere, sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti nō in bel-
lo incipiunt, neq; solum, si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessa-
uerint: sed armis ueluti natura coherentes, nullas capiunt exercitationis indu-
cias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à uera con-
tentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tan-
quam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant.
Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus
stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur ut semper superent, quos
non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit, si quis eorum meditatio-
nes conflictus esse dixerit sine sanguine, contrāq; prælia meditationes cum
sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed
quocunq; in hostilem terram irruerint, non nisi permunitis castris prælio
decernunt. Quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordi-
natè describunt: sed siquidē inæquale solum fuerit, complanat: quatuor uerò
angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferra-
mentorū copia, quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et in-
terior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eo-
rum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio di-
spositis: quarum interualla catapultis atq; balistis, & alijs machinis saxa intor-
quentibus, omnibusq; instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet ia-
culorum genera in promptu sint. portas autē quatuor ædificant, tam iumen-
tis aditu faciles, quàm ipsis, si quid urgeat, intrò currētibus latas. Intus autem
castra uicij spatijs interpositis dirimunt, mediāq; rectorum tabernacula col-
locant, & inter hæc prætorium diuūm templo simillimum: prorsus ut quasi
repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: &
sedes militū primatibus, ordinumq; principibus, ubi si qua sit inter alios am-
biguitas iudicent. Ipse uerò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine
simul & scientia, fabricantium opinione citius commūnitur, qui si res urgeat,
fossa

fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, paricq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atq; otio in tentorijs agunt: omniaq; ab his ordinatè etiam alia cauteq; per cõtubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit, aut frumento, nec enim cœna uel prandium cum uoluerit, in potestate cuiusq; est: simul autem omnibus somnus est, excubias & uigilandi tempora buccinè significant: neq; est omnino quicquam quod sine edito geratur. Manè autem milites quidem ad cēturiones, illi uerò ad tribunos cōueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium decem uniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more præcepta profecta subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac uniuersi pariter incurrunt, itemq; sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est. sed uel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad processionē instruunt. deinde iterum tuba ut sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, uelut in curuli certamine, signū expectant. Castra uerò incendunt: eo quòd sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadē usui sint. Et tamen tertio quoq; turbæ signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci præco astans, si ad bellum parati sunt, uoce patriam ter percontatur. Illi q; toties alacri & magna uoce paratos esse se, respondent, interrogantemq; præueniunt: & Martio quodā spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose, & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisq; ordinem uelut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroq; latere gladijs accincti. Leuis autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. Qui uerò ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenā & falcem & catenam, triduiq; uaticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, trāsuersusq; ad equi latus clypeus, ternaq; in pharetra uel amplius dependent lata cuspidè iacula, nihil ab hastis magnitudine differētia. Calsides uerò & thoraces peditibus habēt similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepāt lecti, qui circum ducem uersantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum uarietas. Nihil uerò nec in prælijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illicit: quæ uerò antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum, ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is author sit cui contigerint, tristium uerò quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta uideantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia, namque leges apud eos non

Romanorum
arma.

desertionis

desertionis solum, uerumetiam minimæ negligentiae sunt capitales: ducesque magis quam ipsae leges terribiles. namque bonos honorando redimunt, ne in coercendis noxijs uideantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad praecepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. nec est ubi praeliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubere. nam in ea certiores putant esse uictoriam. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaque adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemque à meridiano tractu Africae fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hec ergo profectus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuictorum, & ut nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanae instituta militiae nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap. IIII.

VESPASIANVS quidem unā cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At uero Galilaeam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: haec autem fuit Galilaeorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quae omnium tutissima erat, impetum uertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quae ualidissima esset, occupatam uidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum praesensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressisque cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriae, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos uertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudaei quoque magis eminus iaculari, quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudaeis tres ceciderunt, paucis praeterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Romanos Iotapateni sum-
gant.

Galilea à Vespasiano inuaditur.

Cap. V.

VESPASIANVS uero ipse Galilaeam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios praere iussit, ad repentinis incursus hostium cohibendos, & ut suspectas atque opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusque pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mensurasque

furasque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinavit. Post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitesque, necnon & lancearios secum ducens, equitumque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cetera tormenta portarent, deinde rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus: & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & uniuersarum auium regnum habeat, & sit ualidissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen uictoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras uero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus: hisque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisque iumentis uehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat unâ, & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo poenitudinis, si quis ante prælium uoluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephi enim socii, qui non longè à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictus Iosephus, ubi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerisque libenter ad hostes defectum ire: iam tamen quidem bello omni abstinerebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Aquila cur uolantur in uexillo Romani.

Iosephus in suis desertus. Tiberiadem se confert.

Gadare expugnatio.

Cap. VI.

VESPASIANVS autem Gadarësiū ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neque in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamque illos uiam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud

Ioseph.

Oo illos

Iosephus Hierosolymam litteras mittit.

illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decevit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum seferes haberent, cum fide perscribere: ne uel minus extollendo uires hostium, timiditatis mox argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse coepti etiam poenitentes ad ferociam reuocaret, utque si foedus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam litteras ferret.

Iotapatæ obsidio.

Cap. VII.

Iosephus Iotapatam se confert.

ESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino uerò equitibus inuium. Et hi quidem quatrIduo fecere quod iussum est, latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui mensis Maii uigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosque Iudæorum spiritus erigit. Cum uerò transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utque mox ciuitatem peteret, incitaret, uelut cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultrò se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decarcham Ebutium, tam manu quam prudentia uirum insignem, circumualare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoque in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Consulto autem quam maximè conspici ab hostibus affectabat, ut uisu attoniti turbarentur: quod etiam factum est, eosque tantus continuò stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudæi primò quidem locis suis manentes. Romanis castra ante muros habentibus resistebant: postea uerò quam Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, niti coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum profiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur, quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos: & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis fauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cum sexcenti essent uulnerati,

Iotapatæ Iosephus se defendunt.

nerati, septem & decem ceciderunt. Nihilōq̃ minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multoq̃ue fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi citò uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreffione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq̃ fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hostium formidabant, neq̃ Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus antè deficiat. Ab una uerò tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs uerò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisq̃ rectoribus sibi subditis, de aggreffu deliberabat. Cumq̃ aggerē fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq̃ propinquis montibus excisis, magnaq̃ ui lignorum & lapidum comparata, cratibusq̃ ad euitanda iacula desuper missa per uallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumultis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctis que trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erāt autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulq̃ ex catapultis lanceæ percutiebant, saxaq̃ tormentis ingentia mittebantur, ignisq̃ & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, item que funditores & omnes machinæ tela iaciebāt. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatos que feriebant: & ubi illi celsissent, aggerem dissipabant, uallorum que munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum cōtigisse, quod interiecta spatia Iudæis locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctis que pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloq̃ minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contrā moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fratres, murumq̃ altius iubet extolli. Cumq̃ illi tā multis obstantibus saculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tor-

*Iotapate situs
& munitio.*

*Iosephi strates
gema.*

mentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cetera dilaberentur, & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctuque operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque ualidissimis aptatis. Quae quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum moerorem comparauit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, et diligentia Iosephi: de quo Iudeorum excursionem in Romanos. Cap. VIII.

At Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incursabant: inque dies singulos praelia cateruatim, & cuiusque modi latrociniales doli, & eorum quae casus obtulisset rapinae, aliorumque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem usque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnatum fore, si post interuallum rursus anxius incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asservari praecipit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, praeter salem: aquae uero penuria eos affligebat, quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu aestiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur, quod arcendae siti fuerat excogitatum: quodque fieri, uelut omnis aqua iam defecisset, aegre ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem uideret abundare alijs rebus, fortesque animo uiros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quam sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioresque cupiditatem mouebat, quod ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquae mensuram accipere prospectabant, quod etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, ut hanc eius spem frangeret, iussit quam plurimos per murorum minas dimersa undis atque humida uestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquae uiderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique Dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atque arma conuertit: Iudaeis quoque id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, praeter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quendam uallem deuiam, proptereaque minus curiose habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos uellet Iudeos extra ciuitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, & quae in ciuitate defecerant, accipiebat mandato comitantibus, ut plerumque ad excubias

Aqua apud Iotapatenos penuria.

Aliud Iosephi strategema.

Tertium eiusdem consilium uaserrimum.

excubias reperent, terga uelleribus tecti: quo si qui eos nocte uidissent, canū similitudine fallerentur: idque factitatum est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse se ciuitati manentem, uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quod si etiam capiantur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deferere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, unā cum his esse frustra periturum: obsidione uero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. Mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. Nunc autem non uidere, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumstingere se magis incendit. Denique pueri & senes, itemque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem, siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam uero, si per uim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit: communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumque uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrerebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, ne uel cum hominibus mortis auidis manum conferrerent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrantur, quasi flammam, si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere uictoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant:

Iosephus de fuga deliberat.

Extrema defensionis consilia.

bant:uerùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuius Romanis instabāt: cum neq; corpori, neq; animæ parcerent, sed per uicem utrinq; pugnarent, suorum quisq; laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis.

Cap.

IX.

Arietis, instru-
menti bellici de-
scriptio.

Iosephi consi-
lium aduersus
arietem.

Eleazari præ-
clarū facinus.

EGITVR Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostium'que incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis as similis: cuius summum graui ferro solidatum est in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinque fultus, bene fundatis: retrorsum autem magna uirorum multitudine repulsus, ipsdemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro moenia percutit: nec est ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeò latus, ut etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit, ui capere oppidum properanti: quoniam perniciosū uidebatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisq; missilium machinis, ut facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis utebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. Cum uerò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper item'que pellibus septem, tam pro sui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu moenia concussa sunt: clamorq; oppidanorum, uelut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento uim machinæ paulatim falleret, excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quā semper impetum arietis ferri uiderent, demitti iussit ex muro, ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocuncq; hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebāt, nihilq; murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent, alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi uerò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius uolitabant: opera'que Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam uir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta ui super arietem ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullo'que metu reportaret ad murum.

ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propo-
 situs, nudo corpore quinque sagittarum uulneribus fixus est: earumque nulla re-
 specta, ubi murum ascendit, unde iam uideri ab omnibus poterat, sua audacia
 ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc for-
 tissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi. *Netira & Phi-*
 Qui cum super milites decimæ legionis profiliissent, tanto impetu uicque irruer- *lippi fratrum,*
 runt, ut & aciem Romanorum perrumperent, qui quæ aduersum ierant, oēs *uirtus.*
 in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis
 ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemque decimæ, eius que
 terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, &
 instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub
 uesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat,
 appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percus- *Vespasianus*
 sam leniter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Roma- *in planta uul-*
 nis perturbationem fecit. His enim qui propè aderant, uiso sanguine perterri- *neratur.*
 tis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictæque obsidione, plerique cum stu-
 pore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus ade-
 rat metuens patri. Vnde contigit, ut & beneuolentia circa rectorem, &
 filij trepidatio confunderet multitudinem. Facile tamen pater & timore fi-
 lium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris,
 & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæ-
 os sæuius incitauit. Nam uelut ultor quisque imperatoris omne periculum ad-
 re cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus
 autem cum suis, licet assiduus balistarum itemque tormentorum ictibus cade-
 rent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis
 eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut pa-
 rum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostiū
 positi, quos ipsi contra uidere non possent. Nam & suis ignibus collucebāt,
 tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signū quo tela dirigerent: ma-
 chinisque procū non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo pro-
 pterea tam catapultarum quam iaculorum uis simul multi transfigebantur: mis-
 saque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebāt angulos tur-
 rium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extre-
 mam aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerentur. Sciet autem aliquis,
 huius machinæ uis quantum ualeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. In mu-
 ro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiusque
 ad tertium stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis
 foeminæ transiecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tor-
 mento uis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus.
 Crebri autem mortui, cum per muros deicerentur, sonabant: & acerbissi-
 mus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occum-
 bentium gemitus concrepabant: totusque ambitus muri, ad quem pugnaba-
 tur, sanguine confluebat: iamque ascendere poterat congestione cadauerū. Mon-
 tes autem resonantes, multo amplius horrorem augebāt: nec quicquā illi nocti
 defuit, quod uel auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem

Murus Iotapata
tenorum dei-
citur.

pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam fauciati, & sunt, & tamen uix circa matutinas uigilias murus assiduis machinarum ictibus celsus. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Cap. X.

ANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoueri coepissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tēstassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteri quoque omnibus simul telis oppressi, uiolentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte uero collapsa ualidum & potentissimum quemque: senosque ante omnes uiros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, ut agminum ululatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinanirent. Si uero pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquēque uero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: uimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. Ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus imbelles, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uideri circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) stridentisque gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, filis re iussas: ipse uero ad partem muri, quæ sibi obtigerat, transiuit: & scalas quidem applicantibus animum non intēdit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines uniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari coepit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum uulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, uaria

manuum

Iosephus suos
disponit.

manuum itemq; animi facinora demonstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant: nec prius à Romanis diuellebantur, quam uel caderent uel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorū assiduè substituerentur: proq; his quos uiolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectiq; de super longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaq; acie uelut uno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustijs consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentiq; oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. Siquidem facile à uertice ad pedes usq; sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemq; non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos aut contrahentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus uulnerabantur. Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incurfando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uerò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno Græco decocto pōtium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, ut neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti uestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi uerò super aggeres deicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux uideret, sub uesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uerò sex uiris mortuis, plures quàm trecenti sauci translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die uigesimo. At Vespasianus eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira uidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres uerò turres quinquagenū pedum in excelsum iubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & pondere stabiles essent, neq; ignibus expugnarentur: easq; super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemq; leuioribus missiliū machinis plenas, funditorum quoq; fortissimis. Qui cū non conspicerentur propter altitudinē turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. At illi cum neq; à uertice uenientes sagittas facile declinarent, neq; ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erāt septæ, flāmis obstante; ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemq; tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidē ita resistebant, quāuis multi in dies

Iosephi stratem
gema.

Alius Iudæorū
dokus.

singulos

singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Lapha expugnatio à Traiano et Tito.

Cap. XI.

Is autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ civitatem euocatus, cui nomen est lapha, novas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo milia pedum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores uerò eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam uertit: quos uestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quod confugerant, cum ipsis irrumpunt: secundum autem murum petentibus, ciues sui claufere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum moenibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unum murum, alterum ciues clauferant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transfigebantur: infiniti uerò à Romanis interficiebantur, ne ad ulciscendum quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiøre numero hominum, duodecim milia. Vnde Trianus uacuum esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit: eumque per nuncios rogauit, ut filium suum Titum mitteret, finem uictoriæ impositurum. Ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse uerò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris undique applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo moenia reliquerunt. Titus uerò eius que comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tum que uehementis cum his qui se intus congregauere, pugna commissa est: nunc per angusta uiarum irruentibus ualidissimis, nunc foeminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo usque ad sextam horam sustinuere conflictum: absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique uirilil sexus, præter infantes, nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv milia: captiuorum autem duo milia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die Iunij mensis.

*Laphæ à suis
excluduntur, et
occiduntur ad
XII milia.*

*Titus lapham
capit.*

De Sama-

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remanere. Hi namq[ue] in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corripiebantur, sed inconsulta suarum uirium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq[ue] impetus præuenire. Nam & si præsidij tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Ea q[ue] causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusq[ue] peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq[ue] congregari nequaquam tutum esse duxit, q[uod] hostes plurimi desuper essent: milites uero circumuallatis undiq[ue] montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiã graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neq[ue] se rebus necessarijs uulgus instruxerat) adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq[ue] quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc lunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atq[ue] his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Iotapata excidium.

Cap. XIII.

IOTAPATENSIS autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. Quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq[ue] diuturnis uigilijs, & prælijs assiduè consumpti, minimè quidem ulterius uim ferre possent, uerùm dolo etiam caperentur, si quis instaret. Circa extremam namq[ue] uigiliam, quando & malorum requiem habere uiderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq[ue] hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quantaq[ue] superbia poenas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib[us] exquirētibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidē tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum uera dicere: ipse aut nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq[ue] incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem uigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uero occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur,

Transfuga cō
siliū dat Vespasiano.

Iotapata capietur.

rentur, iamque planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo exuscitati sunt, morientesque demum se perisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebatur cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. Viarum namque angustis pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obterebatur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus propriis liberarentur incitauit. Nam cum se uiderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen uigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt: deinde circumfusi hostium multitudine, serò dextras dedere: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. Cumque is manum porrexisset incautè, hasta ille præuentum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. Postea uero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuebant ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uero milia connumerata sunt excidij tempore pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iosapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam suam redemerit facto & uerbis. Cap. XIII.

Iosephus in puteum se abdit.

Romani uero Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium uidebatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemque abditos rimabant: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes uidere non possent: ubi XL insignes uiros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdium quidem se occultauit: nocte uero sursum ascendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumque ibi delituit. Tertia uero die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumque Vespasianus propter duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum uenerunt, fidemque pro salute dantibus minimè parit. Ex his autem

autem magis quæ pati meritis esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodque ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetque Imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etià sine ditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius uirum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimam pessimam, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor, uiuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem uehementer instante, ubi etià hostilis multitudinis minas cõperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. Erat autem interpretandis quoque somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigüe diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda uiderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem Creator placuit, fortuna uerò ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & uiuo: testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui unà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, uniuersi circumstantes clamabant, certè plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamē te seruari cupis. Sed quauis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: tu uerò siquidem sponte moriari, dux Iudæorum: si uerò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illum cõminabantur, si Romanis parceret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorē esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos Philosophiæ necessario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, o socij, propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem uocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à uictoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, uerè meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidū est ea circa nos admittere, pro

Iosephus se dedit.

Iosepho mortē sui minantur.

Ioseph.

Pp

quibus

*ædificiū es-
se, sibi ipsi ma-
nus adferre.*

quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse, pro libertate mori, & ipse fa-
teor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam pręripuere: nunc autem
neq; prælia nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est ha-
bendus, qui mori non uult, cum opus est, & qui uult, cum non oportet. Præ-
terea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo
quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irroga-
bimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus.
At uiri fortis est, semet occidere. Imò uerò ignauissimi, quantum opinor. Nā
& gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim
turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à com-
muni omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in Creatorem nostrū
Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria uel
per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnib.
sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos
nostros insidiatores putamus, poena persequimur. Deum uerò indignè ferre
non arbitramini, cum donum eius homo despiciat. Ab illo enim accepimus
ut essemus: rursumq; ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem
cūctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima uerò semper immor-
talis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum ho-
minis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habet-
ur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem
leserit æstimabit. Et seruos quidem fugientes ulcisci, iustum creditur, quam-
uis nequam dominos fugerint: ipsi uerò Deum fugientes, & optimum Deū,
impiè facere non uidebimur. An ignoratis, quod eorum qui lege naturæ ui-
ta exeunt, acceptumq; Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere uo-
luerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt: puræ autem & quę in-
uocantes exaudiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atq;
inde rursum, uoluentib. seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorū uerò
manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit: pa-
ter autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc & Deo
inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si
qui se occiderint, apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abiecti
decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem &
dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt:
quoniā ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienā existimarēt. Pul-
chrum est igitur, ô socij, iusta sentire, neq; humanis cladibus addere, ut Crea-
torem omniū impietate lædamus. si salui esse uolumus, salui simus; nec enim
salus apud eos ignobilis est, quibus tantis uirtutem operibus demonstraui-
mus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrū est qui nos ceperint. Non mi-
grabo ego in hostium locū, ut ipse mei proditor fiam. Multo enim stolidior
sim, quàm qui ad hostes ultrò profugiunt, si quidem illi salutis suæ causa id fa-
ciunt: ego uerò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias uotis
expeto. Nam si me & post iunctas dextras perimāt, magno animo paratoq;
moriar, mēdaci perfidiam pro uictorię solatio mecum auferens. Multa qui-
dem in hunc modū Iosephus, ut à cæde propria socios dehortaretur, dicebat.

Illi autem obstructis auribus desperatione, qua se iam dudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrētes ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cum aliū nominatim uocaret, aliū uultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, aliū precibus exoraret, uaria mētis affectione (ut in tali necessitate) distractus ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus ut feræ bestiae circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora cōuertens. Illorum autē, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dextræ, gladijç de manib. elabebantur: multi cū manus ei afferrent, sponte fr̃meas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutē in periculum mittit. Et quoniam mori decretū est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dexterā feriat. Iniustum est enim, ceteris interemptis, ex alijs quenquam, si pœnituerit, saluū esse. Visus est uera dicere, & quod persuasit agitur: ut fors cuiq; obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam prębebat, quasi mox etiam duce perituro. Cum Iosepho enim perire, uita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cū altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Cōsultoq; prospiciēs, ne uel sorte grauaretur, uel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, ut uiueret persuasit: ipse uerò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducitur. Omnes autem Romani uisendi eius gratia occurrebant: & cū se circa ducem premeret multitudo, uarius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum uidere certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendū esse clamabāt: qui uerò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupecebant. Rectorum autē nemo fuit, qui licet antē irasceretur nomini eius, uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uerò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quamq; uelox belli momentum, humanarum autem rerum nihil firmum atq; perpetuum. Quamobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnib. alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego aut maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronē me mittis: quid ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sunt, maneāt. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atq; hic filius tuus: me autē colligatum arctius tibi asseruato: nam Dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, uerū etiam terræ marisq; ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem pœnā custodiri oportet, si ex tempore & subito in Dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eaq; Iosephū

Iosephus ad Vespasianum adducitur.

Titus clementis.

Iosephi uaticinium de Vespasiano & Tito.

Iosephi de tota
pata & scipio
maucinium.

existimabat salutis gratia comminisci: paulatim uero ad credendum impel-
lebat, iam pridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis pre-
monstrante alijs portentis. Sed & in alijs uerum esse Iosephum deprehende-
rat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quem
admodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque
sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret: Iosephus Iot-
apatenis ait se prædixisse, quod post diem septimum & quadragesimū eos
maneret exitium, quodq; ipsum Romani uiuum essent in custodia retenturi.
Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam
quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neque custodiam Iose-
pho, nec uincula remittebat: uestimentis autem alijsq; muneribus eum dona-
re benignissimèq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius o-
peram commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Prole-
mada reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam
ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partē Græcos haberet. Igitur & exer-
citus & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu
quidem quo Romanos diligenter, plus autem illorum qui excisi fuerant o-
dio: unde etiam multi simul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamo-
re precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione, uelut ab incons-
ulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit: legionum uero duas
quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam uideret esse
ciuitatem. Decimam uero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus
molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemē, quan-
tum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

Ioppe denuò capitur.

Cap. XV.

Ioppei impor-
tuosa.

Andromeda
catenarū ue-
stigia.

IN hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui uel ab hosti-
bus seditione defecerant, uel ex ciuitatibus euerfis effugerant, Iop-
pen sibi receptaculo renouant, quam antea uastauerat Cestius. Es-
quia terra quam uastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac pi-
raticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Aegyptum com-
meantes, plurimos latrocinjs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium fa-
ciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituis-
sent, equites in Ioppen, nec nō & pedites mittit, hiq; nocte in ciuitatem, quod
incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionē
præsenferāt, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt:
& in his, ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctauere. Cū uero Ioppe na-
tura esset importuosa (namq; in asperum cæteraq; arduum littus desinit ac
summīs utrinq; cornibus leuiter incuruum, quæ uaste supersunt, & ingentib.
procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarū signis extan-
tibus, fabulæ ueteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora,
summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinēq; in tutiorem efficit sta-
tionem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce uiolentius, quem illac
nauigantes Melamboream uocāt, flatus incumbit: & alias quidem naues inter-
se, alias uero collisit in scopulos: multæ autem cum magna uiaduerso æstu,
dissidentur

niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo cōstitutos timebant) sublatae in sublime gurgite mergebantur: & neq; fugæ uspiam locus erat, neq; manentib. spes salutis: cum & mari uentorum, & ciuitate Romanorum uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nauib. audiebantur, & multi crepitus fractis: loppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur: nonnulli autem ferro se interficientes, ueluti id satius esset, mare praeueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadueribus impleretur: cum etiā ad littus appulso, in eo stantes Romani milites trucidarent. Eiectorum autem corporum quatuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo praelio ciuitatē Romani funditus erunt. Ioppe quidē hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autē, ne rursus eō piratae confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatu reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites uerō omne circū territorium peragrantes ad fines Ioppes, uicos & oppidula simul exurerēt. Illi igitur praeceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atq; uastabant. Vbi uerō Iotapatae apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo, qui se uidisse diceret, quae iactabatur, aduenerat, nō credebant. Nec enim uel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium praedicabat, uelox nuncia tristiū: paulatimq; per finitimos ueritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Quinetiā rebus gestis plura quae facta nō erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quae res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis: luctus uerō ducis publicus erat. Et hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebāt: Iosephum autē uniuerſi: adeo ut per dies xxx nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines naeniarum. Tempore autē ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidē ut res habebat, fictum uerō quod de Iosephi morte uulgabatur, eumq; uiuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à duobus honorari: tantam in eum uiuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauia, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eū ciuitas plena erat indignatione atq; conuitijs. Vtrō autem his uulneribus excitabantur, magisq; accedebantur rebus aduersis: & offensio quae prudentibus ne similia perferent cautionis & custodiae causam praebet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephum pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Ioppe diruitur.

Iudei Iosephū ut mortuū desflent.

Extrema Iudeorum insania.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVI.

VESPASIANVS autem studio uisendi regnum Agrippae (nā & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos egras partes regni compescere) motis ex Caesarea maritima castris, in eam quae Philippi dicitur Caesaream demigravit:

Caesarea desplex.

Ioseph.

Pp 3

ibiq;

Scythopolis.

Iesus Tobie P.
Iatronum dux,
quinq; ex Ro-
manis capit.Tiberiadis de-
dicio.Tarichearum
situs ac muni-
tio.

ibiq; per dies xx milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias Deo refe-
rens in epulis erat. Postquam uero Tiberiada quidē nouas res cupere, ac des-
ficere Taricheas audiuit (ad regnum autē Agrippę utraq; pertinebat) decre-
to apud se undiq; Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos
exercitum ducere, simul ut Agrippę hospitio uicē rependeret, potestati eius
ciuitatibus creditis. Igitur filium suū in Cæsaream, ut inde militem Scythopo-
lim traduceret, mittit. Hęc autē ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi uis-
cina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus
ultrā legionibus progressus, ad trigessimū à Tiberiade stadium, in quadā man-
sione conspicua nouarum rerū studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit:
atq; hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L mittit, qui pacifico ser-
mone oppidanos alloqueretur, & ad fidē inuitaret. audierat enim quòd pacē
populus desideraret: à nōnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionē
pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desi-
lit, & suos comites idem facere iussit: ne laceßendi prælii causa, potius uenisse
uideretur. Sed priusquam uerbum faceret, armati excurrere in eum seditiosi,
qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobię filio, latrocinialis
agminis principe. Valerianus autem, neq; præter mandata ducis prælio con-
gredi tutū ratus, etiā si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si
cum multis pauci, & instructis imparati conflingerent, inopinata præterea lu-
dgorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis
relictis: quos Iesus eiusq; socij, ueluti pugna non insidijs captos, læti in oppi-
dum adduxerunt. Id autem ueriti seniores, & qui eminere in populo uidebā-
tur, in Romanorum castra profugiūt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani ge-
nua simpliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorum es-
set, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper
amica Romanis sentiret: magisq; ultum iret defectionis autores, à quibus ipsi
olim ad foedus uenire properantes, nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent.
His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinā in fen-
sus esset, indulgit, nam & Agrippam uidebat eius oppidī causa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi nō esse rati apud Ti-
beriada consistere, ad Taricheas cōfugiunt. Posteroq; die Vespasianus in ar-
cem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacē
cuperent, experiretur. Cognito autē populum eadem sentire quæ supplices,
ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autē portis ei patefactis, cum faustis omi-
nationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamātes.
Cum uero militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Ve-
spasianus ex meridiano latere eoq; pacto dilatauit ingressum: ut præda tamē
& iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemq; causa muris peper-
cit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: alijq;
modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

DEINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, mu-
roq; firmauit, belli sibi moras illic fore prospicēs: quod omnis tur-
barum cupiens multitudo ad Taricheas cōflueret, munitione con-
fisa

fisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita ut Tiberias sub monte positam. qua lacu non alluebatur undiq; muro ualidissimo, sed minore tamē quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. Nam illā quidē in principio defectionis, pecuniarū itemq; uirium copia communierat: Taricheis uerò largitatis eius reliquiae profecerunt: Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet, si terrestri praelio uincerentur, refugerent: simulq; ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiusq; socij neq; multitudine hostiū, neq; disciplina militie perterriti, cursu eos irruunt: primoq; impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, ubi armatos congregari uiderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosq; insecuti Romani, ad nauigia cōpulere. Et illi quidē tantum prouecti, unde Romanos contingere missibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra cōstitutos, nauali praelio decertabant. Audito aut Vespasianus magnā eorum multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatā, filium suū cum sexcentis equitibus lectis eō mittit. Qui cum infinitū hostium numerū reperisset, patri quidē maioribus auxilijs opus esse mandauit: Ipse uerò equitū plerosq; etiam priusquam subsidia uenirent alacres esse uidens, cū nonnulli eorū multitudinem ludæorū formidarent, unde exaudiri posset constitit: & ô Romani, ait, pulchrū est nanq; in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quib. pugnaturi simus. sciatis: nostras enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: ludæi uerò, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usq; tempus uicti non defatigantur: itaq; oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secundis perseuerantius laborare: aperta quidem fronte uobis plurimum alacritatis inesse cōspiciens, gaudeo: uereor aut, ne cui uestrū tanta timorem multitudo hostium latenter incuriat. Igitur quisq; iterū cogitet, qualis cum quib. decertabit: quodq; ludæi, licet satis sint audaces, mortemq; contemnant, incompoti tamē bellorumq; imperiti sunt, uulgus rectē potius quā exercitus appellandi. De uestra uerò peritia atq; ordinatione referre quid opus est: Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. Nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congregiamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum uagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quodq; nos hę uirtutes multo plures efficiant, multum autem uitia de hostiū numero detrahant. Nec sola hominū multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numeroq; autē copiae plus incommodi ex semetipsis, quā ex hostib. capiunt. Itaq; ludæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducūt, quæ rebus secundis aliquantum ualent, minimis uerò offensionibus extinguuntur. Nos autem uirtus regit, & morigera uoluntas, itemq; fortitudo, quæ & in prospera fortuna uiget, nec ad finem usque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quā ludæis, causæ certaminis. Nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? &

*Titus suos
cohortatur.*

ne post orbis terræ imperium uideamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem uictoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, ut & maior sit, & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo uobisque pariter iudiciū fieri, si ille quidem rebus antè gloriose gestis dignus fuit, ego uerò eius sum filius, uosque milites mei. Nam illi uincere consuetum est: ego uerò reuertiad eum perpetiar uictus? quo pacto autem uos non puduerit, duce uestro periculis occurrente, non superare? appetā enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. Nemo autē uestrū à me discesserit, persuasum habēs, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quā si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosequutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum ccc equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur uictoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorum, ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptū fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, unde multo etiam plures quā erant apparuerunt. Iudæi uerò, licet incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidē primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, ut quisque uelocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat: multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, cōficiebat; omnesque ad moenia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donecui multitudinis elapsi, in oppidū confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. Namque indigenis, & fortunarū suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod malè pugnatum fuerat, nō placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset, uim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos, suscipite uictoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus. Verū tamen cum uelocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. Non solum autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacū decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. Pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, uel prohibere uenientem, nemo sustinuit: relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in

*Tui fortitudo
animi.*

agros

agros effugit: alij uerò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà uenientium incidebant. Maestabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemque alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum uerò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & cōscientia quòd belli consilium non habuerant, à praelio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus uerò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij uirtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars uidebatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemque euaderet: postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit, quæ tam materiarum quàm artificum multitudo maturè contextæ sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

LA C V S autem Genesar quidem à terra continente appellatur. XL uerò stadijs in latitudine patēs, centumque in longitudine, aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. Et fluuius quidem siue fontelenior est, semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque noctibus eius aquæ sub diuo perflatur, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediusque fluuius Iordane secatur. Cæterum Iordanis fons Panium esse uidetur: sed reuera huc terra conditus fertur ex ea quæ uocatur Phiale. Hæc autem est, quæ in Trachonitidem ascenditur ad cxxx stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à uia. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens: semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquam deficiens uel exuberans. Cumque interim hoc esse Iordanis principiū nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniō redditas, unde antea fluiuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Pani, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secatur cœnosa: centum autem & uiginti alijs præteritis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum mediū transmensus, deinde multam per solitudinē in Asphaliten lacū exit. Ad Genesar uerò lacū eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullū enim ipsa pro ubertate sui negat arbuſtum, totamque plantis conſeuerare cultores. Cæli uerò temperies etiam diuersis aptissima est. Nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floſcunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia, anni que temporum contentionem bonam, ueluti singula perculiat

Taricheæ captuntur à Tuo.

Iordanis per lacum Genesar fluit.

Iordanis in Asphaliten se exonerat.

Pons Capernaum.

culiari studio terræ fauerent: non enim solùm nutrit præter opinionem posma uaria, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vua sanè & caricas sine intermissione decem mensibus suggerit, ceteros uerò fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoque irrigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli uenam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus x x x stadijs extenditur, & latitudo x x. Horum quidem natura eius modi est.

Tarichearum excidium.

Cap. XIX.

Naualis prælium.

ESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, unà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, necque nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis uerberentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroque modo nocebatur. Nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem uulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus, in medio deprehenso, cum nauculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatate tentassent, eis uel manus uel capita truncabantur, plurimisque passim ac uariis erat interitus eorum, donec in fugam uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur, multos uerò in terram egressos peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis: calescentes autem ac tabefacti mortui, coeli tractum corrumpebant, ut non ludæis solùm ille casus miserabilis uideretur, uerum etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis sercernebat, qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. His autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patrijs carerent, uimque adhibere ac bellum inferre possent, ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur,

tur, non perpeffuros fufpicabatur indigenas, tot apud fe fupplices obtruncari: fideq; interpofta deditis uim pigebat afferre: uerum ab amicis fuperabatur, nihil in ludæos non licere dicentibus: quodq; utile efferet, honefto debere præponi, cum utrunq; obtineri non poffet. Indubitata igitur conceffa licentia, fole eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permiffit. Cumq; illi facile his quæ cupierant credidiffent, & quò iuffum fuerat comitati, neq; pecunijs fuis quicquam metuentes abirent, totam ad Tiberiada ufque uiam Romani; ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem concludos, mox infecutus Vefpafianus omnes in ftadio conftituit. Et feniores quidem cum imbellibus qui mille ducenti erant: iuffit occidi: iuuenum autem ualidiffimos fex millia lectos, ad Isthmon Neroni tranfmiffit. Cæteram uerò multitudinem triginta millia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno efferent, facere quod uellet, ipfe permiffit. Verum & iftos rex uendidit. Reliquum uulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, feditioli & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti funt autem vi idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obfidio Gamalenfium.

Cap. I.

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excifis à Romanis defecerant, hi fe ad eos poftquam Tarichæatq; fuperati funt, applicabant: omniaq; Romani caftella & ciuitates ceperant, præter Gifcalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his aut rebel-
 larat Gamala ciuitas, cōtra Tarichæas pofta fupra lacū, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambg; Sogane fuperioris partis, cui nomen eſt Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uerò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX ftadijs longum, paludesq; fuas ad Daphnen ufq; tendentem. Quæ regio cum aliàs fit deliciofa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem fic appellant) Iordanē alentes fub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidē ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa fibi fœdere fociauerat. Gamala uerò ei nō cedebat, freta locorū difficultate, amplius quàm Iotapata. Iugū namq; afperū, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi fupereminet, in longitudinē tenditur, tantum contrā decliue, quantum à tergo, ut cameli fimilitudinē præferat: unde nomen etiam duxit, niſi quòd expreffam uocabuli fignificationem indignæ feruare non poffunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias ſcinditur.

Gamale deſcriptio.

*Iosephus Gamalam reddit
firmiorem.*

Vespasianus Gamalam obsidet.

scinditur. Pars uero qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenae inuiam fecerunt. Domus autem crebrae per prona erant aedificatae, nimioque praecipitio casurae similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immensa aeditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati praebat, rupesque superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quod esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque praemissis ad obsidionem, per menses septem restitit. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquae calidae uocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum uitibus idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita ut diximus, positam, custodia circumuallare nequibat. quae uero fieri posset, excubias collocauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quinta decima legio, nec non & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & ualles. Inter haec Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, sui quoque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quae ipsis conducere suauem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu percussos ordinare: & quamquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemque alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis enim tormentisque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progredierentur, obstabant. Caeterum ui & multitudine superati, undique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque a uertice imminetibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, promos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed haec repletae labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaque

deiecta

deiecta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta uiderent, tamen eò conuolabant. Atque ita multi quidem ruinis opprimebantur; non pauci uerò subterfugientes, parte corporis mulcebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant; propriamque incommoda negligentes, magis instabant; hostesque in sua tecta urgendo compellebant, qui uerò per angustos uiarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum uerò eis mortui hostes dabant. cesorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proijciendo moriebantur: tergaque dantibus ne fuga quidē facilis erat. Viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit, saeuissimo dolore percussus, cum super militē ruere ciuitatem uideret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locum prehēdit, ibique inter mediā pericula cum paucis omnino relinquitur, nec enim aderat tūc ei filius Titus, ad Mutianū pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat: rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ uirtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum unā à uertice defluens sustinebat; & neque uirorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinā esse reputantes, impetum remiserunt. Illis autē iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, uir non eo tantum prælio quo perijt, sed ubique antea fortissimus comprobatus, quique plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, et hi quos secū habebat) nocte illos aggreditur: omnibusque maectatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem incērerē exercitum aduersis casibus uidens, quodque nullam interim tantā expecti fuerant cladē: huiusque rei magis eos pudere, quod solū ducē in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem, inquiens, quæ cōmunia essent, fortiter ferre, naturā belli cogitantes, quodque nusquam eueniat sine cruore uictoria, iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque ut iactantium esse, nimis secundis rebus inolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. Velox enim est, inquit, in utrunque mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infelicitate gestis; ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quamquam ea quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum uirtus effecit, nam & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Quia in re ni-

Ioseph.

Qq

mi. uir

Vespasianus
exercitum
rentem con-
solatur.

Vir fortis.

*Gimalenses
uictus deficit.*

mirum quis reprehenderit alacritatis uestre temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem uobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uincendi, quam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem recurrere: atque indignæ offensionis irasci potius quam mœrere. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. Ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æquè ac uos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gimalenses benè gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minimè possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementer dolebant, animosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construendis aggeres, iterumque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas dis-fugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim undique alimenta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

Cap. II.

*Itaburij mon-
tus descriptio.*

VESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem xxx stadiis cōsurgens, septentrionali tractu inaccessa est: in uertice autem, xx stadiorum planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine cōgregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem fœderis ac ueniæ spe hortabatur ad pacem: & descenderant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illique tanquam dictis obediens, ad eum ueniebant, ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. Cœpto enim à Iudæis prælio, alsimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga uersis, aliquos interfecit. semotam uerò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. Indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Placidi astutia.

Excidium

APV D Gamalam uerò degentiū audacissimi quicq; fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At uerò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occultè suffoderent: cum apppositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiære, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq; saxi durissimis euolutis resiliunt: subitoq; turris cum magno fragore decidit, unaq; custodes præcipitantur. At uerò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere ausos perremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pavor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem, Romani tamen prioris cladis memores, usque ad uigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eoq; prætergresso, uigiles quidem ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem fugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. Qui uerò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidij incidebant. Vbique autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus uertex, in immensum ædificatus, & undique circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxi deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neque in præruptis consistere propter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq; hostes ad se accedentes uidere. Itaq; supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes, in omnes autem uehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiq; circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in uallem præcipientes dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui uerò se præcipitauerunt, quinq; millia sunt reperi. Neq; quisquam, præter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimogenitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. Seruatæ sunt autem, quòd excidij tertius

Ioseph.

Qq 2 pore

*Mulieres due
in excidio Gamalensi incolæ
mes euadunt.*

pore Romanorum impetum latuere. nec enim uel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proijciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mensis Octobris, quæ uigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Giscala à Tito capitur.

Cap. III.

AM' QVE solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agricola, spemque suam semper in fructibus collocauerant. Non parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Iohannes: homo ueneficus & fallax, uariisque moribus, & immoderata sperare promptius, miroque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi potentiae causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uero legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorumque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem qui ex bello surgissent, in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, item que murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinem comparabat: cum uirorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggresione capi facilis uidebatur: sciens tamen quod ea ui capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satius erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pacatione magis subigere ciuitatem uolebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quo nam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum uiderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia uelle persequeretur. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, moenia sua rudum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascenderet: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositae, ne quis uel ad foedus prodiret, uel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Iohannes autem accipere se condiciones, ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli

*Iohannes Leuiæ
F. homo fallax.*

*Titus Giscala
pacatione subigere cupit.*

belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi : quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire, nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio : quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsum que Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quòd unius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. Verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga uitæ spem collocasset. Verum profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est ut non solum induciarum causationem Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydæssam, qui mediterraneus est Tyriorum uicus ualidissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliamque multitudinē secum duceret, homo quē captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. Ultra uerò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebatur. Iamque affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitum, quē ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, uelut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentiū conterebat. Misericordabile autem sceminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent in clamantis: eo que confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, poenas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuique uirum fuit, citò dispersa est. Luce uerò facta Titus ad muros aderat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simul que Ioannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiūere, quòd antequam uenerant, in Hierosolymam sese receperat. Vnà uerò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne poenas fraudis exactas. irato uerò animo satis esse quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abruptere, minitando ma-

Ioannis fuga.

Titus Ioannem persequitur.

gis quàm puniēdo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel proprias inimicitias, delatores innocentia fore credebat, si dignos poena discerneret: meliusq; noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, uel metu supplicij, uel & quod erubesceret præteritorū criminum uenia: sine causa uerò morientium poenas, nullo modo corrigi posse. Præsidjs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibire licturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium.

Cap. V.

AD Hierosolymam uerò, ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus, & circa singulos qui unà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, pereontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant non Romanorum uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma uigorem que oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suam, ut multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnum que id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescibat. Singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens: proprias que uires extollens, & imperitorum ea cauillatione incitiam decipiens, quod etiam si pennas fumerent, nunquam Hierosolymorum moenia transgredierentur Romani, qui pro Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atq; in eorum muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus: prudentiorum autem atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uerò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam coeperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamnam & Azotum profectus, utramque subegit: impositis que illic præsidjs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumq; intestinum exagitabat: quantum que à Romanis respirassent, in semetipsos manus uertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudumq; discordium pertinacia primò inter domos accenderetur, deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia uolentes quisque conueniens, apertè iam epacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari coeperunt: deinde ex

Ioannes Hierosolymitanos ad bellum incitat.

com.

composito confertis cuneis, per territorium latrocina bātur: ut quod ad crudelitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atq; ipsis qui uastabantur, illatum à Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate undiq; cōgregati collegiorum latrocinialium principes, atq; in agmen cōflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cūctis existimantibus uniuersos qui superinfluere, adiumento ex beneuolentia uenire. Quæ quidem res etiā sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisq; præter bellum etiam seditionē famemq; comparauit: aliq; latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuiores, quos intus inuenire sociati, nullū atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationib. metiebantur audaciā, sed usq; ad cædes ruebant: non clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, uerū luce palām nobilissimos quosq; adoriendo. Nā primū Antipam regij generis uirum, & adeo potentissimū ciuium, ut etiā publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, comprehensum custodię tradiderunt: post hunc etiā Leuiam quendam, insignem uirū, & Sopham filiū Raguelis, regalis similiter utrunq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs uidebātur. Grauis autē metus populum possidebat: & uelut capta ciuitate, salutē propriā quisq; curabat. Illi autem clausorū uinculis non fuere contenti, neq; tutū arbitrabātur ea potētia uiros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea re bellaturū fortasse populum, iniquitate cōmotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendā de suo numero Ioānem, ad cædes promptissimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur, eumq; ali j decē armati gladij, secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut huius immanissimi sceleris causam, cū Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, cōmunisq; libertatis proditores interemisse dicebāt, prorsus, ut audaciā sua tanquā feruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. Deniq; familijs abrogatis, unde per successiōem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituiebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritū summos honores adepti erant, his obēdiebant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, cōtentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias trāstulerunt, pedibus que pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam uero populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, item que sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam

*Gentiles omnes
sine respectu in
urbē recipiuntur.*

Phanes Samuelis F. Pontifex constituitur.

Zelote.

Anani ad populum cohortatio.

cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant: re autem uera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaque una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casusque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornare persona: indutumque sacra ueste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabatur. cæteri uero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honoresque sacrorum solui, grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intederant. nam qui præstare cæteris uidebantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quam simul uniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in coctibus exprobrando eius segnitie, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi uocabant, uti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad ulciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium uidere tantis repletum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: uerum tamen sacerdotali ueste amictus, & sanctissimum uenerabilium nominum ferens, uiuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. Nam quid opus est uiuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? Si quidem spoliati patimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à uobis uestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis? Atque illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis: cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationem noxios irritastis, quia uastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediā ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à uobis proditos, etiam uinculis affecere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indem-

natos.

natos, uinctos nemo adiuuit. restabat eosdem uidere trucidari. Hoc etiam uidimus: uelut è grege brutorum animalium cum præcipua quæq; duceretur hostia, ne uocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi-
 ni ergo, patiemi ni etiam sancta conculcari uidentes? Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini: nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerteret inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, sanum appellatione, re-
 arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra uos tyrannide munita, & inimicis super uerticem positis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulètur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis uentum est, ut mi-
 sereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri, respectisq; uulneribus uestris, quod etiam feras bestias facere uidemus, non ultum ibitis in hos, qui uos percussere? Non suas quisq; recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet? Perijt apud uos (ni fallor) affectio-
 num omnium charissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atq; illi quidem inulta & maxima bella, ut in libertate uiueret, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, uerum còmodè an contrà incommodè, non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire nō patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obediētes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uerò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium ser-
 uendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non uos celabo, quid, dum loquor, interuenerit, mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his, cap-
 ti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium uerò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq; uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgrediaufos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam uerò in his locis natos, ac sub nostris moribus edu-
 catos, & qui ludgi uocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex compa-
 ratione domestici? Multò nobis æquior est hostis, nam si propriè rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperiatur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uerò intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq; facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemq; omnibus uobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsis uos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. pleriq; autem for-
 tasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt, Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt,

ita

ita nunc magis proficient, si morabimur. Nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore utentur, & quidem cum apparatu, & si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire coeperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & cel sioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorferit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiectioni sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium uobis ullum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populū hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari uix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumque pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri ueniam his quæ perpetrauerant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quam in tanta rerum perturbatione remp. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad præliū, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nuntiarent habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo simul uniuerſi prosiliunt: neque obuiō cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorē: armis uero constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas uero, quod deerat, in utrisque supplebat, nam & ciues armis iram conceperant fortiorē: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi uero nisi uicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro ducib. obediētes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semetinuicē appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cedesset utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicumque uulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humū cruore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionē rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrēdo in congressionib. præualebant. Irati uero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quicquid à tergo sequebantur, non aperiendo fugientib. uiam inuitos eos repugnare compellerent, uniuerſos quidem suos in hostes conuertunt. Illis autem, quia uim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum socijs Ananus. Vnde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoque in murū interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper rela torquentibus, nefas esse existimati, etiam si uicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum milia sortitus, custodes eos in porticibus collocat.

*Zelotarum cum
ciuib. pugna.*

his autem qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes uice sua præsidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. Is enim dolis plenus, & uehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragrati custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem ueniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant. Submouere autem illum non erat facile neque possibile, quod malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo Sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis ullum, neque consilium proditurum: unaque deponendis rebellibus, & manu & uoluntate operam colaturum. Itaque Ananus eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicionem suis eum consilijs adhibebant: moxque ab iisdem concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neue quisquam in eo procumberet ludæorum. Ille autem, quasi Zelotis, ac non contra pro beneuolentia iurauisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent quæ in eos Ananus cum socijs cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxiliū. Nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimum uenire properaret: indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, uel etiam ui prælio manus confererent. Se autem non uidere, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie cōgrediantur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam uitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si uicti essent, ueniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt, redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem uariabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum uero auxiliū aperte quidem indicare quod diceret non

*Ioannes Leuia
F. arcanorum
proditor.*

*Ioannes cōcor
diæ causa ad
Zelotas mit-
titur.*

non audebat; Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis, et acta.

Cap. VI.

IRANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & rectè consulere, & quæ consulisset efficere, itemq; Zacharias filius Amphicali, uterq; à sacerdotibus genus ducens. Hi præter cōmunes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq; Anani factio potentiae sibi comparandæ causa Romanos accerferet (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustijs temporis conclusi. Populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi uerò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptæ: priusq; fore ut omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. Aduocari tamen Idumæos placuit. scriptaq; breuiter epistola, quod circumueto populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumq; temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidē Anano atq; inimicis, at uerò ciuitatem Romanis ilico subiugandam: pleraq; nuncijs ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo uiri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodq; his rebus esset utilius, pedum uelocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarū cupiens & incondita esset natio, semperq; ad motus facilis atq; suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisq; petentiū blanditijs ad bella promptissima: & uelut ad festorum quādam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncijs exigebant: atq; istis nihil deerat alacritatis, uterq; autem Ananias uocabatur, iamq; apud rectores aderat Idumæorum. Illi autē simul epistola mandatisq; attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamq; denunciare coeperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebāt. Congregati autem propè xxxm, cum ducibus quatuor Hierosolymā ueniūt: hoc est, Ioanne & Iacobo Sosæ filijs, & præterea Simone Cathalæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum, itemque uigiles eius latuit, sed non etiam impetus Iudæorum. hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit, non tamen uisum est bello cum his congredi, sed uerbis eis antè persuadere cōcordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo pontificum maximus: Cum multæ, inquit, & uariæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic mirāda fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiam inopinata conspirant. Etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio uenistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset. Et si quidem uiderem cōsensionem uestram similem esse horum hominum qui uos rogauerunt, non existimarē impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cōgnatio cōcordiā firmat. Nunc uerò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille moribus digni reperientur. Nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu abruptis patrimonijs suis, postquam in uicis & ciuitatibus proximis

audaciam

*Idumæorum
ad bella alacritas.*

Iesu ad Idumæos oratio.

audaciam exercuere, postremo in sacram ciuitatē clam influxere ut latrones, solumq; religiosum immanitate polluerūt scelerum, eosq; uideas sine metu inter sancta ebrios, & auditate uentris peremptorū spolia consumentes. Vestra uerò multitudo armatorumq; talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico uos cōsilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis cōuenisse & integræ nationis uestre arma uideantur conspirare. Iam dudum quidem reperire nequeo, quid nā fuerit quod uos tā citò cōmouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronib. aduersus cognatum populum caperetis. Quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidā uestrū obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa uenisse dicentes. Vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale cōmentū. Viros enim naturā libertatis amatores, eoq; cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter cōtra nos efferare non poterant, quā uastatē libertatis proditione mentita. Sed enim uos cōsiderare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq; in nos ueritatis ex rebus cōmunibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nūc demū nos dedimus Romanis, cū ab initio licuerit aut ab his nō deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiā, priusquam circa nos omnia uastarentur. Namq; iā, ne uolentib. quidem nobis, trāactio facilis est: cū & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq; grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autē bello appetitus, postquā pugna cōmissa est, gloriosam mortē uita captiui existimo potiorē. Sed utrū nos populi principes aiunt clam misisse aliquē ad Romanos, an etiam totū populum cōmuni suffragio? Si quidē nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacli sunt. Quemadmodum autē tantam ciuiū multitudinem lateremus, cū quibus omni hora uersaremur. Paucis autē, atq; his inclusis, qui de templo ne in ciuitatē quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultē extra ciuitatē fierent? An uerò nunc cognouere, quando aursorum poenæ reddendæ sunt: donec autem sine metu fuere, neminem nostrū proditorem suspicabatur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoq; manifestior ad uos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cū certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit, dicant. Sed hæc quidem malè periturorum, & instantes poenas euitare cupiētium causationes sunt. Quinetiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminatur, auros opinor: quorum audaciæ unū malum uidetur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primū (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & unā nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: deniq; nobiles uiros non incutos, ex medio raptos foro, primū uinculis cruciarunt: deinde nō uoce, nec prece eorum morati, nec tradiderunt. Licet autem uobis nō belli lege ingressis, horum uidere argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuge in ueste lugubri, ac familias peremptorum, & per totā ciuitatem ululatus ē

factus. Nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc infanice prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quae & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quae in nos comparantur: & locus toti orbi terrae uenerabilis, quicquid ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi uenientibus, honoratur, per haec quae apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua uiscera delectum habere, cum debueritis, (ut dixi) quod factum esset optimum, ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam ultimum ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quidem facere permiscere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiam. Si uero neque nobiscum indignari, neque iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropolcos maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum suspicamini Romanis colloctum, obseruare uobis itinera licet: tumque demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, uindicare. Non enim uos praueeniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Haec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simo filius Cathlae, uix placato suo rui tumultu, stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset: non iam mirari se, ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cunctae genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumaeos autem ex turribus alloquantur, captique iubeant pro libertate arma proicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri uelint: & alios accusando, quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia natione: denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis praecclusistis. Valde enim contra uos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos seruaremus liberos. Nempe taliter uos etiam hi quos obsidetis laesere, tamque uerisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia reuinentes, genere coniunctissimis gentibus, simul uniuersis ciuitatem praecclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare praecceptis: nomenque potentiae alijs, qui uos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis caulationem uestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam

Simonis Cathlae
Responsio.

uideat

uideat: Etenim uobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, quòd cū ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocētes pro societate facinoris dictitatis, non à uobis inceperint, summaq; prodicionis membra præciderint: Sed licet illi molliores, quàm res poscebat, inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro cōmuni patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade iudeorum ab Idumæis facta.

Cap. VII.

In dictis, Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliā, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum uires esse firmas crediderant, erubescuntium, postquā nihil eos sibi auxiliari posse uiderent, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autem nulla repenitūs gesta redeundi, poenitudinem superabat. Itaq; ibidē prope murum temerè tabernaculis positis, manendū esse statuere. Infinita uerò hyems nocte illa uenit uentiq; uiolēti cū imbrib. orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussaq; terræ uasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna uerò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deū militiæ causa, existimantibus neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Ananum autem eiusq; socijs, etiam sine prælio uicisse, Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus uidebatur, ui armorum custodes inuadere: atq; in ciuitatem impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improviso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemē contineretur. Quin etsi periculum aliquod interueniret, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, uim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū uidebant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. Sed hoc alijs noctib. ita habuerat. illa uerò, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nāq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimat fomnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratis portarum uentres secarent. Affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, uentorum sonus, & crebra tonitrua: fanosq; egressi, ad murū clanculò ueniunt: ferratamq; portam,

Ioseph.

Rr 2

qua

quæ uersus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, unusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. Verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant, ne despicerent malis obsessos, quorum gratia uenerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse. quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis uisum est: iamque in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixti quoque Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem uigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi uero foris alios circumfundi uiderent, Idumæos irrupisse sentire. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in questibus erant: pauci uero iuuenum fortiter communiti, occurendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita uociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusque mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisque horribiles tempestas faciebat omnium uoces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauius afficiebantur: propterea quoque his, qui se excluderant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus, infensi. Multos enim cognationem referentes, utque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quam ui oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi uidetur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem milia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed uersis in ciuitatē manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autem peruestigabant & in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obruncabant: stantesque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc lesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abiecerint: cum præsertim ludæis tanta sepulturae cura sit, ut etiā iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant, atque sepe uisiant. Et quidē non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remque publicam ludæorum perisse, quo

quo pontificem rectoremq; salutis suæ iugulatum in media ciuitate uiderūt. Erat autem & aliàs uir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquare. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Cōmodis autem proprijs cōmunes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. Vt autem breuiter dicam, cū Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ uellet. Iam uerò impediētes bellantesq; subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iūctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstās cæteris: ut putē Deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq; sancta uellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis auctores, quicq; undiq; in ciuitatem cōmeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto gemuisse uirtutem, tantum licuisse uitij flentem.

Ananien-
cium.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QUINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.

Cap. I.

NANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uerò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruido mactabant. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos aut nobiles: & adolescentes, uinctos in carcerem cōcludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortē præoptauerant, dūmodò ne aduersus patriā cōmunem nequissimè cōspirarent: sæuissima tamen ante eadē uerbera sustinebant, exulcerati plagis atq; tormētis. Cumq; iā corpus non sufficeret cruciatibus, tandē gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde, si quos mori contigisset, abijciebant, ut uinctis alijs locus esset. Tantus autē populum pauor occupauerat atq; formido, ut ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire propriū funus auderet: sed erant occultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorū audiret, circūspectantes gemeabant. paria namq; his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. Exiguam uerò nocte sublatā terram manib. corporibus iniiciebant, & nonnunquā die, si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobiliū periēre. Illi autē iam cædes exosi, nullo pudore iudicij uim & cogni-

Ioseph.

Rr 3

uonis

*Zacharias in-
terficiuntur.*

tionis cauillando imitabātur. Itaq; cū illustriū quendā Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabātur enim, quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; solūm fortunarū eius directionē sperarent, sed etiā remotum iri uirū ad se deſciēdos potentē, septuaginta plebeiorum honestissimos ex praecepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariā, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianum proditiōis causa misisset. Sed neq; argumentum, neq; ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullam spē salutis sibi relictam esse uidit, per insidias non in iudiciū, sed in carcerem ductus, uitae suae desperationē libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obiectōrū derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione cōuersa, omnes eorū iniquitates per ordinem prosecutus est, multa q; de perturbatione rerum querebatur. Zelotē uerō obstrepentes, uix à gladijs tēperabant, speciem cauillationemq; iudiciū sui usq; ad finē permanere cupientes, & praeter hoc iudices experiri, an periculoso tēporē iusticiae memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quā sibi ascribi eius interitū maluēre. Illo uerō absoluto, Zelotarum clamor tollitur, & uniuersi quidē iudicibus irascebantur, qui simulationem datae sibi potestatis nō intellexerant. Duo uerō ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo: Habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiam certiores: eumq; statim in subiectam uallem de templo proſiciunt. Iudices uerō, contumeliae causa uersis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere: cadi enim eorum pepercerant, ut disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumaeos autem iam uenisse poenitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat uniuersa: & quaecunq; hi qui eos aduocauerant sceleratē fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis prodideretur: reperisse autem nullum proditiōis indicium. Illos uerō qui tutari eam simulant, & belli facinoraufos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quia semel in societatem intestinae cedis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; uires hominibus suggerendas morem patrum destruētibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atq; in oppidū aditum esse praclusum, poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananū quidem peremptū: unā uerō nocte populum totum penē consumptū. Quarum rerum multos quidem suorū poenitere sentirent: eorum autem uiderēt, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentiū. in oculis enim auxiliorum pessima facinora cōmittere, illorumq; iniurias Idumaeis imputari, quatenus ea nō prohibeant, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditiōe quae dicta sunt, calūniam fuisse patuisset, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatē uerō inexpugnabilis esset potētia corroborata) illos domum recedere: malorumq; societate uitando cuncta diluere flagitia, quorū non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumaeis. Et primum eos qui erāt in custodijs soluūt, propē ad duo milia populariū, statimq; relictā ciuitate ad

Simonem

Simonem ueniunt, de quo paulo post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiēre. Euenit autē eorū discessum utriusq; pariter inopinatum uideri. Nam & populus nescius poenitudinis, paululum fiducia recreatus est, ueluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Deniq; nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: sed festinatis quidem consilijs in rebus singulis utebantur: quæ uerò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in uiros fortes atq; insignes cædibus sæuebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu uirtutū: unamq; cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaq; occisus est cum multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudeorum, quem tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed ne Peraia quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis uir strenuus cōprobat: qui etiam sæpe uociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uerò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat, concessuri non essent, mox etiam mortem intulēre. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famemq; præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaq; uniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, ut audaciam suam quamprimū experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quē habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namq; alij quòd iam dudum alij ciuibus restitissent interficiebantur: qui uerò nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contēptoribus: qui uerò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaq; maximorum criminum & mediocrium poena, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

*Zelotarū crimi-
delitas.*

*Gorionis inter-
ritus.*

*Peraia Niger
mors.*

De intestina discordia Hierosolymorum.

Cap. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatē animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes, & Vespasianum, penes quē summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiae dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamē uelox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri cōueniat, ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quàm secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatē aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordie, ac uires eorum etiam nunc uigentes in se prouocatuos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione cōsumptis. Deū namq; melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullo que periculo exercitui uictoriam cōdonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximo que malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus

Rr 4 mortem

mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus configere. Si quis autem putauerit uictoriæ gloriam sine prælio fieri uiliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupanda uideatur uictoriæ claritudo. Nec enim armis fabricandis aut muris, uel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: ei'que dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm utile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uerò per omnes uias coaceruabantur innumeri, multi'que etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant: nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed ueluti cum patris legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suæque in homines iniusticia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepe licentibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminere supplicium mortis: statim'que sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladi bus mentis affectio: hisq; iritabantur noxij, quæ miseranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitionibus mortui adepti requiem beatiores uidebantur: & qui erant in custodijs comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas: prophetarum'que responsis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cum uerò multa contempsissent de uirtute ac uitij's statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, uera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demùm ciuitatem captum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq; Dei propriæ manus antè uiolassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

At Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parē cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, ſuaq; iubendo imperioſius, quod ſolus dominari cuperet non latebat, eiq; ſociebantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia perſuadere quæ uellet) multi uerò propterea quod ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas uni potius aſcribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites non paucos habebat, eſſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat: apud quos etiam liuor non nihil ualebat, graue putantes ut paulo antè pari ſuccumberent. Plus autem metus eos, ne ſub unius poteſtate uiuerent, exagitat. Nec enim facilè ſperabant eum, ſi ſemel obtinuiffet, deſei poſſe: occaſionemq; in ſe habiturum timebant, quod in principio reſtiuiſſent. Proinde quiſque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm ſponte ſeruiens mancipij loco perire. Hinc igitur ſeditio diuiditur, & Ioannes in contraria differentibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidem munita omnia erant cuſtodiſ: nihil que aut parum agebatur, ſi quando armis prælium laceſſebant. In populum uerò uel maxime contentionem ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingentium tempeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, item que ſeditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur: denique relictis ſedibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant, aſſequebantur. Quartum uerò præterea malum commotum eſt gentis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat ualidiſſimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandiſq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant qui uocantur Sicarij, quod à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otioſum eſſe uiderent, apud Hieroſolymam uerò Iudæos dominatione atque diſcordia ſeceſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam ſalutis, qua ex Aegyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſolènniter celebratur) nocte deceptis qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſere: ubi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque diſperſos, quàm arma caperent ſiue concurrerent, ciuitate pepulere. Eos uerò qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, ſupra ſeptingentos interfecerunt: ædibus que deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt: & illi quidem omnes circum caſtellum uicos, totam que regionem populabantur, non paruo undique perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebant. Ac ueluti in corpore, ſi quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam, etiam qui foris erant nequiſſimi præſidarum inuenere licentiam. Singuli uerò uicis proprijs dilaceratis, deinde in

solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes exercitu quidem pauciores, plures uerò quàm latrocinialis cōspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. Verùm præueniebatur ultio, cum mox latrones à praeda refugerent: nullaq; pars erat ludææ, quæ non unà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. Nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clam profugerent, ducemq; Romanorū & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. Multos enim, quod bene Romanis uellent, pernisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymā obsessurus accedit, re autem uera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autē ante reliqua subigēdi: nullūq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur uenisset in Gadara, transamnæ regionis metropolim ualidissimam, mensis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. Iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eū de traditione miserant, tam pacis desiderio, quàm suis patrimonijs metuentes: multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationē inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse uidebāt à ciuitate Romanos. si uerò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (nanque is non dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habetur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam uerò propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitiuorū excursus. Muros enim prius quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderētur. Vespasianus autem misso Placido cum o equitibus, ac tribus millibus peditum, aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum cæteris militum copijs Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repentē à tergo insequentes uidēre, prius quàm in manus uenirent, in uicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepēre. Vbi reperta non paucorū iuuenum multitudine, hisq; partim uolentibus, partim ui armatis, temerē contra Placidum eiusq; milites profiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro longius prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur ludæi: qui uerò manus conseruissent, a peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. Condenso enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus discipati:

Dolesum inter-
ficitur.

Gadarenses se
Vespasiano de-
dunt.

si pati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à uico intercludere: aliquidque prætercurrentes ea parte, cedentesque reflectens, unà etiam libratissimarum ictibus utebatur: hisque proximos interficiebat. metu uero longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant, ad murum effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur, & si eos receperant, unà cum his se perituros uidebant. quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad uesperam usque acerrimè oppugnato muro pariter ac uico potitus est: ibique tunc uulgi quidem iners occidebatur, fortiores uero fugam petebant: domus uero à militibus diripiebantur, & uici igni traditi sunt. Qui uero inde euaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes undique commouerunt. Plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt: hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusque antè prosperè gestis fretus eos insequabatur: & usque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat, omnem uero ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus uadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: præterque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant: à quibus multi percussis, in fluuium ceciderunt. Nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cum uim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. Erat autem numerus infinitus. Et præterea capta sunt circiter duo millia uirorum, ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemque camelorum & bouum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamē seipso uisum est: non solum quod eam totam regionem quæ fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in uicos proximos & municipia contendit. captisque Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitem usque, idoneos ex transfugis ubique collocat: deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis cecidit, & ubique omnia usque ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntine.

Cap. IIII.

IN hac autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex unà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetum belli quæ nunciata sunt, incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis ante pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim uicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum, quæ uastata fuerant, instaurabat.

Prius

Præstus tamen comitatus militum copijs quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem uenit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnemque subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoque ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & uicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus uicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit: exactaque inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando uastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo lunij mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta peruenit, in qua unus ei rectorem Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere, perimuntur. Desolatam uerò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus. A septentrionali enim regione usque ad Scythopolitanos agros: à meridiana uerò usque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulide ac septentrionali regione, prolixius autem in meridiem usque ad Bacra, quæ Petram disternat, Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usque longus. Inter duos autem montes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacum Asphaltitem usque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem uerò centum & uiginti, mediusque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. Namque alter falsus ac sterilis est, Tiberiensis uulgo dulcis & fecundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem: unde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam uerò Hiericho largissimus fons est, rigandisque aruis uberrimus, iuxta ueterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam fceminarum partum obtundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uerò mansueuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo Propheta: qui Helisæi notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos et omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam iculem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxta deinde ad cœlum

dexteram

*Hierichuntis
descriptio.*

*Asphaltites &
Tiberiensis Lacus
cuius natura con-
trarij.*

dexteram tendens, fonticq̃ inuergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur ut fluenta leniret, ac dulciores aquarum uenas aperiret: Deum uerò, uo-
foecundioribus auris flumina temperaret, orabat: tamq̃ ubertatem ructū
quàm successiōem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorū aqua de-
ficeret, quoad iusti manerent. Ad has preces ex disciplina manib. quoq̃ mul-
ta operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis,
idem uictus ac foecunditatis autor est effectus. Deniq̃ rigationis eius tanta
potentia est, ut si attigerit modò terram, sapidior sit, aquis diu perseverantib.
Vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ ue-
rò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, &
septuaginta quidem stadijs longam, uiginti autem latam planiciem permeat,
optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumq̃ irriguarū
genera, tam sapore quàm nominibus uaria: quarū pinguisimæ calcibus pres-
sæ, plurimum mellis emittunt, nō multum alio melle deterius: quanquam &
mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fru-
ctus ibi nascentium. Itemq̃ cyprum & myrobalanum gignit: ut qui diuinum
esse illum tractū dixerit, nō errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ
sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facillè toto orbe regio cer-
tauerit, adeò multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uide-
tur esse aquarum uis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint,
atq̃ diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat, uiresq̃ sugges-
rat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facillè procedat ac
pullulet. Aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigerat,
naturamq̃ contrariam aeri sumit: hyeme uerò contepescit, eaq̃ merlis mi-
tissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia lu-
dææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ uestiantur. Distat autem ab
Hierosolymis c l stadijs, & ab Iordane stadijs l x, totumq̃ habet à Hieroso-
lymis spatium desertum atq̃ saxosum: ad Iordanem uerò & lacum Asphal-
titen, licet humilior, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm
sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

Cap. V.

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq̃ na-
turam exponere lacus. Is enim salus quidem ac sterilis est: nimia ue-
rò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant: demer-
gi autem quis in profundum, nec industria facillè potest. Denique Vespasia-
nus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdam natandi inscios, uin-
ctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam ui spi-
ritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio,
quæ ter in singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata resplendet.
Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas, quæ super undam & ha-
bitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum
lacus exercitores accesserint, naçti quod aggestum est, ad naues trahunt: &
quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha,
pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque urina soluatur. Est au-
tem utile non modò ad compagines nauium, sed ad corporum etiam cura-

Asphaltitis na-
tura.

Ioseph.

Ss

tionem

Sodomitica
terra Asphalti
ei uicina

tionem multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara usque Arabiæ tenditur: latitudo autem quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra uicina est, olim quidem tam fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium uerò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomitiæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Geraſe deuaſtatio ſimul de Neronis morte, Galbe, & Othonis.

Cap. VI.

At Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi undiq; cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobique auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Geraſam L. Annium, equitatus ei parte multis que peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatū fuiſſet, flammis dabatur: omnibusq; tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur: eos uerò qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, undique ciuitate uallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copijs in ipſam Hierosolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quod que horum captus inſidijs, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibi que ſemet occiderit, & quòd multo poſt tempore, qui eum depoſuerant pœnas dederint: bellum que per Galliam quo pacto deſierit: & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum inculatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, milites que ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: nec non & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellum que ciuile ſedauerint: hæc omnia reſuſciui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itemq; Romanorum ea cuncta copioſe perſcripta ſunt. Ordinis autē rerū continuandi gratia, ac ne intercifa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionē differebat, expectans quo nam uergeret imperium poſt Neronem: deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & ut de ludæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed

Neronis mors.

Galbe mors.

dum

dum Achaïam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post, & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernauit. Agrippa uerò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus uerò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream uenit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. Patrię quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, nouę conspirationis principe.

Cap. VII.

INTEREA tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, uiribus autem corporis audacię præstantior: ob quam ex Acrabatenā quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occupant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes: rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse uidebatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortando metuebāt. Dominandi enim cupidus, magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac uoce præconum seruis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. Iamq; ualidis conflatis copijs, montanos uicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socijs, audebat etiam in humilia loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosq; potentium uis eius & prosperè gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem usq; Idumæam. Vicum enim, cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas uerò paratas inuenit, atq; his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaq; cateruæ diuersabantur: neq; dubitabatur, quòd in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias ueriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret, cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoq; prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem uiribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris uiginti quinque fere millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autē qui sua seruarent domi relictis. prout sicariorū qui Massadæ uersabantur incursus: Simonem in finibus tractabantur. u. i. c. d. flictu habito, ac per totū diem tracto prælio neq; uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidem in Nain uicum, Idumæi uerò domum regressi sunt. Non multo aut post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat. cap. vii. q. 1.

Simon Gerasenus nouę conspirationis princeps.

Zelotarum cū Simone prælium.

in quodam uico, cui nomen est Thecue, positus, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de focijs suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur uenisset. Mox autem de traditione prolocutum, strictis gladijs persequerantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam uallem se proiecit, & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem uires Simonis formidantibus, placuit, priusquam bello congredierentur, explorare hostium copias. Ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, unus è rectoribus, cogitans prodicionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim uico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primumque se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret: mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimisque promissis animatus, ubi ad suos redijt, primò Simonis exercitum multiplici numero mētiebatur esse maiorem: deinde rectoribus etiam paulatimque multitudine uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos: quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum focijs corruptionis effugit. Pauor autem occupat uniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus uenirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon uerò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumque aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, uerum etiam Aegypti Memphi antiquiorem. Denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant, Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusque posteros hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati unnc usque durare. Hinc totam Simon persuasit Idumæam, non modò uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præter armatos XL eum millia sequebantur, ut his ne uictui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, & insuper iracundia, quo magis uastari cōtigat Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiā quæ Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo debebant: perque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili durorem, prorsus ut ne signum quidem uastatis relingeretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & apertè uidendi bello cōfligere pertinuere: insidjs uerò per itinera collocatis, fixoque Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio, quosdam. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exu-

Chebron Abrahami domicilium.

Terebinthus arbor.

Zelotas Simonis uxorem rapuit.

exultantes redeunt. Continuo namque sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. Cum quæ ad muros Hierosolymorum uenisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denique olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse uideretur, quod non etiam uesceretur corporibus mortuorum. Multos autem abscisis manibus dimittebat in ciuitatem, unam perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter ueretur, neque cuique ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mandatis non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. Atque ita delinitus, paulisper ab assidua cede requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio, & Vespasiano.

Cap. VIII.

NON solum autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, uerum etiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Gallia Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinnâ Vitellii ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunii mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quod primum ascendit, toparchias duas, Gophniticam & Acrabatanam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidij collocatis, usque Hierosolymam equitabat. multos uerò tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Dum cum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorē quæ dicitur, uastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit: alterum uerò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum uerò ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

Othonis interitus.

Caphetra incendiur.

Chebron expugnatur.

De Simonis gestis contra Zelotas.

Cap. IX.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & undique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerisque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitu-

Ioseph.

ss 3 dinem

dinem cepisset, interficiebat. Eratq; populo foris Simō Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiores: quos etiā Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Infatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumq; locupletum perscrutatio. Cædes autem uirorum & foeminarū iniuriæ, pro ludo habebantur, prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine calescebant: compiti que crines, ac foeminarum ueste induti, lotiq; unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoq; mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemq; totam impuris facinoribus profanabant. Effoeminantes autē uultum, dextras ad cædē promptas habebant: delicatoq; incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis uersicolorib. eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos aut qui Ioannē fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quicq; intestinū euasisset tyrannū, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis aut fugæ uia transire cupientib. ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis aut copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatiq; ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarū perimunt, cæterosq; in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat: hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorū. Vnā uerò irrupere Idumæi, atq; inde Zelotis in fanum pulsus, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim supradicta et ipse degebat, et tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant, aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quàm cōfidentia, ne de templo nocte subreperent, sedq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quo nam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorū in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remediū. Nam ut Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur, missoq; Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. Cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, ueluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensore sui populi clamor designaret. Vbi uerò cum suis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos cōtra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illic autē in porticibus, perq; propugnacula stantes impetum propulsabant: multiq; ex Simonis parte oppetebant, multi saucijs referebantur, quoniam Zelotæ ad

Simon à Hiero
solymitanis re
cipitur.

dexte-

dexteram superiores erant, eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet missilia torquerent, unam ad orientalem angulum, ad septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque uesperis, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt ballistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cum suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap. X.

PER idem tempus Romanos quoque saeuiora mala circumueniunt: aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam praeterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitibus oculis insuetis, & auri argentiisque stupore perfusi, uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui ob stare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Caesaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse Imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumque dedignatur eum qui ueluti desertum inuasisset Imperium. Dolor autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis tempore ipse transiret: plusque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes, inculcabant Romae constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quaestus Imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant Imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiores, uel quando referrent erga se beneuolentiae gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi praestarent. Non enim se minora pertulisse bella, quam qui ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populumue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, ueram in Imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeat Imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae uiribus, Titum. ex amborum enim etate quod sit commodum.

Vespasianus
Imperator ap-
pellatur.

decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumque habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemque Europae extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociatum iri sperabant, alteri uero etiam urbis esset commissa praefectura: quae pars ad Imperij principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Haec primo per cuneos milites loquebantur: deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum Imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat, dignum quidem se factis existimans, priuatae autem uitae securitatem, clarioris fortunae periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortem ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod renuebat Imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XL

MVTIANO autem caeterisque rectoribus, qui eum ad Imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinās procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem Imperij, propter frumētariam functionem: eaque si potius esset, ui quoque si perstaret, Vitellium dericiendum sperabat. Nec enim perperissurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quae apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunae. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie uero limitē, qui Syenē ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataraclas: itemque ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Aegyptium pelagus, totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Syenē, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque nauibus ascenditur. Namque ulterius progredi, ut supra diximus, cataraclae non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium perangustum habet, saxisque latentibus à directo cursu deflectitur: & laeva quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad cccc usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quam longissime difficultatem applicandarum nauium praecaveant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx stadijs magnus: in quem tam quae desunt illi terrae, ad beatitudinem deuehuntur, quam quae superant ex domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur.

Itaque

Itaq; non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius Imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum litteras dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legiti Epistolam, prompto animo, & legiones eius Sacramento rogauit & populum: utriq; autem libentissimè paruere, uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permitta sibi potestate, omnia quæ Imperij usus exigeret, aduentui quoq; principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

PINIONE uerò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; læticiã pro eo simul & sacrificia celebrabãt. Legiones uerò apud Mœsiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antè fuerant concitatae, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum uenerat, ubi multæ quidem è Syria, multaq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iurataq; per ipsum principem Sacramenta renunciens. Vbiq; autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non sine Dei prouidentia sumpsisset Imperiũ: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omniũ principatum. Recordatus autè signa, & alia (multa enim sibi contigerant Imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo, ausus fuerat appellare Imperatorem, admirabatur uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primũ quàm strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnãdis propter eum laborasset, exponit: deinde uaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerũ exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset Imperium, uocisq; Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: uocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autè factò, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiã de se speranda esse arbitrabantur. Titus uerò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, unã cum ferro etiam probro Iosephum solui. Erit enim, tanquã nec initio uinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namq; id agi solet in his qui non rectè fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset, habebatur.

Iosephus captiuitate liberatur.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

ESPASIANVS autè responso legationibus reddito, iusteq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam uenit. Et quo nã primũ tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit,

duxit, quæ Romæ ageretur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumque copiis: qui tamen propter hyemis asperitatem ueritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabatur, (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Gallia Antonium consequitur, quæ confinis Italiae ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. Discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem uires extollens: & alterum nomen Imperij tantum, alterum uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciant, uoluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis, ad reliqua uindicanda: Vitellium uero ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod uoluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites poenitudo simul ac metus eius, si uicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisque gladiis, Cæcinnam obtruncare uoluerunt. Fecissentque, nisi his aduoluti tribuni supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt, uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosque cum armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramque multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit: in quo multi quidam hospites mercatores, multi uero indigenæ periçre, totusque Vitellij exercitus, uirorum xxx milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat, quatuor milia & quingentos amittit. solum autem uinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus, ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisque uigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemque ab illis qui templum tenebant pugnantibus, audacter edmissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudo superabant, collen obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum uiris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: item direptis donarijs, templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu

Sabinus occiditur.

exercitu uenit Antonius, eumque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem praelio, omnes interiire. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut affolet, in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tractus autem per populum, uarioque contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus Imperio: quem si uiuere diutius contigisset, ut opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset Imperium. aliorum uero mortuorum supra L millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatus, Imperatorem prædicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cap. XIII.

CUM autem Vespasianus Alexandriam uenisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini uidebatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusque populi Romani præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium uero Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria ciuitate xx stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloque flumine post Mendesium tractum, Thmuin usque uehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit: unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unamque mansiōnem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduecticia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Cap. I.

ITVS quidem ad eum modū quem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usq; solitudine, Cæsaream uenerat: ibi enim exercitū decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam unā cū patre Imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariā diuidi, & aliam partem in aliam uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; iusticiæ. Nam Zelotarum quidē in populū dominatio, quæ autor erat excidiū ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est: hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factā, ac ueluti rabida fera, externorum penuria, in sua uiscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, uelut indignari simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit: ascitis etiā Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ nō exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. Sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati uerò suorū timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesq; habens à uertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare nō poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat: crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, ultrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi de desuper impugnantur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorū. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quātoq; uincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper uerò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum belantes ulciscabatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquā enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent,

Templum cædibus polluitur.

cuperent, recipiebant, cum suspitione & custodibus indigenas perscrutādo. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcisiua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum uel ad aram usque templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terrae ad sanctissimum locum uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuersis Graecis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenae, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadaverum sanguis. Quid tantum passa es, o miserrima ciuitas, à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quae sanum ciuili bello tumultum constitueras: poteris autem denuo fieri, poteris, si unquam uastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quae dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora caetera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socii, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersae partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulciscébatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus iruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam uersos, aedes frumenti plenas omniumque utensilium incendebat: idemque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: ueluti consulto pro Romanis omnia corrumpere, quae ad obsidionem ciuitatis erant praeparata, suarumque uirium neruos abscinderent. Denique contigit unam exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnae fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, quae minime quiuissent, nisi eam sibi met comparauissent. Undique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus uelut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae, pro Romanis uota faciebant: externumque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror foedissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, ut uoluntatem mutarent, neque pacationis aut fugae spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis concordēs erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates praebant: timor autem includebat ululatus: atque obmutescēte dolore praeformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturae adhibebatur. Quorum ambo-

Seditio triplex.

Ioseph.

Ti rum

rum hæc causa erat, quòd de se quisq; desperabat. In omni enim re animos res miserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At uerò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæuiebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod uisum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeò ut etià sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo, itemq; pontificibus placuisset, idq; xx cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directâ proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quæ solum poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uerò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Ro. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs uerò, ut ad Hierosolymam occurrerent, scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam uastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæq; licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam uerò ascendere per Hierichunta. Ipse quidē cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italia, ex his qui cum Tito accesserant. Duo namq; milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uerò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorū spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidē Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes Imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

Cap. II.

PROGREDIENTEM uerò in hostilem terram Titum, antecederant regia omniq; auxilia, post eos uiarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi uerò ante machinas ibant, & secundum illos unà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uiroꝝ ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium uerò nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens autem deceter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem uenit, quæ

quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidij tenebatur. Ibi autem unam moratus uesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; diei mansionem, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthaulona uocitant, iuxta uicū quendam Gabath Saul nomine, quod significat uallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadijs ferè xxx. Hinc sexcētis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quā tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, priusquam ad manus ueniretur, metu cederet. Audierat enim, quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per uiam, quæ ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi uerò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres turres uocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atq; alios quidem etiam tunc uia currentes, ne cum his qui diuertebant, sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum uerò cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multis que macerij impediti. ad suos autem in aggere constitutus recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique Imperatoris periculum nesciebant, sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit æquū: & ut se sequerentur, cū clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, ut ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & Imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neq; galea neq; thorace septus esset (nō belator enim, sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam, ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. Gladio uerò semper à lateribus instantes dirimens, multos que ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggredierentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. Vna enim erat unicuiq; spes salutis, uiam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero uerò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uerò cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

*Titus ad uallē
Sauli castra
locat.*

*Belli momenta
& Imperatorū
pericula Deus
curat.*

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Cap. III.

CÆSAR autem postquam ex Ammaunte legio sibi cōiuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs vii. ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni

Ioseph.

T. 2

uerò

Iudei Romanos aggrediuntur.

uerò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. Labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacente ualle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem uerò sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariâ distributa mala, inter se inière cōcordiam: rationemq; inuicē requirebant, quidnam expectarent, quid ue perpessi, tres muros contra uitam suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiq; utilium residerent mœnibus clausis, remisissiq; armis ac manibus. In nosmetipsos profecto, exclamat aliquis tantummodò fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subito in legionem decimam ruunt: perq; uallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam pleriq; depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebāt, & si maximè uellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim aliq; recessere: multi autē ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adijciebantur, eorum freti uictoria qui præcesserant, & quòd cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebantur, quòd secunda fortuna uterentur. Rom. autē maximè ordinari consueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabāt. unde tunc quoq; præuenti aggressione cedebant. Si quando tamē sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetū minus cautos feriebant. Semper uerò excursione gliscēte, magis magisq; turbati, postremo castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum uentura fuisse uidebatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxiliū, multisq; increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures uerò sauciasset, omnes autem in fugam uertisset, atq; in uallem præcípites cōpulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis edificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse uidebatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signū dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorum cursus immanissimis bestijs esset assemilis. Deniq; in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu

autem

autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui pro Imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus ludæis cederet, neque pro his in discrimen ueniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quod non militis officio fungeretur, uerum & belli & orbis Dominus esset: neue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum uir obniterentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugere: sed in utrumque latus ab eo declinantes, rursus fugientes insequabantur: quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, ubi fugere in inferiores uidere, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicantium excursus quidem ludæorum ferri non posse, Titum uero in fugam uersum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse: & tanquam Panico terrore circumdati, alius alio ferebantur, donec quidam cum in media pugna uersari Imperatorem uidissent, plurimum metuentes, uniuersæ legionis eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis uiribus in ludæos utebantur, & semel impulsos urgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. Cumque Romani plus possent, eo quod superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit: atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

Titus totam legionem periculo bis liberat.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIIL.

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur ludæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioanes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. Illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ uero sibi met solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis defilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque antehac insidiatorum aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed

Ioseph.

Tt 3

qui

Titus ad mor-
nia castra po-
ni

qui atrocitate magna innocentēs afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autē interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem le-ctos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uerò exerci-tum iussit totum quod erat usq; muros, spacium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omi-q; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro trunca-tis, humiliorem totum illum tractum à Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara uocabatur.

De iudeorum dolo in Romanorum milites.

Cap. V.

Is deniq; diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditioforū audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabātur) pro-gressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero ui-tabundi latebant. Alij uerò per muros dispositi, populumq; se esse simulan-tes, clamore pacem implorabant, foedusq; poscebant: portasq; se patefactu-ros esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, unā etiā contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illiq; se ui perrum-pere aditus uelle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumq; ad Rom. sacris-simè ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos uerò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie nanq; prouocatos eos ad pactionem per Iose-phum, nihil mediocre sentire cognouerat: etiā tunc igitur milites manere lo-co suo præcepit. Iam uerò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi uidebantur, primò quidem cede-bant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequabantur. qui uerò in muro stabant, lapidum his multitudi-nem, omnigenumq; telorum simul infundunt: adeò ut multos quidem neca-rent, plurimos uerò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, alijs re-trò uiolenter instantibus. Et præter hoc pudor, quòd rectores peccauerant, itemq; metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernētes, multis uulneribus acceptis, neq; paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulere, quos tamen recedētes usq; ad He-lenæ monumentum, Iudæi urgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutaq; altè sublata crispantes tripudiabāt, & cum lætitia uociferabantur. Milites aut interminatio principū, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidē, quos sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atq; pru-dentia, fraudes & insidias cōponendo, eorumq; dolos fortuna prosequitur, q; sunt morigeri, sibiq; inuicem beneuoli ac fideles: Romani uerò, quibus eb-

Titus milites
suos corripit.

disciplinam

disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contra peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, praesente Caesare, sine rectoris dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscunt militum leges, plurimum pater, cum hoc uulnus audierit. Ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. Leges autem, si cum in eos qui minimū quid praeter ordinem mouerint, morte uindicerent, nunc totum desertorem exercitum uideant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam uincere sine praeepto ducis, infamiae est. Haec Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qualem legem omnes erat usus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamque iuste morituri: circumfusae uero legiones Titum pro comilitonibus obsecrabant: paucorumque temeritatem condonari cunctorum obedientiae precabantur: emendatos enim peccatum praesens, futurae compensatione uirtutis. Placatus est Caesar utilitate simul ac precibus. Namque unius hominis animaduersionem usque ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens, ut post haec prudentius agerent. Ipse uero, quemadmodum Iudaeorum ulcisceretur insidias, cogitabat. Interuallo autem, quod usque ad muros ciuitatis erat, per quatrimum coaequato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tunc traducere, militum ualidissimos a septentrionali tractu in occiduum septemplexi ordine contra murum praetendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter utrosque sagittariis. Excursibus autem Iudaeorum tanto praesidio preclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadiis abesset a muro, ad anguli eius partem contra turrim, quae appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem: altera uero pars exercitus eam turrim uersus, quae appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter a ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

Titus Iudaeorum insidias ulciscitur.

Descriptio Hierosolymorum.

Cap. VI.

IUITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā uallibus inuicem cingebatur. ex ea namque parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente ualle discretos, in quam domus creberrimae designabant: collium uero alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniam tutus erat, castellum a Dauid quondam rege uocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum edificauerat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & undique decliuus est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quam Acra, & alia lara ualle antè diuisus. uerum postea qua tempestate Asamonæ regnabant, & uallē aggeribus repleuerunt, ut templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem caesam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoque sanum supereminens cerneretur. Vallis autem quae Tyropæon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, usque ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, uocabamus.

Templum a Salomone edificatum.

Foris autem ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium uero murorum uetus-
 tissimus quidem, propter ualles imminentemque his desuper collē quo erat cō-
 ditus, facile capi nō poterat, ad hoc autē quod loco præstabat, etiam firmissi-
 me structus erat, Dauid & Salomonis, aliorumque interea regū largissimis im-
 pensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hip-
 pico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occi-
 duam templi porticum desinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo lo-
 co ductus per eum qui uocatur Betiso descendens in Essenorum portam:
 deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in orien-
 tem uersus, qua stagnum Salomonis est, & usque ad locum pertinens, quem
 Ophlan uocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem
 murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc au-
 tem fuerat muri prioris. septentrionalem uero tantummodo tractum ambi-
 ens: usque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū
 dabat: unde ad Boreæ tractū pertinens, deinde ad Psephinam turrim ueni-
 ens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ
 regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in an-
 gulo posita flectebatur contra Fullonis, quod dicitur, monumentū. Cum ue-
 tere autem ambitu iunctus in Cedron uallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc
 muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset
 omnis antè nuda. Exuberans enim multitudine, paulatim extra moenia serpe-
 bat: templique septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non pau-
 lulū processerat. *Bezetha.* Quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,
 situs quidem ex aduerso Antonia, fossis autē altissimis separatus: quæ de in-
 dustria ductæ sunt, ne Antonia fundamentis colli cohærentibus, & accessui
 facilis sit, & minus edita: unde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsi-
 tudinis adijciebat. Nominata est autē pars addita ciuitati uoce indigena Be-
 zetha, quod Latino sermone dicitur, Noua ciuitas. Eius autē partes incolis pro-
 tegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum qui-
 dem ita, ut prædiximus, inchoarat. Veritus autē Claudium Cæsare, ne magni-
 ficentiam constructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem trahe-
 ret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugna-
 bilis esset ciuitas, si perfecisset muros, ut cœperat. Saxa enim xx cubitis lon-
 ga, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facile suffodi possent, ne-
 que machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur. Profecto autem altitudi-
 nis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificiū aggressus erat,
 minimè fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam Iudæorum studio fabri-
 catus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula
 uero trinis habebat: totaque altitudo ad xxv cubitos erigebatur. Murum au-
 tem supereminebant turres, uiginti quidem cubitis in latitudinem, uiginti
 uero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac
 solidæ, præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterius:
 post altitudinem uero turris solidam, uiginti cubitis elatam, cellæ desuper
 ac coenacula erant, aquarumque pluuiarum receptacula, & tortuosi lati-
 singu-

singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. Medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spacium trigintatribus stadijs finiebatur. Cum aut totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. Ex ea namque per LXX cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & usque ad mare, itemque ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro edificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, uniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. Nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisque tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniungi memoriæ dedicando: huic quidam, ut dixi, amoris causa peremptæ, ipsæ autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem LXXV cubitos in latitudine, itemque longitudine habebant, & excelssæ LXX cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem uero saxisque adunatam compaginem puteus LXX cubitis altus erat imbris excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, LXXV cubitis alta, inque uaria membra diuisa: & desuper eam minime quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda uero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemque propugnaculis septa. In media uero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo autem propugnaculis minisque erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad XC cubitos tolleretur. & specie quidem uidebatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariammes (sic enim regina uocabatur) usque ad XX cubitos facta, per XX alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisque ornatiores diuersoria sustinebat: cum id proprium, seque dignum esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam quæ uirorum nominibus uocitæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fecmina nomē dederat, & cuius omnis altitudo per LV cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores: nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis uelut quidam uertex alius propè ad LXX cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. Nec enim ex uulgaribus saxi, aut quæ homines ferre possent, uerum secto marmore candido, & singulis per XX cubitos longis, latisque decem, ac per V altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copu-

Psephina turris.

Hippicos turris.

Phaselos turris.

Mariammes turris.

lata

lata erant, ut singulæ turres, singula saxa uiderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosq; formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia uel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per xxx cubitos edito cincta erat. Aequalis autem distantia turribus ornatissimis ambiebatur, ornata uirorum receptaculis, & coenaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum uarietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara uidebantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenaq; omnia supellectilis, cum pleraq; in singulis ex auro essent, atq; argento. Adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ, columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiq; uiridarijs syluisq; uariata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euriptis cinctas, cisternas ubiq; signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasq; turres mansuetarum circumlatices columbarum. Sed enim neq; pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinialis flamma consumpserit. Nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatorib. intestinis, ut supra memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: trāsit autē in regiam, triumq; turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collē. Et initio quidem uix templo atq; areæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; decliuus. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro, tantum assumpsere spaciū, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circūdato, spe maius opus extructū est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quam inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam uero locis pluribus. non tamē omnis altitudo fundamentorum uideri poterat, multum uallibus obrutis, ut angustas uias oppidi coæquarēt. Saxa uero quadragenum cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile uidebatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebāt quinīs & uicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodq; ligno rasili erant, apteq; cohærebant, operæ præcium spectantibus exhibebat: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx cubitos erant: omnisq; gyros earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium uariabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum; quæ uero ad secundum

templum

templum ibatur, cancellis septum faxeis ad tres cubitos altis, nimumq; grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, lege castimonix præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim uocabatur alterū fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum: cuius exterior celsitudo, quamuis x l cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x x v cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle oblecta. Post x i i i i autem gradus, spacium erat usq; ad murum, c c c cubitis planum. Hinc rursus alij quinq; gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinq; uidelicet, duæ uerò ex oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse uidebatur. Contra primam uerò, secreta erat ex alijs regionibus una porta meridiana, & una septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa uenientibus: occidua uerò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intro propè à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices: ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autē aliæ quidem auro & argento undiq; tectæ erant, itemq; postes ac frontes: unā uerò extra templum ære Corinthio, quæ multū argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidē in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. Post introitū uerò, ubi latiores fiebant, tricenis utrinq; cubitis exedras habebant: exemplo quidem turriū longas & latas, supra uerò quàm uiginti cubitis celsas. Singulas autem binæ columnæ duodenūm cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarū quidē portarū magnitudo par fuit: quæ uerò supra Corinthiā posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumq; magnificentiorem: quoniā crassiori argento atq; auro uestiebatur: quod quidē nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinq; gradibus erant breuiiores. Ipsum uerò templū in medio positum, hoc est, fanū sacro sanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autē x l cubitis angustius erat. Aditus enim, ueluti quibusdā humeris, utrinq; uicenum cubitorū producebantur. Prima uerò eius porta l x x cubitis alta erat, & x x v lata, neq; fores habebat. cœlum enim undiq; cōspicuum lateq; patens significabat. Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroq; circum interiorem fanī partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: per que nonaginta cubitos

Sanctū fanum.

Locus mulieribus destinatus.

Porticus.

tolle-

*Velum Baby-
lonium.*

tollebatur, cum longa XL cubitos esset, ac XX transversa. Interior uero porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries: de super autem habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendebant. Et quia consignatio intercedebat, templum exteriore humiliter uidebatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim uero latas. adhuc aulæum longitudine pari: hoc est, uelum Babylonium, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed uelut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim uidebatur ignem imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem. ac mare purpura, partim quidem coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erat que in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat LX cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem LX cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad XL cubitos auulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem uero lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim uero panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoque seruire. Intima uero templi pars, XX cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa uero, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspenso: & ad utrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XI cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo uniuersa, cum in solo XL cubitos habuerit. Exterior autem facies nihil, quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. crustis enim aureis grauissimis undique tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contententium oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis uidebatur: nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis uerubus horrebat acutissimis, ne ab insipientibus auibas pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo XLV cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex.

Ara. Ara uero pro templo, XV cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, ueluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemque leprosos tota ciuitas arcebat, & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducen-

tes,

tes, cæcitatîs causâ munere nō fungebantur, cum incolumibus intra lîmitem aderant, partesq; generis consequebantur: uestibus tantum utebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare uerò templumq; accedebāt carentes omni uitio sacerdotes, ueste quidē amicti byssina: maximè uerò merq; abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: uel si quando patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uel amine præcinctus. eoq; tectus femora usq; ad genitalia: linteū uerò habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundū, ex quo fimbriæ pendeant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes, tintinnabulis quidem tonitrua, malis uerò fulgura designantibus. Pectoris autem uestimentum uittæ cingebant, quinq; uariatę coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam uela templa diximus esse contexta. iisdem autem habebat etiam epomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento thoraci similis uidebatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie uinciēbatur: quibus inclusi erant optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis ludææ nomina præferentes. ex altera uerò parte, duodecim pendeant alijs lapides, in quatuor partes terni diuisi: hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus, achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem ueste non semper, sed alia ambitiosa utebatur: illa uerò si quando adyta introibat. solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. Cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. In saxo autem fuerat erecta, quinquaginta cubitis alto, & undiq; prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facîle dilaberentur, qui uel ascendere uel descendere tentauissent: deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. Intra hunc omne spatium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autē regie latitudinem ad descriptionē habebat, diuisam in omnem usum habitationū & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantū ad usum necessarium pertinet, ciuitas uideretur, magnificentia uerò palatium. Insuper uerò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uerò ad meridianum orientalemq; angulum sita erat, LXX cubitis eminebat, ut ex ea totum templum uideri posset. Quā uerò porticibus iungebatur, utrinq; descensus habebat, unde custodes commēbant. Semper namq; in ea Ro. milites residebant, & cum armis apppositi custodes, ne quid populus festis diebus

*Pontifex uero
fuit.*

Antonia fuit.

Ioseph.

Vu noui

noui committeret, obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido quidam templum, templo uero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita ut dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouae ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in praesentia satis dixi.

Deditionem Iudaei recusant, & Romanos adoriuntur.

Cap. VII.

I VGNACISSIMA autem maxime que dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, praeter Idumaeos: quinquaginta uero decem millium duces, quibus ipse quasi Dominus omnium praerat. Idumaei autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes uidebantur, Sofæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos uiginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem antea habuerant, & Simone Arini filio, utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat premium: & plebis pars, quae non eadem quae illi committeret, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobaziam descendit. Is rex erat Adiabene gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quae inferior est ciuitas, usque ad Helenæ regiam, quae Monobaziam fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlam, & uallem quae Cedron appellatur, & alii quae interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redire. Rursus quae discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quae obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouae calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. Qui uero eam debellarunt, maius aliquid perficere. Dico enim, quod seditio ciuitatem, Romani uero seditionem cepere, quae multo erat moenibus tutior. & res quidem aduersas suis, iustitiam uero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuique suggererit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quae muros aggrederebatur, explorabat. Haesitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quae ualles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior uidebatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Haec eo collustrante, quidam

ex am-

ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius unà cum Iosepho accessisset, pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq; suburbana militibus uastare permittit. collectaq; omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostiū in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant, populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantem poenas se ab noxijs repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon nō quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murū dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæq; apud Antoniam capta fuerant. Sed horū possessio, propter imperitiā pleriq; non erat utilis. pauci autem à transfugis docti, malè utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militibus imminiebant, perq; cuneos excurrentes, manus etiā conferebant. Operantes aut cratres super uallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ cōparatæ mirabiles. præcipuè uerò decimæ legionis ballistæ uehementiores, & tormenta saxorū, quibus non solum irruentes, sed etiā super murum stantes auerteabantur. nā & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadij modū torquebantur. Ictus aut nō solum primis quos offendisset, sed aliquando posteriorib. quoq; intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiā claritudine prospiciebantur. Deniq; speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quādo impelleretur machina, saxumq; ferretur: patria lingua clamantes, Filius uenit. Itaq; præsciebant, in quos ueniret, atq; ita uitabant: & hinc eueniebat, ut illis declinantib. lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. Tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosq; simul unius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. Omni uerò eos molitione atque audacia, die noctuq; prohibebant: Perfectis autē operibus, plumbo & lino ab aggerib. iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā de super telis petebantur. Cumq; pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, item quæ seditiosos paucos inuasit. Et quia periculum commune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cogitabant. uociferantib. inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostium facerent: cum si nō perpetuā concordia sibi Deus præbeat, saltē in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone missio,

Nicanor sagitta percutitur.

Titus urbem obsidet.

Hierosolymitani concordēs fiunt.

uolentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in unū corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorū, contraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi uerò cateruatim profilientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; apposis irritantes, peritiam quidē pauca, plura uerò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta utraq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidē ferentes, prohibebat: iaculantes uerò à turribus reprimebat, nocendi tēpus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries cōmouit angulum turris: murus autē stabat incolumis. nec enim statim cū turri periculū sensit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinā. Cum autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quæ turris erat Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus iniiciunt. Usq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autē periculo maturè, & qui erant, propius excitati sunt, & qui procul aberant cōuenēre. Romanorū autē disciplina uincebat audaciā Iudæorum: & quos prius offenderant in fugā uersis, alijs qui colligerētur instabant. Grauis autē circum machinas pugna cōmissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusq; clamor utrinq; tollebat, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensaq; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionem sui uiriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prelati sunt, donec Imperator equitum ualentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam uersa omnes compulit in ciuitatem, eorūq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis uiuum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui uel hoc spectaculo territi concederent. Post eius uerò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnum quæ & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit, nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Titus Iudæum crucifigi iubet.

Ioannis Idumæorum ducis interitus.

De casu turris, & duorum murorum obtentu. Cap. VIII.

NOTTE uerò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenū cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positæ, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret, una earū sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti uerò sonitu facto, metus occupauit exercitū. Conari autē aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionib. ac tumultus erat. cūq; nemo quid accidisset, referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientib. hostibus semetipsos timebant: signūq; diligenter singuli à proximis requirebāt, tanquam Iudæi iam castra possiderent.

rent. Panicoq; terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, uerum cunctis indicari iussit: tandemq; tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, et iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumq; tormentis inde feriabantur. Sed neq; harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat: cumq; neq; eueri propter grauitatē, neq; incēdi propter rea q; ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietū impetus non uetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arietī Romanorū, quem Iudæi Nicon uocabant, quod omnia uinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & uigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamē etiam negligentia, uel quod malè consulerent, murū sibi superuacuū esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. Cum autē Romani, quā primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundū omnes Iudæi relictis custodijs refugerunt. portis autē Romani qui transierunt patefactis, exercitum recepēre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximā diruunt, & septentrionalē ciuitatis regionem, quam antē Cestius uastauerat. Titus autem notato quā Assyriorū castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationē statim aggressus est. Tunc igitur partiti murū Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidē, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnant. Simonis autē manus iuxta monumētum Ioannis aditum clauferant, usq; ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autē prosilientes è portis, cominus dimicabant: cōpulsiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiā uincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos uerò audacia, quam timor aleret, sustentabat, quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autē, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia utrisq; insomnis & diē grauior nox dirimeret: his quidē occupatum iri murum continuo metuentibus, illis uerò ne Iudæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnae parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emineret apud duces suos. maximè uerò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, ut ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad uirtutē hortabatur consuetudo uincendi, & quia uinci non assueuerant, crebraq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia uerò Titus semper ubiq; præsens, nam & inertia, spectante atq; opitulante Cæsare, grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, uel cognosci solum principi uirum fortem: idcirco multorum maior uiribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, ualidissima Iudæorum acie instruitur.

Romani Nicon
con murum
diruunt.

Longini præ-
clarū facinus.

cta pro moenibus, telisq; utrinq; missis, quidā Longinus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudeorum irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantūmodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quam uictoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam uerò esse uirtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, que periculum non haberet, uiros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

Cap. IX.

TAQVE à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidā uersutus ac subdolus, Castor nomine, cum decē alijs militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cū pauidi sub loricis aliquandiu quieuisent, concussa turri surgunt. extentisq; manibus Castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iam que Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid uellet, eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad fœdus uelle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire uoluissent: paratoq; animo fidem pacis etiā ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nunquā se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib. cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum uacuum esset tempus, de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enim se illudere Imperatori Romano. Simul aut hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uerò eiusq; socij obstupere tanta eorum pertinacia, cū ex inferiori loco quod factum erat, uerè uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tum que ille telum extractum Imperatori ostēdens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, ut Castori dexterā porrigeret. Verū is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uerò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter uerò super eum saxum demisit. Et ipsum quidē, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militē qui aderat, uulnerauit. Cæsar uerò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minus que decipi calliditate sæuitiam: arietisq; impulsione, iracundia fraudis, uehementius utebatur. Castor autem eiusq; socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq;

perç flammas in eiusdem mīsi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisç inde Iudæis, intrò cum lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis: ubi noua ciuitas quòd lanæ uenditores erant, fabriç ærarij, uestiumç mercatus, & ad murum angustæ uiae transuersæ tendebant. Enimuerò si uel statim muri disturbasset maximam partem, uel quæ ceperat lege belli uastasset, nullum credo damnum uictoriæ fuisset admixtum. Nunc autem Iudæos exoratum iri sperās, cum liceret capere facilem discessioni aditum dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Titus murum capit.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DE N I Q U E postquam ingressus est, neç occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare uellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se rediturū pollicebatur. Plurimi nanç petebāt sibi ciuitatem seruari, templum uerò ciuitati. At enim populum quidam ad ea quæ hortabatur & antea paratū habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumç imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. Mortem autē populo denunciātes, & si uerbum quisquam de traditione fecisset, pacem uē nominasset, mox interficiēdum eum esse minitantes, Romanis qui introiēre, alij per uiarū angustias obstabant, alij ex edibus: alij murū per superiores portas egressi, pugnare coeperant. Quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisç turribus in castra recesserunt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentium. Crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam uiarumç scientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbētibus pellebantur, cum magis necessitate resisterēt. Nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesç penè qui trāsierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa uiarum sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiam in illo prælio cōprobat: durauitç tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secūdo muro potiti, ad extremum pulsati sunt. Oppidanis uerò qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amentēs erant, neç Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neç uinci se posse, si ad prælium processissent. Nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententijs Deus: & neç Romanorū uim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neç famem, iamiamç serpentem. Adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabāt, & penuria uictus iam multi defecerāt. populi tñ interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem nō probarent, saluos esse cupiebant, quiç uiuere cōtra Romanos optarent. contrariam uerò multitudinem, uelut onus quoddā, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erāt. Romanos autē,

Romani secundo muro potiti.

quò d ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuere fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum uehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursus quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana uerò per tures præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditione faciendâ, & fame obsessorum.

Cap. XI.

MA M' Q V B tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spaciumq; consilij seditiosis esse dandū, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent. Nec enim diutius eis prædas posse sufficere, ipse ocio cōmodè utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militib. oportebat alimenta distribui, in conspectu hostib. loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitib. ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multū spacium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostib. uidebatur. Spectantibus enim & uetera plena erant moenia, & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullamq; ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat. Metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinē conspicientes, & ordinationem uirorū. Et fortasse ad illam speciē seditiosi animos mutauissent, nisi malorū immanitate, quæ in populum cōmiserant, dandam sibi ueniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. Præualebat etiam fatum, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatē cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto autem die, cū omnia faciens Titus, nihil ludæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniā templum: namq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraq; aut parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionib. singuli. Et iuxta monumētum quidem operantes, à ludæis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uerò ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum, nō solum quia de superiore loco pugnabant, uerū etiam quia machinis iam uti didicerāt. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. Habebant autē balistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionē Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluam fore fortunā sciens, & perituram esse ciuitatem, unā & obsidioni uehementer instabat: nec poenitudinem ludæis suadere cessabat: consiliumq; factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens, tam ipsos ut saluari uellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iā capta uideretur, quā & Iosephū allegabat, patria lingua uerba facturū, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaq; Iosephus murū circuiēs, simulq; extra teli iactū stās, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerēt, tēplo ac patrię, neue cōtra

Iosephi ad Iudæos oratio.

bzc

hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manus que suas ad hoc usque cohibere. ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. Quin potius uiderent muros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumque uires cognoscerent sustinere non posse, his que seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem uideri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? immo uero transisse ad eos undique fortunam, Deumque per singulas nationes ducentem Imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem ualidissimam legem, tam feris bestiis quam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque esse uictoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, celsisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos uero quæ tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuo uero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus aspidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soli que possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usque insolentes essent: natura eos esse in Imperio mansuetos, atque iracundie præferre quod utile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem uacuum uiris, neque desertam habere prouinciam: idcirco uelle Imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si ui ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerrint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes uituperabant: multum uero conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus. minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, uociferans, uestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quæ alium sic uicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum uos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Aegyptiorum, idemque Pharao uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Sarā materni nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster?

*Iudæi Iosephi
admonitionem
respuunt.*

Armig

Armis credo ultus est iniuriam: Atqui CCC & XVIII prefectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo: puras autem manus ad hunc locum tendens, quē uos poluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit: Non ne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum: Adorans autem quem uos gentili cæde cruentatis locum, ac tremens nocturnis somnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argēto amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam: Quis terram infructuosam: quis Nili defectionem, & continuas decem plagas: & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat: An non ab Assyrijs raptam nobis sanctā arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat: corruptis uerò occultis corporum, ac per ea cum cibo uisceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes: Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod ommissis armis ac manibus, eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit: non ne ab armis quiescentes in uotis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum deleuit exercitum: posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV milia reperit mortuorū, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat: Scitis etiam in Babylone seruitiū, ubi per annos LXX populus exulans, non antè libertatem recepit, quā eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est persecutus, iterumq; auxiliatori suo sacerdotū more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæ precium quod armis parētes nostri fecerint, aut nō sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes uerò, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorū urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quā cum templo ciuitatem uidit excindi. Atqui uidete, quanto ille rex uestris ducibus eiusq; populus uobis erat moderatior. Deniq; Hieremiam uociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum cōmiserant, captum iri autem nisi traderet ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus gesta prætermittā, neq; dignè possum iniquitates uestras exponere) me, qui uobis salutem suadeam, querimini, telisq; appetitis irati, quod uos uestrorū cōmonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorū quotidie facta cōmittitis. Idē tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cū armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum uerò ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est: Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit: non ne indigenarum impietas: Vnde seruire coepimus: Non ne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor,

Romani indigenarū impietate ad bellum contra Iudæos incitati.

furor, & inter eos cōtentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit: Deniq; tres menses obsessi, quanquam nihil quale uos in sanctum legesq; deliquerant, & maiorib. ad bellum subsidij utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum: quo regnū obtinente, Deus iterū captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitū. circumdati uerò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorū supplicia pependissent: direptaq; est ab hostib. ciuitas. Ita nunquā genti arma data sunt. Oppugnationi uerò sine dubio cohæret excidiū. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnib. permittere: manusq; tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis cōditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quātū autē illos qui citò periēre, impietate superastis: nō occulta dedignātes peccata, hoc est furta, insidiasq; atq; adulteria, rapinis, cædib. certatis, nouasq; maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uerò templum, factū est omnium receptaculū: & indigenarū manib. pollutus est locus, quē Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legē nostrā de suis morib. derogātes. Deinde post hæc in quē fuistis impij, hunc auxiliatorē speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq; manib. adiutorē uestrum rogatis. Talibus rex noster precib. aduersum Assyrium supplicauit, cū magnum illum exercitum Deus una nocte prostrauit. Similia uerò Assyrijs Romani cōmittunt, ut etiā similem ultionē speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurādo ad incendiū templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributū, quod parentes nostri eorum parentib. pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatem, neq; sancta omnino tangunt. Cōcedunt autem uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiuntur. Infamia est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci nouerit cū oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati ad mouerant, fregit. Quod si etiā uestram progeniem liberaret, Romanos uerò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò nō nūc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicquā passi sunt, & ciuitatē uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiā fontes nunc uberiorēs profluunt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentū scitis & Siloam & omnes extra ciuitatē fontes adeò defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur. nunc autem ita hostib. nostris largi sunt, ut non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprā memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui & captam ciuitatē incendit & templum: quāuis, ut opinor, nihil tunc illi tātum, quantū nos impiè nunc, cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidē uir domū flagitiosā fugiet, & domesticos oderit:

Deum

Deum uerò malis uestris inhærere arbitramini: qui etiam occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacētur? Quid autem apud uos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factū est? Iniquitates enim uestræ uelut in promtu neminem latent inq̃ dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atq̃ ita nequitiam, ut uirtutē demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, & diuinitas confessis ac poenitentib. solet sese placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat uos patriæ iam diruptæ. Conuertite oculos, & aspice eius quam proditis pulchritudinē, quale oppidū, quale templum, quàm multarum gentiū munera. Quis in hæc flāmas adducit? quis hæc iam nō esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? ô duri & lapidib. stupidiore. Si hæc non ueris luminib. cernitis, saltem familiarum uestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusq̃ filij, coniuges, & parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia unā cum his periclitabitur mihi mater & cōiunx, & familia non ignobilis, domusq̃ olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquā hæc suadere crediderit. Interficate illos, accipite mercedem salutis uestræ sanguinem meum. Ipse quoq̃ mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho uociferante cum lacrymis, seditiosi quidē neq̃ animos flexerunt, neq̃ tutā sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus uerò ad profugiēdum cōmotus est, & alij possessionib. suis, alij reb. charissimis exiguo precio uenundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant, quum uerò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebant usui necessaria. Titus em̃ plerosq̃ per agros, quò uellet quisq̃ pergere, dimittebat: idq̃ magis eos ad perfugiū hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis seruibāt. Ioannes aut̃ & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebāt: & qui uel umbrā suspicionis dedisset, continuo necabatur. Ditiorib. quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nā quasi transfugere uoluisset, ppter patrimonium quisq̃ occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos utrumq̃ malum amplius accendebatur. Et palam quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et si quidē inuenissent aliquid, eos qui negauerant uerberabant, si uerò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidē afficiebant. Habendi aut̃ argumento erant corpora miserorū, cum ea quæ solidis uirib. starent, abūdare cibo putarentur. Tabidi autē transfigebantur: nec rationis esse uidebatur, statim fame morituros occidere, multi uerò clām uniuerſa bona sua uno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq̃ pauperes ordeï permutarūt. Includē deinde intimis ædium tectis, quidā summa penuria infectum triticum comedeant. panē alij conficiebant, ut necessitas metusq̃ monuisset. Et mēsa quidem nusquā apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibū diripiebant. Miserabilis autem erat uictus, dignumq̃ lacrymis spectaculum, cum potentiores quidē plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignū est, in fame negligitur. Deniq̃ uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimū, matres cibum infantib. ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin

*Fames apud
Hierosoly-
mitas.*

uitæ guttas auferret. Edentes uerò talia non latebant, sed ubiq; aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum uidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruerant, uictumq; iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nulla que miseratio uel cani erat capitis, uel infantia: sed abstractos pueros, & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodò alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium uias, nunc uirgis acutis podices transfigendo. horrenda que etiam auditu quis patiebatur, in unius panis confelsionem, & ut unum pugnum farinae abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele uideretur, quod necessitas impetraret) exercentes aut dementiam suam, sex que sibi dierum commeatum præparantes, his que occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum non erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; uidebatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati uerò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur: alij, quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumq; delator subornatus indicabat, quod profugere uoluissent. Si uerò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in utroq; dissensio, scelerum uerò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum uendicans, non dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui non acceperat, uelut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: ut autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem unquam talia perpeffam puto, neque ullam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, ut minus impij uiderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere uictoriam coegere: tardiusq; uenientem in templum ignem penè traxere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatem uidissent, neq; doliuere, neque illachrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur, inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis, & aggeribus combustis.

Cap. XII.

IT O autem aggeres proficiebant, quauis à muro milites malè afficerentur: parte uerò equitatus missa, iussit per ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatōres, quibus iā minimè præda sufficeret: maior uerò pars ex po-

Ioseph.

Xx

pulo

Simonis & Ioannis crudelitatis.

pulo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectib. suis metus, nec clam enim seditionis fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugeret: eosq. latronibus relinquere non patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatq. iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seroq. uidebantur supplicare: post pugnam itaq. uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciat, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnūquam etiam plures caperentur. Sed neq. captos dimittere tutum erat, tātāq. asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiā: maximè uerò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquā similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebāt, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quā cepissent, iam spaciū crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditio uerò tantum defuit, ut ea clade mouerentur: quod etiam in contrariū eis celsit, ad deterrendam reliquā multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murū tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui cōprehenso tenebantur, eos supplices, non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupiētium, donec uerū cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerū suppliciū properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiē esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiā manus abscidi præcepit, eosq. ad Ioannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugi, nec crederentur: saltē nunc desinerent admonens, ne uel se cōpellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata uolūtate, & proprias animas, & patriam tantam & tēplum, cuius participē non habebant. Simul autem aggeres circūeundo, operātes urgebat, ueluti factis uerba nō multo pōst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq. se contēnere clamabant, eamq. seruituti rectē præferre, multa uerò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq. Deo tēplum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq. auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros, quibus facta non adfore, finem em Dei esse. Talia conuicijs admiscentes uociferabātur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea cæterua stipatus, qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares, & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi, unde etiam nomen habebant: pleriq. tamen famam gentis æquare non poterant. Omniū enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq. in senecta ætate, nullum antē mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat, quidnā esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse, naturāq. promptissimus, tātusq. uiribus, ut multum peccaret audacia. Cū uerò Titus ad hoc subrisisset, laboremq. cōmunem esse dixisset, sicut erat, Antiochus cū Macedonibus in murum impetum fe-

Antiochus
Epiphanes.

tum fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac peritia cauebat tela ludæorum, sagittis eos appetens: adolefcentes aut omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore pmissionis dutius pugna certauerāt, & ad extremum multi sauci recessere: hoc reputantes, q̄ etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A' Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cum totos dies septē & decem laborassent: ingētes enim quatuor iacti sunt. & unus quidem qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, contra mediū stagnū, q̄ Struthium uocatur: alter uerò à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uerò legio, quæ suprā memoratis præstat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnū est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc aut quintadecima legio triginta discedentē cubitis aggerē fecit ad pōtificis monumentum. Iam uerò admotis aggeribus, Ioānes subfossa intus terra usq̄ ad aggeres Antoniā uersus, dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit: illataq̄ sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. Succensis autē fulcimentis, fossa repentē subedit, cumq̄ magno sonitu in eam aggeres decidēre. ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet. Peresa uerò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidē facti stupor occupat: molitionem uerò ludæorum ægrè ferebant, iamq̄ se uicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus utile uidebatur, etiam si esset extinctus semel aggerib. deuoratis. Biduo uerò pōst, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur. Illa em̄ parte Romani admotis arietib. concutere murum cœperant. Tephtheus aut quidam ex Garfi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalib. famulis Mariammes, cumq̄ his Adiabenus quidam, filius Nabatæi, nomen habēs ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarūt. hisq̄ uiris neq̄ audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuēre, neq̄ magis horrendi. Nam uelut in amicos, non in agmen hostium excurrerent nihil cunctati sunt aut substitēre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendēre. Acti autem missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q̄ ignis instrumenta corripere. Sublata uerò iam flāma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio pperabant: ludæi uerò ex muro eos phibebant, manusq̄ cū his cōferebant, qui flammās extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: ludæi uerò etiam per flammās eos retinere certabant: & quāuis feruens naçti essent ferrum, tamē arietes nō amiserē. Hinc aut flāma transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq̄ Romani flamma circumdati, quoniā seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. ludæi uerò magis instabant, cū semper eorū numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumētis, minusq̄ cautos haberēt impetus, freti uictoria. Progredi autem usq̄ ad munimēta castrorū prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per uices succedentium armatorū, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, ut qui loco de qua libet causa celsisset, occideretur. Hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq̄ necessitate simul ac pudore, plurimi fugientiū redierunt.

Ioannes arte
deijci aggeres.

Machinæ Rō.
per summā audaciam incenduntur.

Pœna in castrorum custodes apud Romanos.

*Titus militibus
castigatis ani-
mum addit.*

runt: balistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum providentem. Nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quòd malè tractarentur, cedebant. Iam uerò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eū conuersi durabant. Mixta uerò acie, puluis quidem lumina, clamor uerò aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia, quantū salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totā multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis aut aggeribus Romani mœrore tenebantur, q; tam longum laborem una hora perdiderè, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabāt.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Cap. XIII.

ITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, uniuersi uerò militis impetum tolerare non posse, uerum sagittis esse obruendos. Prudentiores autē rursus aggeres fieri suadebant: alijs & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruādo, ac ne uictus intro ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neq; cum hoste manu cōfligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, uel etiā sine hoc interficere, quæ scuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non uidebatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uerò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim uiam obseruatam, occultas uias excogitatuos Iudæos, tam necessitate quàm locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam, uerendumq; ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen, si celeritate uti uelit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnib. modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame uictos facillimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verū & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quòd si cuiquam magnū opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quòd neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidē facile sit. His dictis

*Varia Titico-
silia.*

duces

duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumque partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. & miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isque chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse iudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissimè inspiciebat. Coeptum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elèon montem reuertens à meridie montem complectitur, usque ad saxum, quod Peristereo nos uocatur, ei'que proximum collem, qui super uallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad uiscum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, unde coeperat. Murus quidem unominus XL stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyros denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit legionum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur, totaque nocte per castellorum spacia circuibant.

Rom. in obtinendo alia cristas diuina.

Amplius muri, et castella.

De fame Hierosolymorum, et secundo aggere extructo.

Cap. XIII.

IVDÆIS autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: aucta'que iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorum, per fora uersabantur: & ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies ueniret, & uiui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. Domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur: hisque gladiorum mucrones probabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas uero efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primò quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum foctorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus ubi ple

Horrenda famis descriptio.

Latronum crudelissima facinora.

Titus pietas.

Ioseph.

Xx 3

nas

nas cadaueribus uidit, altamq; sanie tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos moror, famesq; tangebatur) dies lætos agebant: frumenti aliarumque rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisque prouincijs, multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimētorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebāt. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant: à nonagesimo uero stadio milites alias congerebant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus urgens, quod in manibus eos haberet, latronibus ostendebat. Sed illis poenitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, utrisque uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebatur, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

Seditiosorum extrema immanitas.

De cede Iudeorum intra & extra Hierosolymam.

Cap. XV.

ENIQUVE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, ut adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atq; alios esse dicebat, qui pro se consiliū dederat, uelut hoc simplicitate suasisset: productūq; eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filijs suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantē, ut augetet eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Barnabadi filio præceperat: qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, uir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi uero patrem conclusum asseruabant: missosq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo, uel in unum ueniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deslerent, ante quæstionem perimebant. Ista uidens quidam Iudas filius Iudæ, unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem non nihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidelissimis cōtubernalium: Quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quamue salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani uero penè intus sunt.

Simonis in Matthiam cruciatus.

In Iosephi patre capti cruciatus eiusdē.

sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metusque etiam apud eum poenae, & apud Romanos certa fcederis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, poenas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, manē ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quae cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat. Illorum autem alij praesuperbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimque uelociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibi quoque circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudaeorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Caesar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens: seditiosi uero, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum laetitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem moeror tenuit, uerè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem ex locupatis hoc ait certò se credere, nec enim uiuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: Hunc, inquit, foecunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidē sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidē mendaciū diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos sibi non multo post uulneris poenas daturos. Populum autem rursus ad fidem hortabatur. Vnde populo quidē fiducia, seditiosis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autē alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij uelut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem scuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitiū satietatem. Aderant namque inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquae turgidi. Deinde uacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutiētes autē (ut supra diximus) eos ueniebāt, quod cunctos seditiosi scrutabātur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea uiginti quinque ualebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugae pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis uentribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sauiorem contigisse Iudeis: una denique nocte duorum miliū patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniuria cognita, penè iussisset autores circūfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorū, multoque plures puniēdi, quam qui fuerant interempti. Conuocatis autē auxiliarium ducibus, itemque militū Romanorū (nam etiam militum quosdā hęc tangebant inuidia) utrisque iratus dicebat: si qui mili-

Iosephus lapide iactu uulneratur.

Iosephi mater in carcere conclusa.

Iosephus conualescit.

Transfugae ueni secti propter aurum, quod deglutierant.

tum suorum hæc committerēt lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoq̃ facta: Arabes autem & Syri, primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in ludæos odia Romanis ascriberent (hac enim quosdam suorum milites infamia participare) & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia: ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atq̃ ad se deferrent. Verum profectò auaritia cōtemnit omne supplicium, sæuisq̃ hominibus lucrandi amor innatus est: nullaq̃ omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò uerò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem uiam salutis ad interitum uerterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspetantes antè ne quis Romanorū uideret, eos scindebāt, & ex uisceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiabatur, & plerosq̃ sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum, & relatis ex urbe cadaueribus, & fame. Cap. XVI.

IOANNES autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multa que donaria templi retinens, multa que uasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem ludæus etiam alienigenarum dona distrahebat. Ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea que sacrum uinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. Namq̃ in templo & multitudo distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuioperrituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. Multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. Deniq̃ cum eorum pertinacia desperata, totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat, centum & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usq̃ ad calendas Iulij. Hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. Ceteros enim propinqui sepeliebant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hunc autem nobiles profugij, omnia mortuorum egenorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorum uerò numerum minimè posse cōprehendi: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidē modum uenisse talento: post autem ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse cōpulsos, ut cloacas rimarentur, boumq̃ ueterem fimum alimentum haberet, sterqusq̃ collectum, quod ne uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes mis-

Quot per unam portam elata cadauera fuerint.

tes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes quidem poenitebat, sed patiebantur usque ad ea progredi. Fatum enim eos reddiderat cecos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

De suffosione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quotiē die procedebant, cum & seditiosi magis accenderetur aduersis inclusi, postquam populū fames ipsos quē iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & uisu horrenda erat, odoremque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem rue rent, plurima cede excitata; conculcare mortuos eogebantur; & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cede polluti, dexteras ad externum bellum pręparabant, tanquam exprobrantes Deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tarditatem. non enim spe uictorię maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terrę facies. Nam quę antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisus undique arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Iudæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc uideret, continere lacrymas poterat, uel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis bellum deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed pręsens quæreretur ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. Namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materię defecerant: & labori quidam corpora militū, crebris uero offensionibus animi cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues in ea degentes afficiebant. Ad mala enim quę hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur. sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidijs, machinę soliditate muri, manus uero conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue, quod cum seditione famęque ac bello totique malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent, uirorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrantur, inuictam uero animorum magnitudinem quę calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad uirtutē incitarentur? Illi quidē propterea cautius custodias præparabant. Iohannis autē factio apud Antoniā, simul & quę

V. S. Tit. in
d. a.

*Languescunt Iu-
daeorum animi
& audacia.*

& quæ futura timebantur, si disijceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operib. instabat, nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerū, spe decepti remeauēre. Nam primū ne concordare quidem eorum uidebatur consiliū, paulatim & per interualla, & cōtanter, non sine metu prosilientium, neq; Iudæorū more, ut breuiter dicam. Deserant em̄ quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omniū simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores uerò progressi q̄ solebāt, etiam Romanos solito prōptiores offendere: qui corporib. quidē atq; armis ita undiq; aggeres sepfere, ut nusquam igni aditū relinquerent: animum uerò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. Nā preter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul aut̄ missilia pro illis faciebant in prosiliētes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui uerò intra teli iactū uenire properassent, alij disciplina hostiū & densitate perterriti, alij cōfixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis aut̄ Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis aut̄ inde digressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxi atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicātes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper uenientib. lassarentur, arietum opus urgebant. Cum uerò inferiores essent, ac lapidibus frāgerent, alijs scutis super corpora cōcameratis, fundamēta manib. & uectibus suffodiebāt. Itaq; saxi quatuor obstinato labore cōcussis, quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repentē labitur. Verūm præter spē utrorumq; animi affecti sunt. Nam Iudæi quidē quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebāt. Romanorum aut̄ inopinatā lætitiā ex celeri subuersione natā, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore faciliore oppugnatio uidebatur. Tunc em̄ & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorē murū qui recens erat, citōq; destrui posse arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tētauisset, certissimū esset exitium. Titus uerò spe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promissis sepe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemnī, in unū cōgregatos fortissimos experiebatur, dicens: Cōmilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertē & ipsis qui rogant, & qui eos rogant, ignauia reprehensionē parit. Exhortatione aut̄ opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quencq; gerere dignum est. Itaq; difficilē uobis in murum esse

*Antonia colla-
bitur.*

*Titī cohorta-
tio ad milites.*

rum esse

rum esse ascensum ipse profiteor: quod autem uel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumq; sit cum laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem uos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello autem uincere consuetum est, à Iudæis manu uel animo superari turpissimum est: idq; in fine uictoriæ, cum etiā Dei nitamur auxilio. Namq; offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei uestrisq; uirtutibus crescunt. Etenim seditio, famēs, obsidio, murorumq; sine machinis casus, quid sit aliud quàm in illos ira Dei, nostrumq; adiuumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores uideri, sed etiam diuinum præsidium prodere, uobis non cōuenit. Quo pacto autem non turpe uideatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est uinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere: atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisque uictores, quibus etiam non uincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cum paruo discrimine totū possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostiū insedere uictoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidē, & immortalitate, qui Martia furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim uirorum fortium nescit, qd animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, uidendos offerūt posteris suis? Quas uerò morbus corporis tabesq; cōsumpserit, & si maximè probis ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ aperiant, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & uitæ ac memoriæ fine circūscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autē omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non uideatur ignauum negare usui, quod debito redditurus sit? Et hæc quidem ueluti seruari nequeant, uel qui conati fuerint, psecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui uirilem animum gerunt. Primū enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggrediētes, alius alij, p adhortatione fietis atq; subsidio: uestraq; obstinatio breui animos hostiū frangat: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidē nos prohibere scilicet conabuntur: si uerò clām, uel etiam per uim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebūt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima uerò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cetera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorū uerò unus, qui in cohortibus militarent, Sabīnus nomine, genere Syrus, uir & manu simul

& animo

Animi magnitudo in Syro milite, Sabino.

& animo fortis apparuit: licet si quis eum antè uidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. Erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore uiribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. Quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius uirtutis æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de undecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostesq; in fugam uerteret. Viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat, non incusauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Unde factum est, ut Iudæi reuersi, ubi solum & iacentem uidere, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille uerò genibus nixus, & scuto protectus, primò quidem ulciscébatur hostes, multosq; ad se appropinquantés sauciauit: uulnèrum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam, sagittis est obrutus, uir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur: pro mensura uerò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

Cap. 11.

BIDVO autem post, uiginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se uocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. Occisis autè primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. Nam & timor illis, & tuba imaginè quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducib, primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cum autem Iudæi ad templum interius confuissent, ipsi quoque per cuniculum irruerunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa uí atque alacritate repugnandi: siquidem excidij finem putabant, locū sanctum penetrasse Romanos, quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum ualidissima pugna committitur: his quidem templum uí occupare certantibus, Iudæis uerò Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant,

erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis uiris, & propter angustias permutatis, cum & uocis intellectum magnitudo confunderet, multaque mors esset utrinque, armaque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Sæpe autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui uerò inter primos steterissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. Nam & posteriores utriusque partis, suos in frontem urgebant, nullumque inter dimicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum autem Iudæorum animi Romanorum peritiam uincerent, iamque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei usque pugnabant) hi quidem simul omnes excidii periculum pro nutrimēto uirtutis habebant: Romani uerò exercitus partem, (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse uisum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap. III.

IULIANVS uerò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia, & uiribus corporis, & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito profiliit, iamque Iudæos uidentes solus ad interiorem usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uniuerſa multitudo, neque uim eius, neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset, interficiebat: eaque faciem nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius uisum est. Verum & ipsum profecto fata persequiebantur, quæ ab homine uitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, ut cæteri solent milites, fixos, dum strato faxeis, crustis solo curreret, labitur: magnoque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudæi uerò multi simul gladijs & hastis undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri uim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat (namque diu ceruicem contraxerat) donec concisis alijs eius membris remisit uires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidi: & quod locus se quidem intercludebatur auxilium ferre cupientem; alios autem, ne possent, metus impediēbat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum faucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, uerum apud hostes quoque relictæ. Iudæi uerò etiam mortui rapti corpore, Romanos in fugam uersos, in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gypthæus, ex agmine Ioannis: ex parte uerò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas,

Ioseph.

Yy

& Sosa

Iuliani centurionis lapsus.

& Sosa filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ uerò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudeorum, & profugium eorum.

Cap. IIII.

*Antonia euer-
ti iubetur.*

ITVS aut militibus suis imperat Antonie fundamenta diruere, faciemq; ascensum cuncto exercitui preparare. Ipse uerò Iosepho ad se uocato (nāq; audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos uocatur, uirorū penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterū dici Iohanni precepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eū pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellū progredi liceret: dum modò non unā secum & ciuitas interiret simul & tēplum: sanctum tñ locum uiolare desineret, neue in Deum nefas admitteret. Potestatē aut haberet, si uellet, sacra intermissa celebrare per Iudeos quos ipse delegisset. Itaq; Iosephus, ne soli Iohanni hæc intimarentur, sed etiā pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem eos quo patriæ parcerent precabatur, ignemq; depellerent iam templo contiguum, Deoq; uota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuiuijs tyrannus Iosepho cum execrationib. lacerato, postremò addidit nūq; sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atq; cum exclamatione: Sanè uerò, inquit Iosephus, eam purā Deo conseruasti, inuiolataq; sancta mansere: nec in eum cuius speras auxilium, quicq; impium deliquisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisq; quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum uerò, quē perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas: qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi cōpellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cū alieni quidem, hostesq; impietate tuā corrigant: tu uerò Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Iohannes etiā pœnitentia malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplum patriā seruare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babylonis bellum sibi inferentibus, spontè ciuitate, priusquam caperetur, excessisset, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deiq; domū uiderēt exuri. Ob hoc sacra Iudæorū cōmemoratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper noua immortalē posteris tradidit. Bonum ô Iohannes exemplar, & si periculū preesto sit: ego autē ueniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, q; gentilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectariq; oporteat, quis sit author, & unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuum uiuere, ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiā acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deiq; sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta ueterum Prophetarum, & respōsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam tēplum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenam exurit ciuitatem.

Titus uult sacra celebrari.

Iosephi ad Iohannem oratio.

Exemplum Iechonias regis.

Vaticinia de reipubl. Iudæa euerfione.

uitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditioforū custodias formidantes, locis suis manebant, iā dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij uero pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorge cum tribus filijs, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eosque imperator cum per alia humanè suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis uersari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim, multas etiā pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, ualuit, timor autē profugere cupientes inhibuit. Rursus autē postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque ululatu seditiosos rogabant, primo quidē ut in ciuitatē Romanos susciperent, patriamque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas uociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quā ludæos indignationem oporteret exercere, si hæc Romani admitterent, ea tunc in ludæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autem dolens uicem eorum, iterum loānem eiusque socios increpabat, dicēs: Nōne uos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nōne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nōne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminē credo) item quē testor & exercitum meū & ludæos qui apud me sunt, & uos ipsos, quod non ego uos uiolare hæc compellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet: seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

Pontifices & nobiles uiri ad Rō. profugiūt.

Dolus ad Roman. odium et inuidiam comparatus.

Extrema Indæorum impietas.

Romanorum militum religio.

A E C Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autē, qui neq; seipsum miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed uniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre nō poterat. Tricenis autem de singulis centurijs uiris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, unaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducumq; dicta continuerunt. Plus enim operis eum in Antonia præidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculū subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ab hoc solū se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contrā impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verū hi qui missi fuerant, nō ita, ut sperabāt, somno oppressos inuenēre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruēre, excubitorum autem tumultu excitati ceteri cateruatim excurrere. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cū præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemq; sine discretionē feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosiliētib; ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudæi uerō disiecti, tam impetus quā recessus temerē facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suū quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quā ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atq; telis uterentur. Neutri uerō cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidē & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusq; periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnandū interminationibus incitaret. Cominus autem plerumq; pugnatū est, sed citō & breui momento prælia mutabātur. Neutra enim pars prolixū fugæ spaciū uel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantiū: eratq; ueluti quoddam belli theatrum. Nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremō nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnā iniēre certa fuga celsissent, uerū mediam in ancipiti prælio uictoriam reliquissent.

sent, Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum uerò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosæ: Idumæiçq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem socijs Gypthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniaæ fundamentis, latam uiam usque ad templum fecit: admotæçq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemçq; spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam: aliorum duorum unum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo usq; stadio deportarent. Interdum autem insidijs lædebantur: cum ipsi quidem uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uerò propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebāt: quos Iudæi per cuneos erumpētes rapiebant. Itaq; cum id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat uerum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorū custodiam reuocare statuit, unoçq; milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templū oppugnabant, aggeresçq; erigebant. Altera uerò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elêon montem uersus collocata erant, circa undecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere uiolesenter ambitum conatis. Conflato autem uehementi prælio, & alia multa ab utraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam belandi peritia, Iudæi uerò immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. Nam & amittere Iudæos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undiq; septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tãtamçq; dexteræ uim itemque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tētauerat, supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utçq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescens paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore

*Antonia euer-
titur.*

*Pedanius in eo
quo Iudæi rapi-
pit.*

Porticum tem-
pli Iudæi incē-
dunt.

Pudens duello
vincitur.

re assolet, membra peste occupata, præuenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad xx ferè cubitos abruptè, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauère: & usq; ad quartūdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt, neq; omnino recedentes ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, uir & corpore brevis, & uultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioanis pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra steterè, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uerò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neq; Deum uereri: & cum his in discrimen uenire, quos neq; uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextra que cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, Priscus centurio sagitta trāsfixit: eoq; facto, & Iudæorum & Romanorum clamor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belli q; felicitatem ratione carentè quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudæico, & de Artorio quodam.
Cap. VI.

EDITIOSI uerò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat uacuum, syluis aridis, item que sulfure ac bitumine repleuère. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur: qui uerò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi: excitata que undique subito flamma Romanos, & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio

speratio quos incendium ceperat occupauit. Flammis enim cincti semetip-
 sos retrorsum in oppidum, alij uerò in hostes præcipitabant: multi spe sa-
 lutis desilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præ-
 ueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. Statim uerò & alios
 fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem uerò li-
 cet morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericor-
 dia tamen eorum tetigit. Cum que nemo prohibere posset incendium, hoc
 erat tamen solatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipsi a-
 nimam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos
 quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eius que uoces & affe-
 ctiones quisque, uelut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens
 moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flamma-
 rum quidem periculum euasere. obsessi autem à ludæis, cum diu sauci resti-
 tissent, postremò uniuersi cecidèrunt. Post omnes autem quidam iuuenis, no-
 mine Longus, toti huic ornameto fuit calamitati: & quamuis sigillatim di-
 gni sint memoria qui perièrunt, omnium tamen fortissimus demonstratus.
 Quem ludæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant,
 ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater uerò eius Cornelius, qui
 ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret
 orabat: cui magis obtemperauit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisque par-
 tibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obsederat,
 Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara uoce Lucio
 quodam, commilitone & contubernali suo: Hæredem te, inquit, relinquo to-
 tius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accu-
 risset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, uixit: Lucius uerò pondere op-
 pressus, constrato que lapidibus solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas
 paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cau-
 tiores effecit, & aduersus ludæorum insidias iuuat, quibus plerumq; loca mo-
 resq; hominum nescientes lædebantur. Exusta est uerò porticus ad turrim
 usque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, supra po-
 stes qui in Xystum ducerent ædificauerat, reliquum uerò ludæi, postquam
 consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Roma-
 ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem usque totam
 incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super ual-
 lem ædificata; unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

*Longus seipsum
interficit.*

*Artorius dolo
seruatur.*

De fame Iudeorum.

Cap.

VII.

CIRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum uerò qui per ci-
 uitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Ine-
 narrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namq; domos sic-
 ut aliqua uestigia cibi apparuissent, bellum ilicò gerebatur: & amicissimi inter
 se ad manus ueniebant, miseris diripientes animis uiaticum. Fides autem pe-
 nuriae nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare, scruta-
 bantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur.

Yy 4

Ipsos

*Forno ueteri lu-
dei nesciuntur.*

Ipsos autem spes egestate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrj ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quę nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamentis abstinuere, coriaq; scutis detracta mandebant. Quinetiam foeni ueteris laceramenta uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pōdus quatuor Atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu uerò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteris æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeffa est.

De muliere que per famem filium coxerat.
Cap. VIII.

MULIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de uico Vetezobra, quod significat, domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cū cæteris obsidebatur. Huius alia quidam bona tyranni diripuerunt, quę ex transamnianis locis in oppidum comportauerat. Reliquias uerò conditorum, & si alimenta reperissent, irrūpentes domū eius satellites, quotidie auferebant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaq; sæpius raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cum neq; iratus, neque miserans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidē parando alijs parabat: undiq; autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; uisceribus & medullis irreplebat. Plus uerò quàm fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsæ, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptōq; filio, quem lactentem habebat: Miserrum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si uiueris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his uerò seditiosi sguiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ uitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumq; medium comedit: ad opertum uerò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & cotaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa uerò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atq; dementia, uisuq; ipso diriguerunt. At mulier: Et hic, inquit, est uerè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut foemina molliores, aut matre misericordiores. Quod si uos pietatē colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidē comedam. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autē repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam proponens, tãquam hoc

ipse ad

ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interisissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem uehementius eius gentis odium coepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem ludæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium obliuionem que commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro facietate atque opulentia famem optasse: & qui proprijs manib. templum, quod ipse eis seruauisset, incendere coeperat, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, et incendio templi.

Cap. IX.

CTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamque diu mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. ludæi uero preuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladijs preueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deieciabant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimè fore turpitudini ducètes. Postremò tamen ludæi & signis potiuntur: & eos qui unà ascenderant interficiunt, ceteri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioforum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugii ueniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes ueniam, quod ludæos uictores reliquerat. Titus autem, cum hæc eorum in ludæos crudelitatem audiuit, utrumque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non uoluntate uenisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causam patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant, liquefactoque argento citò lignum flammæ absumperant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iu-

Transfuge duo
occidi cum es-
sent iussi, tamē
seruantur.

datq

*Titus parcens
dum tēplo stans
init.*

dæis uerò ignem circum se uidentibus, corpora simul animicq̃ ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uerò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiq̃ inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perq̃ proxima portis loca uiam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq̃ collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintędecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexadrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisq̃ præterea chilarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem uidebatur lege belli utendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes ubicunq̃ essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si uerò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse, non templum: & piaculum non ipse, uerum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicaret Iudæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neq̃ se unquam tātum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoq̃ fore imperij, si maneret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq̃ militibus quiescere, item quæ ducibus ut his in procinctu ualidiorib. uteretur, uiam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq̃ restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq̃ ab impetu cōtinuit. Postero autem collectis uiribus, & recepta fiducia, per orientalem portā contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq̃ scutis, à fronte murum cōdensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quod & multitudine infestantium & animis uincerentur. Cæsar autem priusquam uerteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis uenit auxilio, impetum uerò eius non sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi ui coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum omni exercitu aggredi, templum quæ oppugnare. Sed id planè Dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisq̃ temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quò etiam prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principium quæ sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos rursus aggrediuntur, custodum quæ templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hi quæ Iudæis in fugam uersis, usque ad templum accesserunt.

Quemad-

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap. X.

Ic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed diuino quodam motus impetu, a contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inferitauream, unde ad membra circum templum ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata, ludæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat, sicut à prælio redierat) exilit, templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attendebat, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium uero agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos ducebat, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticum incidentes ruinis, eadem quæ uicti patiebantur. Cum uero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congregabatur: per gradus uero templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione uero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset, nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustemulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior, ludæorumque odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerisque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tum quæ subito, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrâ succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quauis hoc multum quis deffendum putet, ut opus omnium quæ audiuius aut uidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quam magnitudinis, itemque munificentiae in singulis rebus, & gloriæ quæ de

Titus templum
interius aspexit.

sanctis

Templum mē-
se dieq; bis co-
dem succēsum.

sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis & fidem. Nam & mēsem, ut dictum est, eum que diem seruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore uero, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus, gazophylaciisq; & porticu.

Cap. XI.

UM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenforum. Nec ætæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequēbatur, una que supplices cum repugnantibus necabantur: flamma que ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehenso ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conuestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame marcidī, in mortem penē luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamē erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: uidebatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfectoꝝ interfecit: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsīs Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum ueribus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniēcere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalaï. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pecuniæ, ac plurimum uestium, aliaq; bona, & (ut breuiter dicā) omnes ludæo-

Ædificia circa
templū incen-
duntur.

rum con-

rum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhaurerant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat unam porticum, extra templum quod confugerant ex populo mulierculæ, item quæ pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquid decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantem militem incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, a his ipsa corrumpere: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

Subornati à tyrannis pseudopropheta.

De prodigijs excidium Hierosolymæ precedentibus & præfagijs.

Cap XII.

DE NIQVE miserabilis populus, illis quidē fallacibus Deumque calumniantibus, credulus erat. Certis uerò prodigijs & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebat animo, neque credebatur: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modò cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen effulset, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permanisset horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: sacrorum uerò peritis, prius quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atque grauiissima, & sub uesperam uix à xx uiris clauderetur, ferisque ferro uinctis obseraretur, pessulosque altos haberet in saxum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, uisa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores uerò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemque illo ostentato signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maii uisio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui uiderunt superessent, & clades dignæ præfagijs secutæ fuissent. Namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quam pentecosten uocant, nocte sacerdotes intantum templum, more suo, ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt, postea uerò subitam uocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quam be-

Bos agnum in templo parit.

Iesu, Anani F. querela annorum septem.

Ioseph.

Z z

lum

lum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorē Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare coepit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos, nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctuq; elamitans omnes ciuitatis uicos circuibat. Nonnulli autem uirorum insigniū, aduersum omen indignè ferētes, corripunt hominem, multisq; uerberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquā loquutus, eadem quæ prius uociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquā fuit, neq; lacrymauit: sed ut poterat inclinans maximè flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nāq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque tempus neque adibat quemquam ciuium, neque loqui uisus est: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, Veh ueh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec uictum offerentibus bene dicebat. Sola uerò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens, neque uoce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, Veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob demeritam suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in Sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in Sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus Imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur Imperium, qui apud Iudæam creatus est Imperator. Sed enim homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uerò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio sua que perniciē, eorum iniquitas confutata est.

Oraculū de templo, si quadratum fieret.

De imperio Titi, & sacerdotum interfecione.

Cap. XIII.

ROMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugere, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam Orientalem, hicq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamorib. declarabant Titum Imperatorē. Vsq; adeo uerò præda satiati

(funs)

sunt milites uniuerſi, ut in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri ueniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, *Pueri Iudaici aſtutia.* puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedere ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſuſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi ualuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autē nihil ſe præter placita ſeciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non ut apud ipſos remaneret, ſed ut tantum deſcenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uerò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti, ut ſalutem ſibi concederet orabāt. Ille autem ueniæ quidē tempus illis præteriſſe fatuus, periſſe uerò id cuius eos gratia meritò conſeruafſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicium iubet. Sed tyranni cum ſocijs, quoniam bello undiq; tenebantur, circumdatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderationes factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum utrinq; denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe ueniæ: Romani uerò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumēto ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit: Etiam ne ſaturati eſtis patriæ malis, ô uiri? quibus neq; uirtutis noſtræ, neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem: ſed in conſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoq; iuſtè perituri: qui primum quidem, poſtquam uos Pompeius fortiter debellaue-
rat, nouas res affectare non deſtititiſtis, deinde etiā bellum apertum contra Romanū populum extuliſtis: utrumne multitudine freti? atqui parua manus uobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens Imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed uiribus torporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus, atq; obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorū. Animo-
rum obſtinatione, uel aſtutia ducum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe noueratis. Itaq; uos contra Romanos ipſorum excitaui humanitas, qui primū uobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & uiuere uos non ſolum diſcretos, ſed cum alijs etiam ueſtra uoluntate conſeſſimus: quodq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eaq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, ut hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraq; pecunia uos contra nos inſtrueretis. Ergo tātis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc uobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium uirus blandientibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & ueluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractū aliàs, malè quieti in maiore ui-

rio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestram, non ut poenas à uobis ob ea quæ in Cæsarium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cum deberet, si depopulandæ nationis causa uenisset, stirpem uestram petere, atq; hanc dele re ciuitatem, Galilæam & circa eam loca uastare maluit, ut poenitendi uobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas uidebatur, nostrāq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solēt, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum, ad struēdum bellum tempus illud utile putauistis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit Imperiū, & omnib. in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantib. exteris nationibus, ecce iterū hostes Iudæi: & legationes quidem à uobis trans Euphraten usq;, nouarum rerū gratia missæ, murorum autē noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; cōtentio, & bellum intestinū, quæ sola huiuscemodi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristib. ad ciuitatem uenire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabā uos desistere, pugnantib. aliquandiu parcebā, sponte ad me uenientib. dexteram dedi, fidē seruauī confugientibus, multos captiuos miseratus, uerberib. urgentes bellū coercui, muris uestris machinas inuitus admoui, semper cædis uestræ cupidos milites continui. Quoties uici, toties uos ad pacem tanquā uictus prouocaui. Cum propē ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabā, templumq; seruare, data uobis exeūdi copia & fide salutis: uel etiam pugnare alio tempore si uelletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templum manibus uestris incendiistis. Deinde sceleratissimi nūc me ad colloquium prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt: Qua uosmetipsos salute dignos esse post templi excidiū iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Non ne populus uester exanimatus? Tēplum uerò perijt, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitā uobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis ultus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi mihi responderūt, fidem quidē se ab eo minimē posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeūdi uerò per munitiones, quā murum seperat, cum coniugib. ac liberis facultatē petebant. Ituros enim se in fortitudinē, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus uehementer iratus, q; in sorte captorū constituti, uictorum sibi cōditiones ponerent, declarari quidē his iussit uoce præconis, ne ulterius ad se profugerent, ne ue fidē sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, & quantū possent, salutis suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militib. autem diripere ciuitatem, atq; inflāmare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram, & curiam, & qui uocatur Ophla, succendēre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plene uici domusq; ardebāt.

Eodem

Eodem die Izatę regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstatu-
 77

De præda seditionum, & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII

SEDITIO SI autem ad domū regiam profecti, ubi (quā tuta erat) multi facultates suas deposuerāt, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō conuenerant, propē ad octo milia & quadringentos, occisis, pecuniam etiā diripere. Viuos autem duos milites Romanos cepere, unū equitem, alterum peditem: & peditem quidem interfectū per omnē traxere ciuitatem, uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur: eques uerō quiddā his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidā ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisq; fasciā obstrictis, in conspectum Romanorum ueluti capite cæsurus produxit. Verū illē dum gladiū Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignū uerō esse Romanorum militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudēti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autē die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis uerō carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostib. relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atq; impietatem locutus, multa uerō pro salute adhortatus, nihil amplius quā elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cū Romanis ex æquo iam poterant, ueluti custodia circumuallati: cædisq; insuper consuetudo dexteras cōmouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non ualebant: mortuos autem canibus prouiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq; sine licentia, etiā desperata misericordia tamen fugerent: atq; in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus taciuis erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria uel seditione perierāt. Tyrannos autem fouebat, factionemq; latronū, spes ultima sita in cluacis: quod si fugissent, minimē inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabāt. Id autem planē illis erat somnium. Nec enim uel Deum, uel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quā Romani cōcre-

*Romani infio-
riorem ciuita-
te succendunt.*

*Iosephus à Iu-
deis eluditur.*

Ioseph.

Zz 3

maabant,

mabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos impro-
bè necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibū sicubi reperissent cōcretum
sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum cau-
sa bellū: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mor-
tuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum.

Cap. XV.

CAESAR autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus super-
riorē caperet ciuitatem, in prærupto undiq; loco sitā, distribuit ope-
ribus militem uicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio
materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usq; ad centesi-
mum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor qui-
dem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam eri-
gitur: auxiliarium uerò manus, & cætera multitudo xystum uersus, ac pon-
tem, & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi
ædificauerat. His autem diebus Idumæorum duces clam congregati, con-
siliū de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq;, ut dexterā sibi da-
ret, precabantur. Ille uerò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis,
quoniā belli pars uidebantur, serò quidem, ueruntamen uirā his pollicitus, le-
gatos remisit. Discessum aut parantib. Simon præsensit, & eos quidē, qui ad
Titum perrexerant, quinq; uiros statim occidit: duces uerò, quorum nobilis-
simus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitu-
dinē Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia
habebat: sed diligentiorib. eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes
profugientib. obstare non poterant. Quamuis enim multi necarētur, plures
tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quod Ti-
tus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri,
& satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud uulgus cum
coniugibus ac liberis, paruo quencq; pretio uenūdabant. Cum multi autem
distraherentur, & emptores pauci essent, quanquā uoce præconis edixerat,
ne quis solus trāsfigeret: ut eo modo familias suas educerent, tamē hos quo-
que recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio ui-
deretur. Et infinita quidē multitudo uenijt. Ex populo uerò seruati sunt plus
quā quadraginta milia, quos Imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimis-
sit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum unus, filius Thebuti, nomine Ie-
sus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædam traderet, egre-
ditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant polita,
similia: mēsasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauisimo fa-
cta. Tradit etiam uela, pontificum indumenta, cum gemmis & uasa multa sa-
crificio comparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ cōprehensus, Phineas
nomine, uestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coc-
cum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquā-
tum cinnami erat, casia, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus cōmix-
tis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opi-
bus multa, & sacra ornamenta nō pauca: quorū gratia, licet ui capto, ut tran-
sugæ tamen data est uenia.

*Iudei fugientes
à Tito susci-
piuntur.*

*Iudei uendun-
tur.*

*Phineas cōpre-
henditur.*

IAM uerò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admoueabant. Seditioforum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. Hos autem superabant multitudine ac uirtute Romani: quod quæ maximum est, læti moestos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatae celsissent, statim quidem propugnatores earum dissi- fugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & prius quam transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo moenia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum uerò, quos antea fideles habuerant, nusquam uiderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac ueluti succisi neruos, quæ fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & uirtutem Dei perspexerit cōtra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyrani siquidem semet ipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: unde ui nunquā, sola uerò fame capi poterant. Romani uerò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, uel (quod est uerius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum autem ubi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim uires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani uerò muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atque lætitia uictoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumque nullum reluctantem uideret, pro incerto mirabantur. In angustias autem uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uerò uastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa uiuos patiebantur: sed unumquemque obuium transigendo, & angusta uiarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatē sanguine diluere, ut pleraque incensorum cedes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uerò crescebat incendium. Ardentibus autem Hie-

Romanorum
uictoria.

Turres fortuna-
re sue monu-
mentum Titus
relinquit.

rosolymis, illuxit dies Septēbris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si usæ esset, ex quo fuerat condita, inuidēda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi q̃ talem progeniē qua subuersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Cōspecta quidem earum solida altitudine, itemq̃ magnitudine, subtiliq̃ lapidū compagine singulorum, quantumq̃ paterent uel quantum erigerētur, Deo, inquit, planē adiuuante pugnauimus, & Deus erat, qui detraxit ab istis munitis ludæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos uerò à tyrannis uinctos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleeret, murosq̃ subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentū reliquit: qua cōmilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq̃ adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidē armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā uerò multitudinem saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes ac debiles trucidabant: uegetos autem atq̃ utiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum cōcluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunā quam quisq̃ meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq̃ seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq̃ formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudo septum & decē maiores annis, uinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uerò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, uenditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebatur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

T captiuorum quidem omnium qui toto bello cōprehensi sunt, nonaginta & septem milliū cōprehensus est numerus: mortuorū uerò per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriq̃ gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionib. ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primò quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cæstio fuerant enumerati. Is enim tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, cōtemnenti nationē, à pontificibus petijt, ut si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha uocatur, quando à nona quidem hora usq̃ ad undecimā hostias cædunt, per singulas uerò contubernia non pauciorum quàm decem uirorum fiunt, solum enim epulari non licet, multi etiam uiceni cōueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, uicies centena ac septingenta millia,

millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uiriliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos uocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen uelut in carcerem tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorū, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se uulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem uiam lucrificiebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni uinxerant: nec enim in extremis a crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus utrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe desperxit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus, sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho, Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas urbis partes incendunt, murosque subuertunt.

Ioannes & Simon capiuntur.

Hierosolymæ urbis historia breuis.

Cap. XVIII.

TA quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies aut prius capta, tunc iterum uastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam urbem seruauere. Antea uero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananaeorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primū ædificato, Hierosolymam ciuitatē uocauit, cum antè Solyma uocaretur. Chananaeorum quidem populo rex Iudæorū Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonijs euerfa est. A rege autem Dauid qui primus Iudæus in ea regnauit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primū autem condita est, usque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam uero quos occideret, quid ue raperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: multique

Melchisedech primus Hierosolymæ conditor.

riq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodię causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam ue munitissimam Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uerò totum ambitū ciuitatis ita cōplanauēre diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitatā aliquando esse uix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimę ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimę.

De premio militum.

Cap. XIX.

CAESAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quodq; præliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patrię per se amplificantes imperium: omnibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionū, neq; magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & immanitates effere aduersantium, possint unquam Romanorum uires, uel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidē esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. Nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quòd duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac premisso in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quę ipsi decreuēre, standū putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore uiclaris decertassent, uitamq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorē fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamq; sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiæ focij fuissent, quàm punire peccata. Cōfestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quos nam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentibus collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusq; ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq; uestes, aliamque prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisque se meritum præbuerat, uotisq; cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit, uertitq; se ad sacra pro uictoria celebranda, magna q; astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uerò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quencq; conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimę legioni credit: neque ad Euphratem, ubi pri-

Titus sacra
pro uictoria
celebrat.

dem

dem fuerat, eam remisit. Duodecimam uero legionem, memor quod Cestio duce ludæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic uocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas uero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam mantubiarum multitudinem reposuit, captiuosque ibi asseruari præcepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Vespasiani, de quo comprehenso Simone, & spectaculo die natalis exhibito. Cap. XX.

ID EM uero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascensâ naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem uectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum uotis exceptus, in Græciâ ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus aut ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream qui Philippi uocatur, aduenit, diuque ubi cōmorabatur, celebrans omnia genera spectaculorū: multique in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij aut cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorgem filiū cōperit hoc modo cōprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totā uastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorū ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorū necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, unâ cum illis omnibus in quâdam occultiorē cloacâ sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: ubi uero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hæc expectationē ueram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores procellerant, iamque alimenta, quamuis parce his uterentur, eos deficiebant. tunc igitur uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidē obstupescere qui eum uiderunt, locisque suis manebant. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. Et id quidē Simon non dicebat. Iubebat autem ad se ducem uocari, statimque accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, uenit Terentius Rufus: namque is rector militie relictus erat. Omni autem ab eo ueritate cōperta, ipsum quidem uinctum custodiebat: Cæsari uero quemadmodum esset cōprehensus, indicauit. Simonem quidē in ultionē crudelitatis, qua in ciues suos amare ac tyrannicè fuerat usus, in potestate hostiū quibus maxime inuisus erat, ita Deus posuit, non ut subditum eorū manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus infamulatos, defectignis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quandoque sui temeratores ulciscitur, & grauiorem poenam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissâ. Id etiā Simon didicit, postquam in iras Romanorū incidit. Illius autem ascensus e terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem hisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam

Simon uinctus
Cæsari offer-
tur.

Antiochiam Cæsaream reuerso, uinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnarunt, quicquid ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periëre duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc, licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum uenit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificientia spectaculorum, quàm sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenfes. Cap. XXI.

Antiochus ci-
ues prodit.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus neceſſarium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris uicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam uerſabatur, propter magnitudinem ciuitatis: maximè uerò his liberam domicilij facultatem reges, qui poſt Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, ualtatis Hieroſolymis templum ſpoliauit. Qui uerò poſt eum regnum aſſecuti ſunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hæc Iudæis apud Antiochiam de gentibus reddidère, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſerunt que ut pari cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoque poſtea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecère, & extruptione itemque magnificientia munerum templum clarius reddidère: ſemper que religione ſibi ſociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem fecère. Quo tempore autem bellum fuerat cõclamatum, & recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudæorum uerò odium apud omnes pulſulabat, tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum patris cauſa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochenſium populus concionatur in theatro; progreſſus in medium, patrem ſuum & cæteros deferebat, in ſimulacra eos, quòd una nocte totam ciuitatem incendiare ſtatuiffent: & uelut huius conſilij participes quosdam hoſpites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: ſed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iuſſit afferri: ſtatimque omnes in theatro cõcremati ſunt. In multitudinem uerò Iudæorum properabat irruere: ſi eos celoriter ulți eſſent, patriam ſuam ſeruatum iri exiſtimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatae uoluntatis argumentum, quodque Iudæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: idemque iuſſit & cæteros compelli facere: reuendo enim manifeſtos inſidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſibus facto, pauci quidem conſenſerunt: alij uerò qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem ac-

cepit

ceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq̃ ualidam necessitatem imposuit, ut nō modo apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerētur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq̃ ciuitatibus ad breuē similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuò calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq̃ persecuti fuimus. Namq̃ quod quadratū forum exuri contigit, & archiua monumentorumq̃ receptacula publicorum, itemq̃ basilicas, uixq̃ ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis ui ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendiū tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea actis fidem habere dictis suis persuasit, ut penē se uidisse ignem à Iudæis inijci arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq̃ Syriæ Cæsennium Pætum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita uerò diligenti quæstione Collega reperit ueritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. Omne autem facinus admifere homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati, quod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationib. futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

T I T V S. autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quod uniuerfis quidam Italiæ ciuitatib. desiderabilis peruenisset: maximè uerò, quod urbs eū Roma summa cū alacritate & claritudine suscepisset, in maximam læticiam uoluptatemq̃ translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ uoluntatibus ut præsentem colebant: expectationem suam, quod nimis eū uenire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumq̃ gestorū maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum cōmodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, magis eum uenire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam uerò libertatem cum opulentia recepturū. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellicorum per illum patratorum nouerant magnitudinē. Imperitiā uerò aliorum ducum experti atq̃ ignauiam, magna quidē se optabant turpitudine liberari: eum uerò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabatur. Cum uerò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidē præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissimè ab urbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & uniuerfis facilis

Ioseph.

AA

& prom

& promptius ire quàm manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abs euntibus remanentes. Vbi uerò eum appropinquare indicaretur, quam'que mansuetè singulos suscepisset, qui precesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per uias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, uidendi eius uoluntatem, uultusq; lenitatem omnium generum uocibus prosequabantur, benemeritum et salutis datorem, solumq; dignum Romanorum principem appellantes. Tota uerò ciuitas ueluti templum erat, fertis atq; odoribus plena. Cum uerò uix per circumstantem multitudinem in palatium uenire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perq; tribus & cognationes & uicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabatur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statum maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Cap. XXIII.

ANTE hæc uerò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uerò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellum'que inferre, sustulit primò natura bonis consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum uiderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus inestina seditione turbari, omnem'que his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Clasicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidèrunt. Iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & ceteris fortasse non dissentientibus, ueluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum Consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellionem Germanorum, eos iam cōgregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere nō delectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama percussi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subijce-

iubijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regressus. Cum supradicta uero Germanorum defectione, iisdem diebus et in Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, uiolenti atq; sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsijs offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidit: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & uastitate Mœsiæ cognita, Rubrum Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præsijs trucidati sunt: qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsijs loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Fōteius Agrippa à Sarmatis occiditur.

De anno sabbatico, & triumpho Vespasiani ac Titī celeberrimo.

Cap. XXIII.

PRINCEPS uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, ludæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas, Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculū. Nam cum sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à frontibus deficiens, siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinē semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro ludæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autē Antiochenis populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra mœnia præ gaudio non sustinebat. Omnes aut obuiam ei pergere prope rabant, & usq; ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi, nō modō uiri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantē uidissent, ex utroq; uig latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebrō aut inter omnes alias laudes precabantur, ut ludæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiosē quæ dicebātur audiebat. Incerti aut quid sentiret, quid uel facturus esset, ludæi magno & atroci metu tenebātur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter contendit. Quō missi etiam ab rege Parthorum Vologeso uenēre, aureā ei ferentes coronam, q̃ ludæos uicisset. Ea q; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiochensi multum petentibus, ut in theatrum ueniret, ubi omnis eum multitudo prestolabatur, humanissimē paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebrō postulantib. expelli ciuitate ludæos, ingeniosē respondit, patriam eorum dicens quō expellendi fuerāt interisse, nullumq; iam esse locum qui eos

Annus Sabbatici miraculū.

Vologesus Titō auram coronam mittit.

Ioseph.

AA 2 recipe

*Titus Antio-
chenſum peti-
tionibus nihil
indulget.*

reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incifa eſſent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. uerùm in eodem ſtatu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam ludæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam ueniſſet, triſtemq; ſolitudinem quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini cõmpararet, diſſectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, non ſicut alius feciſſet exultans, quòd talem ac tantam funditus excidiſſet, uerùm multa impreans ſeditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegere: ita certus erat, quòd nũquam uirtutem ſuam uoliſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uerò captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum: aliæq; inſtrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunã terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa uelociter ſolitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, utramq; unde uenerant remiſit: quintam quidẽ in Mœſiam, quintam uerò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos uiros electos tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præſtantes, ilicò ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta uerò nauigatione pro uoto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit ei quos patri. Claritudinem uerò Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumq; ſuſcepit. Multitudini aut ciuium diuinam quandã læticiam ſuggerebat, quòd uidebat in unum tres cõueniſſe. Non multis autem diebus poſt, unum cõmuncem triumphum ob res geſtas agere ſtatuere, quamuis utriq; ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autẽ die, quo futura erat pompa uictoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudi-
dine domi remanſit. Omnes autẽ cum exiſſent, loca ubi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis Imperatoribus modus ſufficeret, cõceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta uerò turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatii ſuperioris, ſed prope Iſidis templũ (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amiſti uerò patria ueste purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt. ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. Tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæq; esburneæ in eo præparatæ. Quò cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit, multis uirtutem testimonijs prædicans. Illi autẽ inermes erant, in ueste ſerica laureis coronati. Perceptis aut laudibus eorũ Veſpaſianus, cum dicere adhuc uellent, ſilentij ſignũ dedit. Magnaq; omnũ quiete facta ſurrexit, & amiſtu magnam partẽ capitis adopertus, ſolennia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perſectis autem uotis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidẽ ad prandium, quod his ex more ab Imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe uerò ad portã recedit, quæ ab eo quod
per

Titi & Vespasiani triumphus celeberrimus.

per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus uestibus amicti, dijs ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudine facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturæ nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quæ sita sint, alijs alia mirabilia atq; magnifica, hæc uniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq; nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneret, sed, ut ita dixerim, omnia fluere. & alias quidem uestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura uarietas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operib. inclusæ traductæ sunt, ut appareret frustra nos earum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulachra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horumq; nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem uulgus inornatum uideres, sed uarietas & pulchritudo quidem uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartum que surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata ueste circumdatis, cum aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terram, totas uerò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum moenia disturbari, exercitumq; intra muros infundi: cædis que omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignem que templis immissum, ædiumq; super dominos post multam uastationem euerfiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum uel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquā præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia uerò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad sum-

num quæque in lychni speciem fabricatæ. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliolum. Deinde transibant plurimi uictoriae simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabatur, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quod postquam uentum est, constitere. Erat autem uetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul cæderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem uitæ habere nunciatum est, omnium que fauor secutus est, tunc hostias inchoauere, his que secundo per uota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, uictoriae quidem in hostes gratulatorium, finem uero malorum ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos uero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia nanque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem uero eorum, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Machærus à Basso capta.

Cap. XXV.

In Iudæam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vespasiano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio dedicatione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium uidebatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæitationem atque formidinem, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posset eò natura excogitarat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat uallis, LX stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc uero tractu ipse Machærus altissimo uertice supereminet. A septentrione autem & meridie, ualles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter uero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius uero uallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte uero ex aduerso

*Machæruntis
descriptio.*

Machærus

Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, pri-
 mus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobu-
 lo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura ui-
 sus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè uicinitatem.
 namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū mu-
 ro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, unde in arcē ipsam fere-
 bat ascensus. Quin & circa ipsum uerticem rursus murū edificauerat, turreſq;
 in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiā
 struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Mul-
 tas uerò cisternas recipiendis aquis abundēq; suppeditandis, locis maximè
 idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret, ut quod illa situ loci expugnabile
 fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarū
 multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatus excogitauit,
 qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat autē
 in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu uel celsitudine uel
 magnitudine uincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus per-
 seuerasse: mansissetq; ulterius profectò, sed ab iudæis qui locum ceperāt, ex-
 cisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus
 Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem
 asimilis est colore, circa uesperam uerò ueluti iubare fulgurans, accedentib.
 eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius ma-
 net, quàm si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eam fu-
 derit, quinetiam tūc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi fortè illam ipsam
 radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine pe-
 riculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice ter-
 ra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relega-
 tus est cupiente, radix quidem faciliè euellitur: canis uerò continuo moritur,
 tãquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea ac-
 cipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam uim capi eā ope-
 raprecium est. Nam quæ uocantur dæmonia, pessimorum hominum spiri-
 tus, uiuis immersa, eos que necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò,
 etiam si tantūmodò admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autē ex eo lo-
 co aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij nāq;
 amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non
 solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis
 miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo
 autem imminente protecta: super hoc ueluti duæ mammæ inter se paululū di-
 stantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum
 fundit: qui mixti laua crum suauissimū præbent, multisq; morbis ac uitijſ sa-
 lutare: maximè uerò neruorum curationi conueniens: habetq; idē locus me-
 tallâ sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiq; regionem, ualle
 orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerē
 quamplurimum extollere, faciliēq; per eum oppugnationē facere. Qui uerò
 intus fuerant deprehensi, ab externis segregati iudæi, illos quidem coegē-
 re, inane uulguſ esse existimātes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula

*Ruta mirabilis
magnitudinis.*

priores excipere: superius uerò castellum ipsi occupatū tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suę consularent. Impetraturos enim se ueniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autē uolebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. Semper autem utrisq; ex tempore plus uictoriæ captabatur. Iudæis quidē, si incautiores aggredierentur: in aggere autem positus, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autē quędam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatē Iudæis imposuit. Erat inter obfessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. Is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumq; prohibere cogitans, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audacięq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & utraq; partē digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimās neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem uidit quidam ex castris Romanorū Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu factō cum ipsis eum armis repentē correptum, cum hoc uiso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam uerò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutū, ut ex ciuitate conspiceretur, cædi uerberibus, uehementer Iudæos confudit casus iuuenis, uniuersaq; ciuitas in fletu erat & questibus, unius uiri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, uelut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. Ea uerò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando querebantur, intolerabilem esse calamitatem uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne uel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibi que ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum uiribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, et quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia uicti sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uerò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius uenit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugę causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasere. reliquorum autem uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculę uerò & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum, deditere habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

Rufus Ægyptius
Eleazarum capit.

De Iudeis à Basso interemptis, & Iudæa diuendita.

Cap. XXVI.

IS autem administratis, in saltū, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cū ad locum uenisset, neq; falsum fuisse nuncium cōperisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: ut si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatē adducti sunt fortiter aliquid faciendū, uelut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq; simul uniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum cōtiguit occumbere, neq; multos sauciari: Iudæorum uerò ex illo prælio nullus euasit. Sed cum nō essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus, qui ordini cuiusdam prepositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem uerò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximū scripsit (erat autem procurator) ut omnem terram uenderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadys. Stipendium uerò ubicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendeant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

*Iudei tributū
in Capitoliū
ferre coguntur.*

De clade de Antiochi regis, & eruptione Alanorum in Armeniam.

Cap. XXVII.

AM uerò quarto anno Vespasiano administrante Imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cefennius Petus, qui tūc Syriam administrabat, siue re uera, seu propter inimicitias Antiochi (certū nō ualde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorū: proptereaq; debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum Imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam uicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignū esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, ut esset Parthis (eo namq; id cogitauere) facilis transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permessa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendum non putauit. Subitò tamē, Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alasq; equitum. Habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus enim insperato percussus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit.

Decreuit

Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus. Progressusque de ciuitate centum triginta propemodum stadis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capefferent mittit, & per eos ciuitatem tenebat: ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autem, bellicis peritis, uicque corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transfugere, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntque omnes equites decem, qui cum his unâ transgressi sunt flumen Euphratem. Hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum regem uenissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit, misso cæturione Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, ueteris amicitiae habere rationem, quam belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula, intermissaque interim profectioe Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet, ut non modò copiose, sed etiam regiæ uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quauis feliciter agerent, extra Romanum uiuere patiebantur Imperium) & cum Cæsar his mansuetè facultatem dedisset, Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu percussus, in difficiliora loca fugiens, cæteris quidē bonis omnibus, cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi & usque ad Armeniam uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, non multum abfuit quin uiuus

Alanorum in terram Mediam irruptione.

in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso cum laqueo circumdatū tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediêre.

Excidium Massadæ, castelli munitissimi.

Cap. XXVIII

APV D Iudæa uero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam uidens, unum autē adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autē castello Massadæ. Princeps uero sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat uir prepotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, ut antè diximus, ne professionē facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tūc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse uellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem uero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obiectu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter suscepere. Causa uero peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiae suæ iustis assertionibus exprobrarēt. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ foecundissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impletate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidē multitudinem malè tractando, multitudo uero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, hic autem uim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; uerbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Nō solum enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderēt, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq; iam esset ausus impietate contemnere. Nā & mensa nefaria uescebatur, & legitimā patriamq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mirum, si mansuetudinis cōmunionem minime seruabat hominibus, qui Dei pietatē furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quā ue liberorū corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ uero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit: namq; alienos quidē malè tractare, inerti nequitiae opus esse arbitrabantur: clarissimam uero gloriam parcere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiam Idumæi fuerunt.

Zelotæ.

fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, uiguit: qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitię facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomē sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quę maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitum uitę finem inuenēre, merita illis omnibus poena Dei uoluntate decreta. Cuncta enim quę natura hominis posset ferre supplicia, in eos usq; ad extremum uitę terminum congesta sunt, quę uarijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quā commiserere perpessos: uerū qua tandem digna tantis sceleribus poena affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conquiri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidjs ubiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum fugiēdi facultatem haberet, utq; custodes perseuerarent, ipse uero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneū, quem delegerat, qua patre castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore ludæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, uerumetiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionē aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitiōem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, undiq; abruptis atq; altis uallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascēsum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autē unum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quę enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertēs, paulatim rursum producit: uixq; illo itinere gradiens promouet pedem. nancq; mutati uestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim rupium utrinq; dehiscit, ut quę horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi uiam cum xx stadijs ascenderis, quod restat uerticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nā & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altū, latumq; octo cubitis: & xxvii turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim uerticem, quod fecundus, omniq; planicie mollior esset, culturę destinauerat: ut si quando externorū alim

Massade munitio.

mentorū

mentorū penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, uergentem autem ad septentrionem, regiæ uerò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticum, itemq; balnearum uaria erat & sumptuosa cōstructio, columnis quidem ē singularibus saxi undiq; substitutis, parietibus aut membriscq; solida cōpage lapidum uariatis. Ad singula uerò habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres multos magnoscq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uteretur haberent. Fossæ uerò iter ex regia in arcem summā ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem uix facili sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut suprā memorauimus. Occidentālē uerò, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facili uidebatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat cōmunitum. Intus autē repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat cōditum, & quod in longum tempus sufficere posset: uinumq; multum & oleum: insuper autem cuiuscq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruata. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicarijs occupato, matura, nihilq; recēs depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autē causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia sit remota. Inuenta est autē omnigenū quoq; armorū multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus uirorum sufficerent, ferrumq; infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem ipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: unum quidē ab iudæorū populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum uerò maius atq; atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sepe uerba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrās regnum iudæorū donari. Et magis quis miraretur, nondum eius Imperio Antonium paruissē, malē eius amore mancipatum quàm non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremū belli contra iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnē muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprā diximus, ac ne quis effugeret, diligentissimē procurauerat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab occidente, quod ad regiā summūq; montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi uastior latitudine, multum que porrecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Sylua ut ascendit ac tenuit aggerem

Ioseph.

BB

apportare

Massada ab Herode cur extructa.

apportare militib. iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducētos cubitos erectus est tumulus. Verū neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hęc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, cōstructis saxis ingentibus, factum est, altum itemq; latū cubitis L. Erat autē & aliarū machinarum fabrica illis alsimilis, quas primò quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea uerò Titus excogitauerat: & turris LX cubitorum effecta est, tota ferro consep̄ta, unde multis balistarum tormentorumq; iaculis Romani citò eos repulēre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuēre. Simul autem ingenti etiā ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac uix quidem tamen aliquam eius deſcit partem interruptam. Citò autem pręuenēre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidē simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiā poterat, hoc modo cōstructus. Trabes proceritate magnas, & quā seſtæ sunt continentes composuēre: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spacium. Ne uerò crescente cumulo terra deflueret, alijs trāuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoq; subsidente stric̄torem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militib. intrò iaculari pręcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & usq; ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incēdio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertēs enim desuper flammam in eos abigebat, & penē machinas quasi iam conflagraturas desperauerāt. deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidētia excitatus auster, multa ui in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clām subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alijs cuiquam permissurus erat ut faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium uerò nullum salutis modum neque uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent, si uicissent, ante oculos positis, de omniū morte consiliū cepit: idq; ex præsētib. fortissimum ratus, ualidioris animi socijs uesperis cōgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat: Cum olim uobis decretum sit, uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alijs seruire, nisi Deo: is enim solus est uerus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis uestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si uiuos in Romanorum potestatē uenire contingat, primi enim omniū ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autē & hanc nobis à Deo gratiā datam, ut bene ac liberè possimus mori, quod alijs nō euenit præter spem superatis. Nobis autem certū est, orto die futurū excidiū. Libera est aut̄ strenua mortis cōditio cū affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant uiuos abducere, neq; nos illos iam

Eleazari ad Iu
 deos cohorta-
 tio.

possimus

possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerbiora ab hostibus eueniebant, de Dei uoluntate coniungere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorū natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominū perniciē neglexisset: sacratissimam uerò urbem suam igni hostiū excidioque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusque culpæ participes fuisset, qui alios quoque docuimus. Itaque uideris quemadmodum nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam, & armorum multitudinē, aliumque habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissimè auferente, spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminū, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis poenas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. Morientur enim coniuges iniuria uacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœreant enim Romani, certè scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendioque caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi uoluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui uerò molliores erant coniugum ac familiarium suarum misericordia, uel etiā proprius quemque apertissimus deterrebat interitus, aliusque alium intuens, contrarium uoluntatis suæ motū lacrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationē incipit: magnaque usus exclamatione, lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quàm uiuere. Vos autem ne cuiuslibet quidem homini quicquam neque audacia neque uirtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortē timeris: cum oporteret uos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorū quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: quòd uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad proprium purumque locū eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore uinctæ sunt, unaque malis eius implentur, quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum

Indorum de
anime immor-
talitate opi-
nio.

enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produ-
cens. Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pē-
det, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiq; liberam par-
ticipat fortitudinē: humanis oculis, ut ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim
cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neq; rursus cum rece-
dit, uidetur, unam quidem ipsa habēs incorruptam naturam, corpori autem
causam præbēs mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc uiuit atq; uiget:
unde uerò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei su-
perat. Et huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo in se collectę
animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cū
Deo uero pro cognatione degentes, ubiq; adsunt, ac multa futura prædicūt.
Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemad-
modum autem non sit dementissimum, breuitatem uitæ sequētes, sibi met in-
uidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione medita-
tos, alijs esse exemplo promptæ uoluntatis ad mortem. Attamen si ab alienis
genis etiam rei fides petenda est, Indorū uideamus sapientiæ professores. Illi
enim cū sint boni uiri, uitæ quidē tempus, quasi quoddam necessarium natu-
ræ munus, inuiti sustinent: properant autē animos corporib. soluere: nulloq;
urgente neq; exagitāte malo, propter immortalis conuersationis desiderū,
alijs quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed
omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt:
ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cū
mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraq; anima
secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi pro-
sequuntur, quā exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam
peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos descent: illos autem beatos dicūt,
quod immortalitatis ordinē iam recipiant. Nō ergo nos pudebit, si deterius
Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quę omnibus hominibus æ-
mulandæ uidentur, inhonestē despiciamus? quanquam etsi contraria nos à
principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus uiuere,
mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo &
facile tolerare, Dei uoluntate & necessariò morituros. Olim enim quantum
apparet, contra omne ludæorum genus hoc decretū posuit Deus, ut uita ca-
reremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat usuri. Non ausime-
nim nobismetipsis ascribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eos-
rum bellum absumpserit. Non enim uiribus illorum hæc accidere: sed causa
fortior interueniens, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis
Romanorū perempti sunt, qui Cæsaream incolebant ludæi? ac ne defecturos
quidem ab illis, dum diem septimū celebrarent, aggressa Cæsariensium mul-
titude, neq; repugnantes cū coniugibus ac liberis mactauerunt, nec uel ipsos
erubere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod defeceramus, putabāt.
Sed dicet aliquis, Cæsariensib. semper cū suæ ciuitatis ludæis fuisse discordiā,
tempusq; nactos uetus odium exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis di-
cemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non
cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igitur his fides illorū ac be-
ne uolentia

neuo lentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidère: nam quæ illos à nobis pati prohibere, hæc pasci sunt, uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longum fiet, si uelim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non ludæos apud se habitâtes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem cōfin gere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuère, octodécim milib. ludæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorū L X milium numerum audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostib. aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum suscepere, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cū suffecissent, scēq; sustulissent, maiorum malorum exitūre principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostib. succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictoriæ, non ad eorum salutē, à quib. instructa fuerant, appa- rata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periēre. Eorum uerò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quis ue non antequam illa patia- tur, mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quàm uerberibus excrucias- ti periēre, alij semesi à bestijs ad secundum earum cibum uiui seruati sunt: illo- rum quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sæpe mortē optan- tes non accipiunt. Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gen- tis ludææ metropolis fuit? Tantis quidem murorū septis munitissima, tot ue- rò ante muros castellis turriumq; obiectis moenibus tuta, belliq; apparatus uix capiens, tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deū habere incolā credebatur? Radicitus ex funda- mentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes uerò infelices ad cineres tēplī asident, & pau- cæ mulieres ad turpissimā pudoris iniuriam ab hostib. reseruata. Hæc secum reputans quisquam nostrū, aspicere solem durabit, etiam si uiuere sine peri- culo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non poeniteat hucusq; uixisse? Atq; utinam omnes fuissetus mortui, priusquam illam sacram ciuitatem hostium manib. uideremus excindi, prius- quam templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes nō instrenua nos illexit, quòd fortè poterimus pro ea hostes ulcisci, nunc autem euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumq; dum nobis licet, à nobis ipsis miseris- cordiam capere. Ad mortē nāq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria uerò & seruitus, & uidere coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominib. ex na- turæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cū licuit noluère. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur nō est

*Iudei seipfos
interficiunt.*

eorum iracūdia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint. Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre nō poterit. Vis debet alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis uocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt, & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cum filijs & coniugibus uita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos cōiuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani uolunt, & ne quis nostrū ante excidiū pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiūdi nostri uoluptate, stuporē mortis admirationemq; relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; con filij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur. Tantus eos & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cū facinus accederent obtusi sunt, uerū eam seruare sententiā, quā cū dicta perciperent, habuerunt: proprium quidē harumq; affectum retinentibus cunctis, rationi uerō cedentibus, quia iam optimē filijs consulissent. Simul enim ualere uxorib. cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquam manib. alienis iussa peragentes, uolentes eos configebant: malorum quæ subditi hostib. passuri fuerāt, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autē cōiunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq; filios atq; uxores occidere, malorum omnium uidebatur esse leuissimū. Igitur neq; horum iā factorū dolorem tolerant, & interfectos læsos existimantes, si uel breuissimū tempus eis superuenirent, citō quidem uniuersis bonis in unum congestis ignē iniiciunt, sorte uerō ex numero suo decē lectis omnium percussorib. uniuersi etiā propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosq; cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidē cunctis occisis, eandem fortis legem in sua quoq; morte statuerunt, ut cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in sustinendo facinore præstaret alius aliq. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: unus uerō atq; nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis fortē in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: uehementi uerō manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem una mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiæq; mulieribus præstans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum aliq cædibus occupatas mentes haberent, qui erāt nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebātur.

grediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent, sed undique uersum acerbam solitudinem, ignemque intus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum uelut impellentēs ictum arietis, ululatum, si quem fortē prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum quem admodum dicta uel gesta fuissent, omnia narrante manifestè. Non tamen Romani faciliè his uerbis adducebantur, ausi magnitudinem uerisimilem nō credentes. Ignem uero extinguerē conabantur, perque hunc uiam sectantes citò in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum, mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Cap. XXXIX.

HIVVS MODI autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse uero cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem, postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum uero solum Dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, alijs uero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunciebant illos, quod nec si fugissent, certam spem salutis habituri uiderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. Cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multo que impetu sicarios aggressi corripuere, quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui uero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda, nō obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo celsit, neque dicere uelle uisus est: sed omnes illa necessitate ualidiores sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maximè uero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut

Sicariorum duricia in perferendis tormentis.

dominum Cæsarem nominaret, usque adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Onias à Ptole-
mæo humanis-
sime suscipi-
tur.

EVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum ludæorū circa res nouas studiū cauendum esse existimans, ac ueritus ne rursus in unū congregarentur, & quosdā sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum ludæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomē sumit. Onias Simonis filius, unus ex pōtificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum ludæis bellum gerente, Alexandriam uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem ludæorū eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent, fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum ludæis, qui templum apud Hierosolymam uastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locum dedit centum & octoginta stadijs à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricā secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri confectionē. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum uerò circa templum spaciū cocto latere circū dedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modū, ac pecuniæ redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat, sed erat ei contentio cum ludæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam uiro ludæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis Imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neq; ad templum religionis causa adire uolētes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usq; clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

Ab Onia cur
rectum tem-
plum.

De interfectione ludæorum apud Cyrenem.

Cap. XXXI.

AVDACIA uerò sicariorum, ueluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hæc agendo atq; fallendo latebat,

latebat, dignitate uerò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatus eius & profectiōem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus misis, inermes faciliè cōprehendit: & magna quidē pars manibus interiit: nōnulli autē uiui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autē consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum uerò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullū, sibi quidē moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasiōnem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falsò insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autē criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimodè cumulabat, tragicis etiā uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudæorū confecisse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credēdi facilitatem, etiam doctor erat calūniandi siccarijs. Deniq; cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat. Ne uerò uel alibi degentium quisquam Iudæorū eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nōnullisq; alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis Iudæorū, apud Alexandriam, Romamq; degentium. Horum autē qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Nō tamē Catullo fictio, ita ut sperauerat, celsit. Nam Romam quidē uenit, Ionathan, cæterosq; uinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflata calumniā: Vespasianus autē rem suspicatus, ueritatem requirebat: cognitōq; non iure hominibus accusationē illatā, illos quidem Titi studio criminibus soluit, merito uerò pœnam in Ionatham statuit: prius enim uerberatus, uiuus exultus est. Catullo autem tunc quidē ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est nō corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus em̄ expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat, & clamitabat. Cūq; se tenere nō posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiae facto indicio, quàm quod nequissimos ulciscatur. Hic nobis est finis Historiæ, quā promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis. & quāliter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

*Iosephus falso
à Catullo accu-
satur.*

*Ionathas tex-
tor uiuus exul-
tatur.*

Catullisors.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO
Libri septimi & ultimi, finis.

FLA.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM ET VERBO-

RVM IN IOSEPHO MEMO-

RABILIVM LOCVPLETISSIMVS

I N D E X

Aron Moyſi in Aegyptum redeunti occurrunt	50	Abi amarodachus Nabuchodonofori F. in paternum regnum ſuccedit	283	gnum praedicat	222
Aaron igneum vincit angelum	901	Abimelech amore Sarae captus	18	Achimas	277
Aaronis filij duo ſeniores dum offerrunt, exuſti	72	Abimelechuſ principatum ſibi quomodo uendicauit	126	Achitophel ſibi ipſi manus affert	189
Aaronis ſacerdotium	71	Abimelech ⁹ ſicinitas ulciſci:ur	127	Acme ad Antipatrum epiſtola	650
Aaronis uirga floret	87	Abimelechi foedus cum Iſaco	23	Acme malitia	476
Aaronis mors	88	Abimelechi mors	128	Aſiacum bellum	624
Aaroni & eius poſteris ſacerdotiũ confirmatum	85	Abiramus & Dathamus terra abſorpti	86	Adadus Sarrariam obſidet	246.
Abimelech qualis zona	63	Abiſace puella calefacit ſenem Dauidem	204	& 235	
Abaris	855 & 856	Abiſeus Iobi frater	196	de Adado Nicolai Damasceni teſtimonium	178
Abaris Typhonis urbs	867	Abius & Nadabus igne ſacrificio combuſti	72	Adadum Damasci regẽ Dauid prælio ſuperat	ibid.
Abaris urbs à paſtorib. condita	869	de Abramo Nicolai Damasceni & Beroſi teſtimonia	14	Aderus Solomoni inſeſtus	221
Abbarus pontifex	861	Abramus uniuſ Dei præco	13	admonitio Iosephi ad Iudeos	788
Abdaſtratus rex Tyrionum Baleaſtrato patri ſucceſſit	858	Abramus cum Lotho ſines partitur	14	Adoma Hebraeis quid ſignificet	29
Abdaſtrati mors	ibid.			Adomus	ibid.
Abdeel Iſmaelis F.	19			Adonias regnum affectat	199
Abdemunus Solomonis enigmata ſoluit	858			Adonias à Solomone ueniam impetrat	200
Abdon	129			Adonias à Salomone occiditur	204
Abel à Caino interfectus	910			Adonibezerus ab Iſraeliſ captus	117
Abelmachea oppidum mulieris prudentia ſeruatum	194			edificia circa templum Hieroſolymitanum in cenduntur	816
Abemerigus Iſatae filiam ſuam dat uxorem	546			Aegyptius falſus uates	555
Abener Dauidem adit 171 à Ioabo interfectus	172			Aegyptius pseudopropheta Iudeos affligit	673
Abener ad Dauidem deſicit 171 populum Dauidi conciliat. ibid. Aſſaelem interficit	170			Aegyptus ranis inſeſta:ur	52
Abefalon à Chuſi deceptus	187			Aegyptus unde diſta	857
Abefalomus patris concubinas ſtupeſcit	187			Aegyptus locuſtis inſeſtatur	53 te=
Abefalomi caſaries	185			nebris.	ibid.
Abefalomi contra patrem coniuratio	186			Aegyptus à Cambyſe ualſtata	53
Abefalomi mors 190 Dauidi nunciatur.	ibid.			Aegypti reges cur Pharaones d. ſi	217
Abias Arabum rex ab Iſate uincitur	549			Aegypti rex pueros mares Hebraeorum necari iubet	44
Abias Hieroboamum prælio uincit	229			Aegypti ubertas	14
Abiathar	205			Aegypti deſcriptio	764
Abiatharus ad Dauidem ſe confert	159			ab Aegypti rege Sara raptæ	14
Abibalus Tyrionum rex	858			Aegyptij Iſraelitas affligunt	44. &
Abigea Nabali uxor Dauidem commotum placat.	162			Aegyptij mari obruuntur	55 (54
Abigeam Dauid ducit in matrimonium	163			Aegyptij à primordio uirilia circumcidunt	862
				Aegyptiorum plage	52.53
				Aegyptiorum de Iudeis maledicta	866
				Aegyptiorum religio	878
				Aelius Gallus	411
				Aemilius Regulus	522
				enigmata Solomonis ſoluuntur	858
				erarium Iudeis nullum, præter ſacrum	384
				Aethiopes à primordio uirilia circumcidunt	862
				HH	Aethio=

I N D E X

<i>Aethiopum expeditio in Hierosoly-</i>		<i>Alexandra Aristobuli & Mariae ef-</i>		<i>Amalecitis regio</i>	29
<i>mitanum agrum</i>	229	<i>figies mittit ad Antonium</i>	411	<i>Amalecus nothus Aliphace filius</i>	
<i>affectuum naturae quam latè pate-</i>		<i>Alexandra fugam clam moliens de-</i>		<i>ibidem.</i>	
<i>ant</i>	896	<i>prehenditur</i>	412	<i>Amalecite ad bellum se preparant</i>	
<i>affectuum dux mens pia</i>	901	<i>Alexandrae mors</i>	375	<i>aduersus Hebraeos</i>	59
<i>affectibus nū imperet pia ratio</i>	896	<i>Alexandrae dominationi iungunt se</i>		<i>Amalecitas fundunt Hebraei</i>	60
<i>& 897</i>		<i>pharisei</i>	601	<i>Amalecite à Saulo uicti 147 et 148</i>	
<i>Agagus captus</i>	148	<i>Alexandram pharisei seuire faciunt</i>		<i>Aman Iudeos ad necem deposcens</i>	
<i>Agagi mors</i>	149		373	<i>impetrat</i>	302
<i>Agalla</i>	377	<i>Alexandram proceres mitigare co-</i>		<i>Aman consultrice uxore crucem e-</i>	
<i>Agar ex Abramo grauida</i>	16	<i>nantur</i>	373	<i>rigit Mardoccheo</i>	304
<i>Agare persuadet angelus, ut ad he-</i>		<i>Alexander à Iudeis deditionem po-</i>		<i>Aman ab Esther apud regem accu-</i>	
<i>rum reuertatur</i>	16	<i>stulat</i>	310	<i>satus</i>	306
<i>Agatharchida locus de Iudeis</i>	864	<i>Alexander Cleopatram ducit in ma-</i>		<i>Aman in crucem tollitur</i>	ibid.
<i>& 865</i>		<i>trimonium</i>	349	<i>Amaramus exilio punitur</i>	545
<i>Aggeus populum animat</i>	294	<i>Alexander Ionathan in summo bo-</i>		<i>Amaraman Deus alloquitur</i>	45
<i>agnum in templo parit bos</i>	817	<i>nore habet</i>	349	<i>Amarinus Israelitarum rex</i>	231
<i>agri Chananæ diuisio</i>	114	<i>Alexander octingentos Iudeos cru-</i>		<i>Amasus à Dauide exercitui præposi-</i>	
<i>agriculturae lex</i>	100	<i>cifigit</i>	371	<i>tus</i>	193
<i>agrorum sabbatum</i>	77	<i>Alexander Demetrium bello aggre-</i>		<i>Amasus à Ioabo interfectus</i>	194
<i>Agrippa operā nauat Claudio</i>	536	<i>ditur 345 Ionathā in partes suas</i>		<i>Amasie uictoria de Israelitis</i>	256
<i>Agrippa in uincula conijcitur</i>	507	<i>traducit</i>	346	<i>Amasias Amalecitarū deos colit</i>	257
<i>Agrippa soluitur</i>	510	<i>Alexander à Gabinio uictus</i>	382	<i>Amasias à Ioa uincitur</i>	ibid.
<i>Agrippa in Cesaris amicitiam se in-</i>		<i>Alexander Glaphyram ducit in ma-</i>		<i>ambitio</i>	172
<i>finuat</i>	505	<i>trimonium</i>	439	<i>Amenophis Aegyptiorū rex</i>	856 et
<i>Agrippa ex priuata fortuna ad ma-</i>		<i>Alexander et Aristobul^{us} Salomes ac</i>		<i>867 in Aethiopiā aufugit</i>	869
<i>gnā potentiā euectus 502. et inde.</i>		<i>Pheroræ calūnijs appetitur</i>	439	<i>Ameffes</i>	856
<i>Agrippa Hierosolymam munit</i>	541	<i>Alexader rex constituitur 599 cū sub</i>		<i>Amethala Ioazi mater, impijs & im-</i>	
<i>Agrippa diuinitus ob insolentiam</i>		<i>iectis in gratiā redire conatur 599</i>		<i>puris moribus prædita</i>	271
<i>interficiuntur</i>	543	<i>Alexander ob Glaphyræ superbiam</i>		<i>Ammanite mutuis uulneribus ca-</i>	
<i>Agrippa rex theatrum Berytiū ex-</i>		<i>omnibus inuisus</i>	634	<i>dunt</i>	242
<i>ornat</i>	542 & 558.	<i>Alexander eunuchos muneribus cor-</i>		<i>Ammanite à Saulo uicti</i>	143
<i>Agrippa populo in auxilium mittit</i>		<i>rumpit</i>	636	<i>Ammanus</i>	17
<i>3000 equites</i>	685	<i>Alexander in uincula cōijcitur ibid.</i>		<i>Ammaus exusta</i>	658
<i>Agrippa à Iudeis urbe pellitur</i>	684	<i>Alexander falsus deprehensus</i>	661	<i>Ammon Thamare sorori uim in-</i>	
<i>Agrippa in Iudeam reditus</i>	539	<i>Alexander Antiochi Epiphanis F.</i>		<i>fert</i>	185
<i>Agrippæ gesta usq; ad ipsius obitum</i>		<i>Ptolemaidē occupat 345 & 367</i>		<i>Ammon à fratre Abesalomo occidi-</i>	
<i>541</i>		<i>Alexander Aristobuli F. securi per-</i>		<i>tur</i>	184
<i>Agrippæ ingenium</i>	542	<i>cussus</i>	385 & 607	<i>Ammonite à Ioabo prelio uicti</i>	180
<i>Agrippæ ad Herodem nauigatio</i>		<i>Alexandri successores</i>	312	<i>Ammonius insidiator Ptolemæi Phi-</i>	
<i>504. & 505</i>		<i>Alexandri Antiochi Epiph. F. mors</i>		<i>lometoris occiditur</i>	351
<i>Agrippæ regis literæ ad Iosephum</i>		<i>352. 363. & 601</i>		<i>annis Sabbatici miraculum</i>	831
<i>586</i>		<i>Alexandri expeditio in Coelefyriam</i>		<i>Amoritis regio duabus & dimidiæ</i>	
<i>Agrippæ prodigalitas 504 et 543</i>		<i>369</i>		<i>tribubus conceditur</i>	95
<i>& 670</i>		<i>Alexandri Iudeorum regis rex ge-</i>		<i>Amoræi ab Hebraeis uicti</i>	89
<i>Agrippæ ad Iudeos oratio, ad obe-</i>		<i>ste</i>	366. & inde.	<i>Amos Manassis filius Iude rex pro-</i>	
<i>diendū Romanis hortantis</i>	679	<i>Alexandri cum parente reconcilia-</i>		<i>pter impietatem occiditur</i>	268
<i>Agrippæ nūciatur Tiberij mors</i>	510	<i>tio 447 defensio</i>	446	<i>amphitheatrū Herodes extruit</i>	427
<i>Agrippam Eutychus apud Tiberiū</i>		<i>Alexandri & Aristobuli Herodis</i>		<i>Ananias Iudeus Helenam & Ixatē</i>	
<i>accusat</i>	507	<i>filiorum mors</i>	465	<i>Iudaicos ritus docet</i>	547
<i>Aicamus</i>	277	<i>Alexandri Antiochi Epiphanis F. ad</i>		<i>Ananias cur Sedrach appellatus sit</i>	
<i>Aine oppidi excidium</i>	111	<i>Ionatham literæ</i>	546	<i>279</i>	
<i>ab Ainatis cladem accipiunt Hebraei</i>		<i>Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo bellum</i>	605	<i>Ananias & Chelcias Iudæi Cleopa-</i>	
<i>110</i>		<i>Alexandri literæ ad Ionathā</i>	346	<i>tre copijs præfecti</i>	364
<i>Alanorum in terram Mediam irru-</i>		<i>Alexandro obuiā exeunt Iudæi</i>	311	<i>Ananie malicia</i>	581
<i>ptio</i>	838	<i>Alexandro Macedonia regi Pamphy-</i>		<i>Ananias pontifex occiditur</i>	687
<i>Albinus Iudææ præses</i>	557	<i>lium pelagus cecidit</i>	56	<i>Ananus Ammauntinus Simonis fater-</i>	
<i>Alcimus pontifex constituitur</i>	339	<i>Alexandrium arx</i>	603	<i>les</i>	813
<i>Alcimus pontifex manū facit</i>	340	<i>Aliturus mimorum actio</i>	563	<i>Ananus Sethi F. pontifex constituitur</i>	
<i>Alcimi pontificis mors</i>	342	<i>allegoria tabernaculi</i>	70	<i>495</i>	
<i>Alexandra uxor Alexandri</i>	373			<i>Anani felicitas</i>	557

I N D E X.

Anani ad populum cohortatio	740	seuus	899	condit	448
Anani encomium	749	Antiochus septem fratres ad legis		Antiquitatum libri quid contineant	561
Anano sacerdotium adimitur	495	uiolationem cohortatur	902	de Antiquitate Iudaica qui Graeci	
Anarabache quid	68	Antiochi edictum de templo Hiero-		scripserint	865
Anchus Gitta rex	164	solymitano	322	Antonia extructa	437
ancille & libertinae questioni subij-		Antiochi de Iudeorum pietate & fi-		Antonia arx collabatur	802
ciuntur	644	de testimonium	ibid.	Antonia eueri iubetur	806
Andromeda catenarū uestigia	724	Antiochi epistola in Iudeorum gra-		Antoniae situs	781
angeli lucta cum Iacobo	28	tiam	322	Antoniam inuadunt Romani	804
angeli ab Abramo hospitio excepti	17	Antiochi opē inuocant Iudei	329	Antonius Samosatam obsidet	405
angeli à Lotho hospitio excipiun-		Antiochi Epiphanis interitus	337	Antonij decretum secundum Iudeos	395
tur	ibid.	Antiochi Pij mors	370	Apachnas	855
Anileus Artabanum adit	517	Antiochi Dionysi in Iudeam expe-		Aptica ab Ophre denominata	20
Anileus amoribus corruptus dege-		ditio	370	Apion Iudeos accusat	512
nerat	518	Antiochi Magni fauor in Iudeos		Apionis Grammatici mendacia de	
Anilei uxor peregrinam religionē		321		Iudeis & tota uita taxata	874
retinet	519	Antiochi regis clades	837	& 875	
Anileus uictus à Mithridate	520	Antiochi Epiphanis in Iudeos per-		Apionis calumnia de Iudeorum iure	
Anilei mors	520	fidia	880	iurando	883
animalium mactatio	884	Antiochi tyranni mors	910	Apionis mendacium de Graeco ho-	
de Animae immortalitate Indorum		Antiocho Samaritae assentantur	330	mine à Iudeis immolando	880
opinio	844	Antiphilus	471	Apionis mendacium de Zabido	882
annales Tyrriorum	857	Antipas regnum affectat	583 &	Apionis mors	884
annales Phœnicum	861	654		Apionis locus	874
annales Hebraeorum	852	Antipater Salomes F. Archelaum ac-		Apis	868
annales à Grecis neglecti	851	cusat	483 & 655	Apollonius Syriae Phœnicieq; præ-	
Annius Rufus	495	Antipater Aristobulum in regnum		fectus	898
Annius Minucianus	522	restituere conatur	602	Apollonius Antiochi dux interfici-	
L. Annii Gorfam capit	758	Antipater quomodo claritatem &		tur	332
annus Iobelus	78	potentiam sibi parauerit	376	Apollonius Ionathā pronocat	349
Anthedonem restaurat Gabinus		Antipater Aristobulo inuisus	602	Apophis	855
382		Antipater à Nicolao accusatur		Apsanes Israelitarum præses	129
Antigonus iunior Romam cum suis		649		aqua in sanguinem conuersa	52
fororibus deportatur	381	Antipater in uincula cōjicitur	473	aqua amara dulcescit	57
Antigoni & Antipatri lis apud Cæ-		Antipater conuictus	475	aquæ calidæ apud Emmauntē	496
sarem	386	Antipater Herodem adit	647	aquæ apud Iotapatenos penuria	712
Antigoniāni ab Herode apud Hiero-		Antipater Iudeos Hyrcano concia-		aquile aureæ direpte ultio	654
chuntē uincuntur	403	liat	387	aquila cur utantur in uexillo Roma-	
Antigonus à Sosio & Herode oppri-		Antipater ueneno tollitur	393 &	ni	709
mitur	407. & 409	479		ara deo victori à Moise ex-	
Antigonus ab Aristobuli satellibus in-		Antipater præfectus Iudæe declara-		tructa	61
terfectus	598	tur	609	ara inaurata tabernaculi	68
Antigoni crudelitas	621	Antipatri Herodes F. malicia	466	ara ex duodecim lapidibus extructa,	
Antigonus se dedit	623	Antipatri contra Herodem insidia-		& Pascha celebratum	109
Antiochus Epiphanes Hierosolymā		468		Arabes	19
uastat	239 & 594	Antipatri genus	376	Arabes uincit Herodes	419
Antiochus Eupator templum Hiero-		Antipatri calliditas	632	in Arabiam Herodis expeditio	457
solymitanum obsidet	339	Antipatri proles	384	Arabum mulieres ueneficæ	470
Antiochus Ionatham sibi conciliat		Antipatri res gestæ 385. cum Cæsa-		Aranes Abrahami frater	13
353		re amicitia.	386	arboribus frugiferis parcendum in	
Antiochus Pius cum Hyrcano fœ-		Antipatri in Herodem maligna stu-		militia	105
dus init	361	dia deprehensa & ulta	646 &	arca ad Hebraeos reportata	137
Antiochus cum Iuda fœdus facit	339	inde		arca in Hebraeorum castra portata	135
Antiochus Grypus occiditur	370	Antipatri insidias Herodes cognō-		arca ab Dauide Hierosolyma transf-	
Antiochus Comagene rex	542	scit	470	lata	176
Antiochus Hyrcanum obsidet	596	Antipatri contra patrem conspira-		arca Noe reliquie	546
Antiochus ciues prodit	828	tio	641 & inde	HH 2	Ara
Antiochus Eleazarum ad uescendū		Antipatrum Iudæi primores accu-			
immudis inuitat	899	sant	388		
Antiochus Epiphanes superbus &		Antipatrum Herodes accusat	473		
		Antipatridem oppidum Herodes			

I N D E X

Arcades antiquitatem sibi arrogant 851
Archelaus Herodis minas arte dissoluit 637
Archelaus & Philippus falso accusantur 646
Archelaus è suggesto responsa dat populo 481
Archelaus Alexandrum patri recõciliat 456
Archelaus Viennam relegatur 492
Archelaus ethnarcha instituitur 660
Archelaum defendit Nicolaus 484
Archelai somnium 661
Archelai erga populum liberalitas 653
Aretas rex Arabum contra Aristobulum expeditione suscipit 377
Areta augurium 502
Areta Herodes bellum infert 417
& 501
Argium Acusilaus 851
Ariochus 15
arietis instrumenti bellici descriptio 714
aduersus Arietem consilium Iosephi ibid.
Aristei ad Ptolemeum oratio 313
Aristobulus & Alexander praefocant 641
Aristobulus Scaurũ muneribus corrumpit 602
Aristobulus castella occupat 374
Aristobulus cum sua familia captiuus Romam ducitur 605
& 381
Aristobulus ducit Bernicen in matrimonium 439
Aristobulus Romae uinculis elapsus 382
Aristobulus prelio uictus ab Areta 377
Aristobulus Hyrcanum & Aretam uincit 378
Aristobulus à Pompeianis ueneno sublatu 385
& 607
Aristobulus primus diadema sibi imponit 365 & 597
Anigonũ fratrem interficit. ibid.
Aristobuli cum Alexandro pugna 606
Aristobuli parricidiũ 365 mors 366
& 598
Aristobuli & Hyrcani de regno apud Pompeiũ disceptatio 378
Aristobuli crudelitas 597
Aristobulo Herodes dat pontificatũ 411
inter Aristobulum et Hyrcanum de

rerum summa conflictus 602
Aristobulum Herodes tollendum curat 412
Arion ab Hyrcano in uincula coniectus 326
arma Romanorum 707
arma Aegyptiorum Hebrais distributa 96
Arphachsales 13
Artabanus Parthorum rex ad Ixatem confugit 548
Ixate opera in regnum restituitur 548
Artabanus Asinei & Anilei amicitiam expetit 517
Artabanus regnum adipiscitur 497
Artaxerxes Mardocheum ab Amasene iubet honorari 305
Artaxerxis edictum, quo Iudeorum supplicium renocatur 306
Artaxerxis epulum 300
Ariorius dolo seruatur 811
arula suffumigatoria tabernaculi 68
Asael ab Abenero interfectus 170
Asanethe Iosephi uxor 36
Asanus Iudeorum rex Zareum regem Aethiopum uincit 229
A calon 702
Aferitarum fors 114
Aschanes eunuchus Iudeorum praeoris praepositus 279
Aserymus 858
Asiaticorum ad Caesarem legatio 450
Asineus & Anileus fratres manum faciunt 516
Asineus sit potens 518
Asinei mors 519
Asineum & Anileum aggressus Satrapa uincitur 517
Asphaltites lacus 15 & 862
Asphaltites & Tiberiensis lacus natura contrarij 756
& 757
de Asprenatis morte futura omen
Asis 855 & 527
Astartus Deleastarti F. 858
Astarte delubrum 858
Assyriorum bellum cum Sodomitis 15
Assyriorum exercitus una nocte peste absumptus 266
Atheniensium decretum in Hyrcani honorem 387
Athone 377
Athronges pastor regnum sibi affert 487.657
auaritia Onie pontificis 323
auaritia Cleopatrae 623
audacia Iudeorum 802

audaciam Iudeorum uincit Romanorum disciplina 784
augurium cuiusdam Germani de Agrippa 507
aula regia 778
auricule Hyrcano amputantur 399
Axioramus 277
Azael 248
Azael Iudeos infestat 255
Azarias 277
Azarias cur Abdenago sit appellatum 279
Azarias in ardentem fornacem proicitur 909
Azarias uictiores Iudeos ad pietatem cohortatur 230
Azotum instaurat Gatinius 382
azymorum festum 53
& 54

B

Baal rex 861
Baalis uates ab Elia uicti interficiuntur 233
& 252
Babylon sub Balbafare capta 284
à Babylonijs templum Hierosolymitanum crematum 860
Babyloniolorum muri fluuio circumdantur 860
Babylonium uelum 780
Bacchaues amicitiam cum Ionathas init 345
Bacchides à Mathathia occisus 594
Bacchides Iude infidiatur 340
Bacchides cum Iulias 594
Bacchidis in Iudeam missi uictoria 342
Bacchides uincit Ionathas 344
Badzonus 858
Bagoas eunuchus interficitur 469
Bagoas Iudeos iniurijs afficit 308
Baie 91
Balacus & Madiantae ad Balamum legatos mittunt 90
Baladas Euphratensis rex 267
Balam ancilla cum Licobo cubat 26
Balamus uates 90
Balami consilio ad stupra pellecti Hebraei 92
Balami oracula à Moyse in literas relata 94
Balamum alloquitur asina 91
Balatorus 861
Balcazarus 858
Balin 15
Ballas ibid.
Balthasar Babylonie rex 283
Banaias 196
Banus 563
Baracus imperator designatus 123
Baras 15
Barus

I N D E X

Baruchus	277	Bethsamitarum clades, ob contem-	582	Cambyſes Iudeos ab edificando tē-	
Baruchus Hieremiæ diſcipulus	279	ptam arcam	137	plo prohibet	289
Barzapharnes	560	Bethſuritarum deditio	339	candelabrum aureum tabernaculi	
Baſanes Iſraelitarum rex	230	Betzacharia	595	67	
Baſemmatha Iſmaelis filia	24	Bezetha	776	Capernaum fons	730
Baſſus Herodion capit	834	Boccharus Aegyptiorum rex	972	Caphetra incenditur	761
Baſſus Iudeos interimit	837	Boleus fons	667	Capito procurator Iamnie	504
Batales Ammanitarum rex	278	Bonones	496	Capitolium	521
Bathyllus libertus Antiſatri	471	Boothus Ruthen ducit in matrimo-		captiuitatis Iudaice exordium	688
Batibius	527	nium	134	de Captiua ducenda, lex	102
bdellium	58	Boſcethæ	269	carmen Moſis	105
bellum Aſtiacum	624	bos agnum in templo parit	817	Carthago à Tyrijs condita	857
bellum Alexandri cum Antiocho		bouis petulci lex	104	858.875	
600		buccina argentea	78	Cafius affligit Iudeos	392:
bellum Alexandri cum Hyrcano &		Bubaſtes fl.	855	octingenta talenta ab eis exigit.	
Ariſtobulo	605			ibid.	
bellum Herodis è Roma redeuntis		C		Cafius Longinus Syriæ præſes	437
617		Abrothaba locus	79	544	
bellum Iudaicum omnium maximū		Cadmus	850	Cafij in Syria res geſtæ	384
591		Caduceatorum lex	105	Caſtor Iudeus Romanis illudit	786
bellum Sodomitarum cum Aſſyrijs		Cecilius Baſſus Sex. Caſarem inter-		catapulta	903
15		ficit, & copias eius occupat	610	caſtrum Spafini	546
belli Iudaici exordium	675	Cephalionis fratris Antiſatri inte-		Catulli mors	849
591		ritus	378	Cedarus Iſmaelis F.	19
belli Iudaici ordo	592	Cerō regio amomi ſeraciſſima	546	Cedron uallis incenditur	782
belli leges & mores apud Hebræos		Ceſar Herodem regem appellat		Celenderis oppidum Ciliciæ	472
78		626		Cendebeus dux regius è Iudæa pro-	
belli momenta & imperatorum pe-		Ceſar Herodis teſtamentum confir-		ſtigatur	360
ricula Deum curare	771	mat	490	Cerealis Samaritanis uincit	719
in Bello miſericordiam nocere	786	Ceſaris ad Herodem literæ	462	Ceſtius quinquaginta Iudeos occi-	
Beneſelis	600	Ceſaris in Aegyptiū expeditio	385	dit	693
beneficentia Herodis in extraneos		Ceſaris literæ & ſenatusconſulta de		Ceſtius à Iudæis fugatur	695
448		Iudeorum amicitia	386.387	Ceſtij pugna contra Hieroſolymam	
Beniamin in Aegyptum mittitur	38	Ceſarea conditur	432	692. 693	
Beniaminis natiuitas	29	Ceſarea Stratonis turris dicta	543	Cherea Caium interficit	523
Beniamitæ & ceteræ tribus Chana-		& 629		Chereæ ſignum à conſulibus datur.	
næ ſuos ueſtigales faciunt	118	Ceſarea duplex	725	532	
Beniamitæ Siluntias puellas rapiunt		Ceſarienſes in Agrippam deſunctū		Chereæ ſupplicium	538
ad coniugium	121	ingrati	543	Cheremonis locus	871
Beniamitarum clades	120	Caiaphas pontifex	495	Chetura Abrahami uxor	20
Beniamitarum ſors	114	Caius Petronia ſcribit, ut ſeipſum		Chalebus & Ieſus populum conſo-	
Beon	855	occidat	516	lantur	80
Bernice Agrippæ F. Herodi nupta		Caius templi Græcanica ſpoliat	522	Chalebi ſors	118
543		Caius occiditur à Cherea	528	à Chananeis Hebræi uicti	82
Bernicen ducit Ariſtobulus	439	Caij crudelitas & ueſania	521	Chananej agri diuiſio	114
Berenices petitiō à Floro contempta		Caij mors	523	charitas coniugalis	27
677		Caij mors in theatro per preconem		Charitiuſ Aethiopum rex	868
Beroſus ſcriptor Chaldeus	859	ſignificatur	530	Chebron Abrahami domicilium	
Beroſi & Nicolai Damasceni de A-		Caij uxor & filia interficiuntur	553	760	
bramo teſtimonia	14	Caij mores & facta	533	Chebron exurit	761
Beroſi locus	859. & 860	Caij ſuperbia	667	Chebron	856
Berſube puteus	18	calamitas Iudeorum apud Antio-		Chelbes	861
Beryllus Neronis pedagogus	556	chenſes	828	Chelcias & Ananiaſ Iudei, Cleopa-	
Beryti theatrum Agrippa extruit		calamitates Herodis domeſticæ	631	træ copijs præſecti	364
542 & 558		Callani apud Iudeos qui dicti	862	Chelcias ſacri ærarij cuſtos	557
Berzelleus Galadita	193	calliditas Antiſatri	632	Chethon quid	68
Beſelel & Eliabus tabernaculi opifi-		calliditas Euryclyſ	638	Chiramus opifex Tyrius	210
ces	71	Calliphontes Pythagoræ familiaris		Chodollogomorus	15
Bethel, quid ſignificet	24	861		Chodamus Iſmaelis F.	19
Bethſabe Solomoni filio regnum à		Calliſtus Caij libertus	525	Choerili locus de Iudeis	862
Dauid impetrat	199	Calmaſus	19	HH 3	Chri-
		calumnie in Iosephum ſtruantur			

INDEX

Christianorum genus unde	498	trem	641 & inde	Danij fugati	121
Chusis Abesalomum decipit	187	Corban thesaurus	667	Danis natiuitas	26
Chusis Achitophelis consilium red-		Corban iuramenti explicatio	862	Danitarum fors	114
dit irritum	188	Corduba Hispanie urbs	522	Danus fons	15
Chuteorum gens in uacuas Israelita-		Cores Moysen criminatur	83	Daniel emulorum inuidia ad leones	
rum sedes deducta	279	Cores cum suis igne conflagratur	86	proiectus euadit 284 turrim edi-	
Cinames	549			ficat	285
circa templum edificia incenduntur	816	corona aurea Tuo à Vologeso mita-		Daniel Balthasar appellatur	279
		titur	831	Daniel leonibus obiectus	909
Circenses ludi	523	corporis motiones frenari à ratio-		Daniel manus scriptum interpreta-	
circuncisio	862	ne	897	tur	284
circumcisionis origo	16	Costobarus	558	Daniel Nabuchodonosori somnium	
de circuncisione Herodoti locus	862	coturnices	79	interpretatur	821 & 282
in Ciuitatem cur non admittendi pe-		coturnices Deus Hebraeis immittit	58	Danielis cognomen in igne indemnes	
regrini	893			Danielis educatio	279 (281
Claudius à militibus rapitur ad prin-		Cotys minoris Armenie rex	542	Darius ab Alexandro uictus	309
cipatum	534	Craesus templum Hierosolymitanum		Darius Babylonis imperio potitur	
Claudius Felix Iudaeae praetor	553	stoliat	607		284
Claudij edictum in Iudeorum gra-		Craesi sacrilegium	384	Darij litterae in Iudeorum gratiam	
tiam	538	crimen de asini capite refellitur	880		296
Claudij Caesaris litterae de uestitu sa-		crudelitas Herodis nouissima	479	à Dario Hystaspis filio Iudeis tem-	
cerdotali	545	crudelitas Scythopolitarum in lu-		plum edificatum	289
Claudij Caesaris mors	554	dios	564	Dathamus & Abiramus terra ab-	
Claudij imperium	668. & inde	crudelitas Bacchidis	564	sorpti	86
Clearchus Aristotelis discipulus	862	crudelitas Ptolemei	596	Dauid à filio regno pulsus	186
Clearchi locus de Iudeis	862	crudelitas Aristobuli	597	Dauid à Iudeis rex declaratus	170
clementiam ornare principem	40	crudelitas Antigoni	621	Dauid à Ziphenis produitur	160
	542	crudelitas Neronis	672	Dauid ad Abimelechum sacerdotem	
Cleopatra Alexandro coniungitur		crudelitas Simonis & Ioannis	793	se confert	157
	349	crudelitas Simonis in Matthia	798	Dauid ab uniuersis Israelitis rex de-	
Cleopatra Ptolemaidem oppugnat		in Iosephi patrem captum. ibid.		claratus 147 Hierosolymorum	
	369	Cumanus Tiberij Alexandri succe-		arcem expugnat	ibid.
Cleopatra Iudeorum & Arabum re-		for	551	Dauid Abneri necem deplorat	172
gnis inhiat	413	cupiditas	896	Dauid Abesalomum luget	191
Cleopatra Antonium dementat	415	cupiditas uoluptatem antecedit	896	Dauid Abesalomum reuocat	185
Cleopatra Herodem ad stuprum sol-		cupiditas non potest extirpari	898	Dauid Abigeam ducit in matrimo-	
licitat	416	cupidinum domina, ratio	897	nium 163 noctu in castra descen-	
Cleopatra Herodem honorifice su-		Cuspius Fadus Iudaeae procurator		dit ad Saulem	ibid.
scipit	616		437	Dauid ad Anchum Gite regem se	
Cleopatra Ptolemei Philometoris		Cuspius Fadus Syriae praetor	544	confert	164
uxor	877	in Custodes castrorum apud Roma-		Dauid ad Nabalum mittit qui ciba-	
Cleopatrae in Iudeam aduentus	415	nos poena	795	ria petant	161
Cleopatrae auaritia	623	Cypros Herodis magni filia	503	Dauid ad Samuelē se recipit 155 Io-	
Cleopatrae in Herodē insidiae	624	Cyrene	877	nathan adit	ibid.
Cleopatrae scelera	878	Cyrenensium ad Caesarem legatio		Dauid Ammonitis fundit	180
Cluuius	527		450	Dauid appetit rationem opponit	
cohortatio Titi ad milites	802	Cyri edictum de instaurando sano			898
Coitu lustratio	889		287.288	Dauid arcam Hierosolyma trans-	
Colchi uirilia circuncidunt	862	Cyri satellitum disputatio	290	fert	176
concio Herodis ad exercitum	418	Cyri commentarij de instaurando		Dauid Deum placat 198 materiam	
conflictus de rerum summa inter A-		templo	294	ad templi structuram preparat	
ristobulum & Hyrcanum	602	Cyrus Zorobabelem dimittit ad in-		ibidem. praesensio aliosus	199
coniugium	889	staurandum sanum	291	Dauid Deo templo extruere habens	
coniuialis charitas	27	Cyrus Babyloniam adortur	860	in animo oraculo prohibetur	
coniuratio in Herodem	428			177 subactis finitimis gentib. tri-	
	447 & 477	D		buta imponit	ibid.
conuatio Sciani in Tiberium	506	Daecharus herba	69	Dauid fugiens traiecit Iordanē	189
coniuratio in Claudium	522	Dagon ante arcam procidit	136	Dauid leprosi interfectores necat	
conscientia recta	33	Damascenorum in Iudeos saeuitia	696		174
consilia Titi uaria	769	Dana urbs condita	121	Dauid in prelio periclitatus	195
conspiratio Antipatri contra pa-		Danaus	857	Musica curat	196

Dauid

I N D E X.

David insaniā simulat 157 ad Moa-	Demetrii literæ ad Ptolemæum 315	Elcias Magnus 519
bitarum regem se recipit. ibid.	Demetrii literæ in Iudeorum fauorē	Eleazarus 196
David Ionathæ filio benefacit 179	depositi lex 104 (352)	Eleazarus Gigas 561
David moriturus Salomoni quæ præ-	descriptio Ptolemaidis 667	Eleazarus Anani pontificis F. 495
ceperit 203	Deus in somnis Solomonem alloqui-	Eleazarus cum latronibus suspendi-
David Palestinos fundit 159	tur 215	tur 672
David pestem eligit 197	Deus ubiq; 31	Eleazarus suillam carnem comede-
David populū in classes diuidit 201	Dei cultus 888 (231)	re recusat 900
David populum recenseri iubet 197	Deum bonis bene, malis malè facere	Eleazari responsio ad Ptolemæū 136
David Saritas & Amalecitas excu-	dextram porrigere, apud Barbaros	Eleazari Aurantis mors 338
sionibus infestat 164	certissimū fiduciæ argumētū 517	Eleazari supplicium 900 præconiū
David Sauli filiam ducit in matrimo-	dij Græcorum 891	901
nium 153	Dij testimonium de Solomone 217.	Eleazari prædæ facinus 741
David Sauli mortem deplorat 169	& 858	Eleazari ad Iudeos cohortatio 842
David Sauli spiculum euadit 154	Dina stupratur 28	Elephanti in Iudeos seuire recusant
David Solomoni præcepta dat de cō-	Dinæ natiuitas 26	878
struendo templo 198	Diogenes à Phariseis interfectus 601	Eliabius & Besebel tabernaculi opifi-
David cingitur 150	Diophantus homo audacissimus 639	fices 71
Davidis à Ionatha digressio 157	disciplina Romanorum uincit auda-	Elias ad Achabū proficiscitur 232
Davidis concio de construendo tem-	ciam Iudeorum 784	Elias siccitatem prædicit 232 puerū
plo 201	discordia intestina Hierosolymorum	in uitam reuocat. ibidem.
Davidis filius spurius moritur 182	751	Elias pluuiam impetrat 234 Ierxa-
Davidis fuga 188	diffensio inter filios Herodis augetur	beiem fugit. ibidem.
Davidis heroes 196	643	Elias Achabi facinus reprehēdit 235
Davidis cum Iromo amicitia 157	disidium domesticum inter Herodē	Elias egrotanti Ochozæ mortem
Davidis Regati à Naasse contumelia	& filios 443	prædicit 242
afflicti 179	disidium inter Agrippam & proce-	Elias ignem de cælo deuocat 243
Davidis mors & laudes 203	res Hierosolymitanos 557	Elias Ioramum reprehendit 249
Davidis officia 179	disidium inter Senatū & plebē 536	Eliæ & Enochii raptus 243
Davidis origo 134. & 171	disidium Philadelphensium & Iu-	Eliam Deus alloquitur 234
Davidis sepulchrum spoliātū 450.	dæorum 574	Elionæus Cithæi F. Matthiæ in pona-
546	diuinatio 240	tificatum succedit 543
Dauidi nunciatur Abesalomi mors	doctrina cū morib. coniungēda 887	Elis pontifex Israelitarū preses 134
190	Doccus Abimelechum Saulo indicat	Elis pontificis filiorū nequitia. ibid.
Dauidi Saulus mortem callidè moli-	158	Elis pontificis mors 135
tur 153	Dolus interfectus 754	Eliseus egrotans uaticinatur 256.
Dauidem Saulus persequitur 160	Dolobellæ decretū secundum Iudeos	& 244
Debora 123	dolor 896 (392)	Eliseus oleum multiplicat 254
decimarum lex 101	dolorem metus antecedit 896 sequi-	Eliseus discipulum mittit ad Iehu ut
Decius Mundus in exilium mittitur	tur tristitia. ibidem.	gendum regem 249
499	dolus Iudeorum in Romanorum mi-	Elisei facta 245
decretum Antonij secundum Iudeos	lites 774	Ennerus 16
395	Domitiani gesta cōtra Germanos &	ephodes 69
decretum Atheniensium in Hyrcani	Gallos 830	Ephorus 856
honorem 387	Domitius Aenobarbus 554	Ephraemes Iosephi F. 36
decreta Iulij Cesaris in Iudeorum fa-	donā ad faciendū tabernaculum 64	Ephremite à Iaphtha uicti 129
uorem 390	Dora à Gabinio restaurata 382	Ephremitarum fors 114
decumarum lex 98	Doris Antipatri mater ē regia eijci-	Ephronem oppidum Iudas Macca-
Deleastartus 858	tur 471. & 645	bæus euerit 336
Demetriani Ionatham fugiunt 356	Doris Herodis uxor 613	Epiphanes Antiochi Comagenorum
Demetrius Eucerus Alexandrū præ-	Doridis ad Antipatrum literæ 648	regis filius 543
lio superat 370	Draconis leges 851	epistola Antiochi in Iudeorum gra-
Demetrius Ionatham ad amicitia suā	Drusilla Agrippæ filia 543 Felici	tiam 322
muneribus pertrahit 346	Romano nubit 554	epistola Petronij ad Doritæ 540
Demetrius Phalereus 313. & 877		equestris ordinis uirt. flagellis cest
Demetrius Phalereus regiarum bi-		676
bliothecarum præfectus 313		Eroge 259
Demetrius suis inuisus 362		Effusus uates 598
Demetrii ad Ionatham literæ 347		de Essæis Herodes cur religiose sēse
Demetrii impietas 600		rit 434
Demetrii interitus 347		Esai & Iacobi natiuitas 22

Esai progenies	29	fames Iudeam infestat 195. & 429.	Galileorum & Samaritanorum con-
Esaiæ pro populo oratio	266	551	flitum 671
Esaiæ scripta	267	famis horrendæ descriptio 797	Galileorum in Iosephum fauor 578
Esaiæ locus	910	fame laborantibus Iudeis Herodes	Galileos in Sepphoritas seuietes Io-
Esau Chananæas uxores ducit	23	subuenit 430	sephus cohibet 586
Esau uenatum à Iacobo missus	23	sanum sanctum 779	Gamala in Romanorū fide perstant
Esau Iacobo ius primogeniti uendit	29	Faustus Cornelius Sylle F. 604	565
Eschol	16	Felicitas Iudeæ presidis gesta 555	Gamale descriptio 731
Escon puteus Isaci	22	Ferreus mons 756	Gamale obsidio 732
Esdra pro populo leges recitat	298	festi tabernaculorum 75	Gamale excidium 735
Essenorum secta	494. 662	filie Loti à patre grauidatæ 17	Gamalam Iosephus reddit firmiorē
Essenorum in tormentis constantia	664 de diuinitate animæ opinio.	filii Dauidis spurii moritur 182	732
ibidem.		Filius uenit, cur clamarint Hierosoly-	Gamenses uictus deficit 734
Essenorum aliud collegium	665	mitæ 783	Garißima penè potitur Iosephus 587
Esther Artaxerxi nubit	301	filium mater coquit & comedit 812	gaudium 896
Esther Iudeos pro se orare iubet	303	Flori in Cesarienses & Hierosoly-	Gaza à Gabinio restaurata 382
Esther causam percontatur luctus		mitas seuitia 676	Gazei Ionathe se dedunt 354
Mardochei	303	Flori in Iudeos seuitia 675	Gedeon Madianitarum castra explo-
Esther regē inuitat ad cōuiuiū	304	foedus Abimelechi cum Isaco 23	rat 125
Esther Amanem accusat apud regem	306	foedus fraudulentum Gabaonitarum	Gedeon populum liberat. ibidem.
Estheræ regem adiuturæ preces	304	cum Hebræis 112	Gedeoni inuident Ephraimitæ 126
Eulmaraduchus Nabuchodonosori		foeno ueteri Iudei uestuntur 812	gemmæ duodecim in ueste pontificis
filius	860	Fontei Agrippa à Sarmatis occidi-	uictorie prænunciat 73
eunuchos Alexander muneribus cor-		tur 831	Genesar lacus 729
rumpit	636	fossum lex 104	gentiles omnes sine respectu in urbē
de Eunuchis Herodis habetur quæ-		fratres Iosephi pro speculatoribus re-	Hierosolymam recipiuntur 739
stio	454	gni comprehensi 36. & 37	genus Antipatri 376
Eupator templum obsidet Hierosoly-		fratrum septem ad Antiochum respō-	genus Iosephi 562
mitanum	339	sio 903 supplicia. ibid. & inde	Geraræ rex Saram rapit 18
Euryclis calliditas	638	Fuluia 499	Gerase deuastatio 658
Euryclis calumniæ contra Herodis		de Furibus uendendis lex ab Herode	Gerastratus 861
filios	458	lata 438	Germani cuiusdam augurium de A-
Eutychus Agrippam apud Tiberiū			grippa 507
accusat	507		Germanorū seuitia occiso Caio 528
excidium Tarichearum	730		Germanici mors 497
excidium Gamale	735		Gesius Florus 558
excidij Hierosolymitani initium	738		Gesius Florus Iudeos multis iniurijs
expeditio Herodis in Arabiam	457		afficit 561
exploratores in Chananæā missi	80		Gesij Flori iniquitas 674
exploratores Hierichuntē missi	108		gigantum posterius deleti 15
à Rachaba excepti.	ibid.		Giscala à Tito capitur 736
Ezechias latro interficitur	388. 609		Giscalai malicia 698
Ezechie ad populum oratio	262		Glaphyra Archelai Cappadocum re-
Ezechias sacrificat	262		gis F. 503
Ezechias à morbo diuinitus sanatur	267		Glaphyræ somnium 661
Ezechias Iudeorum pontifex	863		Glaphyræ superbia Alexandrū om-
Ezechielis locus	910		nibus iniuriam reddit 634
			Glaphyram ducit Alexander 439
			Gobolitis 29
			Godolias 277
			Godolias ab Ismaele interfecit 278
			Goliath à Davide interfecit 152
			Goliathus Hebræos prouocat ad cert-
			tamen 151
			Gorionis interitus 751
			Gotholia Dauidis semen extinguere
			conatur 252
			Gotholie mors 253
			Græci annalium neglectores 851
			Græci à Phœnicibus & Cadmo licen-
			tiam acceperunt 850
			Græci

I N D E X.

Græci quādo literas acceperint 850
 Græci ueritatem in scribendo negli-
 gunt 852
 Græcorum dii 891
 Græcorum & Iudeorum apud Ale-
 xandriam seditio 512
 Græcorum peccatum in rebus diui-
 nis 892
 Græcorum primi Aegyptiorū Chal-
 deorumq; discipuli 851
 Græcorū scriptorum discordia 851
 discrepantiæ causæ. ibidem.
 Græci in historijs quantum creden-
 dum 850
 Gratus regiorum militum dux 487

H

H Alisphragmuthosis 856
 Harmais 856. & 857
 Harmesses 857
 Heber 13
 Hebraei à Chananæis uicti 82
 Hebraei à Goliatho ad certamē pro-
 uocati 151
 Hebraei à Palestinis uicti 164
 Hebraei ab Aïnatis cladem accipiunt
 110
 Hebraei Balami cōsilio ad supra pel-
 lecti 92
 Hebraei bis ultra Euphratem tradu-
 ti 279
 Hebraei de expugnanda Chananæa
 desperant 80
 Hebraei Deū carmine collaudāt 56
 Hebraei fundunt Amalecitas 60
 Hebraei in Sinā mōtem educūt 56
 Hebraei murmurāt cōtra Moſen 57.
 & 59. 82
 Hebraei per mare tranſeunt 55
 Hebraei regem petunt 139
 Hebraei scriptis ſuis quantoperē cre-
 dant 853
 Hebraeorū pueri mares necatur 44
 Hebraeorum de Madianitis uictoria
 94
 Hebraeorum annales 852
 Hebraeorum de Moſe opinio 81
 Hebraeorum libri 853
 Hebron 14
 Hebron capitur 118
 Hecateus Abderita quando uixerit
 853
 Hecatei liber de Iudeis 863
 Helena Adiabenorū regina Iuda-
 cam religionem amplectitur 546
 Helena Hierosolymā uadit 548
 Helena Monobazi mater 782
 Hellanicus ab Acusilao de origini-
 bus differt 851
 Helon 129
 Hercules delubrum 858

Herennius Capito Iamnia procurator
 504
 Hermæo Danaï nomen inditū 866
 Hermippus 861
 Herodes à Malcho Arabie regere
 pudatur 400 Rhodum appel-
 lit ibid. Antonio casus suos narrat
 ibidem.
 Herodes à Cleopatra honorificē su-
 ſcipitur 616
 Herodes ab Areta bello superatur
 501
 Herodes accusatur 612. & 659.
 & 433
 Herodes ad Agrippā nauigat 439
 Herodes Agrippam ſpendidē exci-
 pit 439
 Herodes Antigonum Ariſtobuli F. è
 Iudæa pellit 394
 Herodes Antigonum uincit 612
 Herodes Antipatridem oppidum cō-
 dit 448
 Herodes Antipatri cognoscit inſi-
 dias 470
 Herodes Antipatri F. Ezechiam latro-
 nem interficit 388
 Herodes Antipatrum F. ad aliorum
 depreſſionē euehit 443 filios a-
 pud Cæſarem accuſat 444
 Herodes Antipatrum mittit ad Cæſa-
 rem 469
 Herodes Antipatrum accuſat 473
 Herodes Antipatrum literis ad ſe re-
 dire hortatur 647
 Herodes Antonii donis cecat 414
 Herodes Antonio Samofata obsiden-
 ti ſuppeditas latum uadit 405
 Herodes Antonio uirtutem ſuā pro-
 bat 620
 Herodes Arabum copias uincit 625
 Herodes Ariſtobulo dat pontificatū
 411
 Herodes Ariſtobulum tollendum cu-
 rat 412
 Herodes bellum Aretæ infert 417
 Herodes Cæſari templum extruit
 434
 Herodes Cæſaris ſcriptis paret 640
 filios ſuos accuſat. ibidem.
 Herodes cū familia in Idumæam ſu-
 git 399
 Herodes cur in ſuos crudelis 448
 Herodes Dauidis ſepulchrum ſpo-
 liat 450
 Herodes de cōmeatū proſpicit 403
 apud Hierichuntē uincit Anti-
 gonianos 403
 Herodes & Philippus urbes in hono-
 rem Cæſaris conduunt 495
 Herodes etiam à Cæſare regnum ob-
 timet 422

Herodes fame laborantibus ſubue-
 nit 430
 Herodes filios in uincula conijcit
 460
 Herodes filios Romam mittit 432
 Herodes filijs reconciliatur 447
 Herodes Galilææ præficiunt 609
 Herodes Hyrcano à maleuolīs accu-
 ſatur 610
 Herodes Hyrcanum interficit 421
 Herodes legem fert de uendendis ſu-
 ribus 438
 Herodes Mariammæ fortunam ſuam
 narrat 423. ſoris fortunatus, da-
 mi contra 424
 Herodes Mariammen & Iosephum
 interfici iubet 632
 Herodes Mariammē interficit 425
 occiſa uxore in morbum incidit
 426 intimos amicos interficit.
 ibidem. in peregrinos mōtes de-
 generat 427 amphitheatrū ex-
 truit. ibidem
 Herodes morbo corripitur 650
 Herodes nouum templum Hierosoly-
 mis edificat 436
 Herodes Pheroram obiurgat 453
 Herodes quinquennales ludos cele-
 brat 447
 Herodes quomodo ſe geſſerit in pu-
 gna contra Antigonum & Par-
 thos 614
 Herodes rex Iudearum conſtituitur
 401. & 616
 Herodes ſeditionibus occurrat 434
 de Eſſeis cur religioſe ſenſerit. ibi.
 Herodes ſeipſum manit aduerſus ſe-
 ditiones 429
 Herodes Simonis filiam ducit in ma-
 trimonium 431 caſtellum con-
 dit. ibid. extraneos colit. ibid.
 Herodes Siratonis pyrgum inſtau-
 rat 628
 Herodes Syriæ procurator conſtitui-
 tur 627
 Herodes templum Cæſari dedicat 628
 Herodes tetrarcha in exilium miſſus
 512
 Herodes totius Cœleſyriæ dux conſti-
 tuitur 393
 Herodes triclinij caſum mirè euadit
 406 Antigonianos uincit. ibid.
 lauās periculum mirificè effugit.
 ibidem.
 Herodes turbis domeſticis miſerè agi-
 tatur 454
 Herodes uincit Pappum 621
 Herodes uxorem ducit 622
 Herodis ad populum concio, de tem-
 plo extruendo 435
 Herodis ad populum oratio 447
 Herodis

INDEX.

Herodis ad suos oratio	625	Hieremias ab Aethiope ex carcere extrahitur	275	Hierosolymitanum templum quando extructum	859
Herodis calamitates domesticae	631	Hieremias in Aegyptum abducitur	279	Hierosolymitani portas Romanis claudunt	379
Herodis concio ad exercitum	418	Hieremias Sedeciam frustra monet	275	Hierosolymitani excidij initium	738
Herodis cum filijs disidium	631	Hieremias oracula & calamitates	272	Hierosolymitani concordēs sunt	783
Herodis de Arabibus uictoria	419	Hieremias & Iezecielis oraculorum ueritas	276	Hierosolymitae praelio uicti à Iesu	112
Herodis de hostibus uictoria	619	Hierichuntis euersio	109	Hierosolymitae bello se preparant	701
Herodis domesticae discordiae	451	Hierichuntis descriptio	756.757	Hippicos turris	777
Herodis ex Italia nauigatio	402	Hieroboam decem tribuum rex factus	222	Hirene Ptolemæi concubina	878
expeditio in latrones	404	Hieroboam aureas uitulas facit	223	historiae ueritatem à Græcis negligi	592
Herodis felicitas	434	Hieroboami regis Israelitarum gesta	223	historiae uerae indicium	852
Herodis filij in Iudæa reuertuntur	439	Hieroboami uxor Achiam uatem cōsulit	227	Historicorum negligentia taxatur	591
Herodis filij reconciliati	633	Hieroboami contra Abiam expeditio	228	historicis quid obseruandum	375
Herodis filij apud Berytum in concilio damnantur	463	Hieroboamo Achia regnum praedicat	222	Homeri uersus	527
Herodis funeratio	481	Hieronymus historicus	865	Homeri carminis uetustas, & an ab Homero scriptum fuerit	851
Herodis in Caesaris milites officia	627	Hierosolyma capiuntur, excepta arce	117	Homeri carmen ex cantilenis compositum	851
Herodis in Arabiam expeditio	457	Hierosolyma expugnantur	275	homicidij lex	99
Herodis in parentes pietas	629	Hierosolyma trepidè instaurantur	299	homo ratione à Deo ornatus, conditus	898
Herodis in extraneos beneficentia	448 & 630	Hierosolyma Romano populo fiunt stipendiaria	381	hominis priuati sacrificia	73
Herodis minas arte dissoluit Archem laus	637	Hierosolyma ab Herodianis expugnantur	407	Hyc quid significet	856
Herodis morbus	478	Hierosolymae uastatio	594	Hycos.	ibid.
Herodis mors	480. 652	Hierosolyma capta	623	Hyrchanus Iosephi filius	325
Herodis sepultura.	ibid.	Hierosolyma quando condita	856	Hyrchanus Iosephi F. fratrum in se cōcitāt inuidiam	325
successores	653	Hierosolyma urbs munitissima	865	Hyrchanus à patre in Aegyptum mittitur	326
Herodis nouissima crudelitas	479	Hierosolymae urbis historia breuis	825	Hyrchanus Ptolemæo dona dat	327
Herodis progenies	467. 502	Hierosolymam Antiochus Epiphanes uastat	329	Hyrchanus Arionem dispensatorem conijcit in uincula	326
Herodis regnum iniquitate repletum	636	Hierosolymam munit Agrippa	541	Hyrchanus Iosephi filius fratres sibi insidiatos praelio umcat	328
Herodis testamentum à Caesare confirmatur	490	Hierosolymam obsidet Pompeius	603	Hyrchanus castrum edificat.	ibid.
Herodi Caesarē placat Nicolaus	461	Hierosolymorum moenia reficiuntur	356	Hyrchanus quomodo principatu potitus	360
Herodi regnum augetur	627	Hierosolymorum descriptio	775	Hyrchanus ex Davidis monumento per cuniam petit	361
Herodi Trachonitis attribuitur	433	Hierosolymorum oppressio	677	Hyrchanus cum Romanis amicitiam renouat	362
Herodi uenenum paratum	644	Hierosolymorum intestina discordia	751	Hyrchanus ocio fruitur 363 Samariā obsidet.	ibid.
Herodem Cleopatra ad stuprum sollicitat	416	Hierosolymitana arx à Iuda oppugnata	338	Hyrchanus in Phariseorū odium incurrit	364
Herodem Syllæus accusat apud Caesarem	458	Hierosolymitanum templum incensum	276	Hyrchanus Samariā solo equat	364
Herodianas mulieres Pharisei decipiunt	468	Hierosolymitanum templum Pompeius expugnat	380	Hyrchanus Alexandri F. pontificatum accipit	375
Herodias ad nauigandum Romā Herodem perpellit	511	Hierosolymitanum templum spoliatur	607	Hyrchanus Alexandri F. amator occiditur	373
Herodiadis amore captus Herodes	501			Hyrchanus pontifex	386. & 601. 604
Herodium Bassus capit	834			Hyrchanus Herodem ad dicendam causam euocat	388
Herodion rex	615				Hyrca-
Herodotus	851				
Herodotus mendacij accusatus	855				
Herodoti locus de circuncisione	862				
Herodoti locus	266				
Herodoti testimoniū de Aegypti rege Sufaco	226				
Hieremias uates	271				
Hieremias Sedeciam commonefacit	273				
Hieremias ob ueritatē uexatus	274				

INDEX.

Hyrcanus ad Herodem reuertitur
411
Hyrcanus interficitur 631
Hyrcani Iosephi F. mors 329. &
365. & 421
Hyrcani in Syriam expeditio 362
Hyrcani fuga ad Aretam regē Ara-
bum 376
Hyrcano Iudæi conciliantur 387
Hyrcano amputatur auriculæ 399
Hyrcanum captiuum Parthi abdu-
cunt 398
Hyrcanum obsidet Antiochus 396
inter Hyrcanum & Aristobulum de
rerum summa conflictus 602
Hyoscyamus herba 69

I

I Abissani Saulem parentant 169
Iacimus pontifex 560
Iacobus Isai felicitatem anteverit
23
Iacobus Carras peruenit 24
Iacobus in Mesopotamiam missus
24
Iacobus cum Labane de Rachele du-
cenda pacificatur 25
Iacobus Esauum donis sibi placat 27
Iacobus iniquè à Labano tractatus
27
Iacobus Iosephum laget 32
Iacobus filios in Aegyptū mittit fru-
mentatum 36
Iacobus Iosephum superstitem esse co-
gnoscit 42
Iacobus Pharaonem salutat 43
Iacobus Iudæ Galilæi F. cruci affigi-
tur 551
Iacobus frater Iesu Christi 557
Iacobi & Esai natiuitas 22
Iacobi somnium de scala 24
Iacobus Labani gregibus præficatur
25
Iacobi fuga in patriam 26
Iacobi & Labanis fœdus 27
Iacobi uisio 27
Iacobi cum angelo lucta 28
Iacobi opes 30
Iacobi in Aegyptum migratio 42
Iacobi mors 43
Iacobum Deus consolatur 24
Iacobum Labanus persequitur 26
Iadon in aram Hieroboami uaticina-
tur 224
Iairus Israelitarum præses 128
Ianius 855
Iaphæ expugnatio 718
Iaphæi à suis excluduntur. ibid.
Iaphthes ab Hebræis dux adsciscitur
128

Iason pontifex impius 899
Iaziel uates Iosaphato uictoriâ spon-
det 241
Ida Mundi liberta cruci affigitur
499
Idumæa 29
Idumæi Hebræis transitum denegant
88
Idumæi à Iudæis deficiunt 249
Idumæi circumcidi coguntur 362
Idumæorum ad bella alacritas 744
Idumæorū pro Hierosolymitanis ad-
uentus 744
Idumæorum crudelitas 748
Iebosthus Sauli F. ab Abenero rex
creatus 170
Iebosthus insidijs opprimitur 173
Iechonie regis exemplum 806
Ieda 269
Iehu rex ungitur 250
Iesus & Chalebus populum cōsolan-
tur 80
Iesus successor Moysis 95
Iesus Hierosolymitas prælio uincit
112
Iesus concionem conuocat 113
Iesus tribubus præcipit, ut hostes ex-
terpent 115
Iesus Transiordanenses dimittit 115
Iesu nouissima uerba & mors 117
Iesus Christus à Pilato cruci addictus
498
Iesus Gamalielis F. pontifex constitu-
itur 558
Iesus latro à Iosepho comprehendit-
ur 569
Iesus Damnei F. pontifex constituitur
558
Iesus Saphie F. seditiosus 571
Iesus Tobie F. latronum dux 726
Iesus Thebuti F. Tuo sacra donaria
tradit 822
Iesu uaticinium 106
à Iesu exploratores Hierichuntem
misi 108
Iesu cum Deo expostulatio de acce-
pta clade 111
Iesu ad Idumæos oratio 744
Iesu Anani F. querelæ annorum septē
817
Iethegleus 49
Iethræ fors 118
Ieturus 19
Ieus Baalis sacrificios necat 252
Iezabela Achabi uxor impia 231
Iezabela mors 251
Imagines Caesaris Pilatus Hierosoly-
mis statuit 497
de Immortalitate animæ Eleazari ad
suos oratio 843
Immunda quæ statuerit Moyses 76

imperatorum pericula Deo cura
771
imperatoribus Iudæi non ponunt sta-
tuas 879
indigenarum impietate Romani ad
bellū contra Iudæos incitati 790
insula pontificis 69
insidiæ Antipatri contra Herodem
468
insidiæ Antipatri Herodes cognos-
cit 470
Interpretes septuaginta à Ptolemæo
dimittuntur 320
inuenti lex 103
Ioabus Abenerum dolo interficit
172
Ioabus Idumæos domat 178
Ioabus Ammonitas prælio uincit
180
Ioabus Dauidi arte persuadet, ut A-
besalomum reuocet 185
Ioabus Dauidē oburgat, quod A-
besalomum lugeat 191
Ioabi mors 205
Ioachimus Iudææ rex captiuus Baby-
lonem abductus 273
Ioachimus Iudææ rex 271
Ioabus pontifex Iosaphum regem curat
252
Ioannes Carææ filius captiuos ab Is-
maele recipit 278
Ioannes Baptista & c. dicitur 502
Ioannes Leui F. Galilæos à Iosepho
auocare conatur 570
Ioannes Leui F. Iosepho imperium
per Simonem abrogare conatur
574
Ioannes Leui F. homo fallax 736
Ioannes Leui F. Hierosolymitanos
ad bellum incitat 738
Ioannes Leui F. arcanorum prodia-
tor 743
Ioannes Leui F. cōcordiæ causa ad
Zelotas mittitur. ibid.
Ioannes arte deiecit aggeres 795
Ioannes & Simon capiuntur 825
Ioannis dolus 567
Ioannes Giscalaus falsos rumores de
Iosepho spargit 698
Ioannis in Iosephum ingratitudo
568
Ioannis Leui F. fuga 737
Ioannis Idumæorum ducis interitum
597. & 784
Ioan. egrotantem uisit Elisæum 255
Ioan. Hierosolyma populatur 257
Ioasphus templum curat instaurandū
254 mortuo præceptore Ioado
degenerat. ibid.
Ioazus Iudææ rex 271
Ioazarus pontifex 493. 495
Iobelus

INDEX

Iobelus annus	78	Iosaphati pietas	238	potentia. ibid.	Iolyma. ibid. in periculo uersa-
Iodes Eglonem interficit	123	cum Achabo foedus. ibidem.			tur
Ione oraculum 257 historia	258	Iosaphati classis naufragium	242		580
Ionathas Dauidem conuenit	160	Iosedecus pontifex	559		Iosephus Matthiae F. periculo eripi-
Ionathas Dauidi patris animum indi-		Iosephus a fratribus uenditur	31		tur 582 Simonem rapit 583 Ti-
cat 153 patrem Dauidi reconcilia-		Iosephus ab hera sollicitatur	32		berienfes uincit. ibid. Tiberien-
liat	154	Iosephus in uincula conijcitur	33		sibus praedam reddit 584 perfici-
Ionathas Iudae fratri succedit	343	Iosephus captiuorum somnia inter-			cit ut Ioanes deseratur a suis 586
Ionathas Bacchidem uincit	344	pretatur	34		Garisima penè potitur
Medabenses ulciscitur. ibid.		Iosephus Pharaothae somnia inter-			587
Ionathas infidias declinat	345	pretatur	35		Iosephus Matthiae F. cum Tito Hie-
Ionathas ab Alexandro post mortē		Iosephū Aegypto praeficit Phara-			rosolymam missus 589 a Vespas-
Demetrii in summo honore habi-		thes	36		fiano in honore habitus. ibid.
tus	349	Iosephus fratres speculatores esse di-			Iosephus bellum Iudaicum cur Gra-
Apollonium praelio uincit. ibid.		cit	36		cè descripsit
Ionathas Azonem incendit	350	Iosephus Simeone retēto, ceteros fra-			591
Ionathas Ioppen occupat	ibid.	tres in Chananeam remittit	37		Iosephus Gorionis F. belli dux decla-
Ionathas Demetrium donis sibi pla-		Iosephus fratres per speciem furti de-			ratur
cat	352	uia reuocandos curat	38		696
Ionathas Demetrio mittit auxilium		Iosephus fratribus se indicat	41		Iosephus Matthiae F. rector Galilae-
353		Iosephus Aegyptiorū facultates Pha-			designatur. ibid.
Ionathas Demetrianos uincit	354	raoni emit	43		Iosephus milites suos ad bellum in-
cum Romanis & Lacedaemonijs		Iosephus Tobiae F. Syriae uestigia			struit
amicitiam renouat	355	colligit	325		697
Ionathas a Tryphone dolo captus		Iosephus Zachariae F. malè pugnat			Iosephus ex periculis euadit
357		336			699
Ionathas Anani F. pontificatum re-		Iosephus Herodis frater in praelio			Iosephus Sepphorim recuperat
pudiat	541	occiditur	405		701
Ionathas pontifex	560	Iosephus mulieribus arcanum dete-			Iosephus a suis deseritur
Ionathas a Tryphone occisus	555.	git 414 eiusdem mors	415		709
595. 672		Iosephus Camydae F. priuatur pon-			Iosephus Hierosolymam literas mit-
Ionathas textor uiuius exurit	849	tificatu	551		tit 710 Iotaptata se confert. ibid.
Ionathae Saulus irascitur	156	Iosephus Simonis F. pontifex consti-			Iosephus de fuga deliberat
Ionathae cum Iudaeis foedus	345	tuitur	557		713
Ionathae Gazae se dedunt	354	Iosephus Matthiae F. Romam profici-			Iosephus suos disponit
Ionathae mors	358	ciscitur 563 Iudaeos a bello reuo-			716
Ionathae ad Iosephum insidiosè lite-		care conatur. ibidem.			Iosephus in putrum se abdit
re	576	Iosephus Matthiae F. Phariseorum			720 se
Ionathae maliciosum mendaciū	580	placitis additus. ibid.			dedit
Ionici Iudaei Graecos apud Agrippā		Iosephus Matthiae F. naufragium pa-			721
accusant	440	titur. ibid.			Iosephus ad Vespasianum adducitur
Ioppe	432	Iosephus Galileos in Sepphoritas se-			723
Ioppe diruitur	725	uientes cohibet 586. uiuus ca-			Iosephus Gamalam reddit firmiorē
Ioramus	277	ptus	589		732
Ioramus Achabi F. Moabitas super-		Iosephus Matthiae F. direptas Agrip-			Iosephus Matthiae F. captiuitate libe-
rat	241	pae facultates reseruatur 567 Ga-			ratur
Ioramus Moabitarū regi bellum in-		lileam in pace continet ibid. Ioan-			765
fert	243	nis insidijs penè oppressus 568			Iosephus Matthiae F. lapidis iactus
Ioramus Iudeorum rex	245	seditionem Galileorum cohibet.			uulneratur 799 conualefcit. ibi.
Ioramus Iudae rex sceleratus	248	ibidem. Iesum latronem sibi insti-			Iosephus Matthiae F. a Iudaeis eludi-
Ioramus occisus a Iehu	250. &	diantem comprehendit 569 Tra-			tur
249		chonitas per uim circuncidi pro-			821
Ioramum Eliseus de insidijs premo-		hibet ibid. in maximum periculū			Iosephus Matthiae F. falso a Catullo
net 245 hostes cecari facit. ibid.		cadit 570 Trachonitas prima-			accusatur
Iordanis in Asphaltitem se exonerat		tes clam dimittit 572 Tiberia-			849
729 per lacū Genesar fluit. ibid.		dē astu recipit 573 oppida mu-			Iosephus Matthiae F. Galileorū dux
Iordanem traiciunt Hebraei	109	nit 574 oraculo confirmatur			853 captus a Tuo & Vespasia-
Iosadocus pontifex	277	576 inebriato milite insidias co-			no. ibid.
Iosadocus captiuus Babylonē ductus		gnoscit 577 Ionathae literas in-			Iosephi natiuitas
ibidem.		tercipit 578 Ionathae insidias re-			26
Iosaphatus Dei implorat opem	241	fellit 579 homines mittit Hiero-			Iosephi somnia
					30
					Iosephi fratres a Pharaothe liberali-
					ter tractati
					41
					Iosephi & patris congressus
					43
					Iosephi mors
					44 & 620.
					Iosephus Tobiae F.
					324
					Iosephi Tobiae F. & Ptolemai con-
					gressus
					324
					Iosephi Matthiae F. studia
					563
					Iosephi Matthiae F. aduersus Ebutiū
					militia 570 astus militaris 572.
					579 somnium 576 ad Ionathā
					responsio 577 inimicos Galilaei
					repudiant. ibidem. astus Ananiae
					malicie oppositus 581 casus de
					equo 588 facta postquam in Ro-
					manorum potestatem uenit 589
					Iosephi

I N D E X.

Iosephi contra falsos de se rumores sparfos defensio	698	cum Isaco foedus Abimelechi	23	Iudei 800 crucifixi	371
Iosephi strategema	711.712 & 717	Isiacorum flagitium Romæ perpe- tratum	498	Iudei ad Tigranem legatos mittunt	374
Iosephi consilium aduersus arietem	714	Isidis statua in Tiberim mergitur	499	Iudei legum diuinarum obseruantissi- mi	380
Iosephi uaticinium de Vespasiano et Tito	723	Ismael circuncisus	18	Iudei primores Antipatrum apud Hyr- canum accusant	388
Iosephi Matthie F. ad Iudeos oratio	788	Ismael ablegatur	ibid.	Iudei Athenionis proditiōe ab Ara- bibus uincuntur	417
in Iosephi patrem captum Simonis crudelitas	798	Ismael Godoliam interficit	278	Iudei regem deprecantur apud Cæ- sarem	489
Iosephi Matthie F. mater in carcere conclusa	799	Ismael Fabi F. pontifex	495	Iudei Roma pelluntur	499
Iosephi ad Ioannem oratio	806	Ismael Phabei F. pontifex constitui- tur	556	Iudei Pilatum accusant	ibid.
Iosephi oratio pro deditiōe Iudeo- rum	ibid.	Ismaelis natiuitas	16	Iudei apud Petronium statuas depre- cantur	513
Iosephi Iacobi F. temperantia	897	Israel uocatur Iacob	28	Iudei Seleuciam migrant	520
Iosepho somnia sua narrat Pharaon- thes	35	Israelite ab Aegyptijs afflicti	44	Iudei in templo opprimuntur	551
Iosepho Matthie F. prouincia Galia- lee mandatur	566	Israelite Deo supplicant	ibid.	Iudei 18 securi percutiuntur	671
Iosepho mortem sui minantur	721	Israelite in Assyriorum seruitutem traditi	122	Iudei fustibus ceduntur à Romanis	678
Iosephum hera apud herum crimina- tur	33	Israelite ab Amalecitis uicti	124	Iudei seditiosi à Romanis occiduntur	691
in Iosephum Matthie F. struitur ca- lumnia	582	Israelite Dauidem in regnum reuo- cant	191	Iudei à Damascenis uicti	696
Iosias religionem instaurat	270	Israelitarum ex Aegypto migratio	53	Iudei Iosephum ut mortuum deslent	725
Iotapate sius & munitio	711	Israelitarum luxus à uate reprehen- sus	118	Iudei Romanos aggrediuntur	772
Iotapate excidium	719	Israelitarum administrationis mu- tationes	295	Iudei Iosephi admonitionem respu- unt	789
Iotapateni Romanos fugant	708	Israelitas persequuntur Aegyptij	54	Iudei crucifixi	794
Iotapateni strenuè se defendunt	710	Issacharis et Zabulonis natiuitas	26	Iugaici pueri astucia	819
Iotapatenorum mucus deijcitur	716	Issenus	196	Iudei sceno ueteri uescuntur	812
Iotapatenorum impugnatio iterata ibid.	ibid.	Iesus	277	Iudei fugientes à Romanis suscipiun- tur	822
Iotapatenos aquæ penuria affligit	712	Itaburius mons à Placido occupatur	734	Iudei uenduntur	822
Iotape Sampfigerami Emesorum re- gis filia	503	Itaburij montis descriptio	ibid.	Iudei tributa in Capitolium ferre co- guntur	837
Iothamus Iudeæ rex	260	Itaburius mons	123	Iudei seipfos interficiunt	846
277		Ithaca Ptolemei concubina	878	Iudei cum cæteris gentibus commerc- cium non habent	854
Iothan Sicimitis per fabulam poenas ominatur	126	Ithobalus Astarte sacerdos	858	Iudei pastores	856
Iouis Olympij sanum	858	Iucundus Herodis satellites	459	Iudei Alexandrini	876
ira doloris & uoluptatis communis affectus	896	Iudea fame infestata	195	Iudei Imperatoribus statuas cur non ponant	879
Iromus Tyrriorum rex	857	Iudea sub Antiocho Magno uexata	321	Iudei legum defensores acerrimi	863
Iromus enigmata Solomonis solue- re non potest	858	Iudea diuendita	837	Iudei leges suas ad unguem callent	887
Iromus Merbali frater	861	Iudea gens cur paucis nota	855	Iudei legum suarum seruantissimi	894 & 887
Iromi cum Dauide amicitia	175	Iudea gens populosissima	864	Iudeorum duplex clades	703
Iromi literæ ad Solomonem	208	Iudeæ terremotus	417	Iudeorum inimici interfecti	307
Iromi Tyrriorum regis cum Solomo- ne amicitia	857	Iudeæ fames	429	Iudeorum & Samaritanum lis de templo Garizitano	348
Isacharianorum fors	114	Iudeæ descriptio	704	de Iudeorum pietate & fide Antio- chi testimonium	322
Isacus Gerara se recipit	22	Iudeæ uastitas	801	Iudeorum & Samaritarum lis	348
Isacus ducit Rebecam	22	Iudeæ magnitudo	864	Iudeorum potentia	370
Isacus Esau uenatum mittit	23	Iudei in Chananeo bello duces	117	Iudeorum secta	355
Isaci natiuitas	18	Iudei captiui Babylonem abducun- tur	279	Iudeorum ad Cæsarem legatio	449
Isaci putei	22	Iudei ab edificando templo prohi- bentur à Cambyse	288.289	Iudeorum seditio	478
Isaci mors	29	Iudei Alexandro obuiam eunt	311	Iudeorum	11
		Iudei à Samaritis instantur	323		
		295			
		Iudei Antiochi opem inuocant	329		
		Iudei sabbatho pugnare recusantes occiduntur	331		

I N D E X.

Iudeorum contra Sabinum seditio 485
 Iudeorum contra Pontium Pilatum seditio 497
 Iudeorum duo millia crucifiguntur 658
 Iudeorum & Syrorum seditio 673
 Iudeorum maxima strages 688 & 690 & 692 & 747
 Iudeorum dolus 717
 Iudeorum extrema insania 725
 Iudeorum dolus in Romanos milites 774
 Iudeorum audacia 802
 Iudeorum extrema impietas 807
 Iudeorum fames 811
 Iudeorum aliqui ad Titum confugiunt 822
 Iudeorum calamitas apud Antiochenas 828
 Iudeorum genus vetustissimum 850
 Iudeorum cum Lacedæmoniis comparatio 891
 Iudeos infestant Samaritæ 323
 Iudeos Antipater Hyrcano conciliat 387
 inter Iudeos & Samaritas seditio oritur 552
 inter Iudeos & Syros seditio Cæsariensis 556
 inter Iudeos & Sabinianos pugna 656
 de Iudeis manumittendis Ptolemæi mandatum 314
 Iudeis nullum ærarium, præter sacrum 384
 Iudaica captiuitatis exordium 688 & 675
 Iudaicas leges exteri emulantur 894
 Iudas Maccabæus Matthiæ patri succedit 332
 Iudas suos animat, & Seronem occidit 333
 Gorgianos prælio vincit 334
 Lysiam vincit. ibidem.
 templum ædificat. ibidem.
 finitimos hostes debellat 335
 Iudas Maccabæus Timotheanos vincit 336
 Ephronem oppidum euertit. ibidem.
 Iudas Maccabæus arcem Hierosolymitanam oppugnat 338
 Iudas Eupatori obuiam uadit. ibidem.
 Iudas Nicanoris insidias effugit 341
 Iudas Nicanorem occidit 341
 Iudas Maccabæus cum Romanis foedus facit 342

Iudas & Saripheus in Herodem coniurant 477
 Iudas Ezechie, latro, regnum affeclat 486
 Iudas Galileus res nouas molitur 493
 Iudas Gaulanites. ibid.
 Iudas & Matthias sophistæ 650
 Iudæ ad Iosephum super Beniaminis furto, oratio 39
 Iudæ Maccabæi interitus 343
 Iudæ Galilæi secta 495
 mors 595
 Iuliani centurionis lapsus 805
 Iulius Archelaus Græcæ literaturæ peritus 853
 Iulij Cæsaris decreta in Iudeorum salute uorem 390
 Iulus 277
 iusiurandum Iudeorum 883
 Iustus à Iosepho aufugit 587
 Izates circumciditur 547
 Izatæ natiuitas 546
 Izatæ de Abia Arabum rege uictoria 549
 Izatæ Vologesus bellum infert 559

L

L Abas 24
 Labanus Iacobum persequitur 26
 Laborosoarchodus 860
 Lacedæmoniorum cum Onia Iudeorum pontifice societas 328
 Latopolis 53
 latrocinantium tumultus 670
 Lacedæmoniorum cum Iudeis comparatio 891
 latronum crudelissima facinora 797
 legationes Hyrcani & Aristobuli à Scauro petentes auxilium 377 & 378
 legatos mittit Iaphthæ ad regem Ammonitarum. 128
 leonibus obiectus Daniel 909
 leprosum qui Moysen esse dicunt, reselluntur 76
 Leui Iacobi F. 897
 Leuitæ tabernaculo præfetti 76
 Leuitæ historia, cuius uxor à Gabæenis stupro necata est 118
 Leuitæ contra legem linea stola utuntur 558
 Leuitarum sedes 78
 Leuitis decumas & oppida Moyses assignat 87
 Leuitis natiuitas 26
 Leuis & Simeon in Sicimitas seuiunt 28

lex puerperarum 77
 rerum uenerearum. ibid.
 Zelotypiæ. ibidem.
 lex urbis sacræ 98
 decumarum. ibidem.
 lex homicidij 99
 regis. ibidem.
 terminorum. ibidem.
 lex agriculturæ 100
 decimarum 101
 lex matrimonij 101
 stupri. ibidem.
 repudij. ibidem.
 lex de ducenda uxore defuncti fratris 102
 lex de pœna non obedientium parentibus ibid.
 lex plagij & furti 103
 seruitutis. ibidem.
 inuenti. ibidem.
 de ope alteri ferenda. ibidem.
 talionis. ibidem.
 lex mutui 103
 lex ueneficij 104
 bouis petulci. ibidem.
 caduceatorum 105
 spadonum 104
 depositi. ibidem.
 fossarum. ibidem.
 mercedis. ibidem.
 lex uictoriæ 105
 lex proficiscendi 78
 lex de uendendis furibus 438
 legis tabulæ 64
 legis recitatio solennis 98
 legis libri in templo reperi 269
 legis nomen olim Græcis ignotum 885
 legislationem tempestas antegressa 63
 legislatoris & multitudinis officium 885
 legis disciplina 896
 legi sue Iudei parent 887
 in Leges belli Moysis præfatio 105
 leges suas Iudei ad unguem callent 887
 leges uariæ 889
 leges Platonis 890
 Lycurgi. ibidem.
 leges Iudaicas exteri emulantur 894
 legum defensores acerrimi Iudei 863 & 894
 legum collatio 886
 Lia Iacobo tradita 25
 Libanus mons 85
 libationes principum 73
 liberalitas Herodis in externos 630
 liberorum septuaginta Achabi mors 251
 de Lia

I N D E X.

de Libertate Saturnini oratio	531	malicia Antipatri Herodis F.	466	Massade munitio	ibidem
Libya ab Ophre occupata	20	Malichus Antipatrum ueneno tollit		Massamus Ismaelis F.	19
ligna pinea noui generis	219	393		matrimonij lex	101
literæ Darij in Iudeorū gratiā	296	Malchus Arabiæ rex Herodem re-		Matgenus	858
Xerxis ad Esdras.	ibid.	pudiat	400	Matthias Assamonæi F. etiam sabba-	
literæ Ptolemæi ad Eleazarum pon-		Malichus exactio num collector pro		tho hosti repugnandum, docet	
tificem	315	Cassio constituitur	611	331	
literæ Eleazari ad Ptolemæū	316	Malichi interitus	394 & 612	eiusdem testamentum	332
literæ Demetrii ad Ptolemæum	315	Malihæ Archelai matris mors		Matthiæ Assamonæi filij mors. ibi-	
Ptolemæi ad Eleazarum pontifi-		656		dem.	
cem.	ibid.	Mambres	16	Matthias Theophili F. pontifex con-	
literæ Demetrii ad Ionatham	347	Man quid significet	59	stituitur	559
Onia ad Ptolemæum	348	Manacmus	259	Matthias & Iudas sophiste	650
literæ Alexandri Antiochi Epipha-		Manahemus Esseus Herodi regnum		Matthiæ testamentum	332
nis F. ad Ionatham	346	predicit	435	Matthiæ Ionathæ fratri sacerdotium	
literæ Demetrii in Iudeorum fauo-		Manabemi interitus	687	defertur	541
rem	352	Manasses Iosephi filius	36	Matthias Iosephi pater iustitia cele-	
literæ Caesaris ad Herodem	462	Manasses captus	268	bris	562
literæ Claudij Caesaris de uestitu sa-		à Deo ueniam impetrat	ibidem	Matthiæ Asamonæi F. mors	594
cerdotali	545	Manasses uxorem repudiare uult		Maxilla, locus	131
literæ Ionathæ ad Iosephum insidio-		309		Memassus	19
se	576	Manassensium fors	114	Medaba	377
literæ Agrippæ regis ad Iosephum		Mandra	278	Medabenses uincuntur	344
586		Manethon scriptor Aegyptius	855	Medos Asiæ imperium notos fecit	
literæ Doridis ad Antipatrum	648	Manethon mendacij conuincitur		854	
literas Ionathæ Iosephus intercipit		868		Mela	461
578		Manethonis uerba de Iudeis	855	Melamborea	724
Liuias	377	de ratione temporum	856	Melcha filia Loti	13
locustis infestatur Aegyptus	53	Manethonis de Iudeis mendacia		Melcha Dauidem uirum suum noctu	
Longini præclarum facinus	786	866		dimittit	154
Longus seipsum interficit	811	manna de coelo delabitur	58	Melchisedecus Solymæ rex	15
Lotus Abrami filius adoptiuus	13	Manochis uxori apparet angelus		Melchisedech primus Hierosolymæ	
Lotus captiuus abductus	15	129		conditor	825
Lotus angelos hospitio excipit	17	manus in pariete scribens	283	Meloham Dauid in matrimonium	
Loti uxor in statuam salis uersa. ibi-		Marci Agrippæ fauor in Iudeos	321	ducit	153
dem.		Mardocheus coniurationem in re-		Memnonis sepulchrum	667
Loti filie à patre gravidate	ibid.	gem detegit	302	Memmius Regulus	522
luctu Iacobi cum angelo	28	Amanem adorare recusat	ibid.	Memphibosthus Dauidi obuiam ue-	
Iudi Circenses	513	Mardochei luctus	303	nit	192
Lugdunum relegatur Herodes	512	Mardocheo crux erecta	304	Memphæ Mithridati se dedunt	
lustratio à coitu	889	Mardocheo regis sigillam traditur		608	
Lusa	377	306		Menander Ephesus scriptor	858
Lycurgi leges	890	Maria Herodi indicium Iosephi in-		Menandri locus	ibidem
Lysanias Ptolemæi F.	415	dicat	415	Menandri testimonium de Ironeo &	
Lysimachi de Iudeis mendacia	872	Maria Eleazari F. filium coquit	812	Solomone	216
M		Mariamnes turris	777	Menandri testimonium de Eliana	
Macheras in Iudeos seuit	405	Mariamne ducitur ad supplicium		siccitate	232
Macheruntis descriptio	834	425		Menandri locus de Salmanasare	
Macrones	862	Mariamne mors	88	264	
Madianite & Balacus ad Balamum		Mariammen ducit Herodes	631	Menedemus philosophus	319
mittunt legatos	90	maribruuntur Aegyptij	55	Menelai supplicium	339
Madianite ab Hebræis fusi	94	Marissa	377	mendacium Apionis de Græco ho-	
magistratum ordo	99	Marissa à Gabinio restaurata	382	mine à Iudeis immolando	880
magi Pharaonis	51	Mar locus	56	eiusdem de Zabido	882
magorum Aegyptiorum uirgæ à Mo-		Marphedes	15	Menophis	866
sis deuorantur	51	Marsus Syria præses	541	mensa tabernaculi	67
Magnus campus	756	Marstus	504	mens pia affectuum dux	901
maledicta in Iudeos Iosephus rescla-		Masnesus Ismaelis F.	19	Mesopotamij à Dauide uicti	180
lit	865	Massada ab Herode cur extructa		Mephramuthosis	856
maledicta Aegyptiorum de Iudeis		841		methir quid.	68
866		Massade excidium	840	Mephres	856

I N D E X.

Merbalus	861	Moyſes ad Pharaonē adducitur. ibi.	Nabæothēs Iſmaelis F.	19
mercedis lex	104	Mofes urbe Saba potitur	Nabalus	161
Michæas propheta vulnerari ſe iu-		Moyſes in Madienam fugit. ibid.	Davidem repudiat	162
bet	237	Moyſes Aethiopiffam ducit in ma-	Naballo	377
Michæas uaticinatur	239	trimonium. ibid.	Nebolaſſarius Babylonis Chaldeo-	
Michole Dauidis ſaltationem uiu-		Moyſes paſcit pecora	rumq; rex	859
perat	176	Moyſes Raguelis filias à paſtorū mi-	Nabuchodonoforus Ioachimū interſi-	
militaris diſciplina Romanorum		ria defendit. ibid.	cit	272
706		Moyſes à Raguele commeatum im-	Nabuchodonoforus Tyrum obſidet	
miles libros Moſaicos lacerat	552	petrat	861	
ſecuri percutitur.	ibid.	Moyſes Aegypti regem adiit	Nabuchodonofori aurea ſtatua	281
militis cuiuſdam impudentia	670	Moyſes Iſraelitas animat	Nabuchodonofori ſucceſſores	283
militum Romanorum religio	807	Mofes Dei opem implorat	Nabuchodonofori ſomnium Daniel	
militum Romanorum in obtempe-		Moyſes Hebræorum aduerſum ſe irā	interpretatur	281.282
rando diuina alacritas	797	mitigat	Nabuthus ab Achabo occiſus	235
militibus Titus prædam diſtribuit		Mofes aquam elicit ex petra	Nabuzardanēs dux	277
826		Moyſes Hebræos confirmat	Nachoris progenies	13
à Militi qui immunes	105	Moyſes Ieſum præſcit exercitui. ibi.	Nadabus & Abims igne ſacrifico cō-	
militiæ dux unus.	ibidem.	Mofes aram Deo VICTORI ex-	buſti	72
Miſael cur Miſachus ſit appellatus		truit	Nadabus Iſraelitarum rex	229
279		Moyſes decem præcepta ad populū	Nadonnedus Babylonius	860
Miſael in ardentem fornacem proj-		portat	Neemie oratio ad reduces	299
icitur	909	Moyſes in Sinam aſcendit	Netire & Philippi fratrum uirtus	
miſericordiam in bello nocere	786	Moyſes in Aaronem ſacerdotiū con-	715	
Mithridates ab Anileo uictus	519	fert	Nam uicus	759
Mithridates Peluſium obſidet	608	Moyſes populo pœnam minatur à	Naphaſus	19
Moabitæ ab Hebræis uicti	244	Deo	Natban uates Dauidis flagitium re-	
Moabitarum rex filium ſuum immo-		Moyſis preces ad Deum	prehendit	182
lat.	ibid.	Moyſes Leuitis decumas & oppida	natiuitas Abrami	13
à Moabitis Iſraelite ſubiugati	122	aſignat	natiuitas Iſmaelis	16
Moabus	17	Moyſes populum à luſtu luſtrat	natiuitas Iſaci	18
Monobazus Iudæū ſe fieri uult	549	Moyſes populum reprehendit	natiuitas Rubeli	26
Morius mons	19	Moyſes populo fauſtas preces	Simeonis.	ibidem.
cum Mori. uſ doctrina coniungenda		dirasq; præſcribit	Leuic.	ibidem.
887		Moyſes populum in uerba legis adi-	Dan.	ibidem.
mors Rachelis	29	git. ibid.	nauiatio Agrippe ad Herodē	504
mors Iacobi	43	Moyſes à Manethone leproſus falſo	&	505
Ioſephi	44	dictus	Naumi de Nino oraculum	260
mors Antipatri	479	Mofes doctrinam cum moribus con-	Nehaſ Aegypti rex	271
Herodis	480	iungit	Neemias nuncium accipit de Hiero-	
Moſollamus Iudæus	864	Mofes antiquiſſimus legiſlator	ſolymorum uſitate	298
motiones corporis à ratione frenari		894	Neemias Hieroſolyma frequentat ha-	
897		mulierum uires	bitatoribus	300
Moyſis educatio	46	mulieris prudentia Abelmachea op-	Necrda urbs	516
Moyſis bellum aduerſus Aethiopes		pidum ſeruatum	Nephani egregium facinus	195
47		mulieres Arabum uenefice	Nephthalitarum ſors	114
Moyſis in Aegyptum proſectio	50	470	Nerias	277
Moyſis & Aegyptiorum magorum		mulieres Herodianas Phariſei deci-	Neriglifforoorus	860
oſtenta apud Pharaonem	51	piunt	Nero imperator	554
Moyſis legem laturi oratio ad popu-		468	Neronis crudelitas	672
lum	63	mulieres due in excidio Gamatenſi	Neronis mors	658
Moyſis ad populum demittendis ex-		incolumes euadunt	Nicanor à Iuda occiditur	341
ploratoribus oratio	79	735	Nicanor ſagitta percutitur	783
Moyſis morituri ad populum oratio		Mundus Paulinam ſuprat	Nicolaus Caſarem Herodi placat	
96		498	461	
Moyſis in leges belli præſatio	105	nurum Romani circa Hieroſolymā	Nicolaus Damascenus Antipatrum	
Moyſis carmen.	ibid.	extruunt	accuſat	473
Moyſis uerba nouiſſima	106	mutui lex	Nicolaus Archelaum apud Caſarem	
Moyſis exitus	107	myrobalanum	defendit	484 & 490 & 655
Mofis leges	884	Mytgonus	Nicolaus Iudæorum cōtra reges ac-	
Mofis uetuſtas	885		cuſationem diſſoluit	660
Moyſem Deus ex rubo alloquitur	49		Nicolai	
Moyſes exponitur	46			

I N D E X

11 3 Pharmacy-

INDEX

Pharmuthimensis	53	Platonis leges	890	ti	817
Phasaelus & Hyrcanus à Parthis cō-		pœna in castrorū custodes apud Ro-		Pfontonphanechus quid	36
prehenduntur	614	manos	795	Ptolemaeus Septuaginta interpretes	
Phasaelus Felicem superat	612	pœnarum lex	104	dimittit	320
Phasaelus militibus præficitur	609	Polemon Ponti regulus	542	Ptolemaeus vulneratus	351
Phasaelus Antipatri F. Hierosolymis		Polybius reprehensus	337	Ptolemaeus Antiochenis persuadet,	
præficitur	387	Polycrates perstringitur	866	ut Demetriū regē admittat. ibid.	
Phasaeli mors	400.615	Pompeius arte castella occupat	379	Ptolemaeus generum suum Simonem	
Phasaelo Salampsio nupta	502	Pompeius templum Hierosolymita-		occidit	360
Phaselos turris	777	num expugnat	380	Ptolemaeus Lathuri humanæ carnes	
Pheles fratrem Aserymū interficit	858	Pompeius Hierosolymā obsidet	603	coquit	368
Pherecydes Syrius	851	Pompeius Aristobulum in custodiam		Ptolemaeus Alexandram in matrimo-	
Pheroras uxorem repudiare negat		collocat. ibid.		nium ducit	385 & 607
469	(636)	Pompeius cum suis comitibus in tem-		Ptolemaeus Mennæus dynasta Chalci	
Pheroras Salomen sororem accusat		plum ingreditur	604	dis.	385
Pherora uxor ueneficij accusatur		Pompeij res geste in Syria	381	Ptolemaeus Philadelphus legē trans-	
470		Pompeij fuga in Epirum	385	ferri curat	877
Pherore mors	470 & 644	Pontificis uestitus	68 & 781	Ptolemaeus Euergetes Syria potitur	
Phideas	277	Pontificis insula	69	ibidem.	
Phidias Atheniensis statuarius	522	pontificum enumeratio	277	Ptolemaeus Physcon.	ibid.
Philadelphensium & Iudeorum dis-		pontificum successio	495	Ptolemaei mandatum de manumitten-	
fidium	544	Pontius Pilatus Grati successor	495	dis Iudeis	314
Philippus Amyntæ filius à Pausania		& 496		Ptolemaei literæ ad Eleazarum pon-	
caesus	527	porticum templi Iudæi incendit	810	tificem	315
Philippus & Archelaus falsò accu-		Popedius Epicureus apud Caiū deser-		Ptolemaei liberalitas	316
santur	646	tur	523	Ptolemaei cum septuaginta senatori-	
Philippus Iacimi F. à Gamala disce-		populus seditionē monet contra Ar-		bus congressus	318
dit	574	chelaum	481	Ptolemaei responsio ad Oniam	348
Philippi Herodis fratris mors	501	Porcius Festus Felicis successor	556	donaria	316
Philippio Alexandram in matrimo-		Præcepta decem Moyses ad populū		Ptolemaei humanitas	863
nium ducit	385	portat	63	Ptolemaei Lathuri de Alexandro ni-	
Phineas sacre pecunie custos com-		prælium nauale	730	storia 368 &	inde.
prehenditur	822	prælium Zelotarū cum Simone	759	Ptolemaei crudelitas	596
Phineas Zambriam interficit	94	principis sacrificia	74	Ptolemaidis descriptio	667
Phineas rigidus iusticie propugna-		principem ornat clementia	40	Ptolemaidē occupat Alexander An-	
tor	910	principum libationes	73	tiochi Epiphanis F.	345
Phineasis legati oratio de ara ad		principum successiones à Ionatha us-		Pudens duello vincitur	810
Transiordanenses	116	que ad Aristobulum	595	pueri Iudaici astutia	819
Phineas Elis pontificis filius	134	pro Speculatoribus regni, Iosephi fra-		pueri Hebræorū mares necantur	44
Phœbus occiditur	693	tres comprehensi	37	puerorum educatio	889
Phœnicum mercatura	854	primogeniti ius Esau Iacobo uendit		puerperarum lex	77
Phœnicum annales	861	prodigalitas Agrippæ	504 (29)	pugna inter Iudeos & Sabianos	
Phraataces parricida	496	prodigium	259	656	
Phraatis mors.	ibid.	prodigia excidium Hierosolymita-		pugna intestina azymorū dieb.	773
Phanasus pontifex constituitur	559	num precedentia	817	putei Isaci	22
Phruræa festa	308	progenies Herodis	467 & 502	Puteoli	58
Phygmalion	858	providentia diuina	34 & 502	Pyrgum Stratonis Herodes instau-	
Pilatus Caesaris imagines Hierosoly-		proficiscendi lex	78	rat	628
mis statuit	497	proles à Deo Abramo promissa	16	Pythagoras	851 & 861
Pilatus à Iudeis accusatur	499	Protus Bernices Agrippæ matris li-		Pytholaus occiditur	607
Pilatus imagines Caesaris Hierosoly-		bertus	504		
mam introducit	666	prudentiam aduersanti fortune non			
Pilati regimen	665	succumbere	32		
pincernæ somnium interpretatur Io-		per Prudentiam affectibus imperat			
sephus	34	ratio	896		
Pisistratus	851 (34)	Psephina turris	777		
pistorum præpositus cruci affigitur		Pseudalexander	490 & 491		
Placidi impetus cōtra Iotapatā	708	Pseudopropheta prophetam decipit			
Placidi astutia	734	224			
plagæ Aeg. ptiacæ	52.53	Pseudopropheta Aegyptium	673		
plagij & furij lex	103	pseudoprophetæ à tyrannis suborna-			

Rabateh

I N D E X.

R						
R	Abathe excidium	183	Romanorum alacritas	785	Samarie fames	246
	à Rachaba exploratores exce-		Romanorū militum in obtemperan-		Samarie descriptio	704
	pti	108	do alacritas diuina	797	Samariam munit Herodes	429
	Rachel Iacobo traditur	25	Romanorum uictoria	823	frequentat habitatoribus. ibid.	
	Rachel penetrales Deos abscondit	27	Romanos Iotapateni fugant	708	Samaritæ	279
	Rachelis mors	29	Rooboth puteus Isaci	22	Samaritæ à societate instaurationis	
	Ragau	13	Rubelus apud Iosephū causam dicit		templi repudiati	293
	Raguel sacerdos	49	Rubeli natiuitas	26 (36	Samaritæ Alexandro libertatem suo	
	Raguel Moyſi conſilium dat de admi-		Rufus Aegyptius Eleazarū capit	836	iure uiuendi petunt	311
	nistranda repub.	61	ruta mirabilis magnitudinis	835	Samaritæ Iudeos infestant	295 &
	Rameſſes	857	Ruthe ſpicas lectum it	133		323
	Rameſſes Amenophis F.	871	Rydda	377	Samaritæ Antiocho aſſentantur	330
	cum patre bellum gerit	972		3	Samaritæ à Cereale deuicti	719
	Ramphes	866	S		Samaritarum ortus	264
	ranis infestatur Aegyptus	52	Aba urbe potitur Moſes	48	Samaritani ſeditioſi à Pilato oppri-	
	Raphia à Gabinio reſtaurata	382	Sabæus ſeditionis auctor	193	muntur	499
	Rapsacis oratio ſuperba	265	Sabæi mors	195	Samaritani Iudeos apud Quadratiū	
	Raſes Damascenorum rex	260	Sabbaticus annis	831	accuſant	552
	Ratbotis	856	Sabbatoſis Aegyptijs quid	875	Samaritanorum & Iudeorum lis de	
	ratio quid	896	sabbatum agrorum	77	templo Garizitano	348
	ratio pia nū imperet affectibus	896	Sabbo. Sabbatum	875	Samaritanorum & Galileorum con-	
	ratio uirtutum dux	897	inter Sabimianos & Iudeos pugna		ſictus	671
	rationem appetitui opponit Dauid			656	Sameæ libertas dicendi aduerſus Hen-	
	Rebecca filia Bathuel	21 (898	Sabinus Ceſaris procurator	485	rodem	389
	Rebecca uxor Iſaaci	22	Sabinus occiditur	766	Samoſatam obſidet Antonium	405
	Regulus iniquitatis oſor	522	Sabini Syri animi magnitudo	703	Sampſigeramus Emefinorū rex	542
	regis lex	99	sacerdotis uestitus	68 & 212	Sampſon leonem interficit	130
	regis uires	290	sacerdotum Leuitarumq; ſedes	78	Thamnitēſem puellā prociit. ibid.	
	reges decere clementiam	542	sacerdotum Hieroſolymitanorum in		Sampſon ſegetes Palaſtinorum incen-	
	regina Aegypti Solomonē uiſit	218	rebus diuinis peragendis perſeue-		dit 131 maxilla aſini mille Pa-	
	regnum Antipas affectat	483	rantia	604	leſtinos interficit. ibid.	
	regnū Herodis iniquitate repletū	636	sacerdotum officium	888	Sampſon Gazeorum fores portariū	
	religio Aegyptiorū ab Abramo cōſu-		sacerdotes fame pereunt	558	auferit	131
	tata	14	sacerdotes apud Iudeos qui creen-		Sampſon Dalalen amans, decipit	132
	religio Romanorum militum	807	tur	852	Sampſonis natiuitas 130 enigma. ib.	
	religio Aegyptiorum	878	sacerdotium Aaroni & eius poſteris		Sampſonis mors	132
	religio Scytharū 893 Perſarū. ibid.		confirmatum	85	Samuel filijs rerum adminiſtrationē	
	repudij lex	101	ſa. rificium quinquageſimæ	75	committit	139
	Roboamus regni partē amittit	222	sacrificia hominis priuati 73 prin-		Samuel Saulum ungūt regem	141
	Roboami geſta	225	cipis	74	Samuel populo futuri regis uiolen-	
	Romani quos honores Iudeis exhi-		sacrificia publica. ibid.		tiam enarrat	140
	buerint	390	sacrificiorum diuiſio	73	Samuel Deum pro Saulo fruſtra o-	
	Romani belli materia	684	sacrilegium Acharis	110	rat	148
	Romani milites trucidantur	688	sacrilegium Craſſi	384	Samuel Saulo minatur amiſſionē re-	
	Romani à ſeditioſis Iudeis uincuntur	692 (709	sacrilegium circa templum	800	gni	149
			Sadducus Phariſæus	493	Samuelis uatis origo	134
	Romani aquila utuntur in uexillo		Sadducei in iudicando crudeliſſimi		Samuelis concio ad populum de in-	
	Romani Nicon murū diruunt	785		557	uadendis Palaſtinis	138
	Romani ſecūdo muro potiuntur	787	Sadduceorum ſecta	494.665	Samuelis mors	161
	Romani indigenarum impietate ad		Sadocus	277	Samuelis manes Saulo exitum præ-	
	bellū contr. Iudeos incitati	790	sagā adit Saulus ad conſulendū	165	dicunt	165
	Romani Antiochiam inuadunt	804	Salampfio Herodis magni filia	502	Samuelem Deus alloquitur	135
	Romani flammis pereunt	811	Salatis	855	sapientiæ definitio	896
	Romani inferarum ciuitatem ſuccen-		Saldumus	277	sapientiæ ſpecies	ibid.
	dunt	821	Samanaſar Aſſyriorum rex	263	Sapimnius	455
	Romanorum ſtentia	680	Salome Herodis filios hereditario		Sara à rege Aegypti rapta	14
	Romanorū diſciplina militaris	706	odio proſequitur	443		18
	Romanorum arma	707	Salomæ mors	495	Sara Abrami coniunx	20
	Romanorum diſciplina uincit auda-		Salomen accuſat Pheroras	636	Sare mors. ibidem.	
	ciam Iudeorum	784	Salpadæ filiarum hereditas	96	Sardonys litationis index	72
			Samaria ab Adado obſeſſa	246	Sarius	277
			Samaria inſtaurata	382		

INDEX

<i>Saritas & Amalecitas David infestat</i>		<i>tata</i>	551	<i>Sila in custodiam datur</i>	541
164		<i>seditio inter Samaritas & Iudeos o-</i>		<i>Sila militie regie mag str</i>	ibid.
<i>satellitum Cyri disputatio</i>	290	<i>ritur</i>	552	<i>Silanus Syrie preses</i>	497
<i>Satrapa uincitur</i>	517	<i>seditio inter pontifices & sacerdotes</i>		<i>Silo largitione corruptus</i>	403
<i>Saturninus</i>	457	556.		<i>Simeon et Leuis in Sicimias seuiunt</i>	28
<i>Saturninus Syrie preses</i>	461. 466	<i>inter Iudeos & Syros.</i>	ibid.	<i>Simeon Iacobi F.</i>	897
<i>Saturnini de libertate oratio</i>	531	<i>seditio triplex apud Hierosolymam</i>		<i>Simconiorum fors</i>	114
<i>Saulus patris asinas querit</i>	140	768		<i>Simon frater Iudee Maccabei hostis</i>	
<i>Saulus in regnum inauguratur</i>	141	<i>seditionum causas ex contubernaliu</i>		<i>nuncit</i>	336
<i>Saulus aduersarios ulcisci recusat</i>		<i>nasci malicia</i>	633	<i>Simon populo operam suam pollice-</i>	
143		<i>seditio foru cōtra Moysen pōna</i>	79	<i>tur</i>	357
<i>Saulus iterum rex ungitur</i>	ibid.	<i>seditio fori Iudaeorum extrema im-</i>		<i>Simon monumenta construit</i>	358
<i>Saulus capto Agago parcit</i>	148	<i>manitas</i>	798	<i>Simon Bethsura potitur</i>	354
<i>Saulus à Samuele reprehensus</i>	149	<i>Seffora Raguelis F.</i>	50	<i>Simon cum Antiocho Pio foedus init</i>	
<i>Saulus Davidis cantu mitigatus</i>	151	<i>Sehonis nex</i>	89	359 <i>Triphonem oppugnat</i>	ibid.
<i>Saulus in Dauidem odiu cōcipit</i>	152	<i>à Sehone rege Moyses non impetrat</i>		<i>Simon à genero suo Ptolemaeo occi-</i>	
<i>Dauidi mortē callidē molitur</i>	153	<i>transitum</i>	ibidem.	<i>sus</i>	360
<i>Saulus uaticinatur</i>	155	<i>Seianus occiditur</i>	507	<i>Simon Boethi Alexandrini F. ponti-</i>	
<i>Saulus Ionathae irascitur</i>	156	<i>Seiani in Tiberium coniuratio</i>	506	<i>sex declaratur</i>	431
<i>Saulus sacerdotes necat</i>	158	<i>Selefmus</i>	259	<i>Simon seruus diadema sibi imponit</i>	
<i>Saulus de suorum in Dauidem fide</i>		<i>Seleucia</i>	520	487	
<i>expostulat</i>	ibidem.	<i>Seleucus</i>	370	<i>Simon Camithi F. pontifex</i>	495
<i>Saulus in spelunca incidit in Dau-</i>		<i>Seleucus Nicanor Iudeos honorat</i>		<i>Simon Iude Galilei F. cruci affigitur</i>	
<i>dem</i>	160	320		551	
<i>Saulus Dauidem persequitur</i>	ibid.	<i>Seleucus Nicanor Asiae rex</i>	898	<i>Simon Agrippam absentem crimi-</i>	
<i>Sauli uictoria cōtra Amalecitas</i>	147	<i>Selus</i>	13	<i>natur</i>	542
<i>Sauli laudes</i>	166	<i>Semei ueniam dat Dauid</i>	192	<i>Simon Psellus Iosephi atauus</i>	562
<i>Sauli mors</i>	168	<i>Semei mors</i>	205	<i>Simon Gerasenus nouae conspiratio-</i>	
<i>deploratur à Dauide</i>	169	<i>Semeis Dauidi conuiciatur</i>	187	<i>nis princeps</i>	659
<i>à Saulo Ammanite uicti</i>	143	<i>Senabarus</i>	15	<i>Simon somnium Archelai interpre-</i>	
<i>à Saulo migrat numē ad Dauidē</i>	150	<i>senatus habetur post mortē Caij</i>	531	<i>tatur</i>	661
<i>Scaurus cum Areta foedus ferit</i>	381	<i>senatus ad Claudium legatio</i>	535	<i>Simon Galileus</i>	662
<i>Scaurus munerib. ab Aristobulo cor-</i>		<i>inter Senatum & plebem disidium</i>		<i>Simō Giorae F. Roman. inuadit</i>	693
<i>rumpitur</i>	602	537		<i>Simon à Hierosolymitanis recipitur</i>	
<i>Scipionis in Syriam aduentus</i>	385	<i>Sepphoris incenditur</i>	658	762	
<i>scriptorum apud Graecos discrepan-</i>		<i>Sepphoris à Iosepho recuperatur</i>		<i>Simon Arimi F.</i>	782
<i>tia</i>	851	700		<i>Simon uinctus Caesari offertur</i>	828
<i>Scythae</i>	854	<i>Sepphoritis auxilium à regibus mis-</i>		<i>Simon ab Apollonio Hierosolymita-</i>	
<i>Scytharum religio</i>	893	<i>sum</i>	706	<i>ni sani pecunias indicat</i>	898
<i>Scythopolis</i>	726	<i>Septuaginta Legem in Graecū trans-</i>		<i>Simeonis natiuitas</i>	26
<i>Scythopolis instaurata</i>	382	<i>ferunt</i>	319	<i>Simonis gesta</i>	359 & 595
<i>Scythopolitarū in Iudeos crudelitas</i>		<i>Septuaginta interpretes à Ptolemaeo</i>		<i>Simonis interitus</i>	360. 689
564		<i>dimittuntur</i>	320	<i>Simonis Giorae tyrannis</i>	701
<i>Sebasteni in defunctum Agrippam</i>		<i>sepulchrum Dauidis spoliatum</i>	450	<i>Simonis uxore Zelote rapiunt</i>	760
<i>ingrati</i>	543	& 596		<i>Simōis gesta cōtra Zelotas</i>	761. 762
<i>secta Phariseorum</i>	468. 469	<i>sepulchrum Memnonis</i>	667	<i>Simonis insania</i>	761
<i>secte Iudeorum</i>	355	<i>sepultura punitorum, lex</i>	103	<i>Simonis in Iosephi patrem captum</i>	
& 494		<i>Serugus</i>	13	<i>crudelitas</i>	798
<i>Sedecias captus poenas luit</i>	276	<i>seruitus an improbitatis signum</i>	883	<i>Simonis in Matthiā crudelitas</i>	ibid.
<i>Sedecias à falsis uatib. decipitur</i>	273	<i>seruitutis lex</i>	103	<i>Simonis & Ioannis crudelitas</i>	793
<i>sedigitum uincit Ionathas</i>	195	<i>Setho Danaei nomen inditum</i>	866	<i>Simoni pōtificat⁹ à Iudeis delat⁹</i>	357
<i>seditio contra Moysen</i>	79	<i>Sethosis</i>	857	<i>Sinai montis descriptio</i>	49
<i>seditio per Corem & plebem aduer-</i>		<i>Siba herū apud Dauidem calumnia-</i>		<i>Sobachis egregium facinus</i>	195
<i>sus Moysen excitata</i>	83	<i>tur</i>	187	<i>Socratis mors</i>	893
<i>seditio inter Israelitas, ob reuocatum</i>		<i>fica</i>	556	<i>Sodome exitium</i>	17
<i>à Iudeis Dauidem</i>	193	<i>Sicarij</i>	ibidem.	<i>Sodomitarum belū & Affryjs</i>	15
<i>seditio populi contra Archelaū</i>	481	<i>ficariorum duricia in tormentis per-</i>		<i>Sodomitica terra</i>	658
<i>seditio Iudeorū cōtra Sabinum</i>	485	<i>ferendis</i>	847	<i>Sohemus arcanum effutit apud Ma-</i>	
<i>seditio cōtra Pontium Pilatum</i>	497	<i>Sichemis Emmoris regis F.</i>	28	<i>riammen</i>	423
<i>seditio Graecorum & Iudeorum</i>	512	<i>Sicimias ulciscitur Abimelechus</i>	127	<i>Solomon uiuente Dauid regnum au-</i>	
<i>seditio ob militis obscenitatem exci-</i>		<i>Sicymitarum gens interempta</i>	897	<i>spicatur</i>	200
				Solomo	

I N D E X.

Solomo à Deo sapientiam petit	206	Syrorum & Iudeorum seditio	673	Tharbis Aethiopum regis filia	48
Solomo litat	214	T		Thargalus	15
commonefacit ibid.	regiā extruit	T Abernaculum per Moysen in		Tharrus Abrami pater	13
215 Iromum remuneratur	216	terra deserta factum	65. 66	Thaumas ⁹ seru ⁹ manumittitur	507
Solomo Iromi enigmata explicat ibi.		tabernaculi allegoria	70	theatru Beryti Agrippa extruit	542
Solomo urbes condit	217	tabernaculi opifices	71	theatrum Berytium exornat	558
Solomo degenerat uictus amoribus	221	tabernaculi dedicatio	ibid.	Theglaphalassar Assyria rex	260
Solomonis diuinum iudicium	206	tabernaculorum festa	75	Themanus	19
perfecti	207	talionis lex	103	Theodectes poeta	320
sapientia ibidem.		Taricheæ à Tito capiuntur	729	Theodecti poetæ uisus restituitur ibi.	
scripta	208	Tarichearum situs & munitio	726	Theophrastus	861
literæ ad Iromum ibid.	operarij	obsidio	ibidem.	Theophilus pōtifex cōstituitur	502
ad templi structuram	209	Tarichearum excidium	730	Theopompus poeta	320
Solomonis precatio in dedicatione		temperantia quid	897	Theopompus perstringitur	866
templi	213	tempestas legislationē antegressa	63	Theopompo poetæ sana mens reddi-	
Solomonis clāsis	218	templum Hierosolymitanum incen-		ta	320
Solomonis opes & fama	220	ditur	276	Thennus Romanorum legatus	877
Solomonis cum Iromo Tyriorum re		templum Hierosolymitanum stolia-		Thennusa Phraatis Parthorum regis	
ge amicitia	857	tum	330	concubina	496
Solomonis enigmata	858	templum ab Onia edificatum	348	Theudas falsus uates	551
Solomonem Deus in somnis alloqui-		templū Hierosolymitanū captū	380	Theudio	471
tur	215	templum nouum Hierosolymis He-		Thmosis	856
Solomonē Propheta reprehēdit	221	rodes edificat	436	Thobalus	861
à Solomone templum Hierosolymi-		templum Hierosolymitanū cadibus		Thobie filij Hierosolymis expellun-	
tanum conditum	208 & 875	pollutum	768	tur	594
Solymi montes	862	templum à Solomone edificatū	775	Tholomæus latronū princeps	545
somnium Iacobi de scala	24	templū multo Tito incenditur	815	Thracæ	854
somnium Glaphyræ	661	templum Oniæ clausum	848	Tbucydides à quibusdam mendacijs	
Archelai	ibidem.	templum Hierosolymitanum quādo		accusatur	851
somnium captiuorum Iosephus in-		extructum	859	Thummosis	856
terpretatur	34	templi dedicatio	212	Tiberiadis deditio	726
Sos quid Sacra lingua significet	856	templi Hierosolymitani septum ibid.		Tiberiadem condit Herodes	496
spadonum lex	104	à Templi edificatione prohibentur		Tiberias penè direpta	586
Spasini castrum	546	Iudei	288	Tiberias à Ioseph. recuperatur	700
spurius filius Davidis moritur	182	templi instauratio	293	Tiberiensis lacus	756
statuas imperatoribus Iudei cur non		templi Garitzei asylum	312	Tiberius Mathematicorum studiosus	
ponant	879	templi porticu Iudei incendunt	810	509 Caio sibi successuro præce-	
stola sacerdotalis	545	circa Templum sacrilegium	800	pta dat	ibid.
Strabonis loc ⁹ 378 & 384 & 409		de Templo construendo à Salomone,		Tiberius Alexander	551
Strabonis locus de Iudeis	384	Davidis concio	201	Tiberij tarditas	505
Stratonice superstitio	865	templo instaurato sacrificatur	295	Tiberij morbus	508
Stratonis turris	543	de Templo Hierosolymitano oracu-		Tiberij mors	509
Stratonis pyrgum Herodes instau-		lum, si quadratum fieret	818	Tigillinus	758
rat	628	tenebris infestatur Aegyptus	53	ad Tigranē Iudei legatos mittit	374
ad Stuprum Cleopatra sollicitat He-		terminorum lex	99	Timæus	851
rodem	416	Terebinthus arbor	760	Timæus perstringitur	866
Sudæas	277	Tero miles Herodē liberè reprehēdit		Timidius Popedium apud Catum de-	
superbia Calij	667	464 & Trypho torquētur ibid.		fert	523
Susacus Aegyptiorum rex	226	τις πολυ	378	Timius Cyprius Alexandram Pha-	
Syenna puteus Isaci	22	terremotus in Iudæa	417 & 625	saeli F. ducit	503
Sylleus Arabs	169	testamentum Herodis à Cesare con-		Timotheani à Iuda Maccabeo uina	
Sylleus Arabi Salomen adamat	453	firmatum	490	cuntur	336
Sylleus Herodem accusat apud Ce-		testimoniorum lex	99	Tirathaba uicus	499
sarem	458	Tethmosis	866	Tiro miles	641
Sylleum prodiit Fabatus	644	Thadamora urbs à Solomone con-		Titus Iapham capit	718
Symborus	15	dita	217	Titus suos cohortatur	727
Syria uniuersa rapinis uastata	ibid.	Thenas Amathenorum rex cum Da-		Titus Giscalam subigere pactione cu	
Syriæ rex Israelitas infestat	255	uide amicitiam facit	178	pit	736
Syri ab Israelitarum iuuenibus uicti		Thales	851	Titus Ioannē Leuiæ F. psequitur	737
236		Thamar à fratre stuprata	183	Titus contra Iudeos à patre mittitur	
Syri Panico terrore fugati	247	Tharabasa	377	767	

Titus

I N D E X.

Titus ad uallem Sauli castra locat 771	titres fortune sue monumentū re- linquit Titus 824	Vienna urbs Gallie 504
Titus explorator Hierosolymae pe- riclitatur 771	Tyrannus Herodis satellites 459	uini uires 290
Titus totam legionem periculo bus li- berat 773	Tyriorum annales 857	uir fortis 733
Titus milites suos corripit 774	Tyrum Nabuchodonosorus obsidet 861	uiri illustres 883
Titus ad moenia castra ponit. ibid.	V	uirga Moysis 50 & 51
Titus Iudeorum insidias ulciscitur 775	V Alerius Gratus 495	Vitellius Syriae praefes 437 et 499
Titus Iudeum crucifigi iubet 784	V Vallis, locus humanae habitatio- ni parum aptus 79	Vitellij interitus 767
Titus murum capit 787	Vallis Saul uicinus 771	ulceribus & grandine infestatur Ae- gyptus 52
Titus militibus castigatis animū ad- dit 796	Varus Sabino suppetias fert 488	Vologesus Izate bellum infert 550
Titus templum interius afficit 815	Varus 70 uiros nobiles interficit 690	Vologesus Tito auream coronā mit- tit 831
Titus fugientes Iudeos suscipit 822	Vaste regina à rege repudiata 301	Volumnius 457
Titus sacra pro uictoria celebrat 826	uaticinium Iesu 106	Volumnius Syriae praefes 461
Titus praedam militibus distribuit. ibidem.	uaticinium Iosephi de Vespasiano et Tito 723 de tota Iotapata & seipso 724	uoluptas 896
Titus Antiochenorum petitionibus ni- hil indulget 832	uaticinia de Reipub. Iudaica euer- sione 807	uoluptatem antecedit cupiditas 896
Titi clementia 723	uiri nobiles & pontifices ad Roma- nos confugiunt ibid.	urbis sacra lex 98
Titi fortitudo animi 728	uelum Babylonium 780	urbes in honorem Caesaris condita 495
Titi uaria consilia 796	ueneficij lex 104	Vrias 277
Titi pietas 797	uenenum Herodi paratum 644	uxor Petephbris Iosephum de concu- bitu sollicitat 32 & 33
& 813	Venerarum rerum lex 77	de Vxore ducenda defuncti fratris, lex 102
Titi cohortatio ad milites 802	Ventidius contra Parthos mittitur 619	X
Titi interpretis ad Iudeos oratio 819	uerba Moysis nouissima 106	X anti-icus mensis 53
Titi & Vespasiani triumphus cele- berrimus 833	ueritatis uires 291	Xerxis literae ad Esdram 296
Trachonitis Herodi attribuitur 433	ueritatem à Grecis negligi 852	Z
Trachonitarum defectio 456	Vespasianus Galileam inuadit 708	Z Abulonitarum fors 114
transfuga uiuisecti 799 auri ple- ni. ibid.	Vespasianus in planta uulneratur 715 Iotapatam oppugnat 714	de Zabudo mendacium Apionis 882
transfuga consilium dat Vespasia- no 719	Vespasianus Gamalam obsidet 732	Zacharias interficitur 255 & 750
Transiordanensium super ara defen- sio 116	exercitum moerentem consolatur 733	Zacharias Israhelitarum rex occidi- tur 259
Transiordanensibus à Naase bellum illatum 142	Vespasianus in Imperatorē eligitur 764	Zacharias populum animat 294
Transiordanenses à Iesu dimissi 115	Vespasianus Iosephum captiuitate li- berat 765	Zamaris Iudeus Babylonicus 467
à Transiordanensibus ara extructa 115	Vespasianus rediens quomodo à Ro- manis exceptus 829	Zambrias in Moysen rebellis 93
tribus Iudae fors 114	Vespasiani ad Romanos oratio 751	Zambrias à Phinee interfectus 94
tribuum decem translatio 263	Vespasiano dedunt sese Gadarenses 754	Zareus Aethiopum rex ab Asano ui- ctus 229
tristitia sequitur dolorem 896	uestes sacerdotum 212	Zelotae 740 & 840
Tragodytarum gens 20	uestitus lex sexui 105	Zelotae Simonis uxore rapiunt 760
Tryphon Apamensis Demetrio bel- lum infert 353 Ionatham dolo capit 357	uestitus sacerdotis 68 pontificis ibid.	Zelotae Simoni uxorem remittunt 761
tumultus in Syria exoritur 392	Vetexobra uicinus 812	Zelotarum cum ciuibus pugna 742
tumultus uarij in Iudea 670	uictoria in quibus consistat 15	Zelotarum crudelitas 751
tumultus in Iudea sub Felice 672	uictoria Hebraeorum, ductu Samue- lis 137	Zelotarū cum Simone praeliū 759
turba in Iudea 486	uictoria Herodis de Arabibus 419	ad Zelotae concordiae causa mittitur Ioannes Leuiae F. 743
turba noue 558	uictoria lex 105	Zelotypie lex 77
		Zenodorus 432
		Zenodori mors 434
		Zipheni produnt Dauidem 160
		Zoara 377
		Zoor 17
		Zorobabelē dimittit Cyrus ad instau- randum finem 291

F I N I S.

A. 2. 42

[illegible]

